

2013

TASK FORCE BRUSSEL

Aanvullend rapport

INHOUD

1	Inleiding	5
2	Domeinspecifieke knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor cultuur-, jeugd- en sportbeleid	6
	■ 1. Ten geleide	6
	■ 2. Bestuurlijke positionering van de VGC in Brussel/Regierol	8
	1. Positionering van de VGC ten opzichte van de Brusselse gemeenten	8
	2. Cultuurbeleid	9
	3. Jeugdbeleid	12
	4. Sportbeleid	13
	5. Brusselse aangelegenheden	14
	6. Toeristisch beleid	15
	7. Cultuurcommunicatie	16
	■ 3. De Vlaamse regelgeving en de toepassing ervan	17
	1. Steunpunten en koepelorganisaties in Brussel	17
	2. Interne staatshervorming	18
	3. Decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk	19
	4. Cultureel –Erfgoeddecreet	21
	5. Decreet Sportfederaties	22
	6. Decreet Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid	25
	7. Decreet lokaal jeugdbeleid	26
	8. Participatiedecreet	27
	9. Decreet lokaal cultuurbeleid	28
	10. Kunstendecreet	28
	■ 4. Investeringsbeleid	30
	1. Culturele infrastructuur in Brussel	30
	2. Gemeenschapscentra	31
	3. Sportinfrastructuur	32
	4. Jeugdinfrastructuur	34
	■ 5. Programmatie van voorzieningen	35
	1. Vrijetijdsaanbod	35
3	Domeinspecifieke knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor onderwijs en vorming	40
	■ 1. Inleiding en uitgangspunten	40
	■ 2. Gericht inspelen op de kwantitatieve uitdagingen van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel	42
	1. De gerichte uitbreiding van de capaciteit van het Nederlandstalige leerplichtonderwijs in Brussel (Programmatie en Investerings)	42
	2. Het waarborgen van het recht op inschrijving voor elke leerling in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs (Programmatie)	47

3. De uitbouw van een arbeidsmarktgericht studietoerbod in het secundair onderwijs en de opleidingssector (Programmatie)	50
4. De versterking van de aantrekkingskracht van het hoger onderwijs in Brussel	57
5. Het volwassenenonderwijs	60
6. Het werven en behouden van voldoende leraren	65
■ 3. De kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel verhogen	67
1. Brusselse scholen in hun kwaliteit begeleiden en ondersteunen	67
2. De uitbouw van de Brede School	68
3. Samen taalgrenzen verleggen, ook in Brussel	72
4. Afstemming tussen Onderwijs en Welzijn	73
5. Het waarborgen van een volwaardige en volledige schoolloopbaan voor alle leerlingen	77
6. Leerkrachten opleiden voor opdrachten in stedelijke contexten	80
■ 4. Inspelen op de context van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs	81
1. Samenwerking met Brusselse partners	81
2. Flankerend onderwijsbeleid	83
3. Inspelen op de armoedecontext van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs	85

4 Domeinspecifieke knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor welzijn, gezondheid en gezin 86

■ 1. Programmatie	86
1. Preventieve gezinsondersteuning	86
2. Kinderopvang van baby's en peuters	89
3. Buitenschoolse kinderopvang	90
4. Personen met een handicap	91
5. Woonzorgvoorzieningen	92
6. Bijzondere jeugdbijstand	97
■ 2. Investerings	100
1. Klaverbladfinanciering	100
2. Investerings voor personen met een handicap	103
3. Investerings via het VIPA	104
■ 3. Institutioneel	105
1. Lokaal sociaal beleid	105
2. Diensten voor schuldbemiddeling	106
3. Armoedebestrijding	106
4. Thuislozenzorg	107
5. Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	107
6. Integrale Jeugdhulp	108
7. Preventie van niet-overdraagbare aandoeningen en gezondheidsbevordering	109
8. Preventie van overdraagbare aandoeningen	110
9. Milieu en gezondheid	110
■ 4. Regelgevend kader	111
1. Zorgregiodecreet	111
2. Tuberculosebestrijding	111
3. Decreet kinderopvang	112
4. Decreet Vlaamse sociale bescherming	113
5. Conceptnota preventieve gezondheidsondersteuning	116
6. Maatwerkdecreet	116

5	Domeinspecifieke knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor stedelijk beleid/stedenbeleid	118
	■ 1. Algemene situering ■ 2. Beschrijving van de beleidsinstrumenten in het kader van het Vlaams Stedenbeleid en het stedelijk beleid van de VGC, met inbegrip van de financiële stromen	118
	1. Het Stedenfonds 2. Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten 3. Het Stadscontract 4. De Stadsmonitor – Wetenschappelijke onderbouw van het stedelijk beleid 5. Promotie van het stedelijk beleid/het wonen in de stad 6. Samenwerking met andere overheden/opvolging stedelijke ontwikkelings-programma’s 7. Kenniscentrum Vlaamse Steden	118 120 122 122 123 123 125
	■ 3. Domeinspecifieke knelpunten en verbetervoorstellen	126
	1. Het Stedenfonds 2. Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten 3. Stadscontracten 4. Federaal Grootstedenbeleid 5. Europa	126 127 127 127 128
6	Domeinspecifieke knelpuntenanalyse en voorstellen van oplossing voor inburgering en integratie	130
	■ 1. Beleidsinstrumenten en financiële stromen van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC m.b.t. inburgering en integratie op het grondgebied van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad	130
	1. Beleidsinstrumenten die de Vlaamse Gemeenschap en de VGC inzetten 2. Financiële stromen van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC	130 132
	■ 2. Analyse van de regelgeving en rolverdeling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC	135
	a. Overzicht van de relevante regelgeving b. Analyse van de knelpunten in de regelgeving van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, de rol- en bevoegdheidsverdeling en de effectieve beleidsvoering	136
7	Financiële stromen – aanvulling 2011	144

1. INLEIDING

In januari 2012 heeft de ambtelijke Task Force Brussel haar Eindrapport ter voorbereiding van het politieke kerntakendebat afgerond. Hierna heeft de ambtelijke Task Force, zoals aangekondigd, haar werkzaamheden verder gezet om de transversale knelpuntenanalyse aan te vullen met domeinspecifieke knelpuntenanalyses en voorstellen van oplossing voor de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd en Sport; Onderwijs en Vorming; Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; Stedelijk beleid/Stedenbeleid; Inburgering en Integratie.

In dit aanvullend rapport zijn ook bijkomende financiële gegevens opgenomen m.b.t. de financiële stromen voor het jaar 2011, ter aanvulling van de cijfers die voor 2009 en 2010 in het Eindrapport werden opgenomen.

2. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTENANALYSE EN VOORSTELLEN VAN OPLOSSING VOOR CULTUUR-, JEUGD- EN SPORTBELEID

TEN GELEIDE

Het cultuur-, sport- en jeugdbeleid is in Brussel een zaak van meerdere overheden. De Vlaamse en de Franse Gemeenschap zijn exclusief bevoegd voor (cultuur/sport/jeugd) materies van die instellingen en organisaties die zich wegens hun organisatie of activiteiten uitsluitend tot de ene of de andere gemeenschap richten (de zogenaamde unicommunautaire instellingen). Er dient in Brussel ook rekening gehouden te worden met andere overheden die op een directe of indirecte manier invloed hebben op het cultuur-, jeugd- en sportlandschap. Enkele voorbeelden om dit te illustreren:

- De federale overheid:
 - o is verantwoordelijk voor de culturele restmaterie die geldt voor alle biculturele instellingen en organisaties;
 - o is verantwoordelijk voor de regelingen die rechtstreeks personen betreffen (bv. ondersteuning van kunstenaars);
 - o beheert de federale wetenschappelijke en culturele instellingen en musea, zoals bv. het Paleis voor Schone Kunsten, de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, het Rijksarchief;
 - o regelt de vzw-wetgeving;
 - o interenieert in de sport- en culturele infrastructuur via Beliris.
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
 - o is verantwoordelijk voor de internationale uitstraling en het imago van de stad, maar ook voor kunst in de publieke ruimte en onroerend erfgoed die beide onder de bevoegdheid ruimtelijke ordening vallen;
 - o geeft, langs een omweg van de bevoegdheid van de gemeenten, subsidies voor gemeentelijke sportinfrastructuur en, langs die van de uitstraling en het imago van Brussel, subsidies voor de jeugdtypeopleiding binnen sportclubs en (top)sportevenementen.
- De VGC, de Cocof en de GGC:
 - o coördineren elk een aantal materies die op het gewestelijk grondgebied aan de Gemeenschappen toekomen;
 - o de VGC is regisseur van een lokaal Nederlandstalig Brussels sportaanbod;
 - o de Cocof ondersteunt Franstalige sportclubs.
- De Gemeenschappen:
 - o staan in voor de dopingcontroles, het topsportbeleid, de sportfederaties, de sportinfrastructuur en het Sport voor Allen-beleid.
- De 19 gemeenten in het Brussels hoofdstedelijk gewest:
 - o beschikken elk over een schepen voor cultuur, sport en jeugd en kunnen een autonoom beleid binnen hun gemeente voeren;
 - o zijn eigenaar van de meeste sportinfrastructuur en fungeren als ondersteunende lokale overheid voor lokale sportclubs, van welke taal ook.

Deze verdeeldheid van bevoegdheden op beleidsvlak maakt dat een geïntegreerde visie op cultuur, sport en jeugd in Brussel ontbreekt. Dit is echter een institutioneel gegeven dat buiten de scope van de Task Force Brussel valt. De federale wetten in het kader van de staatshervorming hebben immers een aantal bevoegdheden vastgelegd. Wijzigingen van deze bevoegdheidsverdeling maken deel uit van een overleg tussen de Gemeenschappen of komen op de federale tafel.

Bij de recente zesde staatshervorming (het zogenaamde Vlinderakkoord) werd slechts één (cryptische) passage opgenomen over culturele aangelegenheden, waarbij een aantal Brusselse culturele initiatieven tot de gewestbevoegdheid zouden gaan behoren, meteen een aanvulling op de bovenstaande lijst.

Diezelfde staatshervorming voorziet voor de financiering en subsidiëring van gemeentelijke sportinfrastructuur in de mogelijkheid om het Gewest op dezelfde wijze te laten optreden als de Gemeenschappen.

Tot slot wordt gesteld dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten volle bevoegd wordt voor toerisme, onverminderd het behoud van bevoegdheden voor de Gemeenschappen inzake de promotie van Brussel op nationaal en internationaal niveau. De Gemeenschappen kunnen subsidies voor toeristische infrastructuur blijven toekennen op het grondgebied van het Brussels hoofdstedelijk gewest.

De verbetervoorstellen die in deze specifieke analyse worden voorgesteld, moeten allemaal gezien worden tegen de achtergrond van de algemene knelpuntenanalyse opgesteld door de Task Force Brussel, en de daar vermelde verbetervoorstellen. Voor het domein Cultuur, Jeugd en Sport komen vooral de volgende elementen op de voorgrond:

- het kernidee van strategische meerjarenplanning;
- het regelmatige overleg op ambtelijk en politiek niveau met het oog op meer en/of betere afstemming van de beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -planning;
- de regierol van de VGC;
- de, waar noodzakelijk, aangepaste regelgeving die mee mogelijk maakt dat de programmatie de vraag en noden van de bevolking kan volgen;
- een overlegd planmatig investeringsbeleid, aangepast aan de Brusselse realiteit, gaande van planning van projecten tot en met het concrete beheer van infrastructuur.

■ 2. BESTUURLIJKE POSITIONERING VAN DE VGC IN BRUSSEL/REGIEROL

1. Positionering van de VGC ten opzichte van de Brusselse gemeenten

De verhoudingen tussen de Vlaamse overheid en de VGC inzake de materies Cultuur, Jeugd en Sport worden geregeld via diverse decreten. Elk van deze decreten vertrekt van een eigen dynamiek die op haar beurt mee bepaald is door een eigen historiek. De sectorspecifieke kenmerken, het tijdstip van genese en de specifieke besognes op het ogenblik van hun ontstaan maken dat deze 'lokale decreten' een sterk divergerende (regie)rol ten opzichte van de negentien Brusselse gemeenten vooropstellen. Soms nemen de gemeenten zelf een actieve rol op, soms treedt de VGC als vervangende overheid op.

LOKAAL SPORTBELEID

In het recente Decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid wordt de mogelijkheid geschraapt voor Brusselse gemeenten om een lokaal sportbeleidsplan op te stellen en dit in te dienen bij de Vlaamse overheid. Dit betekent dat de VGC zelf een lokaal sportbeleidsplan opstelt. In dit geval is de rol van de VGC die van een vervangende overheid.

LOKAAL CULTUURBELEID

Ingevolge het Decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid kunnen de Brusselse gemeenten een beleidsplan opstellen en indienen bij de Vlaamse overheid. Als de gemeente geen plan indient, kan de VGC echter geen vervangend beleidsplan indienen. Sinds de toepassing van het decreet zijn veertien van de negentien gemeenten erkend in het decreet doordat zij een lokaal cultuurbeleidsplan indienden. De VGC en vijftien Brusselse gemeenten richten in zeventien van de negentien Brusselse gemeenten een Nederlandstalige bibliotheekvoorziening in. Daarnaast zijn er tweeëntwintig gemeenschapscentra, waarvan de VGC de inrichtende overheid is, verspreid over de verschillende Brusselse gemeenten.

Het Decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid is intussen vervangen door het Decreet Lokaal Cultuurbeleid van 6 juli 2012.

LOKAAL JEUGDBELEID

In tegenstelling tot de gemeenten in het Nederlandse taalgebied, komen de Brusselse gemeenten niet in aanmerking voor subsidiëring door de Vlaamse overheid. Dit geldt zowel voor het Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, als voor zijn rechtsopvolger, het Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid.

LOKAAL ERFGOEDBELEID

Ingevolge het Decreet van 23 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid kunnen de Brusselse gemeenten zelf geen cultureel-erfgoedconvenant afsluiten met de Vlaamse Gemeenschap, maar sluit de VGC een cultureel-erfgoedconvenant af met de Vlaamse Gemeenschap voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid. Het cultureel-erfgoedbeleid dat de VGC opzet, moet gedragen zijn door de lokale besturen binnen het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Ook hier treedt de VGC op als vervangende overheid.

Het Decreet van 23 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid is intussen vervangen door het Decreet van 6 juli 2012 houdende het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid.

Knelpunt 1: Geen coherente benadering van de rol van de VGC in Vlaamse decreten

In de bovenvermelde decreten is de benadering van de positie van enerzijds de VGC en anderzijds de Brusselse gemeenten steeds anders; er is geen continuïteit terug te vinden in deze relatie tussen de VGC en de Brusselse gemeenten. Deze niet-eenduidige rol van de VGC tegenover de Brusselse gemeenten is vanuit bestuurlijk oogpunt niet wenselijk en is nefast voor een goede samenwerking tussen beide overheden. Daarbij moet opgemerkt worden dat de Vlaamse decreten niet afdwingbaar zijn bij de Brusselse gemeenten.

Daarnaast heeft deze situatie ook gevolgen voor andere knelpunten die in deze analyse nog aan bod komen, zoals bij de toepassing van de Vlaamse regelgeving, het investeringsbeleid, ...

Knelpunt 2: Inrichtende overheid

Een ander gevolg van het ontbreken van een coherente benadering van de rol van de VGC en de Brusselse gemeenten in de Vlaamse decreten, is dat niet steeds dezelfde overheid de inrichtende overheid vormt. Bijvoorbeeld bij het Decreet Lokaal Cultuurbeleid is de VGC de inrichtende overheid voor de gemeenschapscentra, maar voor de bibliotheken en de lokale cultuurbeleidscoördinatoren vormen de gemeenten de inrichtende overheid. Dit komt een geïntegreerd beleid niet ten goede.

Verbetervoorstel

De positie van de VGC ten opzichte van de Brusselse gemeenten dient eenduidig vastgelegd te worden, waarbij de politieke en ambtelijke band tussen de VGC, de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschap niet uit het oog mag worden verloren.

De huidige en toekomstige decreten en uitvoeringsbesluiten die betrekking hebben op het lokale niveau voor het domein Cultuur, Jeugd en Sport dienen aangepast te worden zodat de VGC een eenduidige rol krijgt ten opzichte van de gemeenten. Deze redenering werd reeds naar voren gebracht in de synthesesnota van de Task Force Brussel. Daarbij moet overeengekomen worden dat de 'lokale' middelen (middelen die in het gemeenschapsbeleid in het Vlaams gewest bestemd zijn voor de gemeenten, provincies, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden) integraal naar de VGC gaan. Op die manier kan de subsidiëring van de Brusselse gemeenten via de VGC verlopen zodat zij op een eenduidige manier haar rol ten opzichte van de Brusselse gemeenten kan opnemen en deze kan verankeren.

2. Cultuurbeleid

Culturele initiatieven laten zich niet binden door de bevoegdheidsverdelingen en zij bespelen dan ook de randgebieden tussen de overheden. Dit laat zich ook zien op het veld, waar er steeds meer samenwerking is tussen Vlaamse instellingen en hun Franstalige evenknieën. Een concreet voorbeeld hiervan is het samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Kunstenoverleg en het Réseau des Arts à Bruxelles.

De diverse overheden vinden elkaar steeds meer, wat zich onder meer manifesteert in een cultureel akkoord met de Franse Gemeenschap. Dit laat een beter gestructureerd overleg en ook gezamenlijke inspanningen in Brussel toe.

De Brusselse cultuursector, verenigd in het Brussels Kunstenoverleg (BKO), formuleerde in een 'Cultuurplan voor Brussel' een aantal voorstellen om tot een geïntegreerd cultuurbeleid te komen. Uit de analyse die het BKO maakte, blijkt immers dat er in de hoofdstad nog plaats is voor culturele ontwikkeling van/initiatieven in bepaalde zones, in het bijzonder ook met het oog op een duidelijker internationale profilering. Door de internationale rol van Brussel heeft deze regio een aantal verantwoordelijkheden op cultureel vlak die zij

vandaag niet op zich neemt, met als gevolg dat er in Brussel een gebrek is aan internationale profilering als kunst- en cultuurstad met belangrijke collecties.

Daarnaast wordt het steeds noodzakelijker om in te zetten op het economische potentieel van de culturele en creatieve sectoren dat in Brussel nog niet volledig benut wordt. Het ontbreken van een globale visie of coördinatie maakt dat kansen op dat vlak niet verzilverd worden. Cultuur en creativiteit kunnen als katalysator voor innovatie aangewend worden, wat kan leiden tot groei en werkgelegenheid.

Veel culturele en creatieve spelers hebben activiteiten met een commercieel potentieel en een aanzienlijke spill-over naar de traditionele economie. Uit een studie van Idea-Consult waarbij een analyse werd gemaakt van de culturele en creatieve bedrijven in Brussel, blijkt dat deze sector momenteel nog niet gezien wordt als een integraal en versterkend onderdeel van een 'creatieve economie'. Een goed beleidsinstrumentarium dat sectoroverschrijdende samenwerking stimuleert binnen het Brussels hoofdstedelijk gewest ontbreekt momenteel.

Knelpunt 1: Kunsten- en erfgoedbeleid in Brussel

In het huidige kunstenbeleid worden de bovenvermelde principes met veel pragmatisme gehanteerd. De praktijk maakt dat beide Gemeenschappen de facto de grenzen overschrijden en zowel afzonderlijk als samen tweetalige organisaties ondersteunen. Op het vlak van cultureel erfgoed ligt dat anders en werden tot hiertoe wettelijke grenzen stringent gerespecteerd, met dien verstande dat de Franse Gemeenschap een aantal Brusselse musea ondersteunt als musea van de Franse Gemeenschap. De vraag die zich hierbij stelt, is of cultureel erfgoed op dezelfde pragmatische wijze de wettelijke regels moet interpreteren om de dynamiek op het Brusselse erfgoedveld adequaat te ondersteunen.

Knelpunt 2: Erfgoedbeleid – bescherming, in- en uitvoer van cultuurgooderen

De materies onroerend en cultureel erfgoed zijn respectievelijk gewestelijke en gemeenschapsbevoegdheden. Dit betekent dat in Brussel onroerend erfgoed een bevoegdheid is van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Directie Monumenten en Landschappen Brussel staat in voor de uitvoering van een aantal ordonnanties betreffende onroerend erfgoed. Zij behandelt de aanvragen tot bescherming en inschrijving op de bewaarlijst, de aanvragen voor subsidies voor restauratie- en bouwwerken aan de beschermde goederen, alsook het erfgoedgedeelte in de aanvragen van stedenbouwkundige vergunning voor deze goederen.

Voor de bescherming van hun belangrijkste eigen roerend erfgoed hebben de Franse en de Vlaamse Gemeenschap een eigen regelgeving uitgebouwd. Voor de bescherming van roerend erfgoed dat zich op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad bevindt, is de federale overheid bevoegd (zogenaamde restmateries). Er is geen federale regelgeving tot bescherming van roerend erfgoed. Hierdoor fungeert Brussel als een 'loophole' voor het ontlopen van de (uitvoer-) regelgevingen ter zake van de Gemeenschappen.

Voor de uitvoering van de EU-richtlijn inzake uitvoervergunningen voor roerend erfgoed (tijdelijk of definitief) kan een eigenaar in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad zich richten tot één van de beide Gemeenschappen.

Samenwerking tussen de VGC en andere overheden is in Brussel, net zoals in Vlaanderen, niet altijd een gemakkelijke opdracht, omdat bijvoorbeeld de regelgevingen en begripsomschrijvingen omtrent erfgoed verschillend zijn. In Vlaanderen sloten de beleidsdomeinen die verantwoordelijk zijn voor enerzijds cultureel en anderzijds onroerend erfgoed een protocol af dat moet zorgen voor meer afstemming, samenwerking en overleg binnen het Vlaams gewest over alle aspecten van raakvlakken tussen roerend en onroerend erfgoed.

Knelpunt 3: Musea

In het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn 86 musea actief; 57 hiervan hebben een tweetalige werking. De federale overheid is de inrichtende overheid van 13 musea, de Brusselse gemeenten zijn dat van 12 musea. De rest van de musea zijn privaatrechtelijke initiatieven die de mogelijkheid hebben om zich te bekennen tot ofwel de Vlaamse Gemeenschap ofwel de Franse Gemeenschap. Op die manier kunnen de musea erkend worden en aanspraak maken op subsidies. Tot op heden heeft geen enkel museum een erkenning of subsidie aangevraagd bij de Vlaamse Gemeenschap. Bij de Franse Gemeenschap is dit aantal beperkt tot 2.

De collecties van de Brusselse musea zijn heel divers en herbergen een cultureel erfgoed dat ook voor de Vlaamse Gemeenschap van onschatbare waarde is. Een mogelijke betrokkenheid van de Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse musea is van wezenlijk belang. Daarnaast maakt de verscheidenheid aan inrichtende overheden van de musea een coherente visie en promotie van musea in Brussel complex. Dit laatste wordt enigszins opgevangen door de rol van de Brusselse Museumraad, maar die ontvangt voor deze taak slechts beperkte middelen. Dit probleem kadert ook in het gebrek aan internationale profilering van Brussel als kunst- en cultuurstad met belangrijke collecties, waardoor er een gebrek is aan zichtbaarheid.

Verbetervoorstellen

1. Internationale profilering van Brussel

Internationale profilering van Brussel als kunst- en cultuurstad vormt een onderdeel van een debat dat dient gevoerd te worden tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Vlaamse overheid, zowel inhoudelijk als promotioneel. Op termijn kan er dan ook verder nagedacht worden over een koepel die deze taak van promotie en communicatie voor een internationale profilering van Brussel als kunst- en cultuurstad op zich neemt.

Tegelijk mag niet voorbijgegaan worden aan de grote waaier van innovatieve en experimentele werkplaatsen voor kunstenaars. De aanwezigheid van een groot potentieel en de stedelijke omgeving nodigt kunstenaars uit tot samenwerking en experiment. Investeren in dit talent (ook inzake infrastructuur, communicatie, ...) is noodzakelijk om de kunstscène van de toekomst, ook internationaal, te blijven uitbouwen.

2. Erfgoed en musea

Uitwisseling van en betrekking bij de opmaak van het beleid en de wetgeving tussen enerzijds de Vlaamse overheid en anderzijds de VGC, over de beleidsdomeinen van cultuur en erfgoed, zou interessant zijn en kan op termijn leiden tot een betere afstemming van het beleid bij alle bevoegde instanties.

Daarnaast dient er ook een erkenning te komen van de rol die de Brusselse musea als beheerders van een waardevol (ook Vlaams) erfgoed opnemen. Aan die erkenning kan een beleid met financiële incentives gekoppeld worden. Daarbij is een betere ondersteuning van de Nederlandstalige educatieve cellen binnen de musea dringend nodig.

Ten aanzien van 'biculturele' instellingen kan de Vlaamse Gemeenschap ook een pragmatischer houding aannemen zoals bij het kunstenbeleid. Aanvragen van deze instellingen kunnen behandeld worden met dien verstande dat ze moeten voldoen aan de criteria.

3. Culturele en creatieve sectoren in Brussel

Een globale aanpak voor de culturele en creatieve sectoren in Brussel ontbreekt tot op heden. Een aanzienlijk deel van het bestaande beleidsinstrumentarium, inclusief flankerende impulsen, is voor culturele en creatieve ondernemers in Brussel niet toegankelijk. Daardoor dreigen de Brusselse spelers minder kansen te krijgen dan hun Vlaamse of Waalse collega's.

Om de hiaten binnen het beleidsinstrumentarium in kaart te kunnen brengen, is een inventaris van maatregelen die voor Brussel niet toepasbaar zijn aangewezen, opdat een beleid speciaal geënt op de Brusselse situatie kan worden uitgebouwd (cf. Flanders Investment & Trade, Agentschap Ondernemen, CultuurInvest, Brussels Agentschap voor de Onderneming, Waals instrumentarium, ...).

3. Jeugdbeleid

In het Vlaams gewest wordt het Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid grotendeels uitgevoerd door de gemeenten. In het Brussels hoofdstedelijk gewest is de VGC (en dus niet de Brusselse gemeenten) verantwoordelijk voor de opstelling van een globaal jeugdbeleidsplan, dus zowel lokaal als bovenlokaal. De VGC voert een globaal jeugdbeleid op basis van het voorliggende jeugdbeleidsplan.

Anderzijds werd in het Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid gevraagd aan de VGC om lokale (Nederlandstalige) jeugdraden op te richten, die opgericht of erkend moeten worden door de Brusselse gemeenten. Deze verplichting is niet langer opgenomen in het nieuwe Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid.

Knelpunt: Samenwerking VGC en gemeenten over het gemeentelijk jeugdbeleid (regierol VGC t.o.v. gemeenten)

Naast het globale jeugdbeleidsplan van de VGC, voeren de Brusselse gemeenten ook elk een eigen gemeentelijk jeugdbeleid waarvoor ze niet verplicht zijn om de VGC erbij te betrekken. Anderzijds is ook de betrokkenheid van de gemeenten bij het jeugdbeleid van de VGC afhankelijk van de goodwill van de bestuurders en de diensten van de gemeenten.

Jeugdwerkinitiatieven laten zich echter niet binden door deze bevoegdheidsverdelingen, maar bespelen randgebieden en raakvlakken tussen overheden. Daarnaast zijn er andere materies die indirect of direct invloed hebben op het jeugdbeleid, zoals bv. ruimtelijke ordening (speelgelegenheid), mobiliteit (fietsen), milieu en groenbeleid, waar de VGC nauwelijks maatregelen kan treffen.

Verbetervoorstel

De politieke realiteit in de negentien Brusselse gemeenten pleit ervoor dat de VGC zich bij de uitvoering van haar aanvullend gemeenschapsbeleid in een gemeente niet beperkt tot overleg met de Vlaamse schepen, maar ook samenwerkt met de Franstalige leden van het college van burgemeester en schepenen bevoegd voor materies zoals jeugd, cultuur en sport.

Dit knelpunt kadert ook meer globaal in de problematiek van de diverse partners die op dit terrein actief zijn in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Naast de VGC en de Brusselse gemeenten zijn dit ook de Cocof, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de federale overheid. Er is ook een onevenwicht doordat de Franse Gemeenschap, in tegenstelling tot de Vlaamse Gemeenschap, haar bevoegdheden in

casu niet gedelegeerd heeft naar een lager niveau, in casu de Cocof. Dit betekent dat het domein 'Jeugd' als dusdanig niet is toegekend.

4. Sportbeleid

De VGC-sportdienst heeft binnen het Brusselse sportbeleid in de eerste plaats een taak als regisseur van het Nederlandstalige Brusselse sportgebeuren, met zowel een sturende, een coördinerende, een ondersteunende, een informatieve als een organiserende rol. De VGC heeft zelf een beperkt aantal sportinfrastructuren. Daarnaast heeft de VGC-sportdienst een brugfunctie te vervullen tussen enerzijds het gemeentelijke niveau en anderzijds de Vlaamse Gemeenschap.

De band tussen de VGC-sportdienst en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Cocof situeert zich naast het sportpromotionele voornamelijk op het vlak van sportinfrastructuur. De VGC zetelt samen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Cocof in de Technische Infrastructuurcommissie die de investeringssubsidies van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor gemeentelijke sportinfrastructuur opvolgt en adviseert en werkt samen aan de opmaak van een kadaster sportinfrastructuur / sportaanbod. Daarnaast adviseert de VGC het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de toekenning van de subsidies voor sportclubs, alsook een doorverwijzing van subsidietrekkers uit de sportsector. Momenteel voeren beide overheden gesprekken om een gezamenlijke visie op het vlak van infrastructuurbeleid te ontwikkelen.

Knelpunt 1: Verdeeldheid van de bevoegdheden

Over het Brusselse sportbeleid hebben niet minder dan vijf ministers bevoegdheden. Daarnaast heeft geen enkele Nederlandstalige schepen van de Brusselse gemeenten de bevoegdheid Sport. In dit institutionele kluwen moet men oog hebben voor de plaats van de VGC. Bij het uitstippelen van een sportbeleid wordt er het best rekening gehouden met de beperkte impact van de VGC als Nederlandstalige instelling op processen binnen het Brussels hoofdstedelijk gewest.

Knelpunt 2: Decreet omtrent het lokaal sportbeleid

In het Decreet van 9 maart 2007 houdende de subsidiëring van gemeente- en provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een Sport voor Allen-beleid werd er geen rekening gehouden met de specificiteit van Brussel, en de voorwaarden voor Brusselse gemeenten om in het decreet te stappen waren op meerdere vlakken te zwaar of onaangepast. In het nieuwe Decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid wordt de mogelijkheid voor Brusselse gemeenten om in het decreet te stappen volledig geschrapt. De taak voor de uitbouw van een lokaal sportbeleid wordt volledig overgedragen aan de VGC, wat duidelijkheid schept, maar geen garantie biedt in verband met lokale inbedding.

In het recente Decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid (en de uitvoeringsbesluiten) zijn evenwel openingen gecreëerd om meer rekening te houden met de specifieke context van de VGC en Brussel, en wordt er als gevolg van dit decreet ook rekening gehouden met de VGC in het op te stellen 'Vlabus-decreet' (met name wat betreft de uitbouw van de pool lesgevers, opdracht die vanaf 2016 is toegewezen aan Vlabus, zal blijvende aandacht voor de specifieke Brusselse situatie noodzakelijk blijven).

Daarenboven is de VGC opgenomen in de conceptnota 2012 -2020 met betrekking tot G-sport van de Vlaamse Gemeenschap.

Knelpunt 3: Aandacht voor de gebruikers

In tegenstelling tot de Vlaamse overheid is de VGC een heel operationele overheid, in die zin dat ze tal van diensten aanbiedt waardoor ze in direct contact komt met de Brusselse burger. Dit is vooral zo bij de

diensten Jeugd en Sport. Bij de opmaak en uitvoering van het beleid dient er dan ook steeds rekening gehouden te worden met de burger die de gebruiker van de diensten vormt. De vraag moet dan ook steeds gesteld worden hoe men de beste dienstverlening aan de burger kan aanbieden.

Verbetervoorstel

Vanuit de vaststelling dat de bevoegdheden op het vlak van de Brusselse sport enorm verdeeld zijn en elkaar raken of zelfs overlappen, is overleg, afstemming en samenwerking tussen de verschillende overheden, maar ook tussen de partners op het werkveld, noodzakelijk om een coherent beleid te voeren. Een regionaal overleg tussen de verschillende verantwoordelijken voor het sportbeleid in Brussel zou kunnen leiden tot een betere afstemming van rollen en posities met betrekking tot sportbeleid in het Brussels hoofdstedelijk gewest. De VGC-sportdienst dient verder uit te groeien tot de spil van het Nederlandstalige Brusselse sportgebeuren door een duidelijker externe en interne positionering.

Het is hierbij belangrijk om de expertise en kennis aanwezig in de verschillende instellingen, organisaties en verenigingen goed in te schatten zodat het stimuleren van samenwerkingsverbanden en netwerking eenvoudiger kan verlopen. De uitvoering van de lokale taak die de VGC via het Decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid krijgt toegewezen, dient steeds te verlopen in synergie met de lokale partners.

De knelpunten met betrekking tot de uitvoering van andere sportdecreten en sportinfrastructuur worden verder in deze tekst behandeld.

5. Brusselse aangelegenheden

De Vlaamse Regering zet met een verticaal transversaal Brusselbeleid in op de versterking van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel en de band tussen Vlaanderen en Brussel. Voor dit verticale Brusselbeleid wordt uitgegaan van een transversale visie op Brussel als groot- en hoofdstad. Eén van de doelstellingen is een subsidiebeleid voeren voor bovenlokale/grootstedelijke initiatieven. Jaarlijks subsidieert de Vlaamse overheid op die manier een aantal projecten die de Vlaamse aanwezigheid versterken of de band tussen Vlaanderen en Brussel bevestigen. In 2011 werden 49 projecten gesubsidieerd voor een bedrag van 1.779.655 euro.

De afgelopen jaren bleef dit bedrag stabiel, maar het aantal projecten dat subsidies ontvangt varieert van jaar tot jaar.

Jaar	Bedrag	Aantal projecten
2006	1.711.000	66
2007	1.731.000	53
2008	1.724.000	78
2009	1.868.000	68
2010	1.767.300	53
2011	1.779.655	49

Het bedrag en het aantal projecten dat gesubsidieerd wordt door Coördinatie Brussel 2006-2011.

Projecten die aanspraak willen maken op subsidies, moeten voldoen aan één van de drie inhoudelijke projectcategorieën. De eerste categorie zijn projecten die Brussel naar Vlaanderen of Vlaanderen naar Brussel brengen. De tweede categorie zijn hoofd- en grootstedelijke projecten. De derde categorie zijn participatiebevorderende, stadsinnovatieve projecten die op een vernieuwende wijze het Brusselse stedelijke netwerk versterken.

Daarnaast zijn er nog twee 'horizontale' vormen van subsidiëring: impulssubsidies en subsidies voor gemeenschapsoverschrijdende projecten van tweetalige organisaties. Op inhoudelijk vlak moeten die

initiatieven wel voldoen aan de criteria van één van de drie voornoemde projectcategorieën. De ingediende projecten worden inhoudelijk aan die criteria getoetst om een objectieve selectie te kunnen doorvoeren.

Knelpunt: Gebrek aan ontwikkeling van een globaal beleid

De projectsubsidies, uitgereikt aan initiatieven in het kader van de versterking van de Vlaamse inbreng in Brussel en de versterking van de band tussen Brussel en de rest van Vlaanderen, worden toegekend vanuit het Vlaamse referentiekader. Van de 49 projecten die in 2011 subsidies ontvingen, werden er 30 ook gesubsidieerd door de VGC, alle binnen het domein Cultuur, Jeugd en Sport. Meer dan 10% ontvangt daarnaast ook subsidies van verschillende andere agentschappen binnen de Vlaamse overheid.

Verbetervoorstel

Om de complementariteit van het beleid van de VGC en dat van de Vlaamse overheid te versterken, dienen de politieke verantwoordelijken binnen de VGC en de Vlaamse overheid de nodige afspraken omtrent respectieve opdrachten en rolverdeling te maken.

6. Toeristisch beleid

De Vlaamse overheid voert haar toeristische beleid voor Vlaanderen en Brussel via het Agentschap Toerisme Vlaanderen. Dit agentschap heeft als doel de duurzame ontwikkeling van toerisme en de toeristische sector in Vlaanderen en Brussel te bevorderen.

De toeristische promotie van Brussel door het Agentschap Toerisme Vlaanderen gebeurt grotendeels door de opname van Brussel in het Kunststedenactieplan. Dit plan moet de Vlaamse kunststeden beter en meer gecoördineerd promoten in het buitenland en de kwaliteit van het product 'kunststad' verbeteren. Dit gebeurt aan de hand van projectsubsidies.

Brussel had in 2010 een aandeel van 19% in het totaal van overnachtingen in Vlaanderen. Als er enkel naar de kunststeden wordt gekeken, loopt dit aandeel zelfs op naar 56%, waarvan 81% 'buitenlands' was.

De VGC heeft enkel een beperkte beleidsbevoegdheid betreffende het cultuurtoerisme in Brussel. Er worden subsidies verleend aan Nederlandstalige verenigingen die cultuurtoeristische rondleidingen en lezingen in Brussel geven. Momenteel ontvangen acht organisaties hiervoor subsidies. Daarnaast verleent de VGC ook een subsidie aan VisitBrussels dat de algemene toeristische promotie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voert. De VGC onderhandelt jaarlijks met VisitBrussels over de initiatieven die specifiek door de VGC gesubsidieerd worden. Belangrijk te vermelden in dit verband is de ondersteuning door de VGC op het vlak van dataverzameling van culturele actoren.

Knelpunt: Kunststedenactieplan

In het 'Strategisch Beleidsplan 2020 voor het toerisme Vlaanderen-Brussel' van het Agentschap Toerisme Vlaanderen legt men de nadruk op het feit dat er een bijzondere inspanning en een aparte benadering voor Brussel vereist zijn. Ook dient Brussel integraal deel uit te maken van het strategische plan van Toerisme Vlaanderen als toeristische bestemming.

Tot op heden ligt de samenwerking nog steeds stil en is er dan ook nog geen project ingediend om Brussel te promoten als kunststad. Buiten het Kunststedenactieplan wordt er weinig concrete aandacht besteed aan de toeristische promotie van Brussel, waardoor er zeker geen sprake kan zijn van een aparte benadering voor Brussel. Hoewel toerisme geen directe bevoegdheid is van de VGC, maakt zij zich toch zorgen dat het gebrek aan specifieke aandacht voor de Brusselse situatie en het ontbreken van een aparte concrete aanpak in het Vlaams toerismebeleid nefaste gevolgen zal hebben voor de toeristische positie van Brussel in Vlaanderen.

Verbetervoorstel

Een sterkere promotie van Brussel als internationale stad en als cultuurstad is broodnodig. Daartoe moet onderhandeld worden met en tussen VGC, VisitBrussels, Toerisme Vlaanderen en Muntpunt. Daarbij moet men aandacht hebben voor de positionering van Vlaamse cultuurtoeristische verenigingen in Brussel in relatie tot de inzet van de middelen van de Franse Gemeenschap en de afstemming met het beleid van de Vlaamse Gemeenschap.

7. Cultuurcommunicatie

Het beleid inzake cultuurcommunicatie is zeer complex, waarbij zeer diverse actoren en overheden een rol spelen. Dit thema heeft ook duidelijke raakvlakken met het (cultuur)toeristisch beleid. Muntpunt heeft ook op dit vlak een belangrijke rol te spelen.

De relatie tussen en verantwoordelijkheden van de diverse partners en overheden moeten helder gemaakt worden.

Knelpunt 1: Brussels aanbod

Voor een cultuurcommunicatie aangepast aan de Brusselse realiteit moeten ook de Franstalige Brusselse culturele actoren opgenomen worden in het aanbod. Hiervoor moet een gezamenlijke cultuurcommunicatie ontwikkeld worden waardoor een Brussels publiek de garantie krijgt op relevante informatie. Hierbij is een meertalige communicatie van groot belang.

Knelpunt 2: Ontsluiting databank

Een communicatieproduct waarin de betrokken overheden stappen vooruit kunnen zetten, betreft de ontwikkeling van een databank (agenda-informatie) voor het verstrekken van relevante informatie. Deze heeft als taak het aanleggen van informatie. Hoe deze verrijkt wordt met informatie en hoe deze informatie gecommuniceerd wordt, kan ingevuld worden door anderen; hieromtrent dienen dan ook nog afspraken gemaakt te worden. Dit zijn veelomvattende opdrachten die met de juiste expertise uitgevoerd moeten worden en waar de VGC zichzelf vooral een rol in de laatste fase, namelijk de communicatie van de informatie, ziet spelen. Daarbij kan de VGC zich concentreren op de websites over (eigen) producten en diensten én over specifieke onderwerpen en thema's waar ze een groot belang aan hecht en ook een bijzondere expertise in heeft. Voorlopig draagt de VGC ook bij tot de fase van de inzameling van informatie. Op dit vlak moet haar rol nog worden gedefinieerd.

Naast het digitaal ontsluiten van deze informatie in een databank, moet er ook rekening gehouden worden met andere media die een belangrijke rol blijven spelen, onder andere via print, mediapartners, evenementen, ...

Knelpunt 3: Rolverdeling VGC en Vlaamse Gemeenschap met betrekking tot cultuurcommunicatie door Muntpunt

Muntpunt vormt een nieuwe vorm van samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de VGC. Deze samenwerking is reeds gedeeltelijk vastgelegd en uitgewerkt, maar voor een goede werking moet een concrete rolverdeling nog bepaald worden, zowel op het financiële als op het operationele vlak. Daarnaast moet er ook een duidelijke afstemming komen over het door Muntpunt te voeren cultuurcommunicatiebeleid.

■ 3. DE VLAAMSE REGELGEVING EN DE TOEPASSING ERVAN

In een aantal Vlaamse decreten voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport wordt er niet altijd rekening gehouden met de Brusselse realiteit, waardoor een apart Brusselluik ontbreekt. Daardoor is sommige regelgeving niet of moeilijk uitvoerbaar op het Brusselse grondgebied. Ook de strikte scheiding van gewest- en gemeenschapsmateries in Brussel wordt soms uit het oog verloren bij de totstandbrenging van Vlaamse regelgeving.

1. Steunpunten en koepelorganisaties in Brussel

De Vlaamse overheid erkent organisaties die de uitvoering van het cultuur-, jeugd- en sportbeleid in de praktijk ondersteunen. Elke organisatie is verantwoordelijk voor een bepaald deel van de materies Cultuur, Jeugd en Sport. Een steunpunt heeft drie kerntaken: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, en beeldvorming en communicatie. Het steunpunt verwerkt informatie uit verschillende hoeken en geeft deze door aan het veld. Het ontvangt hiervoor subsidies van de Vlaamse overheid.

Steunpunten	2010
Faro	1.770.000
Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst	750.000
Muziekcentrum Vlaanderen	950.000
Vlaams Architectuurinstituut	500.000
Vlaams Theaterinstituut	985.000
Steunpunt Jeugd	1.001.000
Forum voor Amateurkunsten	731.537
Socius	1.559.000
Demos	600.000
Kunstenloket	391.000
Locus	1.637.000
Vlaams Informatiepunt Jeugd	625.000
Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten	327.000
Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid	180.000
Stichting Vlaamse Schoolsport	327.000
Vlaamse Sportfederatie	176.000

Subsidies van de Vlaamse overheid aan steunpunten in 2010

Knelpunt: Geen duidelijke opname van verantwoordelijkheid voor Brussel

Vanuit de VGC wordt de vraag gesteld in welke mate de steunpunten aandacht hebben voor Brussel in hun praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en communicatie.

Bij het beleid van de steunpunten is er niet bij allemaal aandacht voor en kennis van de specifieke (beleids)situatie in Brussel. Dit betekent niet dat er geen initiatieven zijn ten aanzien van Brussel, zoals bijvoorbeeld bij het BAM Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst en het Vlaams Theaterinstituut, maar het opnemen van een structureel verband met Brussel, bv. in de vorm van een Brusselluik, zou aan hun missie kunnen worden toegevoegd.

Verbetervoorstel

De VGC is vragende partij om bij nieuwe beheersovereenkomsten tussen de Vlaamse overheid en de steunpunten binnen het domein Cultuur, Jeugd en Sport de aandacht voor de Brusselwerking te expliciteren.

De VGC en de Vlaamse Gemeenschap kunnen in regelmatig overleg de verwachtingen die ze koesteren ten opzichte van de steunpunten verduidelijken.

2. Interne staatshervorming

Momenteel voert de Vlaamse overheid een interne staatshervorming door die als doel heeft om tot een versterking te komen van de slagkracht en de autonomie van de lokale besturen. De interne staatshervorming zal worden gerealiseerd met de betrokkenheid van alle bestuursniveaus, de beleidsdomeinen, het Vlaams Parlement en het middenveld. In de periode 2011-2014 gaat de Vlaamse overheid over tot de implementatie (aanpassing decreten, organisatorische wijzigingen, overheveling van bevoegdheden, mensen en middelen) en monitoring van de maatregelen die beslist worden in het kader van de interne staatshervorming. Strikt genomen heeft dit geen effect op het Brussels hoofdstedelijk gewest. De facto bestaat dat effect wel omdat er beslissingen worden genomen over de taakverdeling tussen en de rol van gemeenten, provincies en de VGC.

Knelpunt: Betrokkenheid VGC bij de opbouw van een lokaal kunstenbeleid

Momenteel is een werkgroep actief rond de opbouw van een lokaal kunstenbeleid in het kader van een 'doorbraak interne staatshervorming'. In een eerste fase kwam de relatie knelpunten Vlaamse overheid en de provincies en steden en gemeenten aan bod. In een tweede fase, die in juni 2012 van start ging en waarbij de VVSG haar visie op een lokaal kunstenbeleid zal uitkristalliseren, is betrokkenheid van de VGC wenselijk, aangezien toekomstige evoluties in het Kunstendecreet een enorme impact kunnen hebben op de VGC en haar kunstenbeleid. Thema's die aan bod komen zijn onder meer:

- de Brusselse podia als vitrine voor Vlaanderen;
- de aantrekkingskracht op (buitenlandse) kunstenaars: Brussel is belangrijk door zijn centrale ligging, goede bereikbaarheid en de aanwezigheid van verschillende buitenlandse instellingen;
- de betaalbaarheid als residentieplek;
- de aanwezigheid van heel wat labogerichte, laagdrempelige kunstorganisaties biedt kansen aan allerlei kunstenaars voor samenwerkingen en experimenten;
- de aanwezigheid van de Europese Unie in Brussel creëert ook extra mogelijkheden voor creatie, overleg, wederzijdse samenwerking met Gemeenschappen in Europa. Dit aspect van het Brusselse blijft tot op heden onderbelicht. Verschillende landen uit Europa en de wereld gebruiken Brussel om hun cultureel potentieel te etaleren. Naast de inspanningen die momenteel reeds geleverd worden via Bozar en Flagey, liggen nog mogelijkheden voor het grijpen om het eigen Vlaamse potentieel in Brussel op een podium te brengen in die specifieke context;
- de middelen van de grotere podia worden vaak ook via buitenlandse kanalen gegenereerd. Extra ondersteuning van meertalige promotie en programmatie is hiervoor noodzakelijk, evenals specifieke communicatietools om dit doelpubliek te bereiken.

Deze overwegingen kunnen een richtsnoer bieden bij de bepaling van onderlinge taken en opdrachten tussen de Vlaamse overheid en de VGC, alsook bij het investeringsbeleid.

Verbetervoorstel

De VGC wordt als volwaardige partner betrokken bij de werkzaamheden in het kader van de werkgroep 'lokaal kunstenbeleid' van de Vlaamse Gemeenschap.

3. Decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk

Het Decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk regelt de subsidiëring van sociaal-culturele verenigingen, bewegingen en vormingsinstellingen op landelijk niveau. In 2010 ondersteunde de Vlaamse Gemeenschap 55 sociaal-culturele verenigingen (waarvan 14 migrantenverenigingen), 35 sociaal-culturele vormingsinstellingen en 31 sociaal-culturele bewegingen die een werking over heel Vlaanderen ontwikkelen. 19 van deze erkende sociaal-culturele verenigingen en 1 gespecialiseerde vormingsinstelling, met een totaal van 293 lokale afdelingen (erkend door de VGC), zijn actief in het Brussels hoofdstedelijk gewest.

Knelpunt 1: Gebrek aan aandacht voor de lokale gevolgen van het decreet

De toepassing van het Decreet Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk, en meer bepaald de integratie van zelforganisaties in het decreet, heeft voor een grote toestroom van etnisch-culturele verenigingen in Brussel gezorgd en bijgevolg voor extra uitgaven voor de VGC. De landelijke zelforganisaties kregen twee beleidsperiodes de tijd, tot 2011, om zich uit te bouwen tot een landelijke sociaal-culturele vereniging die volledig beantwoordt aan de normen van het decreet. In het Brussels hoofdstedelijk gewest, dat in dit decreet op hetzelfde niveau als een provincie wordt geplaatst, werden de afgelopen jaren dan ook enorm veel lokale zelforganisaties nieuw opgericht of gestructureerd onder de koepelverenigingen. Ook liggen de subsidies die de VGC toekent aan zelforganisaties hoger dan in de provincies. Het aantal zelforganisaties verdriedubbelde op drie jaar tijd. De VGC onderscheidt binnen de sociaal-culturele verenigingen vier soorten, namelijk sociaal-culturele verenigingen, amateurkunstenverenigingen, seniorenverenigingen en zelforganisaties.

	2008	2009	2010	2011
Sociaal-culturele verenigingen	188	218	204	198
Amateurkunstenverenigingen	87	80	83	75
Seniorenverenigingen	77	75	77	88
Zelforganisaties	49	92	112	147
TOTAAL	401	465	476	508

Evolutie van het aantal door de VGC erkende en gesubsidieerde lokale en bovenlokale verenigingen, volgens type.

De VGC erkende in 2010, 112 lokale zelforganisaties, waarvan er 94 aangesloten waren bij zeven erkende landelijke koepelverenigingen. 78 hiervan ontvingen subsidies van de VGC.

Knelpunt 2: Subsidiëring landelijke koepelverenigingen sociaal-cultureel werk

De Vlaamse overheid kent subsidies toe aan landelijke koepelverenigingen Sociaal-Cultureel Werk op basis van het Decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Die subsidies worden mee bepaald door het aantal en de werking van de lokale afdelingen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de Vlaamse overheid meer lokale afdelingen in Brussel erkent dan de VGC. Een aantal lokale afdelingen die aangesloten zijn bij landelijke erkende koepelverenigingen, voldoet immers niet aan de voorwaarden om erkend te worden door de VGC.

In het decreet is op geen enkele manier vastgelegd dat de landelijke koepelverenigingen een deel van de verworven subsidies terug investeren in de Brusselse lokale afdelingen, hoewel dit van hen verwacht

wordt. Het gevolg is dat zonder VGC-middelen vaak slechts zeer beperkt een specifieke Brusselwerking wordt uitgebouwd, en omgekeerd dat de door de Brusselse koepelverenigingen als absoluut noodzakelijk voorgestelde regionale ondersteuning in zeer grote mate gesubsidieerd wordt door de VGC.

Koepelafdeling	Subsidie VG landelijke koepelverenigingen	Brusselse afdelingen erkend door VG	Brusselse afdelingen erkend door de VGC	Subsidie VGC lokale afdelingen	Subsidie VGC regionale koepel
Federation of Anglophone Africans in Belgium	115.922,69	15	11	1.450	24.106
FORA (Platform voor de Afrikaanse Gemeenschappen)	248.193,45	23	10	6.670	20.723
Internationaal Comité	508.538,54	33	7	4.305	20.723
Regenbooghuis (Cavaria)	229.863,79	12	10	8.460	20.723
Unie van Turkse Verenigingen	313.017,03	39	8	1.305	20.723
Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims	229.863,79	9	11	2.600	23.097
Curieus	606.460,36	17	16	7.820	53.302
Davidsfonds	702.129,57	18	17	11.540	54.516
Federatie Onafhankelijke Senioren	235.313,15	14	14	13.200	48.395
Federatie van Marokkaanse Democratische Organisaties	260.082,96	55	19	8.090	51.883
Federatie van Zelforganisaties in Vlaanderen	325.184,23	50	28	11.320	56.808
Humanistisch Vrijzinnige Vereniging	308.622,08	12	24	11.820	60.853
KAV	2.028.203,86	19	23	16.895	54.606
KWB	1.280.937,48	12	11	8.480	46.533
Masereelfonds	222.928,25	16	16	10.710	65.737
Vlaamse Volksbeweging (Nederlandse cultuurkoepel voor Brussel)	255.406,68	13	13	9.215	48.734
Okra	1.180.400,93	20	20	23.400	66.257
S-Plus	698.601,43	17	13	10.200	56.801
Willemsfonds	290.095,52	13	13	7.880	63.767

Het aantal door de VGC erkende koepelverenigingen en de subsidie die zij voor hun landelijke werking ontvangen van de Vlaamse Gemeenschap, het aantal door de VGC erkende lokale afdelingen en de ontvangen subsidies van de VGC voor hun lokale en bovenlokale werking 2010.

Verbetervoorstel

De verantwoordelijkheid van landelijke koepelverenigingen (en Vlaamse subsidies) naar Brusselse afdelingen moet verduidelijkt worden. Specifieke aandacht voor de Brusselwerking bij de visitatie / evaluatie van landelijke koepelverenigingen actief in het Brussels hoofdstedelijk gewest met terugkoppeling naar de VGC is aangewezen.

Daarnaast is een regelmatig overleg met betrekking tot de ruimere sociaal-culturele thema's, naar analogie van de sectoren Kunsten, Erfgoed, Jeugd en Sport, aangewezen.

4. Cultureel-Erfgoeddecreet

Met het Decreet van 23 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid, intussen vervangen door het Decreet van 6 juli 2012 houdende het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid, ondersteunt de Vlaamse Gemeenschap het lokale cultureel-erfgoedbeleid door het sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant met de lokale overheid. In Brussel heeft de Vlaamse Gemeenschap geen rechtstreekse overeenkomsten met de gemeenten, maar werd een cultureel-erfgoedconvenant met de VGC afgesloten voor de beleidsperiode 2012-2016 voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid. Dit betekent dat subsidies voor de ondersteuning van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid rechtstreeks naar de VGC gaan en dat het beleid wordt uitgevoerd door de Erfgoedcel Brussel.

De Vlaamse Gemeenschap steunt ook de uitbouw van een regionaal cultureel-erfgoedbeleid door de provincies. Ook dit wordt geregeld via cultureel-erfgoedconvenanten. De provincies krijgen daarin de specifieke taken in het kader van een complementair cultureel-erfgoedbeleid, met name de verantwoordelijkheid voor de indeling bij en het subsidiëren van collectiebeherende instellingen van regionaal belang. Daarnaast kregen de provincies een regiefunctie inzake de uitbouw van een regionaal depotbeleid. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad heeft de Vlaamse Gemeenschap deze regiefunctie ook opgedragen aan de VGC (ingeschreven in het cultureel-erfgoedconvenant) en daarvoor extra middelen toebedeeld. In 2011, onder het afgelopen convenant, bedroegen deze in totaal 495.185 euro.

Knelpunt 1: Beleidsmatige scherpe scheiding tussen onroerend en cultureel erfgoed

Op beleidsvlak is er in het Brussels hoofdstedelijk gewest een scherpe scheiding tussen onroerend erfgoed (gewestelijke bevoegdheid) en cultureel erfgoed (gemeenschapsbevoegdheid). De situatie wordt nog complexer gemaakt door de evolutie langs Vlaamse zijde waar er een tendens is om het beleid van cultureel en onroerend erfgoed op elkaar af te stemmen. Aan Franstalige zijde werd geen specifiek beleid ontwikkeld, tenzij enkel voor patrimonium. Het beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake onroerend erfgoed ontwikkelt zich ook anders dan het beleid in Vlaanderen. Door deze verschillen in het erfgoedbeleid verliest iedereen kansen om het sterke potentieel dat aanwezig is in het Brussels hoofdstedelijk gewest te valoriseren en deskundig te ontsluiten.

Verbetervoorstel

De afstemming die op Vlaams niveau gebeurt voor het beleid rond cultureel en onroerend erfgoed wordt gecommuniceerd aan de VGC. Bij concrete invulling wordt rekening gehouden met de Brusselse situatie.

Knelpunt 2: Depotvraagstuk

Op dit moment is men binnen de VGC bezig met de ontwikkeling van een regionaal depotbeleid zoals bepaald in het Cultureel-Erfgoeddecreet. Dit depotbeleid moet tegemoetkomen aan de behoeften van de lokale cultureel-erfgoedactoren, de Nederlandstalige cultureel-erfgoedorganisaties en het cultureel erfgoed dat aanwezig is op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Bij de ontwikkeling van een regionaal depotbeleid voor Brussel moet men rekening houden met de Brusselse realiteit. Enerzijds is de densiteit van cultureel-erfgoedorganisaties in Brussel veel hoger door de grote aanwezigheid van collecties. Daartegenover staat de beperktheid van middelen en bevoegdheden van de VGC voor de uitvoering van dat regionaal depotbeleid.

Anderzijds kan de VGC zich in zijn depotbeleid niet enkel beperken tot de cultureel-erfgoedorganisaties die zich bekennen tot de Vlaamse Gemeenschap, maar moet er rekening gehouden worden met de verschillende institutionele niveaus in Brussel. De Franse Gemeenschap bijvoorbeeld heeft nog geen depotbeleid ontwikkeld. Toch moet er op termijn een samenwerking opgestart worden met de andere beleidsniveaus voor een integraal depotbeleid.

Het knelpunt van digitaal archiveren vormt een aparte uitdaging. Hier gaat het immers ook over internationale standaarden die in beide Gemeenschappen anders gedefinieerd worden. Het is aangewezen dat de VGC aansluiting zoekt bij de in Vlaanderen geldende standaarden (CEST).

Verbetervoorstel

Om het depotvraagstuk op te lossen dienen er afstemmingsgesprekken opgestart te worden tussen de verschillende betrokken beleidsniveaus. Ook het federale niveau is hierbij een belangrijke gesprekspartner, gelet op de belangrijke depotinfrastructuur die zij bezit in Brussel, zoals bijvoorbeeld het Rijksarchief, de musea en de Koninklijke Bibliotheek. Belangrijke investeringen, zowel naar fysieke als digitale depots, kondigen zich aan en zullen noodzakelijk zijn.

Knelpunt 3: Subsidiëring van cultureel-erfgoedorganisaties

De subsidiemechanismen tussen de verschillende overheden variëren, wat ertoe leidt dat bij projectaanvragen in Brussel meer subsidies gegeven worden door de Franse Gemeenschap en minder door de Cocof. Langs Vlaamse zijde subsidieert de Vlaamse Gemeenschap enkel projecten met bovenlokale spreiding.

Verbetervoorstel

Zoals hierboven reeds gesteld kan voor erfgoed ook een meer pragmatische aanpak gevolgd worden. Een kanttekening hierbij is dat er voor de musea nog steeds een inhaalbeweging nodig blijft. Vraag is ook welke musea, culturele archiefinstellingen, ... zo relevant zijn voor Vlaanderen dat ze ingedeeld kunnen worden bij het Vlaamse niveau. Indien ze van regionaal of lokaal belang beschouwd worden, komt het de andere bestuursniveaus toe daarvoor een ondersteuningsbeleid uit te bouwen. In dit geval neemt de VGC het best de rol op via het cultureel-erfgoedconvenant.

Knelpunt 4: Nood aan aandacht voor het cultureel erfgoed dat aanwezig is in Brussel vanuit landelijk ondersteunde organisaties binnen het decreet

Binnen het Cultureel-Erfgoeddecreet worden specifiek organisaties ondersteund, meer bepaald de landelijke expertisecentra voor cultureel-erfgoed en landelijke cultureel-erfgoedorganisaties voor volkscultuur. Deze houden in de praktijk niet altijd rekening met de Brusselse situatie. Zo mist Brussel een stukje ondersteuning dat vanuit deze organisaties kan geboden worden aan de actoren die in Brussel actief zijn rond dit cultureel erfgoed.

Verbetervoorstel

De Vlaamse overheid en de VGC vragen aan deze organisaties een engagement om binnen hun werking aandacht te hebben voor het cultureel erfgoed in Brussel en de erfgoedgemeenschappen die daar actief zijn.

5. Decreet Sportfederaties

Op basis van het Decreet van 13 juli 2001 houdende de regeling van erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding

werd in 2009 door de Vlaamse Gemeenschap 22.572.000 euro uitgegeven. Er zijn meer dan 17.000 sportclubs in Vlaanderen aangesloten bij 87 erkende sportfederaties.

Brussel telde in 2010, 280 sportclubs die aangesloten zijn bij 44 verschillende erkende Vlaamse sportfederaties. De clubs die aangesloten zijn, kunnen op onrechtstreekse wijze gesubsidieerd worden doordat de sportfederatie bij de uitvoering van haar opdrachten een beroep kan doen op de clubs of incentives kan geven aan sportclubs voor o.a. kwaliteitsvolle werking, begeleiding, promotionele activiteiten. Op dat moment kan de sportfederatie ervoor opteren om de subsidieerbare kosten die de sportclubs hiervoor maken, zelf te dragen en te financieren met de werkingssubsidies die zij hiervoor van de Vlaamse overheid ontvangt. De sportfederatie beslist autonoom of en welke subsidieerbare kosten zij wenst te financieren met de door de Vlaamse overheid toegekende werkingssubsidies.

De onderstaande tabel geeft het aantal Brusselse sportclubs aangesloten bij een erkende Vlaamse sportfederatie voor 2010 weer, alsook de subsidies die de Vlaamse sportfederaties in 2010 ontvingen voor hun landelijke werking.

Federatienaam	Aantal clubs Brussel- Hoofdstad 2010	Basis- subsidies 2010	Subsidies Facultatieve Opdrachten 2010	Totaal
Koninklijke Belgische Korfbalbond - Vlaamse Liga vzw	1	275.200,34	129.206,05	404.406,39
Vlaams Verbond voor Oriënteringssporten vzw	1	162.515,48	0,00	162.515,48
Vlaamse Atletiekliga vzw	2	528.538,92	618.627,07	1.147.165,99
Vlaamse Badmintonliga vzw	1	409.611,43	262.764,12	672.375,55
Vlaamse Basketballiga vzw	4	501.231,35	853.538,22	1.354.769,57
Vlaamse Karate Federatie vzw	4	255.387,70	0,00	255.387,70
Vlaamse Liga Paardensport vzw	1	426.174,35	436.917,42	863.091,77
Vlaamse Roeiliga vzw	1	189.817,37	233.244,00	423.061,37
Vlaamse Rollerbond vzw	1	187.957,59	61.420,00	249.377,59
Vlaamse Rugby Bond vzw	1	261.985,47	31.003,90	292.989,37
Vlaamse Ski en Snowboard Federatie vzw	2	268.279,36	163.386,00	431.665,36
Vlaamse Taekwondo Bond vzw	9	258.498,78	110.567,99	369.066,77
Vlaamse Vereniging voor Golf vzw	2	364.493,38	241.936,92	606.430,30
Voetbalfederatie Vlaanderen vzw	2	1.023.993,83	1.107.017,27	2.131.011,10
Wielerbond Vlaanderen vzw	1	453.174,69	527.717,71	980.892,40
AKTIVIA vzw	2	350.766,94	0,00	350.766,94
Bond voor Lichamelijke Opvoeding vzw	2	306.408,08	21.985,94	328.394,02
Dansliga Sportfederatie vzw	2	288.557,53	42.264,59	330.822,12
De FitnessOrganisatie vzw	68	234.856,89	0,00	234.856,89
FROS Amateursportfederatie vzw	4	393.602,40	0,00	393.602,40
Gezinssportfederatie vzw	5	308.307,89	59.178,72	367.486,61
Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs vzw	14	121.115,86	0,00	121.115,86
Koninklijke Belgische Liefhebbersvoetbalbond - Nederlandstalige afdeling vzw	4	111.346,96	0,00	111.346,96
Natuurvriendensportfederatie vzw	3	125.387,00	0,00	125.387,00
OKRA-SPORT, trefpunt 55+ vzw	7	251.099,12	0,00	251.099,12
Sporta-federatie vzw	13	692.724,92	249.726,63	942.451,55
Sportievak vzw	2	282.126,77	58.605,42	340.732,19
S-Sport Federatie vzw	2	222.254,40	28.981,25	251.235,65
Vlaamse Liga van Bedrijfssportbonden vzw	24	242.197,07	0,00	242.197,07
Vlaamse Wandelfederatie vzw	1	177.505,89	7.700,00	185.205,89

Vlaamse Wielrijdersbond vzw	10	329.871,43	0,00	329.871,43
Vlaamse Zaalvoetbalbond vzw	8	159.918,63	17.015,58	176.934,21
ABC Vlaanderen American Kick Boxing Association vzw	5	0,00	0,00	0,00
Belgische Politie Sportbond - Nederlandstalige Vleugel vzw	1	0,00	0,00	0,00
Cricket Vlaanderen vzw	2	0,00	0,00	0,00
Petanque Federatie Vlaanderen vzw	2	0,00	0,00	0,00
Sportiv vzw	3	0,00	0,00	0,00
Vereniging voor modelluchtvaartsport vzw	1	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Aikido Vereniging vzw	2	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Darts Bond vzw	3	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Snookerfederatie vzw	3	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Vechtsport Associatie vzw	22	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Vereniging van Hengelsport Verbonden vzw	28	0,00	0,00	0,00
Vlaamse Wushu Federatie vzw	4	0,00	0,00	0,00
TOTAAL		10.164.907,82	5.262.804,80	15.427.712,62

Brusselse sportclubs aangesloten bij een erkende Vlaamse sportfederatie en de subsidies die ze in 2010 ontvingen voor hun landelijke werking.

Knelpunt: Geen stimulansen voorzien voor de uitwerking van een Brusselwerking

BLOSO subsidieert enkel erkende sportfederaties en geen sportclubs. Deze federaties kiezen zelf in welke provincies zij actief zijn. Hierbij wordt het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gelijkgesteld met een provincie voor erkenning en subsidiëring. Bijkomende stimulansen om expliciet in Brussel actief te zijn werden niet voorzien.

Het aantal aangesloten sportclubs uit Brussel bij een erkende sportfederatie ligt erg laag met een totaal van 280 Brusselse sportclubs op meer dan 17.000 in het Vlaams gewest. Ook het aantal clubs per sportfederatie ligt erg laag, zodat de ontwikkeling van activiteiten in Brussel door de sportfederaties niet aantrekkelijk is. Daarbij speelt ook het ontbreken van een sportopleidingscentrum/-infrastructuur mee. De VGC nam al een aantal initiatieven om de sportfederaties beter te betrekken bij Brussel, maar tot nu toe betreffen deze voornamelijk punctuele en minder duurzame of structurele samenwerkingen.

In tegenstelling tot de provincies, waar provinciale comités van de sportfederaties een partner zijn van het provinciale beleid, heeft de VGC op het Brusselse niveau geen structurele band met de sportfederaties. Bij sommige Vlaamse partners is een Brusselwerking niet evident en wordt ervoor geopteerd om vooral in de provincies actief te zijn. In het Decreet van 13 juli 2001 houdende de regeling van erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding zijn dan ook op geen enkel moment stimulansen of impulsen, noch voor de erkenning en subsidiëring noch in de evaluatie van de werking van de sportfederaties, voorzien voor de uitbouw van een Brusselwerking.

Verbetervoorstel

Er dient een nauwere samenwerking ontwikkeld te worden met de Vlaamse sportfederaties in functie van de ontwikkeling en ondersteuning van sportclubs en het ontwikkelen van sporttakgerichte en/of recreatieve evenementen en sportkampen op het Brusselse grondgebied. Tegelijkertijd dient er vanuit het beleid van de Vlaamse Gemeenschap een impuls te komen die het ontwikkelen van een Brusselwerking van de sportfederaties stimuleert zodat de VGC een volwaardige partner heeft voor de ontwikkeling van haar sportbeleid. Bijvoorbeeld kunnen er incentives in het decreet worden opgenomen. De ontwikkeling van een sportopleidingscentrum (cf. 3 ADEPS-centra) kan hierin een faciliterende rol spelen.

6. Decreet Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid

In het kader van het Decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid, intussen vervangen door het Decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, erkent en subsidieert de Vlaamse overheid landelijk georganiseerd jeugdwerk.

Artikel 22 van het Decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid stelt: 'Een landelijk georganiseerde jeugdvereniging is een vereniging zonder winstoogmerk die blijkens haar doelstellingen, zoals geformuleerd in haar statuten, en haar activiteiten aan jeugdwerk doet met deelnemers uit minstens vier provincies van het Nederlandstalige taalgebied of uit drie provincies van het Nederlands taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. In dit hoofdstuk wordt, tenzij anders vermeld, het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gelijkgesteld met een provincie.

Om als landelijk georganiseerde jeugdvereniging te worden erkend, moet, conform artikel 23 van voormeld decreet, de vereniging tevens minstens zes keer een module realiseren. Die modules zijn:

- begeleiding van lokale jeugdverenigingen;
- activiteitsaanbod voor de jeugd;
- vorming van jeugdwerkers;
- productontwikkeling.

Knelpunt 1: Landelijk georganiseerd jeugdwerk

De volgende organisaties zijn actief in het Brussels hoofdstedelijk gewest, worden door het Decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid erkend en ontvangen werkingssubsidies van de Vlaamse overheid. Zij worden ook bijkomend gesubsidieerd vanuit de VGC voor hun regionale opdracht in Brussel:

- Chirojeugd Vlaanderen vzw (feitelijke vereniging Chiro Gewest Metro);
- Groep Intro vzw;
- Interdiocesane Jeugddienst vzw;
- JES vzw;
- Scouts en Gidsen Vlaanderen vzw (feitelijke vereniging Scouts en Gidsen Vlaanderen – District Brussel).

Momenteel is er geen zicht op of de middelen die het jeugdwerk ontvangt van de VGC voor haar regionale opdracht, ook effectief gebruikt worden voor het uitvoeren van die regionale opdracht, of dat hier sprake is van dubbele subsidiëring. Maar evenmin is er zicht op of de input door de vereniging voor de Brusselwerking in verhouding staat tot de middelen die deze organisaties van de Vlaamse overheid krijgen.

Verbetervoorstel

Gestructureerd overleg tussen de administraties van de VGC en van de Vlaamse overheid met het oog op informatie-uitwisseling kan de basis zijn voor versterkte aandacht voor Brussel in de werking van deze organisaties.

Knelpunt 2: Landelijke koepelverenigingen

Een aantal koepelorganisaties zijn in het kader van het Decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid erkend en gesubsidieerd. Het gaat concreet om de volgende koepelorganisaties (zie ook 'steunpunten en koepelorganisaties'):

- Vlaamse Jeugdraad;
- Kenniscentrum Kinderrechten;
- Steunpunt Jeugd;

- Vereniging Vlaamse Jeugddiensten;
- Vlaams Informatiepunt Jeugd;
- Jint – coördinatieorgaan voor internationale jongerenwerking.

Hoewel hun werkterrein de volledige Vlaamse Gemeenschap betreft, kunnen we opmerken dat hun focus op Brussel bijzonder klein is. Contacten met de Jeugddienst van de VGC zijn er slechts sporadisch en er is weinig tot geen structurele aandacht voor of kennis over Brussel. Dit is zeker merkbaar op het vlak van het algemeen jeugdbeleid, waar de raakvlakken met gewestmateries evident zijn.

Verbetervoorstel

Gestructureerd overleg tussen de administraties van de VGC en van de Vlaamse overheid met het oog op informatie-uitwisseling kan de basis zijn voor versterkte aandacht voor Brussel in de werking van deze organisaties.

Knelpunt 3: Kinderrechtenverdrag

Op beleidsniveau is er in Brussel weinig duidelijkheid over hoe er omgegaan wordt met kinderrechten. Enerzijds is er op het Vlaamse niveau het Kinderrechtencommissariaat, met Bruno Vanobbergen als kinderrechtencommissaris. Deze werkt met een ombudsdienst, via commissies van het Vlaams Parlement, en zit als dusdanig onder de wetgevende macht. Nederlandstalig Brussel valt hier niet onder.

Anderzijds is er de Franstalige tegenhanger van het Kinderrechtencommissariaat, namelijk het Droits de l'Enfant. De Délégué général aux droits de l'enfant werkt voor het Ministerie van de Franse Gemeenschap en zit als dusdanig onder de uitvoerende macht. Dit betekent dat Franstalig Brussel wel onder zijn bevoegdheid valt.

De VGC heeft de opdracht gekregen, in het kader van de aandacht die in Brussel moet worden geschonken aan het kinderrechten- en jeugdbeleid, om via de Jeugddienst het aanspreekpunt voor kinderrechten waar te nemen. Dit aanspreekpunt heeft voor de bevoegdheden van de VGC dezelfde

opdrachten als de overige aanspreekpunten in Vlaanderen, maar dan met bijzondere aandacht voor Brussel. De aanspreekpunten zijn onder andere vertegenwoordigd in de Reflectiegroep Vlaams Jeugdbeleid en Kinderrechten die regelmatig door de Afdeling Jeugd van de Vlaamse Gemeenschap wordt samengeroepen.

7. Decreet lokaal jeugdbeleid

Het nieuwe Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid betreft, ten opzichte van het Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, een afstemming op de bepalingen van het planlastendecreet en een bepaling over de aanvullende tewerkstelling in de culturele sector.

Knelpunt: Gevolgen van het nieuwe decreet

In het nieuwe Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid wordt de volgende leeftijdsafbakening bij de definitie van jeugdwerk gegeven: 'kinderen en jongeren van 3 tot en met 30 jaar'. Eenzelfde leeftijdsafbakening wordt gebruikt in het Decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Toch stelt het nieuwe decreet in artikel 4 dat voor de berekening van de voorafname voor de VGC enkel de kinderen en jongeren beneden 25 jaar in aanmerking worden genomen.

Daarnaast tracht men in het nieuwe decreet in de verschillende artikels de werkwijze voor de gemeenten en de VGC gelijk te stellen. In artikel 6, over de toekenning van een prijs als een bekroning van inspanningen geleverd ten voordele van kinderen en jongeren, wordt enkel over de gemeenten gesproken.

8. Participatiedecreet

Via het Decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport (Participatiedecreet) kan een lokale overheid een afsprakennota afsluiten met de Vlaamse overheid om de vrijetijdsparticipatie te bevorderen van mensen in kansarmoede. In Vlaanderen wordt de afsprakennota opgesteld door de gemeente, het OCMW en de representatieve verenigingen of platform van verenigingen. In Brussel kan de VGC deze nota opstellen voor het gehele grondgebied van het Brussels hoofdstedelijk gewest. De Brusselse OCMW 's hebben geen aandeel in deze afsprakennota.

Knelpunt 1: Beperkte middelen voor het uitvoeren van het Participatiedecreet

Omdat de Brusselse OCMW's geen aandeel hebben in de afsprakennota over het bevorderen van de vrijetijdsparticipatie van mensen in kansarmoede die de VGC afsluit met de Vlaamse overheid, blijven de middelen die door de VGC voor vrijetijdsparticipatie kunnen worden ingezet, erg beperkt. De Vlaamse overheid heeft een voorafname van 99.000 euro ingeschreven. De snel stijgende nood bij een steeds grotere groep aan mensen in kansarmoede in het Brussels hoofdstedelijk gewest noopt tot een coherente aanpak.

Interessant zou ook zijn dat de Vlaamse overheid en de VGC samen, in het kader van de nieuwe inzichten over de maatschappelijke meerwaarde van een doelgroepenbeleid binnen cultuur en publieksontwikkeling zoals geformuleerd door de Europese Commissie, nieuwe incentives zouden realiseren. Ook met het oog op de jongere bevolking zijn bijkomende inspanningen nodig.

Knelpunt 2: Ondersteuning van de gevangenisbibliotheek van Sint-Gillis

Al vele jaren ondersteunt het Streekgericht Bibliotheekbeleid (SBB) / de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek een bibliotheek in de gevangenis van Sint-Gillis. Sinds 2012 is het SBB geïntegreerd binnen de administratie van de VGC. De ondersteuning van de gevangenisbibliotheek van Sint-Gillis behoort nu tot de opdrachten van het SBB/VGC.

Als gevolg van een striktere opsplitsing van taken binnen het gevangeniswezen tussen de federale en de gewestelijke overheden, is het noodzakelijk dat de ondersteuning van de gevangenisbibliotheek van Sint-Gillis wordt geïntensifieerd.

In artikel 18 van het Participatiedecreet worden gemeenten die een gevangenisbibliotheek ondersteunen, financieel ondersteund voor hun personeels- en werkingskosten. De gevangenis van Sint-Gillis is hierin niet opgenomen.

Sinds 2012 is eveneens een sportwerking in samenwerking met de VGC opgestart binnen de gevangenis van Sint-Gillis. Op termijn wil de VGC onderzoeken of uitbreiding mogelijk is. Dit kadert evenwel nog niet in een ruimer geïntegreerd beleid.

Verbetervoorstel

In samenspraak met het beleidsdomein Welzijn moeten de Vlaamse Gemeenschap en de VGC tot heldere afspraken komen omtrent samenwerking tussen de verschillende overheden, met inbegrip van de gemeente, met betrekking tot beleid naar gedetineerden.

9. Decreet lokaal cultuurbeleid

Van bij de aanvang van het lokaal cultuurbeleid kreeg de VGC een regisserende en gemeente-ondersteunende rol. De VGC heeft de uitbouw van het lokaal cultuurbeleid in Brussel sterk gestimuleerd en mee vorm gegeven.

Knelpunt: Gevolgen van het nieuwe decreet

Het nieuwe Decreet Lokaal Cultuurbeleid van 6 juli 2012 maakt geen melding meer van deze regierol. Dit is niet onlogisch gezien het decreet op de planlastvermindering. Vanuit het perspectief van de VGC is het niet-definiëren van de relatie tussen de VGC en de gemeenten een ingrijpende wijziging, zelfs al evolueert de VGC naar een dialoogmodel met de Brusselse gemeenten.

Het nieuwe decreet verwijst naar de convenant die de Vlaamse Regering met de VGC kan afsluiten. Aangezien de besprekingen rond de nieuwe convenant nog niet zijn aangevat en het decreet zich niet meer uitspreekt over de relatie VGC/Brusselse gemeenten, dreigt er onzekerheid op een moment waarop de VGC werkt aan meer afstemming tussen lokaal en bovenlokaal beleid. De hernieuwing van de convenant Lokaal Cultuurbeleid staat al langer op de agenda. De elementen die erin aan bod moeten komen zijn de relatie tussen de VGC en de Brusselse gemeenten, de besteding van de ééneurosubsidies in Brussel, de inrichting van de Hoofdstedelijke Bibliotheek Muntpunt, de integratie van het Streekgericht Bibliotheekbeleid binnen de VGC, de hervorming van de Brusselse gemeenschapscentra en de toegekende middelen. De VGC is vragende partij om in deze convenant elementen van planlastvermindering voor Brussel op te nemen.

Verbetervoorstel

Op korte termijn (in afwachting van een strategisch meerjarenplan zoals voorgesteld door de Task Force Brussel) wordt een nieuw convenant gesloten met bepaling van de prioriteiten inzake alle onderdelen van het lokaal cultuurbeleid.

10. Kunstendecreet

Via het Kunstendecreet van 2 april 2004 ontvangt de Brusselse kunstensector 34.956.939,51 euro aan subsidies, dit is 24,75% van het gehele budget van het Kunstendecreet, namelijk 141.215.105 euro. Dit is ver boven de Brusselnorm van 5%, maar hier moet ook gekeken worden naar de hoofdstedelijke en internationale rol en de centrumfunctie die Brussel vervult. Ook telt Brussel relatief veel grote culturele organisaties die een grote hap uit het budget nemen door hun meerjarige werkingssubsidies.

Als naar de onderstaande tabel wordt gekeken, valt het op dat het grootste deel van de subsidies voor Brussel uit het Kunstendecreet naar structurele subsidies gaat en minder naar projecten en kunstenaars. Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de grote afhankelijkheid van privé-initiatieven die projecten indienen.

	Bedrag VG per sector	Bedrag voor Brussel per sector	Aandeel Brussel ten opzichte van het totaal	Aandeel werkingssubsidies Brussel ten opzichte van totaal	Aandeelprojectsubsidies Brussel ten opzichte van totaal	Aandeel subsidies voor kunstenaars ten opzichte van totaal
Multidisciplinaire Kunstencentra, Werkplaatsen en Festivals						
	19.608.829,75	5.960.504,95	30,40%	29,31%	0,43%	0,11%
Theater						
	26.583.247,06	5.547.133,80	20,87%	20,13%	0,20%	0,54%
Dans						
	7.078.341,55	4.925.717,75	69,59%	65,67%	1,62%	2,20%
Muziektheater						
	6.719.944,96	331.435,40	4,93%	5%	0%	0%
Muziek						
	21.586.196,50	3.833.357,19	17,76%	17,52%	0,09%	0,15%
Beeldende Kunst						
	5.305.929,15	1.012.396,10	19,08%	14,88%	0,34%	3,86%
Architectuur en vormgeving						
	734.038	199.556,26	27,19%	18,60%	4,90%	3,68%
Audiovisuele Kunst						
	2.391.970	1.313.041,49	54,89%	50,09%	1,67%	3,14%
Kunsteducatie						
	3.224.488,75	1.539.231,75	47,73%	47,27%	0,47%	0%
Sociaal-Artistiek						
	2.984.986,40	222.834,40	7,47%	6,72%	0,74%	0%
Publicaties						
	551.481,65	164.499,50	29,83%	26,75%	3,08%	0%

Subsidies Kunstendecreet 2010

Knelpunt: Onevenwicht in het Kunstendecreet

Uit de bovenstaande tabel blijken onevenwichten tussen de werkingssubsidies en de projectsubsidies in de verschillende werkvormen. Dit heeft als nadeel dat nieuwe spelers op het culturele veld, die nog niet kunnen rekenen op meerjarige werkingssubsidies, dikwijls uit de boot vallen.

Intussen is echter een nieuwe beslissingsronde achter de rug in het Kunstendecreet, die uitgaat van een verhouding 90% structurele subsidies – 10% projectmiddelen. Omdat de projectenronde nog niet achter de rug is, blijft het afwachten wat hiervan de effecten voor Brussel zullen zijn.

Verbetervoorstel

Bij toekomstige uitvoeringen van het Kunstendecreet is het mogelijk om op basis van een degelijke veldanalyse bepaalde onevenwichten tussen de verschillende werkvormen te herstellen, door bv. inhaalbewegingen te realiseren. Een vergelijking tussen Brussel en de andere centrumsteden kan daarbij ook beter de noden en de vragen kaderen. Het doel is immers niet alle sectoren eenzelfde gewicht te geven, maar hierbij rekening te houden met het aanwezige landschap, het potentieel en de knelpunten van de sectoren. Bij het herstel van de onevenwichten zijn de overheden in grote mate afhankelijk van privé-initiatieven die een aanvraag tot subsidies indienen.

■ 4. INVESTERINGSBELEID

1. Culturele infrastructuur in Brussel

Een aantal culturele organisaties ontvangt naast een werkingssubsidie ook een nominatim beheersubsidie van de Vlaamse overheid voor de exploitatie van culturele infrastructuur in Brussel. Vijf instellingen ontvangen beheersubsidies vanuit het Agentschap Kunsten en Erfgoed, namelijk de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS), Kaaithheater, Flagey, Beursschouwburg en de Ancienne Belgique.

Organisatie	Beheerssubsidie 2010
Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS)	491.291,33
Kaaithheater	604.962,71
Flagey (Huur)	532.232,31
Beursschouwburg	298.628,08
Ancienne Belgique	770.653,11

Beheersubsidies 2010 Agentschap Kunsten en Erfgoed

Daarnaast ontvangt de KVS van de VGC een exploitatievergoeding; in 2010 bedroeg deze 200.000 euro. Van de Stad Brussel ontving de KVS in 2010, 200.000 euro. Ook jeugdtheater Bronks ontvangt een exploitatievergoeding van de VGC.

De Vlaamse overheid staat via het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) onder meer in als bouwheer voor de eigen accommodaties van de Vlaamse Gemeenschap in de sectoren Jeugd en Cultuur. Dit houdt in: (ver)kopen, (ver)bouwen en renoveren. Daarnaast neemt het FoCI het (preventief) eigenaarsonderhoud ten laste.

Overzicht eigen investeringen								
Gewest	Infrastructuur	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
BRUSSEL	Vlaams Nederlands Huis	77.788,08	163.425,83	4.900.197,25	55.622,10	28.035,86	78.788,80	5.226.069,84
	Ancienne Belgique	279.479,28	149.635,35	484.905,97	90.416,57	147.983,25	192.851,20	1.065.792,34
	Beursschouwburg	413.459,99	55.580,68	15.320,26	0,00	15.878,01	179.995,47	266.774,42
	Kaaithheater Brussel	59.555,00	156.026,15	95.196,76	443.337,50	137.767,48	86.158,76	918.486,65
	Blindenbibliotheek Laken	0,00	0,00	0,00	8.051,98	9.527,06	3.586,76	21.165,80
	Centrum Voor Amateurkunsten (Zinnema)	10.666,43	20.542,58	315,00	59.437,92	104.029,52	21.824,65	206.149,67
	Rosas/Nieuwe Werkhuizen	0,00	0,00	0,00	4.500.000,00	18.197,51	28.989,82	4.547.187,33
Totale investering voor Brussel		840.948,78	545.210,59	5.495.935,24	5.156.866,07	461.418,69	592.195,46	13.092.574,83
Totale investering voor het Vlaams Gewest		5.552.843,27	4.482.586,83	14.981.289,11	5.093.569,31	5.579.422,70	11.553.297,73	47.243.008,95
Totale investering			5.027.797,42	20.477.224,35	10.250.435,38	6.040.841,39	12.145.493,19	60.335.583,78
AANDEEL BRUSSEL T.O.V TOTAAL			11%	27%	50%	8%	5%	22%
AANDEEL VLAAMS GEWEST T.O.V TOTAAL			89%	73%	50%	92%	95%	78%
			100%	100%	100%	100%	100%	100%

Overzicht investeringssubsidies								
Gewest	Infrastructuur	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
BRUSSEL	vzw Art Basic for Childrens	200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	vzw CC De Pianofabriek	75.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	75.000,00
	Ultima Vez	0,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	De Vaartkapoen	0,00	0,00	0,00	75.000,00	0,00	0,00	75.000,00
Totale investeringssubsidie voor Brussel		275.000,00	0,00	0,00	75.000,00	300.000,00	0,00	650.000,00
Totale investeringssubsidie voor het Vlaams Gewest		4.726.316,21	8.779.000,00	20.915.000,00	8.150.000,00	7.840.000,00	26.490.000,00	76.900.316,21
Totale investeringssubsidie		5.001.316,21	8.779.000,00	20.915.000,00	8.225.000,00	8.140.000,00	26.490.000,00	77.550.316,21
AANDEEL BRUSSEL T.O.V TOTAAL		5%	0%	0%	1%	4%	0	1%
AANDEEL VLAAMS GEWEST T.O.V TOTAAL		95%	100%	100%	99%	96%	100%	99%
		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Investerings FoCI 2010 in eigen infrastructuur en investeringsubsidies FoCI 2010 in het Brussels hoofdstedelijk gewest en het Vlaams gewest.

Knelpunt: Ontbreken van een globale visie

In het Kunstenbeleid is er wel een belangrijke input (geweest) op het gebied van investeringen, maar de infrastructuren worden zeer verschillend beheerd. Het Kaaithheater en de Beursschouwburg ontvangen hun beheersubsidies via vzw's, de Ancienne Belgique ontvangt zijn subsidies op basis van een beheersovereenkomst en de KVS ontvangt subsidies voor de exploitatie van zijn gebouwen.

Anderzijds ontvangen de eigen culturele infrastructuur in Brussel ook investeringssubsidies vanuit het FoCI, waarbij het eigenaarsonderhoud één van de opdrachten vormt. In het Brussels hoofdstedelijk gewest gaat dit om zes infrastructuur, waarvan er drie beheersubsidies ontvangen van het Agentschap Kunsten en Erfgoed.

Een probleem is de fragmentering in het beleid met betrekking tot de culturele infrastructuur in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Dit leidt vaak tot concurrentie tussen instellingen. Bovendien betekent dit ook een versnippering van middelen (bv. waarom geen gezamenlijke verzekering voor alle gebouwen van de Vlaamse Gemeenschap). Afstemming met de culturele infrastructuur van andere Gemeenschappen gebeurt helemaal niet, hetgeen nochtans in het brede Brusselse perspectief op termijn interessant zou zijn.

Verbetervoorstel

Het is opportuun om een gezamenlijke visie te ontwikkelen over de rol en de verantwoordelijkheden met betrekking tot de culturele infrastructuur in Brussel. Dit omhelst zowel het uittekenen van een strategie en het realiseren van infrastructuurprojecten als het beheer ervan.

2. Gemeenschapscentra

In het kader van het Decreet Lokaal Cultuurbeleid kunnen gemeenten een cultuurcentrum oprichten met de opdracht voor cultuurspreiding, verhoging van cultuurparticipatie en gemeenschapsvorming. In Brussel is de VGC de inrichtende overheid voor de tweeëntwintig gemeenschapcentra die samen het Cultuurcentrum Brussel vormen.

In het kader van de overname van de gemeenschapscentra van de Vlaamse Gemeenschap door de VGC ontvangt de VGC een jaarlijkse dotatie waarvan 1.116.000 euro jaarlijks aan de gemeenschapscentra wordt toegewezen. Deze dotatie wordt gebruikt om verbeterings- en verbouwingswerken aan de gemeenschapscentra te financieren.

Knelpunt: De dotatie is ontoereikend gelet op de omvang van het door de Vlaamse Gemeenschap overgedragen patrimonium

In het voorbije jaar werden in de gemeenschapscentra verscheidene audits, gelieerd aan de infrastructuur, gefinaliseerd. Als gevolg van een te weinig planmatige aankoop is de inplanting in de verschillende gemeenten sterk verschillend; zowel de inplanting als de gebrekkige infrastructuur heeft een zware en negatieve impact op de werking van de gemeenschapscentra.

In 2011 werd het Investeringsplan 2011-2015 voor de Gemeenschapscentra goedgekeurd waarbij de infrastructuur van 8 van de 22 centra wordt aangepakt, met name Den Dam, Elzenhof, De Kriekelaar, De Kroon, Nekkersdal, De Rinck, De Vaartkapoen en Candelaershuys. De kosten voor het investeringsplan voor de gemeenschapscentra worden geraamd op 15.980.000 euro. De daadwerkelijke kosten voor de uitvoering van alle plannen in de gemeenschapscentra wordt geraamd op 23.340.000 euro.

Om daarnaast een rationeel beheerbeleid te kunnen voeren, moet gerekend worden op 40 euro/m² per jaar voor exploitatiekosten en 20 euro/m² per jaar voor buitengewoon onderhoud. Binnen het beleidsdomein Cultuur kunnen we spreken van een patrimonium met een omvang van 70.000 m², waarvan het overgrote deel de gemeenschapscentra betreft.

In de onderstaande tabel wordt een onderscheid gemaakt tussen de huidige beschikbare middelen en de middelen die noodzakelijk zijn om een rationeel beheerbeleid te voeren. Vooral de middelen voor buitengewoon onderhoud zijn ontoereikend.

	Huidige middelen	Noodzakelijke middelen
Exploitatiekosten		
Verzekeringen en taksen	4€/m ²	5€/m ²
Technisch onderhoud en keuringen	13€/m ²	20€/m ²
Energie en water	11€/m ²	15€/m ²
Buitengewoon onderhoud	6€/m ²	20€/m ²
TOTAAL	24€/m²	60€/m²

Verbetervoorstel

Het is opportuun om een gezamenlijke visie te ontwikkelen over de rol en verantwoordelijkheden met betrekking tot de culturele infrastructuur in Brussel. Dit omhelst zowel het uittekenen van een strategie en het realiseren van infrastructuurprojecten als het beheer ervan.

3. Sportinfrastructuur

Het Vlaamse Sportinfrastructuurplan verleende vanaf 2007 subsidies aan lokale overheden voor de bouw van sportinfrastructuur op hun grondgebied. Naast de subsidies werd er ook gebruik gemaakt van alternatieve financiering, in de vorm van publiek-private samenwerking, om de infrastructuurplannen uit te voeren. Met een investeringswaarde van 225 miljoen euro was het de bedoeling een grote inhaalbeweging op het vlak van sportinfrastructuur te realiseren.

Uit behoefteonderzoek in het kader van het Vlaamse Sportinfrastructuurplan van 2008 blijkt dat het Brussels hoofdstedelijk gewest een enorm tekort heeft aan openluchtsportterreinen en sporthallen. Om de grootste behoeften te lenigen sluit de VGC vandaag samenwerkingsakkoorden met onderwijsinstellingen en organisaties die over sportinfrastructuur beschikken voor het (naschoolse) gebruik van de infrastructuur door derden (prioritair Nederlandstalige clubs). De VGC is zelf eigenaar/beheerder van twee sporthallen; daarnaast zijn er zo'n vijftien sportlokalen in de gemeenschapscentra. Ook de Cocof, de Franse Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de federale overheid bezitten een aantal sportinfrastructuren. Het merendeel van de sportinfrastructuur in Brussel is echter in handen van de Brusselse gemeenten en de privésector.

Knelpunt 1: Vlaams Sportinfrastructuurplan niet aangepast aan de bevoegdheden van de VGC in de Brusselse context

Het Vlaams Sportinfrastructuurplan was als beleidsinstrument voor investeringsbeleid geconcipeerd voor gemeentelijke projecten en niet aangepast aan de Brusselse situatie en context. De Vlaamse overheid kwam tot 30% van het subsidieerbare deel tussen, maar dit werd geplafonneerd op een maximumbedrag dat verschilt naargelang welke infrastructuur er gebouwd werd. Hierbij werd geen rekening gehouden met het feit dat de VGC niet over eigen gronden beschikt en dat grond een duur en schaars goed is in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Ook beschikt de VGC niet over een aantal gemeentelijke bevoegdheden die het inplannen en ontwikkelen van eigen sportinfrastructuur vergemakkelijken.

Ook andere projectoproepen met betrekking tot sportinfrastructuur, zoals de recente oproep voor de Finse piste, houden maar in beperkte mate rekening met de Brusselse situatie.

Knelpunt 2: Ontbreken van een BLOSO-centrum en BLOSO-sportkampen

BLOSO beschikt over 13 sportcentra verspreid over Vlaanderen. Hiervan hebben er 7 de faciliteiten van een omnisportcentrum, 2 de faciliteiten van een ijsbaan, 2 de faciliteiten van een watersportcentrum en 2 de faciliteiten van een ruitersportcentrum.

In de sportcentra worden tijdens de vakantieperiodes sportkampen georganiseerd met zowel internaat als half-externaat. In 2010 werden in 11 centra 897 kampen georganiseerd voor 9.714 plaatsen. 9.365 plaatsen werden ingevuld, wat een bezettingsgraad betekent van 96,4%.

Daarnaast gaan in de BLOSO-sportcentra tal van andere activiteiten door, zoals bv. sportklassen, cursussen van de Vlaamse Trainersschool, schoolsportdagen. Brussel (of de Brusselse rand) beschikt nog steeds niet over een BLOSO-centrum.

Verbetervoorstel

Het is opportuun om in Brussel een groot BLOSO-sportcomplex met zwembad te voorzien dat ingezet kan worden in functie van een Nederlandstalig aanbod, zowel t.a.v. scholen, clubs en een andersgeorganiseerd aanbod in functie van een uitgebreid vakantieaanbod als voor kadervorming.

4. Jeugdinfrastructuur

De ondersteuning die de VGC biedt op het vlak van infrastructuur kan opgedeeld worden in twee groepen, namelijk een kleinere groep van infrastructuren die eigendom zijn van de VGC en een grote groep infrastructuur die eigendom is van derden (jeugdwerk zelf, parochie, gemeente, ...).

De jeugdinfrastructuren waarvan de VGC eigenaar of erfpachthouder is, zijn zowel op zichzelf staande infrastructuren als infrastructuren die geïntegreerd zijn in een gemeenschapscentrum. Het gaat om een totaal van 8 infrastructuren. Daarnaast zijn er nog tal van initiatieven die enkel gebruik maken van de voor iedereen beschikbare ruimtes van de gemeenschapscentra. Investerings in deze infrastructuren worden vastgelegd in het Investeringsplan van de VGC.

De jeugdwerkinfrastructuur die niet in handen is van de VGC kent een veelheid aan eigenaars. Ofwel is dit de gemeente, een onderwijsinstelling, een parochie of de jeugdvereniging zelf. Ook de titels zijn van allerlei aard: eigendom, erfpacht, huurovereenkomst of gebruikersovereenkomst en zelfs mondelinge afspraak. Hier bestaan twee grote bekommernissen die tijdens het vorige jeugdwerkbeleidsplan naar voren kwamen: gebruiks zekerheid én veiligheid en brandpreventie. De VGC heeft in haar Investeringsplan 2011-2015, 1.010.000 euro vrijgemaakt voor de ondersteuning van deze infrastructuur.

Knelpunt 1: Nood aan investeringen in de jeugdwerkinfrastructuur

Hoewel er de voorbije jaren flink geïnvesteerd is in de jeugd(werk)infrastructuur, zowel financieel, materieel als inhoudelijk, blijft er een grote behoefte bestaan aan jeugdinfrastructuur en ruimte voor de jeugd in de stad. Er is nood aan een eigen en goed uitgeruste infrastructuur, het openstellen van openbare (groene) ruimten voor sport, spel en ontmoeting en ondersteuning voor de realisatie van speelstraten.

De Vlaamse Regering opteerde voor 'brandveiligheid' als jeugdwerkprioriteit voor deze beleidsperiode. De voorbije jaren werden door de VGC in dit kader reeds verscheidene stappen gezet, bv. door het organiseren van specifieke vorming, de aankoop van brandblussers of de controle, door een gespecialiseerde firma, op het vlak van brandveiligheid van de jeugdwerklokalen. Hierdoor is het quasi onmogelijk om in de nieuwe beleidsperiode voldoende middelen uit te geven aan deze prioriteit.

In overeenstemming met zowel het oude Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid als het nieuwe Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid, werkt de VGC in de periode 2011-2015 verder aan 'jeugdwerkinfrastructuur' als prioriteit.

Verbetervoorstel

Om het voorgaande te realiseren moeten de investeringsmiddelen die de VGC ter beschikking heeft voor jeugd(werk)infrastructuur stijgen en dienen verdere inspanningen te worden geleverd om jeugd(groepen) ook in gemeenschapsinfrastructuur (bv. gemeenschapscentra) een fysieke en mentale plek te geven voor ondersteuning, vragen en activiteiten.

■ 5. PROGRAMMATIE VAN VOORZIENINGEN

1. Vrijetijdsaanbod

Programmatie is een ietwat vreemd begrip voor de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd en Sport, in die zin dat er geen vastgelegde normen zijn. Ook het aantal gebruikers is moeilijk te definiëren. Er kan niet enkel uitgegaan worden van de Brusselnorm, waarbij een aanbod moet gecreëerd worden voor 30% van de Brusselse bevolking. Een voorbeeld hiervan is de kunstensector in Brussel die een veel groter bereik heeft dan Brussel of de rand. Er is wel het uitgangspunt dat er een gegarandeerd aanbod dient gerealiseerd te worden binnen de onderscheiden sectoren. Door de aangroei en de vergroening van de bevolking komen vooral de vrijetijdsvoorzieningen voor de jeugd onder druk te staan. Tegelijk mogen we niet blind zijn voor de vergrijzing. Ook voor de senioren moet een toegankelijk aanbod gegarandeerd blijven, dit zowel op (socio-)cultureel vlak als sportief.

Knelpunt 1: Capaciteitsproblemen op het vlak van vrijetijdsbeleid voor jeugd

Als er wordt gekeken naar de Vlaamse gemeenschapsuitgaven voor jeugd in Brussel, dan wordt niet overal de Brusselnorm gehaald. De VGC ontvangt voor de lokale en bovenlokale uitvoering van haar jeugdbeleidsplan in Brussel, in het kader van het Decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, 6% van het Vlaamse budget dat begroot is voor dit decreet. Bij de projectsubsidies op basis van het Decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid (experimenteel jeugdwerk, jeugdculturele projecten, internationale projecten) werd in 2010, 2,54% van het budget aan Brusselse projecten besteed. Voor projectsubsidies in het kader van het Decreet van 3 maart 2004 houdende de subsidiëring van hostels, jeugdverblijfscentra, ondersteuningsstructuren en de vzw Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme, wordt slechts 1,2% besteed aan Brusselse projecten. Dit betekent dat voor Jeugd, met 4,6%, de Brusselnorm niet gehaald wordt. Voor Sport, met het Decreet van 9 maart 2007 houdende de subsidiëring van gemeente- en provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een Sport voor Allen-beleid, gaat wel 5% van het budget naar Brussel.

De demografische realiteit in Brussel, waarbij de bevolking al enkele jaren aangroeit en er een sterke tendens tot vergroening waar te nemen valt, is ook terug te vinden in het vrijetijdsaanbod, voornamelijk voor jeugd. Het publiek dat de Jeugddienst wil bereiken valt echter niet in vaste cijfers te omschrijven, omdat dit breder gaat dan de schoolgaande jeugd van het Nederlandstalige Brusselse onderwijs.

De VGC wil binnen het vrijetijdsaanbod voor de jeugd in Brussel toegankelijkheid vooropstellen en ondersteunt daarvoor een grote waaier aan jeugdorganisaties en -werkvormen, sportverenigingen, sportorganisaties, kunsteducatieve werkingen en richt daarnaast zelf aanvullende jeugd- en sportinitiatieven in. Vanuit haar regierol wenst de VGC er mee voor te zorgen dat er een kwaliteitsvol, laagdrempelig en open vrijetijdsaanbod georganiseerd wordt waaraan zoveel mogelijk kinderen, jongeren en volwassenen kunnen participeren.

Het is onmogelijk om een realistische weergave te bieden van het bereik van het door de VGC ondersteunde vrijetijdsaanbod. Naast het hieronder weergegeven vrijetijdsaanbod, zijn er tal van activiteiten die door de VGC ondersteund worden, maar waarvan het bereik niet bekend is. Daarnaast zijn er ook tal van privé- of regionale initiatieven die hierbij niet opgenomen zijn. De belangrijkste regionale jeugdwerkpartners voor de VGC zijn vzw ABC, vzw D'BROEIJ, vzw JES, vzw Het Neerhof, vzw

Roodebeekcentrum, vzw Trefcentrum Y' en vzw Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. Het aantal Brusselse gemeenten met een uitgebouwde jeugddienst is veeleer beperkt.

	Aantal organisaties	Aantal bereikte jongeren
Jeugdbewegingen	27	1912
Jongerenbewegingen	23	646
Kinderclubs en Jeugdateliers	21	890
Jeugdhuizen en -clubs	9	ca. 1000
WMKJ's	9	1824

Jeugdwerkorganisaties in Brussel en hun bereik in 2009.

Jaar	Speelpleinwerkingen	Speelweken en vakantiedriedaagsen	Jeugdkampen	Totaal
2007	5	19	28	52
2008	6	22	29	57
2009	6	26	28	60
2010	6	26	28	60

Jeugdwerkinitiatieven tijdens de vakantieperiodes in 2007-2010.

Naast het ondersteunen van organisaties en initiatieven, organiseert de VGC ook zelf een aanvullend vrijetijds- en vakantieaanbod. Jeugdcentrum Aximax staat in voor een jaar- en vakantiewerking. Daarnaast organiseert de VGC ook eigen speelpleinwerkingen tijdens de paas-, zomer- en kerstvakantie.

	VGC		AXIMAX			
			Jaarwerking		Vakantiewerking	
Jaar	Aantal speelpleinwerkingen	Aantal ingeschreven kinderen	Aantal activiteiten	Aantal ingeschreven kinderen en jongeren	Aantal activiteiten	Aantal ingeschreven kinderen en jongeren
2007	11	2134	2	20	2	31
2008	11	2256	23	247	16	260
2009	10	2294	29	378	14	305
2010	9	2166	36	455	21	416

Vakantieaanbod en bereik VGC-speelpleinen en vrijetijds- en vakantieaanbod en bereik Jeugdcentrum Aximax in de periode 2007-2010.

	Aantal sportkampen	Aantal deelnemers
2007	63	1611
2008	65	2158
2009	112	3509
2010	124	3750

Vakantieaanbod sportkampen in de periode 2007-2010.

Daarnaast organiseert de sportdienst van de VGC in de meeste gemeenschapscentra een sportaanbod. In 2010 ging dit om 5354 activiteiten met 106.102 deelnemers. Daarnaast is ongeveer 50% van het educatieve aanbod in de gemeenschapcentra een sportlessenreeks, wat neerkomt op ongeveer 984 activiteiten met ongeveer 154.338 deelnemers.

Ook wordt er een aanbod gecreëerd voor specifieke groepen, namelijk het Project Naschoolse Sport voor het basisonderwijs dat in 2010 van start ging en 1115 deelnemers telt, en 'Sport-na-School'-pas voor het secundair onderwijs dat in januari 2011 van start ging en 316 deelnemers telt. Op vier plaatsen organiseert de VGC-sportdienst sportacademies met 590 deelnemers. Ook Buurtsport Brussel en BIS-foyer bieden sportmogelijkheden aan voor specifieke doelgroepen in bepaalde buurten.

In Brussel zijn er geen internaatsportkampen. Dit heeft onder meer te maken met de volgende factoren: de afwezigheid van BLOSO-infrastructuur, de beperkte Brusselwerking van de sportfederaties en de minimale aanwezigheid van geschikte accommodatie.

Het huidige vrijetijdsaanbod dat de VGC ondersteunt, en waar ze zelf aanvullende initiatieven inricht, voldoet niet meer aan de vraag. De gevolgen van deze tekorten in het vrijetijdsaanbod bestaan erin dat het niet toegankelijk is voor iedereen en dat er wachtlijsten ontstaan. Op basis daarvan is een uitbreiding van het aanbod en de capaciteit nodig.

Knelpunt 2: Gebrek aan vrijetijdsaanbod voor jongeren met een handicap

Uit onderzoek uitgevoerd door de HUB naar de vrijetijdsbesteding en -behoeften van jongeren met een handicap die naar school gaan in het Brusselse Nederlandstalige buitengewoon onderwijs, blijkt dat 50% van hen tijdens het schooljaar niets speciaals doet in hun vrijetijdsbesteding. Tijdens de vakantie is dit resultaat ongeveer gelijklopend met 49%. Daarentegen zijn kampen en speelpleinwerkingen met een inclusief aanbod wel populair.

Ouders van jongeren met een functiebeperking zijn vragende partij voor een uitbreiding van het aanbod. Er zijn wel een aantal drempels die participatie aan een inclusief vrijetijdsaanbod beperken, zoals de sociaal-economische situatie, mobiliteit, drempels die samenhangen met de aard van de functiebeperking.

Op het vlak van sportaanbod voor personen met een handicap heeft de VGC al een belangrijke werking gerealiseerd. Dit aanbod dekt momenteel niet de bestaande vraag.

Verbetervoorstel

Vermits de behoefte aan een voldoende vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren alleen nog maar zal toenemen, dient onderzocht te worden of op andere plaatsen (blinde vlekken) een vernieuwend en open aanbod geïnitieerd moet worden, waarbij het polyvalent gebruik voor vakantieactiviteiten en een jaaraanbod voor Brusselse kinderen en jongeren de uitgangspunten moeten zijn.

De verjonging van de Brusselse bevolking de komende jaren impliceert dat de vraag naar kwaliteitsvolle vrijetijdsactiviteiten voor de Brusselse jeugd enorm zal toenemen. Er moeten voldoende middelen vrijgemaakt worden om het bestaande vrijetijdsaanbod te verbeteren en uit te breiden. Dit aanbod moet aangepast worden aan de noden van de verschillende leeftijdsgroepen en rekening houden met de diversiteit, de toenemende dualisering en de sociaal-economische achterstelling van (een aanzienlijk deel van) de Brusselse jeugd.

Daarnaast moet er aandacht besteed worden aan de verdere uitbouw van een aanbod voor kinderen met een functiebeperking, waarbij een aantal drempels dienen weggewerkt te worden. Bijzondere aandachtspunten hierbij zijn het formuleren van een antwoord op het vervoersvraagstuk dat zich hier stelt en het realiseren van een integraal aanbod. De eerder vermelde conceptnota G-sport 2012 – 2020 van de Vlaamse Gemeenschap biedt in ieder geval perspectieven op dit vlak.

De basis voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd al gelegd bij de staatshervormingen van 1970 en 1980 met de oprichting van de Nederlandse, de Franse en de Duitse Cultuurgemeenschap (sinds 1980 de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige Gemeenschap), respectievelijk het Vlaamse en het Waalse Gewest. Het was wachten op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen (Brusselwet) voor de gewestvorming wat Brussel betreft haar beslag kreeg in een eigen statuut, waarbij naast de gewestelijke instellingen ook de gemeenschapscommissies werden opgericht.

Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest oefent dezelfde gewestelijke bevoegdheden uit als het Vlaamse en het Waalse Gewest, en neemt ook alle bevoegdheden van de voormalige agglomeratie Brussel-Hoofdstad en de bevoegdheden inzake gewestaangelegenheden van de voormalige provincie Brabant voor zijn rekening.

Daarnaast zijn ook de Vlaamse en de Franse Gemeenschap bevoegd in Brussel, weliswaar alleen ten aanzien van de instellingen (niet ten aanzien van de personen) die wegens hun organisatie (voor de persoonsgebonden aangelegenheden) of activiteiten (voor de culturele aangelegenheden en het onderwijs) beschouwd moeten worden als instellingen die uitsluitend behoren tot de ene of de andere gemeenschap (de zogenaamde unicommunautaire instellingen).

Om de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden, meer bepaald de persoonsgebonden aangelegenheden, de culturele aangelegenheden en het onderwijs, in Brussel te vergemakkelijken, werden door de Brusselwet drie gemeenschapscommissies opgericht, parallel aan de gewestelijke instellingen: de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) als opvolger van de Nederlandse Cultuurcommissie (NCC), de Franse Gemeenschapscommissie (CoCof) als opvolger van de Franse Cultuurcommissie, en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).

De VGC is bevoegd om als inrichtende macht op te treden ten aanzien van de unicommunautaire 'Vlaamse' instellingen. Sinds 1 januari 1995 treedt de VGC eveneens op als inrichtende macht van de Nederlandstalige onderwijs- en welzijnsinstellingen van de voormalige provincie Brabant die gelegen zijn op het Brusselse grondgebied.

De CoCof is bevoegd om als inrichtende macht op te treden ten aanzien van de unicommunautaire 'Franse' instellingen. Sinds 1 januari 1995 treedt de CoCof eveneens op als inrichtende macht van de Franstalige onderwijs- en welzijnsinstellingen van de voormalige provincie Brabant die gelegen zijn op het Brusselse grondgebied. Daarenboven heeft de CoCof een decreetgevende bevoegdheid voor de domeinen die de Franse Gemeenschap op 1 januari 1994 aan haar heeft overgedragen.

De GGC is bevoegd om als inrichtende macht op te treden voor de gemeenschapsaangelegenheden van gemeenschappelijk belang. Bovendien is de GGC bevoegd om in persoonsgebonden aangelegenheden ordonnanties uit te vaardigen ten aanzien van de individuele Brusselaars en ten aanzien van de instellingen die wegens hun organisatie niet kunnen worden beschouwd als instellingen die uitsluitend behoren tot de ene of de andere gemeenschap (de zogenaamde bipersoonsgebonden aangelegenheden).

Verder zijn er op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest 19 gemeenten die autonoom hun gemeentelijke bevoegdheden uitoefenen. De federale overheid is op haar beurt bevoegd voor de biculturele aangelegenheden, voor de bionderwijsaangelegenheden en voor de regels voor cultuur en onderwijs ten aanzien van de individuele Brusselaars. Brussel is tot slot de zetel van de NAVO en de Europese Commissie, en ook het Europees Parlement vergadert er regelmatig.

De politieke organen van de VGC zijn institutioneel verankerd in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De Raad van de VGC bestaat uit de Nederlandse taalgroep (17 leden) van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Het College van de VGC is samengesteld uit de Nederlandstalige ministers en staatssecretaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Het Brusselse lid van de Vlaamse Regering woont de vergaderingen van het College van de VGC met raadgevende stem bij. De zes Brusselse leden van het Vlaams Parlement worden rechtstreeks verkozen.

De VGC is nauw verbonden met de Vlaamse Gemeenschap, die als toezichthoudende overheid optreedt. Het algemeen en bijzonder administratief toezicht op de VGC wordt immers uitgeoefend door de Vlaamse Regering conform het decreet van 5 juli 1989 tot organisatie van het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Het algemeen toezicht behelst de bevoegdheid van de Vlaamse Regering om beslissingen van de Raad en van het College van de VGC te schorsen of te vernietigen als die hogere

normen schenden of het algemeen belang schaden. De jaarlijkse begroting en jaarlijkse rekening, de gunning van bepaalde overheidsopdrachten, de aanvaarding van schenkingen en legaten, en de vaststelling van de personeelsformatie en het administratief en geldelijk statuut van de VGC-personeelsleden vallen onder het bijzonder toezicht. Een besluit van de Vlaamse Regering van 3 mei 1991 stelt het begrotings- en rekeningstelsel van de VGC vast.

De VGC heeft een sterk sui-generiskarakter in de uitoefening van haar taken en bevoegdheden. Aangezien de VGC bevoegd is voor de aangelegenheden van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel, krijgt ze in tal van Vlaamse decreten een expliciete rol toebedeeld. Dat is niet het geval voor bepaalde bestuurlijke of organisatorische aspecten als openbaarheid van bestuur, archiefbeleid en e-government, waardoor er juridische leemtes voor de VGC bestaan.

De VGC heeft geen fiscale bevoegdheden, en heft bijgevolg niet zelf belastingen. Haar inkomsten bestaan voornamelijk uit dotaties van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (39,03% in de begroting 2012). De Vlaamse Gemeenschap verstrekt 17,22% (begroting 2012) van de inkomsten van de VGC via dotaties. Het principe van die dotaties is verankerd in artikel 82, §2, van de Brusselwet. Als de middelen voor het onderwijs en de middelen die verstrekt worden in het kader van de toepassing van Vlaamse decreten daaraan toegevoegd worden, staat de Vlaamse Gemeenschap in totaal in voor 38,9% (begroting 201) van de inkomsten van de VGC.

3. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTENANALYSE EN VOORSTELLEN VAN OPLOSSING VOOR ONDERWIJS EN VORMING

■ 1. INLEIDING EN UITGANGSPUNTEN

In het voorjaar van 2012 leverde de ambtelijke Task Force Brussel een eindrapport af met onder meer een globale analyse van het Vlaamse gemeenschapsbeleid in Brussel, gestoffeerd met tal van concrete knelpunten en voorstellen van oplossing. Dit eindrapport bevat ook een specifieke omgevingsanalyse voor Onderwijs en Vorming.

Het eindrapport werd goedgekeurd door het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) op 29 maart 2012. De Vlaamse Regering nam er akte van op 25 mei 2012.

Op de Vlaamse Regering van 30 april 2010 werd reeds afgesproken dat het politieke kerntakendebat tussen de VGC en de Vlaamse overheid op drie vragen een antwoord moet geven:

- wat zijn de gemeenschappelijke strategische doelstellingen van een Vlaams gemeenschapsbeleid in Brussel?
- wie doet wat bij de uitvoering van die gemeenschappelijke verantwoordelijkheden en doelstellingen (subsidiariteit)?
- wat zijn de meest doeltreffende, democratisch legitieme en transparante wetgevingstechnische en financiële middelen om die doelstellingen te bereiken?

Aan het Vlaamse Ministerie van Onderwijs en Vorming en aan de algemene directie Onderwijs en Vorming van de VGC werd gevraagd om, in overleg, een document op te stellen ter voorbereiding hiervan. Deze nota bouwt verder op de domeinspecifieke omgevingsanalyse die werd opgenomen in het eindrapport van de Task Force Brussel en gaat in op de uitdagingen die zich stellen voor het Nederlandstalige onderwijs in Brussel.

De uitvoering van het protocol tussen het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Regering over de samenwerking tussen de diensten van hun respectieve administraties

Situering

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid en de algemene directie Onderwijs en Vorming van de VGC zullen uitvoering geven aan het protocol tussen het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Regering over de samenwerking tussen de diensten van hun respectieve administraties. De Vlaamse Regering heeft hiervan akte genomen op 30 november 2012; de VGC heeft het goedgekeurd bij collegebesluit nr. 20122013-0131 van 25 oktober 2012.

Zowel de Vlaamse overheid als de VGC heeft baat bij een vlotte uitwisseling van gegevens. Beide overheden hebben deze doelstelling opgenomen in hun regeerakkoorden. In uitvoering van artikel 1, vierde streepje van het protocol, zullen beide administraties een exhaustieve ontsluiting van (wetenschappelijke) gegevens nastreven ter ondersteuning van het beleid, alsmede een snelle, efficiënte en effectieve uitwisseling van en toegang tot (wetenschappelijke) data.

Knelpunten

De VGC haalt met betrekking tot de gegevensuitwisseling de volgende specifieke knelpunten aan:

- de toegang tot gegevens gebeurt momenteel enkel 'ad hoc'; er is geen automatische uitwisseling;
- het is vaak niet duidelijk tot welke contactpersoon bij de Vlaamse overheid de VGC zich moet wenden, voor welk onderwerp;
- de VGC heeft enkel toegang tot geaggregeerde gegevens en beschikt niet over de mogelijkheid om individuele (geanonimiseerde) trajecten op te volgen;
- wat wetenschappelijk onderzoek vanuit de Vlaamse overheid betreft, zou het voor de VGC interessant zijn om steeds toegang te hebben tot de resultaten die Brussel betreffen.

Voorstellen van oplossing

De VGC en de Vlaamse overheid stellen voor om concrete afspraken tussen beide administraties te maken over welke gegevens jaarlijks uitgewisseld worden en over de wijze waarop dit gebeurt.

De VGC heeft daarbij de volgende specifieke wensen:

- enkele vaste items worden automatisch jaarlijks bezorgd: in de eerste plaats de database met geaggregeerde gegevens voor het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs;
- het statistisch jaarboek bevat interessante data (via internet raadpleegbaar) die niet op gemeenteniveau beschikbaar zijn; het automatisch toeleveren op gemeenteniveau zou voor de VGC zeer interessant zijn;
- een vaste contactpersoon bij de Vlaamse overheid die de vragen naar gegevens correct doorverwijst en opvolgt, of een duidelijke lijst met contactpersonen bij de Vlaamse overheid en hun domein;
- overleg met de privacycommissie om leerlingengegevens te kunnen doorgeven in het kader van het protocol.

De VGC stelt voor om jaarlijks minimaal de volgende gegevens te ontvangen vanuit de Vlaamse overheid:

- database in acces 'leerlingenbestand Brussels Nederlandstalig onderwijs' (inclusief recent codeboek);
- SES (socio-economische status)-gegevens van regulier onderwijs;
- regionale indicatoren van vroegtijdig schoolverlaten, spijbelen, leerlingenopvolging;
- leerlingenbestand hoger onderwijs Brussel: per studierichting, per studiejaar, aantal ingeschrevenen en afgestudeerden, leerlingenkenmerken (woonplaats, nationaliteit, geslacht, ...);
- problematische afwezigheden in Brussel (naar analogie met het Vlaamse spijbelrapport, gefilterd op Brussel);
- statistisch jaarboek: filter op Brusselse gemeenten?;
- database in access met betrekking tot studenten en leerlingen in de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO), het tweedekansonderwijs (TKO), Syntra, het deeltijds kunstonderwijs (DKO);
- database in- en uitstroom in en uit het Brusselse Nederlandstalige onderwijs.

■ 2. GERICHT INSPELEN OP DE KWANTITATIEVE UITDAGINGEN VAN HET NEDERLANDSTALIGE ONDERWIJS IN BRUSSEL

1. De gerichte uitbreiding van de capaciteit van het Nederlandstalige leerplicht-onderwijs in Brussel (Programmatie en Investerings)

Situering

Het Brusselse leerplichtonderwijs staat kwantitatief onder druk. Door de demografische explosie stijgt het aantal kinderen dat school loopt en zal lopen in de komende jaren sterk. De Brusselse maatschappij staat voor de uitdaging om álle kinderen een schoolplaats aan te bieden.

De nood aan bijkomende duurzame plaatsen in het basisonderwijs blijft urgent: tussen 2012 en 2020 komen er 26.000 leerlingen bij in het Brusselse basisonderwijs (10.000 kleuters en 16.000 leerlingen lager onderwijs).

Ook de druk op het secundair onderwijs stijgt: tussen 2012 en 2020 komen er 12.000 scholieren secundair onderwijs bij.

Deze demografische explosie laat zich niet alleen voelen in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs, maar is ook in het Franstalige onderwijs merkbaar. Afstemming met de Franse Gemeenschap is dan ook noodzakelijk.

De aanpak van de voorbije schooljaren, onder leiding van de VGC, heeft tot constructief overleg geleid tussen de lokale onderwijsverstrekkers, maar gezien de verder toenemende omvang van de vraag vergroot de kans op discussies over de prioritaire uitbreidingen. Capaciteit bijcreëren is in zekere mate een planmatig proces, zowel op macroniveau als op microniveau.

Op macroniveau schrijft het regeerakkoord 2009-2014 van de Vlaamse Regering voor dat de Brusselnorm voor de toepasbaarheid en de effecten van de bestaande en nieuwe Vlaamse beleidsinitiatieven op het Brusselse terrein verder wordt versterkt. Met Brusselnorm wordt bedoeld: een doelpubliek van ten minste 30% van de Brusselse bevolking voor het Vlaamse beleid en de aanwending van ten minste 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven in en voor de hoofdstad. Op dit ogenblik bereikt het Nederlandstalige onderwijs in Brussel bijna 20% van het doelpubliek dat het totale onderwijsaanbod in Brussel bereikt. Het regeerakkoord stelt verder een gerichte uitbreiding van het onderwijsaanbod voorop, gekoppeld aan een uitbreiding van het aantal kinderopvangplaatsen en het versterken van een naschools vrijetijdsaanbod in het Nederlands.

De VGC stelt hierbij vast dat de implicaties van de toepassing van de Brusselnorm in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs de volgende zijn:

- qua leerlingen in de onderwijsstelsels¹ > 30% van de kinderen die in Brussel naar school gaan:

	# leerlingen in Brussels Nederlands- talig onderwijs	# leerlingen in Brussels Franstalig onderwijs	Verhouding Nederlands- talig t.o.v. Franstalig onderwijs	# leerlingen indien 30% als norm	Toe- of afname in aantal leerlingen (# - %)
Kleuteronderwijs	11.286	40.430	21,8%	15.514	+4.229 (37%)
Lager onderwijs	14.073	69.262	16,9%	25.000	+10.928 (+78%)
Secundair onderwijs	13.500	75.418	15,2%	26.675	+13.175 (+98%)
Hoger onderwijs	20.797	54.721	27,5%	22.655	+1.858 (+9%)

- om een idee te geven van wat dit aantal bijkomende leerlingen betekent:
 - in termen van VTE leerkrachten:
 - 4.229 leerlingen in het kleuteronderwijs komt neer op (met een gemiddelde van 22 kleuters per VTE) 192 VTE leerkrachten;
 - 10.928 leerlingen in het lager onderwijs komt neer op (met een gemiddelde van 18 leerlingen per VTE) 607 VTE leerkrachten;
 - in termen van scholen:
 - 15.157 leerlingen in het basisonderwijs impliceren, met een gemiddelde grootte van een Brusselse school van 197 leerlingen (zie omgevingsanalyse punt 3.3.1.2.) een 77-tal scholen. Met de Vlaamse gemiddelde schoolgrootte (268 leerlingen) betekenen 15.157 leerlingen 57 bijkomende basisscholen;
 - in het secundair onderwijs betekenen 13.175 leerlingen 33 bijkomende scholen volgens de Brusselse gemiddelde schoolgrootte (404 leerlingen), of 28 bijkomende scholen met de Vlaamse gemiddelde schoolgrootte (476 leerlingen).

De Vlaamse overheid heeft daarover de volgende standpunten:

- het engagement van de Vlaamse Regering om de Brusselnorm verder te versterken geldt voor het beleid van de Vlaamse overheid in zijn geheel, en niet sectorspecifiek. Als we de 5%-norm ('aanwending van ten minste 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven in en voor de hoofdstad') toepassen op het Brusselse Nederlandstalige onderwijs, stellen we vast dat in het begrotingsjaar 2010, 519.865.000 EUR vanuit de onderwijsbegroting van de Vlaamse Gemeenschap specifiek aangewend werd voor het Brusselse Nederlandstalige onderwijs. Als we dit bedrag afzetten tegenover het totaal van onderwijsuitgaven van de Vlaamse Gemeenschap tijdens hetzelfde begrotingsjaar (9.854.974.000 EUR), verkrijgen we een percentage van 5,2%. De mate waarin de Brusselnorm wordt gerealiseerd verschilt voor de onderwijsniveaus. Om na te gaan of de realisatie van de Brusselnorm een inhaalbeweging vereist, dient de demografische situatie in rekening worden gebracht. In het voornoemde bedrag dat specifiek aangewend wordt voor het Brusselse Nederlandstalige onderwijs wordt evenwel geen rekening gehouden met de besteding van middelen die ten goede komen van het Vlaamse onderwijs in zijn geheel (bv. onderzoeksmiddelen, middelen aan organisaties die werken voor het hele Vlaamse onderwijs, ...) en dus ook van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel;
- voor de capaciteitsproblematiek verwijst de Vlaamse overheid naar de conceptnota van de Vlaamse Regering over de capaciteitsmiddelen 2013, die op 30 januari 2013 werd goedgekeurd. De

¹ Bron: BISA, gegevens uit 2007-2008 (behalve hoger onderwijs: hogescholen 2007-2008, universitair onderwijs 2005-2006).

Vlaamse overheid doet op dit ogenblik maximale financiële inspanningen binnen de grenzen van haar begroting om tegemoet te komen aan de capaciteitsproblematiek, ook in Brussel.

De VGC stelt in dat kader:

- overeenkomstig de beleidsnota Brussel 2009-2014 van de Vlaamse minister bevoegd voor Brussel komt de Brusselnorm erop neer dat de Vlaamse Gemeenschap voor haar Brusselbeleid 30% van de Brusselse bevolking als haar doelgroep beschouwt voor lokale voorzieningen. In het eindrapport van de Task Force Brussel wordt dan ook het belang van de Brusselnorm voor de zogenaamde 'nabijheidsvoorzieningen' vooropgesteld. Dit zijn voorzieningen die, globaal genomen, een sterk 'lokaal' (of wijkgericht) karakter hebben en sterk gericht zijn op de Brusselse bevolking. Als 'nabijheidsvoorzieningen' worden binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming de basisscholen (kleuter en lager onderwijs) en in mindere mate de secundaire scholen bedoeld. Instellingen van hoger onderwijs vallen in ieder geval buiten het concept 'nabijheidsvoorzieningen', zodat het meenemen van dergelijke instellingen voor de berekening van de Brusselnorm, een vertekend beeld van het al dan niet behalen van de 5%-norm oplevert.

Op microniveau spelen verschillende actoren een rol. In de eerste plaats zijn de schoolbesturen aan zet om nieuwe scholen of vestigingsplaatsen op te richten. De VGC doet inspanningen om de schoolbesturen hierin te ondersteunen en te begeleiden bij de opmaak en opvolging van bouw- en verbouwingsdossiers en zal deze voortzetten. De Brusselse gemeentebesturen schenken steeds meer aandacht aan Nederlandstalig onderwijs (waarbij de impuls van de Nederlandstalige schepen(en) niet vreemd is). Desondanks blijft de rol van een Brusselse gemeente als inrichter van Nederlandstalig onderwijs niet vanzelfsprekend.

De VGC maakt jaarlijks een masterplan capaciteit op om op die manier meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden van capaciteitsuitbreiding van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. De Vlaamse overheid is verantwoordelijk voor het regelgevende kader. Zij stelde alvast de wetgevingstechnische voorwaarden voor de oprichting van een school bij (bv. afstand tot school van hetzelfde net), om meer capaciteit mogelijk te maken. Verder leverde zowel de Vlaamse overheid als de VGC extra financiële inspanningen om het hoofd te bieden aan de capaciteitsproblematiek. Deze extra financiële inspanningen blijven noodzakelijk, maar ook alternatieve financieringsvormen dienen verder te worden onderzocht. Het is ook aangewezen de andere Brusselse overheden op de verschillende bestuursniveaus (Cocof, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gemeenten) te betrekken in een gezamenlijke aanpak van de capaciteitsproblematiek.

Nog in het kader van het beleid inzake capaciteitsuitbreiding van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel en de middelen die in dat kader worden uitgekeerd, dient de taakstelling tussen de VGC en de Vlaamse overheid op punt gesteld te worden, en dient de regierol voor de VGC verduidelijkt te worden.

Hieronder worden de financiële inspanningen met betrekking tot capaciteitsuitbreiding door de VGC en de Vlaamse Gemeenschap weergegeven:

Jaar	VGC (waarvan een deel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)	Vlaamse Gemeenschap (waarvan een deel met reguliere middelen)
2010		€ 3.300.000
2011	€ 7.472.000	€ 7.745.000
2012	€ 17.980.000	€ 8.635.000
2013	€ 10.225.000	€ 9.500.000
totaal	€ 35.677.000	€ 29.180.000

Verder merkt de VGC daarbij op dat, behalve de vragen met betrekking tot capaciteit, er een achterstand blijft in de investeringen in schoolinfrastructuur. De wachtlijsten voor grote verbouwingen en nieuwbouw stijgen exponentieel:

- bij AGIO (vrij en gemeentelijk onderwijs): 80 Brusselse dossiers op de wachtlijst ter waarde van meer dan 90 miljoen euro subsidies (ruwe raming);
- van dossiers die nu ingediend worden, weet men niet wanneer deze aan bod zullen komen en hoe lang de wachttijd zal bedragen (10 jaar? 20 jaar? 30 jaar?);
- het GO! heeft 26 miljoen euro nodig voor de realisatie van een tiental projecten in het Brusselse basis- en secundair onderwijs de komende jaren.

Bovendien blijkt dat 45% van de scholen niet meer voldoet aan de huidige inspectienormen. Zij krijgen een beperkt gunstig advies op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Naast het capaciteitsvraagstuk zijn een aantal gewestelijke bepalingen ook van toepassing op scholen. Deze context is voor Brusselse Nederlandstalige scholen anders dan voor deze gelegen in het Vlaams gewest:

- energienorm: vanaf 1 januari 2015 geldt in Brussel de passiefbouwnorm bij alle nieuwbouw of zware renovaties (E55-norm). Voor scholenbouw geldt vanaf 2014 de E60-norm (momenteel E70);
- EPC: Brusselse scholen moeten jaarlijks een EPB-certificaat (tegenhanger van het EPC in Vlaanderen) laten opmaken. In Vlaanderen is een EPC 10 jaar geldig.

Knelpunten met betrekking tot capaciteit

De VGC formuleert meer specifiek de volgende knelpunten met betrekking tot capaciteit:

- de vooropgestelde 30% wordt momenteel niet behaald in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs;
- het huidige aantal beschikbare plaatsen is zelfs onvoldoende om de leerlingen op te vangen die zich aanmelden. Zo is er van de kleuters die zich hebben aangemeld voor een plaats in de eerste kleuterklas voor het schooljaar 2012-2013, 43% niet terug te vinden in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel en Vlaanderen;
- daarenboven komen er in het Brusselse Nederlandstalige basisonderwijs 8.000 leerlingen (30% van 26.000) bij tegen 2020;
- er moeten niet alleen plaatsen gecreëerd worden, maar er dient ook voldoende doorstroom van leerlingen uit het secundair onderwijs naar het leerkrachtenberoep te zijn;
- er is nood aan een meerjarenbenadering vanuit de Vlaamse Gemeenschap: hoeveel middelen en via welke spelregels (groeipad): financiering, regelgeving, prognoses;
- er is nood aan een globaal plan voor het gehele Brussels hoofdstedelijk gewest.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot capaciteit

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot capaciteit:

- duidelijke regierol bij de VGC voor de opmaak van de plannen in het Brussels hoofdstedelijk gewest;
- blijvende investeringen in schoolinfrastructuur binnen de grenzen van de begroting van de Vlaamse overheid;
- planning en meerjarenbegroting opmaken voor basisonderwijs;
- planning en meerjarenbegroting opmaken voor secundair onderwijs;
- meer soepele regelgeving voor capaciteitsuitbreiding: eventueel een ander financieringsmodel voor scholen (afstappen van 60-70% bij AGIO?). Zo wordt er momenteel gewerkt aan een systeem van

beschikbaarheidstoelagen voor persoonlijke rechten op onroerende goederen (cf. het recent ingevoegde artikel 19bis van de wet van 29 mei 1959);

- afstemming met de Franse Gemeenschap voor Brussel.

De VGC stelt dat ze niet enkel een duidelijke regierol krijgt voor de opmaak van de plannen in het Brussels hoofdstedelijk gewest, maar ook voor de uitvoering ervan.

Knelpunten met betrekking tot de inhaaloperatie voor de renovatie van schoolgebouwen

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot de inhaaloperatie voor de renovatie van schoolgebouwen:

- in heel Vlaanderen is er nood aan duurzame gebouwen die het pedagogische concept van de school ondersteunen en die energiezuinig en onderhoudsvriendelijk zijn, zo ook in Brussel;
- schoolbesturen (vrij gesubsidieerd onderwijs en officieel gesubsidieerd onderwijs) kunnen zelf eigen inbreng niet meer financieren;
- bouwwerken in Brussel zijn vaak duurder door de verplaatsingskosten van de firma's.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de inhaaloperatie voor de renovatie van schoolgebouwen

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot de inhaaloperatie voor de renovatie van schoolgebouwen:

- blijvende investeringen binnen de grenzen van de begroting van de Vlaamse overheid;
- een meer soepele regelgeving om renovatie van schoolinfrastructuur te koppelen aan capaciteitsuitbreiding;
- aanpassingen aan de regels inzake scholenbouw en renovatie;
- de fysische normen gebruikt door AGION en inspectie nakijken op haalbaarheid voor de scholen;
- onder meer via projecten als 'School voor de Toekomst' zal onderzocht worden hoe schoolgebouwen beter kunnen aansluiten bij pedagogische concepten en toekomstige uitdagingen.

Knelpunten met betrekking tot energie

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot energie:

- de energienormen die gelden voor Vlaanderen en voor het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn vanaf 1 januari 2015 niet meer op elkaar afgestemd;
- de opmaak van een EPB-certificaat is een jaarlijkse extra kost voor de Brusselse scholen. De scholen in Vlaanderen hebben deze kost niet, aangezien een EPC daar 10 jaar geldig is.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot energie

De VGC stelt de volgende specifieke oplossingen voor met betrekking tot energie:

- ervoor zorgen dat bij subsidiëring door AGION de Brusselse normen gehanteerd worden voor Brusselse scholen (de E55-norm i.p.v. de E60-norm die in Vlaanderen zal gelden) en dat hiermee rekening wordt gehouden in alle communicatie;
- de mogelijkheid bekijken van een subsidiëring aangepast aan de hogere investeringskost die een passiefschool met zich meebrengt. Zo zou de financiële norm (zie het besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007 houdende vaststelling van de regels die de behoefte aan nieuwbouw of uitbreiding bepalen en van de fysische en financiële normen voor de schoolgebouwen, internaten en centra voor leerlingenbegeleiding) verhoogd kunnen worden voor passiefbouw (zoals nu al het geval is voor het pilootproject 'passiefscholen');
- in communicatie aandacht hebben voor verschillende normen in Brussel en Vlaanderen;

- ondersteuning bieden aan de Brusselse scholen bij de opmaak van de EPB-certificaten (financieel, opleiding, ...). Een mogelijke oplossing is een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarbij de VGC de regierol krijgt om te voorzien in voldoende middelen en opleidingen (cf. de samenwerkingsovereenkomst Milieuzorg op School).

2. Het waarborgen van het recht op inschrijving voor elke leerling in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs (Programmatie)

Situering

Zowel het decreet basisonderwijs als de codex secundair onderwijs waarborgen het recht op inschrijving in hoofde van elke leerling in het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Gezien de capaciteitsproblematiek in Brussel (zie 1.1.) komt dit recht op inschrijving voor elke leerling in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs onder druk te staan. Het antwoord op de vraag welk bevolkingsaandeel de Vlaamse Gemeenschap in Brussel met haar onderwijs wil bereiken of behouden, is ook in dat opzicht van belang.

De weigeringen, wanneer ouders hun kinderen niet kunnen inschrijven in de school van hun keuze, zijn trouwens een goede indicator om na te gaan in welke mate er zich in het Brussels hoofdstedelijk gewest een capaciteitsprobleem stelt.

De onderstaande tabel geeft voor de inschrijvingen in het basisonderwijs in het schooljaar 2011-2012 het aantal unieke aanmeldingen per leerjaar en vergelijkt die met de vrije plaatsen per leerjaar (voor het draaien van de ROM²). Zo blijkt er al initieel een plaatstekort te dreigen voor de onthaalklas, de eerste, tweede en derde kleuterklas en het eerste leerjaar. (Deze cijfers zijn evenwel nog de ruwe gegevens. We kunnen hierin niet aflezen welke van deze kinderen reeds ingeschreven waren in een andere school en welke echt nog geen plaats hadden.)

Vergelijking van de aanmeldingen van leerlingen op www.inschrijveninbrussel.be met de vrije plaatsen in scholen na de inschrijving van broers en zussen (stand van zaken na februari 2011)

Leerjaar	Aanmeldingen	Vrije plaatsen	Vershil
Onthaalklas	1775	1375	-400
K1	952	172	-780
K2	382	203	-179
K3	305	197	-108
L1	388	239	-149
L2	149	147	-2
L3	139	233	94
L4	92	397	305
L5	78	420	342
L6	50	504	454
Totaal	4310	3887	-423

Recent werd het GOK-decreet, en het Brusselse luik daarin, gewijzigd. Op 1 september 2012 traden de nieuwe inschrijvingsregels in werking. Het decreet verhoogt de transparantie van het aanbod en de inschrijvingen, wat ten goede komt van zowel de leerlingen als de scholen. Eén van de uitgangspunten van de nieuwe inschrijvingsregels is sociale mix én sociale cohesie. De sociale mix in de buurt waar de school is

² ROM: 'rangordemotor' - programma waarmee de aangemelde leerlingen een volgorde krijgen.

gelegen, zou weerspiegeld moeten worden in de school. Dit kan worden gerealiseerd door te streven naar een evenredige verdeling in scholen van leerlingen die voldoen (aan minstens één) en niet voldoen aan voorrangscriteria. De voorrangscriteria betreffen: de moeder heeft geen opleiding secundair onderwijs, het gezin heeft recht op een studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap, de leerling behoort tot de trekkende bevolking, het kind is een thuisloze. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad geldt een bijkomende voorrang voor kinderen met minstens één ouder die het Nederlands in voldoende mate machtig is. Met deze voorrangsgroep wil de decreetgever in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad de gelijke onderwijs- en inschrijvingskansen van Nederlandstaligen beschermen en het Nederlandstalige karakter van het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde onderwijs behouden.

Met initiatieven als Samen naar School in de Buurt poogt de VGC inschrijvingen van ouders in groep in buurtscholen te promoten. Er zou een reglementair kader gevonden moeten worden om dergelijke initiatieven te faciliteren.

In het kader van het inschrijvingsbeleid in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs dient de informatie-uitwisseling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC versterkt te worden.

Ook in het kader van het inschrijvingsbeleid in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs en de middelen die in dat kader worden uitgekeerd, dient de regierol van de VGC ten aanzien van de 19 gemeentebesturen in het Brussels hoofdstedelijk gewest geanalyseerd en verduidelijkt te worden.

De aansturing van de inschrijvingsprocedure en de uitvoering ervan is versnipperd over verschillende niveaus:

- de Vlaamse Gemeenschap die het kader uittekent;
- het LOP dat met zijn verschillende strekkingen praktische beslissingen neemt;
- de VGC die de praktische beslissingen uitvoert.

Dit komt de samenhang niet ten goede.

Specifiek voor het Brusselse LOP heeft de VGC enkel een stem als inrichtende macht van onderwijs. Daartegenover staat wel dat de VGC de financiële middelen voorziet om uitvoering te geven aan de maatregelen die het LOP binnen het decretaal kader vooropstelt, inclusief die voor de informatiecampagne. Ook de inbreng van personeel door de administratie van de VGC en het OCB en intermediaire partners (Foyer, Bon, gemeenschapscentra, bibliotheken) is niet te onderschatten.

De financiële inspanningen van de VGC met betrekking tot het inschrijvingsbeleid zijn:

Schooljaar	Totaal
2010-2011	€ 234.735,20
2011-2012	€ 172.918,02
2012-2013	€ 257.774,54
2013-2014 (voorzien)	€ 212.322,72

Exclusief kosten VGC-Communicatie (mediaplaatsing BDW) en kosten LOP, werklust VGC-ICT, VGC-algemene directie OV, OCB

Knelpunten met betrekking tot de structuur van het LOP en het inschrijvingsbeleid

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot de structuur van het LOP en het inschrijvingsbeleid:

- voortdurende en achtereenvolgende wijzigingen van het decreet, waardoor de investeringen in de uitvoering ervan zeer hoog oplopen;
- deelverantwoordelijkheden voor de Vlaamse overheid, het LOP, de schoolbesturen en de lokale overheid zijn onvoldoende duidelijk: wie is eindverantwoordelijke?;
- onaangepaste timing van de bespreking van de wijzigingen aan het decreet, waardoor de uitvoering steeds in het gedrang komt. (Hierdoor is er bijvoorbeeld onvoldoende tijd voor het gunnen van een overheidsopdracht en staat de overheid in een zwakke positie tegenover de leverancier.);
- de structuur van het LOP (een algemene vergadering die een mandaat geeft aan een stuurgroep die maandelijks samenkomt, die op haar beurt een mandaat geeft aan een projectgroep om voorstellen uit te werken), waardoor er een trage besluitvorming is;
- het statuut van het LOP is een feitelijke vereniging (het LOP kan dus niet rechtstreeks subsidies ontvangen), met het gevolg dat er ingewikkelde constructies nodig zijn om de financiering te regelen: wie is verantwoordelijk?;
- onvoldoende afstemming tussen de initiatieven gelijke onderwijskansen die het LOP uitwerkt en de initiatieven die de VGC uitwerkt – afstemming van het beleid inzake gelijke kansen;
- nood aan efficiëntere werkafspraken op het vlak van het inschrijvingsbeleid en de financiering ervan;
- de procedures zijn niet meer overzichtelijk en communiceerbaar met de ouders, hetgeen leidt tot een gevoel van machteloosheid bij de ouders.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de structuur van het LOP en het inschrijvingsbeleid

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot de structuur van het LOP en het inschrijvingsbeleid:

- uitklaren van de verantwoordelijkheden van de verschillende partners in het verhaal:
 - Vlaamse overheid (decreetgever);
 - LOP (belast met uitvoering decreet);
 - lokale overheid (VGC);
 - onderwijsnetten;
 - intermediarissen;
- een nieuwe juridische structuur voor het LOP kan een oplossing zijn;
- de decreetgever die de regels bepaalt, betaalt ook voor de uitvoering van die regels OF zekerheid van decreetgever en LOP dat de procedure maar om de zoveel tijd kan veranderen;
- streven naar een vergelijkbare procedure tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs – ook bekijken wat de regels in de omringende LOP's zijn;
- de VGC krijgt een extra vertegenwoordiger als lokale onderwijsregisseur (gemandateerde in het dagelijks bestuur);
- meer gestructureerd overleg tussen de voorzitter en de deskundigen van de Lokale Overlegplatformen en het collegelid bevoegd voor Onderwijs.

De Vlaamse overheid stelt voor dat er oplossingen worden gezocht binnen het bestaande juridische kader. Bij wijze van voorbeeld: niets weerhoudt de LOP's en de lokale besturen ervan om binnen het huidige juridische kader taakafspraken te maken. Met betrekking tot de financiering wordt vastgesteld dat ook in de rest van Vlaanderen lokale besturen hun (financiële) bijdrage leveren.

3. De uitbouw van een arbeidsmarktgericht studieaanbod in het secundair onderwijs en de opleidingssector (Programmatie)

Situering

In het secundair onderwijs ligt een andere uitdaging: in een aantal scholen overstijgt de vraag het aanbod sterk, terwijl in andere scholen de capaciteit onderbenut blijft.

Het TSO telt in het Brussels hoofdstedelijk gewest 16% (2010-2011) leerlingen (Antwerpen 28%, Gent 23%, Vlaamse Gemeenschap 31%). Opvallend hierbij is het quasi ontbreken van nijverheidstechnisch gerichte studierichtingen (geen opleidingen hout, bouw, auto en maar een minimale vertegenwoordiging van de industrieel-mechanische toepassingen) en een oververtegenwoordiging van het studiegebied handel. De richtingen jeugd- en gehandicaptenzorg en onthaal en public relations halen het Vlaamse gemiddelde.

Het BSO telt in Brussel 22% (2010-2011) van de leerlingen (Antwerpen 31 %, Gent 23,5%, Vlaamse Gemeenschap 26%) en volgt globaal genomen het patroon van het TSO: auto, bouw, hout en mechanica-elektriciteit komen beperkt voor. Enkel voor handel en in zekere mate voor voeding en schilderen en decoratie bereikt men de gemiddelde bezettingsgraad van Vlaanderen. Studiegebieden uit de nijverheidssector ontbreken (want weggerationaliseerd in de jaren tachtig en negentig) of zijn dun bevolkt.

Het KSO bereikt 7% (2010-2011) van de leerlingen (Antwerpen 6%, Gent 4%, Vlaamse Gemeenschap 2,1%).

Het ASO bereikt 55% van de leerlingen (Antwerpen 35%, Gent 49.5%, Vlaamse Gemeenschap 40.9%).

Een uitdaging is niet alleen om de bestaande arbeidsplaatsen in het Brussels hoofdstedelijk gewest mee in te vullen met werkkrachten die komen uit Brussel, maar ook om tegemoet te komen aan vacatures in het Vlaams gewest, in de eerste plaats de Rand rond Brussel. Een middel daartoe is een bijsturing en differentiëring van het aanbod van het Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel t.a.v. de leemtes en de toeleiding naar de arbeidsmarkt (o.m. knelpuntberoepen), zowel in Brussel als in de Vlaamse Rand. In dat kader zijn ook een verbeterde samenwerking en duurzame netwerking met het bedrijfsleven, de tewerkstellingsprojecten en de arbeidsbemiddelingsdiensten (Actiris, VDAB) aangewezen. Een dergelijke meer optimale afstemming zal ook een bijdrage leveren om de hoge (jeugd)werkloosheid tegen te gaan.

De VGC houdt de vinger aan de pols door het aanbod TSO en BSO regelmatig te vergelijken met het werkgelegenheidsaanbod. Naar aanleiding van de rondetafelconferentie van 2007 is er getracht om een masterplan op te stellen gericht op de uitbouw, bijsturing en differentiëring van het aanbod t.a.v. leemtes en de toeleiding naar de arbeidsmarkt (o.m. knelpuntberoepen). De onderwijsverstrekkers kwamen toen tot de conclusie dat er geen echte nood was aan een groot masterplan voor het secundair onderwijs. Deze behoudsgezinde reflex leek vooral te verklaren vanuit een financiële logica. De noodzaak om het onderwijsaanbod meer af te stemmen op de realiteit van de arbeidsmarkt blijft echter bestaan.

Bovendien moet in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs de informatie-uitwisseling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC geoptimaliseerd worden.

Nijverheidstechnische richtingen zijn onontbeerlijk in onze maatschappij. Op de arbeidsmarkt is er plaats voor technisch geschoolde mensen. Een imagocampagne om het technisch en beroepsonderwijs op te waarderen is onontbeerlijk om het aantal leerlingen in het BSO en TSO te laten stijgen. Er is dan ook nood aan initiatieven en middelen om TSO en BSO naast ASO te plaatsen als volwaardige, evenwaardige onderwijsvormen.

Elk jaar voert de VGC een promotiecampagne voor het Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel, met speciale aandacht voor BSO en TSO. De doelstelling van deze campagne is tweeledig:

- 1) promotioneel: informatie bieden over het Nederlandstalige onderwijs in Brussel en dit kwalitatief hoogstaand onderwijs promoten;
- 2) studiekeuze- en beroepenvoorlichting: de doelgroep 10- tot 14-jarigen, hun ouders en leerkrachten informeren over het studietoelaat en de structuur van het secundair onderwijs, en hen attent te maken op het belang van een juiste studiekeuze. De evenwaardigheid van de onderwijsvormen is het uitgangspunt.

Een positieve studiekeuze van gemotiveerde leerlingen zorgt mede voor kwalitatieve richtingen én dito uitstroom. De aantrekkelijkheid van het aanbod moet continu in beeld worden gebracht. De VGC bewandelt daarvoor al verschillende pistes: studiekeuzebeurs, website, bedrijfsbezoeken al dan niet in combinatie met de VGC-studiekeuzebeurs, het project 'Jump naar Werk' (gericht op laatstejaars van het voltijds secundair onderwijs met als doel om hen meer zicht te doen krijgen op de arbeidsmarkt en hun positie daarop).

De vzw Sport en Studie creëert een pedagogisch kader waarbinnen leerlingen sport en studie optimaal kunnen combineren. Hiervoor werkt de vzw samen met het Sint-Guido-Instituut, het Sint-Niklaasinstituut, (het Koninklijk Atheneum Anderlecht) en voetbalclub RSC Anderlecht. De leerlingen genieten van de volgende faciliteiten: een flexibel uurrooster om meer dagtrainingen toe te laten; studiebegeleiding om onder meer achterstanden veroorzaakt door afwezigheid i.v.m. trainingen en wedstrijden weg te werken. Alle studierichtingen blijven mogelijk indien de leerling zich laat begeleiden. De school waar de sporter school loopt, zorgt voor de leerkrachtenbegeleiders die de leerlingen na de gewone schooltijd en voor de avondtraining bijwerken. De sporttechnische opleiding wordt verzorgd door de sportclub. De VGC verleende de afgelopen jaren de financiële middelen om uitvoering te geven aan het initiatief van de vzw Sport en Studie.

Het wordt als urgent beschouwd om concrete uitvoering te geven aan artikel 141 van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap, dat stelt dat de Vlaamse Regering een samenwerkingsprotocol moet afsluiten met de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om in dat gewest de toekenning mogelijk te maken van dezelfde opdrachten en bevoegdheden als die opdrachten en bevoegdheden die bij dit decreet aan de VDAB, respectievelijk aan de regionale sociaal-economische overlegcomités worden toegekend.

Het verwerven van de juiste startkwalificaties begint met een juiste studiekeuze en voldoende begeleiding van de schoolloopbaan.

Er moeten extra inspanningen geleverd worden om het aandeel vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen. Afstemming tussen de verschillende partners in sectoren als werk, jeugd, welzijn en onderwijs is hierbij een cruciaal aandachtspunt.

Jongeren die verkiezen om al vroeger aan de slag te gaan, kunnen terecht in het stelsel Leren en Werken. Complementair aan de inspanningen van de Vlaamse Gemeenschap en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest/Actiris, biedt de VGC aanvullende projectmatige ondersteuning aan de centra Leren en Werken.

Jongeren die ondanks de verschillende leersystemen geen kwalificaties behalen, niet onmiddellijk werk vinden of zich willen bijscholen, moeten de kans hebben om na hun 18de verjaardag nieuwe beroepsgerichte trajecten te starten, in het volwassenenonderwijs of in een beroepsopleidings- of

werkervaringsproject. Ook hier neemt de VGC diverse initiatieven aanvullend op het reguliere aanbod vanuit de Vlaamse Gemeenschap en de VDAB.

De noden van de arbeidsmarkt evolueren (bv. nieuwe knelpuntberoepen, technische en technologische ontwikkelingen, zeker op het vlak van ICT). Om jongeren en werkzoekenden in opleiding van de juiste competenties, vaardigheden en kennis te voorzien, is het daarom belangrijk dat opleidingspartners regelmatig kunnen investeren om hun infrastructuur en apparatuur aan te passen aan deze laatste noden en ontwikkelingen.

In het TKO kunnen volwassenen die minimum 18 jaar oud zijn, nog een volwaardig diploma van het secundair onderwijs behalen. In Brussel biedt CVO Brussel specifieke richtingen binnen het tweedekansonderwijs aan. Dit aanbod omvat momenteel de volgende vakspecifieke richtingen: kinderzorg, begeleider in kinderopvang, deeltijds polyvalente verzorgende, kantoor, secretariaat-talen, PLC-technieken en boekhouden-informatica. De voorbije jaren investeerde de VGC steeds in dit initiatief door middelen te voorzien voor de opstart van nieuwe richtingen.

Zowel het stijgende aantal cursisten als de samenstelling van de groep legt een serieuze druk op de huidige cursistenbegeleiding.

Een centrum voor volwassenenonderwijs dat ook Algemene Vorming (in het kader van NT2, TKO, ...) organiseert, kan over 10% extra middelen beschikken (zie decreet volwassenenonderwijs). Het CVO Brussel wendt een deel van de 10%-extra momenteel aan voor het loon van de coördinator TKO (de rest wordt ingezet in het kader van NT2).

De VGC zoekt, samen met de Vlaamse Gemeenschap en Actiris, naar een aangepaste methodiek voor (vroegtijdige) schoolverlaters. Ook in samenwerking met het Brussels Nederlandstalig Comité voor Tewerkstelling en Opleiding (BNCTO) moet gezocht worden naar een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt. In dit verband zet de Vlaamse overheid het actieplan 'Voorkomen en remediëren van vroegtijdig schoolverlaten' op stapel, dat zich richt tot het Nederlandstalige onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, inclusief Brussel.

Binnen de doelstellingen van de 'New Deal' – alias het Pact voor Duurzame Stedelijke Groei dat op 31 maart 2012 werd goedgekeurd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering – werd onder meer voorzien om de bijdragen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan de ontwikkeling van vormings- en onderwijsactiviteiten met het oog op werk, te versterken. Concreet voorziet de Brusselse Hoofdstedelijke Regering jaarlijks een bedrag van 2.650.000 EUR voor nieuwe beroepsopleidingsprojecten, waarvan 80% bestemd is voor Franstalige opleidingsprojecten en 20% voor Nederlandstalige opleidingsprojecten.

Eind 2011 gaf de Brusselse Hoofdstedelijke Regering haar goedkeuring voor de ontwikkeling van zeven Nederlandstalige opleidingsprojecten voor Brusselse werkzoekenden, voor een totaalbedrag van 530.000 EUR (20%).

De VGC neemt de regierol op in samenwerking met vzw Tracé Brussel, ondersteuner van Nederlandstalige Brusselse inschakelingsacties en inrichter van de drie Brusselse Werkwinkels.

Op 16 november 2012 is Vlaams minister Muyters, bevoegd voor Opleiding en Werk, akkoord gegaan met de ondersteuning van de Brusselse opleidingsprojecten.

Naast de vele projecten en instellingen is er in Brussel nood aan een neutraal informatiepunt met betrekking tot studieadvies waar mensen terecht kunnen om op een duidelijke, toegankelijke manier

informatie en oriëntatie te krijgen betreffende het Nederlandstalige aanbod educatie in Brussel. De VGC heeft aan BruCoVo de opdracht gegeven om een concept voor deze 'Leerwinkel' uit te werken:

- de 'Leerwinkel Brussel' wordt gezien als een studieadviespunt;
- in de Leerwinkel wordt alle mogelijke info over het bestaande onderwijs- en opleidingsaanbod verzameld en ontsloten voor iedereen die daar behoefte aan heeft;
- het opzet is vraaggestuurd: er wordt vertrokken van de leervragen van de cliënt;
- de Leerwinkel is neutraal, objectief, netoverschrijdend en onderwijsniveau-overstijgend;
- er wordt enkel info over het publiek gefinancierde aanbod verstrekt (geen info over private opleidingen, maar wel over sectoriële opleidingen);
- de focus ligt op het Brussels hoofdstedelijk gewest: voor opleidingen in de Vlaamse Rand/Vlaanderen wordt doorverwezen naar diensten in Vlaanderen, voor Franstalige opleidingen naar SIEP Brussel en Carrefour Formation;
- de dienstverlening is gratis.

Knelpunten met betrekking tot de uitbreiding van TSO- en BSO-richtingen

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot de uitbreiding van TSO- en BSO-richtingen:

- nood aan een globale visie;
- nood aan stimuli om meer TSO en BSO in te richten;
- nood aan meer investeringen in uitrusting TSO en BSO;
- nood aan een flexibel kader in functie van nauwere samenwerking met bedrijven.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de uitbreiding van TSO- en BSO-richtingen

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot de uitbreiding van TSO- en BSO-richtingen:

- de VGC acht extra maatregelen en middelen voor uitbreiding en opwaardering TSO en BSO vanuit Vlaanderen wenselijk; de Vlaamse overheid merkt op dat de herwaardering, opwaardering en stimulering van technisch en beroepsonderwijs globaal zijn opgenomen in de hervorming van het secundair onderwijs, maar dat er momenteel geen extra middelen zijn binnen de begroting van de Vlaamse overheid. Vandaar dat de investeringsoperatie momenteel 'on hold' staat;
- de huidige richtingen TSO/BSO op een creatieve manier aanpassen aan de behoeften van de arbeidsmarkt. Voorbeelden: toevoegen van een extra module, gebruik maken van VDAB-infrastructuur;
- structureel overleg tussen de onderwijswereld en werkgevers, o.a. met het oog op het afbouwen of oprichten van studierichtingen;
- de uitrol van de Vlaamse Kwalificatiestructuur met daarin beroepskwalificaties met structurele inbreng vanuit arbeidsmarktactoren;
- een uitbreiding van het onderwijssysteem Leren en Werken (leertijd en CDO (centrum deeltijds onderwijs)-opleiding). In dit verband bereidt de Vlaamse overheid momenteel een 'Actieplan leertijd en versterking leren en werken' voor;
- via de uitrol van het STEM ('Science, Technology, Engineering and Mathematics')-actieplan wil de Vlaamse overheid het menselijk potentieel in technische en exactwetenschappelijke opleidingen verhogen.

Knelpunten met betrekking tot de promotie van TSO en BSO

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot de promotie van TSO en BSO:

- nood aan een duidelijk signaal om aan te geven dat deze problematieken (tekort aan leerlingen in het BSO en het TSO en het nijpende leerkrachtentekort) de lokale Brusselse realiteit overstijgen;
- nood aan ondersteuning, verdieping en verbreding van de campagnes op Vlaams niveau;
- nood aan globale initiatieven die de boodschap(pen) verder uitdragen.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de promotie van TSO en BSO

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot de promotie van TSO en BSO:

- een overkoepelende Vlaamse campagne (of andere initiatieven) om de evenwaardigheid van de verschillende onderwijsvormen te benadrukken en leerlingen te stimuleren na te denken over hun toekomst, zou de boodschap van de lokale sensibilisatie- en promotiecampagne van de VGC positief versterken;
- de Vlaamse overheid bereidt momenteel een 'Actieplan leertijd en versterking leren en werken' voor, waarin ook een luik rond communicatie opgenomen zal worden;
- samenwerking met de bedrijfswereld en beroepenfederaties rond thema's 'studiekeuze' en 'beroepenvoorlichting' stimuleren om de aansluiting van het secundair onderwijs (met nadruk op BSO en TSO) op de arbeidsmarkt te verbeteren. Initiatieven als het ESF-project Roadies – Elke Week Ander Werk (waarbij jongeren de kans krijgen om een schooljaar lang kennis te maken met de meest uiteenlopende professionele omgevingen), de opname van duidende info rond arbeidsmarkt op www.onderwijskiezer.be in samenwerking met sectoren en VDAB/Actiris, of de opvolging van de beurs 'Verruim je horizon' (in Limburg), gericht op leerlingen BSO/TSO/Leren en werken, kunnen daarbij als inspiratiebron dienen;
- de structurele subsidiëring door de Vlaamse overheid van Het Beroepenhuis (Gent) waar ook Brusselse scholen aan kunnen deelnemen.

Knelpunten met betrekking tot sport en studie

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot sport en studie:

- verankering van dit model binnen de onderwijskaders (vooral met betrekking tot de organisatorische aspecten);
- nood aan meer flexibele leertrajecten in het secundair onderwijs;
- noodzakelijk overleg tussen VG-Onderwijs en VG-Sport;
- de VGC betrekken bij de uitwerking als pionier van het model in Brussel;
- om tot een verankering te komen van het model heeft de vzw Sport en Studie haar werking reeds aangekaart op Vlaams niveau. Het 'Lukaku-model' wordt opgenomen in het beleidsplan 2013. Wat het precies wordt, is echter nog niet duidelijk;
- middelen (VGC: jaarlijks 25.000 EUR subsidie voor 1 sportclub).

Voorstellen van oplossing met betrekking tot sport en studie

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossing voor met betrekking tot sport en studie:

- concrete invulling van het 'Lukaku-model' in de reguliere bijkomende financiering van het onderwijs door de Vlaamse Gemeenschap (stappenplan, financiering, ...), waarbij een uitbreiding van het model van enkel voetbal naar andere sporttakken wenselijk is.

De VGC stelt een stappenplan op tot afbouw van de VGC-subsidie aan de betrokken vzw.

Knelpunten met betrekking tot het partnerschap tussen onderwijs, opleiding en de arbeidsmarkt

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot het partnerschap tussen onderwijs, opleiding en de arbeidsmarkt:

- medewerking van de beroepssectoren aan de studiekeuze- en opleidingsbeurs: de participatie van de beroepssectoren aan de studiekeuzebeurs blijft zeer beperkt, ondanks de inschakeling van het BNCTO;
- het aanbod van het Regionaal Technologisch Centrum Vlaams-Brabant naar Brusselse scholen blijft zeer beperkt;
- stages van jongeren binnen ondernemingen en overheid;
- uitbouwen van flexibele leertrajecten (Syntra) en opleidingstrajecten (VDAB) aangepast aan de Brusselse arbeidsmarkt;
- het ontbreken van een samenwerkingsprotocol tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de toepassing van het decreet Leren en Werken in Brussel, en de rolverdeling VDAB-Actiris. Momenteel zijn hierover gesprekken aan de gang, hetgeen positief is, maar de VGC wordt daarin niet betrokken;
- tekort aan investeringsmiddelen voor scholen en opleidingspartners.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot het partnerschap tussen onderwijs, opleiding en de arbeidsmarkt

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot het partnerschap tussen onderwijs, opleidingen en de arbeidsmarkt:

- overleg/middelen voor uitbouw studiekeuzebeurs, en grotere inbreng van het Regionaal Technologisch Centrum Vlaams-Brabant;
- meer stagemogelijkheden voor jongeren binnen ondernemingen en de overheid.

De VGC pleit voor het afsluiten van een samenwerkingsprotocol Leren en Werken tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarbij ook de VGC betrokken wordt, en voor extra investeringsmiddelen voor materiaal en infrastructuur voor het beroepsgerichte onderwijsaanbod.

De Vlaamse overheid merkt op dat de herwaardering, opwaardering en stimulering van technisch en beroepsonderwijs globaal is opgenomen in de hervorming van het secundair onderwijs, maar dat er momenteel geen extra middelen zijn binnen de begroting van de Vlaamse overheid. Vandaar dat de investeringsoperatie momenteel 'on hold' staat.

Knelpunten met betrekking tot het tweedekansonderwijs

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot het tweedekansonderwijs:

- er zijn onvoldoende middelen om het TKO te organiseren in de Brusselse grootstedelijke en meertalige context. De Brusselnorm (1 cursist = 1,1 lesuur) moet ook hier worden toegepast;
- er is meer cursistenbegeleiding nodig om het huidige publiek - dat vooral bestaat uit afhakers van het secundair onderwijs - voldoende intensief te kunnen opvolgen en ondersteunen zodat zij niet óók in het TKO afhaken en ongekwalificeerd uitstromen;
- capaciteitsprobleem: er zijn te weinig lokalen voor het TKO, waardoor bepaalde lessen in gemeenschapscentra moeten doorgaan en niet iedereen die aan het TKO wil deelnemen, ingeschreven kan worden;
- organiseren van noodzakelijke opleidingen voor de Brusselse arbeidsmarkt, gerelateerd aan de instroom van de studenten.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot het tweedekansonderwijs

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot het tweedekansonderwijs:

- extra middelen cf. Brusselnorm (1 cursist = 1,1 lesuur) om te kunnen voorzien in voldoende cursistenbegeleiding;
- aanpassen van het decreet volwassenenonderwijs om deze Brusselnorm mogelijk te maken;
- cofinanciering Vlaamse Gemeenschap-VGC-CVO Brussel voor meer capaciteit.

De Vlaamse overheid is van mening dat het engagement van de Vlaamse Regering om de Brusselnorm verder te versterken, geldt voor het beleid van de Vlaamse overheid in zijn geheel, en niet sectorspecifiek.

De VGC citeert de beleidsnota Brussel 2009-2014 van de Vlaamse minister bevoegd voor Brussel: 'de Brusselnorm moet in de diverse beleidsdomeinen als het uitgangspunt worden genomen voor het bepalen van de doelstellingen die in Brussel worden gerealiseerd'. In het eindrapport van de Task Force Brussel wordt daarom voorgesteld om het criterium om ten minste 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven voor Brussel te reserveren, te hanteren als streefcijfer voor de verschillende gemeenschapsbevoegdheden en beleidsdomeinen afzonderlijk, en als ondergrens voor de totaliteit van de gemeenschapsuitgaven voor Brussel.

De Vlaamse overheid heeft als standpunt dat een herschuiving van middelen moet gebeuren binnen het bestaande budget. Extra middelen voor de Brusselse CVO's hebben - omwille van het mechanisme van de groeinorm - een impact op de subsidiëring/financiering van de Centra voor Volwassenenonderwijs die zich buiten Brussel bevinden. Bovendien ontvangen alle CVO's al 10% extra werkingsmiddelen voor opleidingen AAV en zijn de cursisten vrijgesteld van inschrijvingsgeld.

Daarnaast maakt de Vlaamse overheid verder werk van de grondige evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs, waarbij de suggesties van de VGC meegenomen zullen worden.

Knelpunten met betrekking tot New deal opleidingen

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot New deal opleidingen:

- de betrokkenheid van VDAB-Regionale Dienst Brussel, Actiris en de Brusselse sociale partners is cruciaal. De preciaire samenwerking blijft een aandachtspunt;
- de inbreng van extra middelen vanuit de VGC moet het opleidingsaanbod verhogen en mag er niet toe leiden dat de inzet van middelen vanuit VDAB-Regionale Dienst Brussel zou afnemen.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot New deal opleidingen

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot New deal opleidingen:

- blijvende samenwerkingsafspraken tussen de VGC, de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over erkenning en financiering van de projecten en de knelpunten en de voorstellen van oplossing: dit zou reeds grotendeels in voege zijn;
- deze inbreng vanuit de VGC zou ook een hefboom moeten zijn voor de Vlaamse overheid om opleidingen die goed zijn, op te nemen in het aanbod van VDAB-Regionale Dienst Brussel, zodat nieuwe initiatieven kunnen worden opgestart.

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid is bereid om afspraken tot samenwerking hierover te maken, maar het is niet bevoegd voor de besteding van de middelen van VDAB-Regionale Dienst Brussel.

Knelpunten met betrekking tot de opstart van een leerwinkel

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot de opstart van een leerwinkel:

- de afstemming van het concept leerwinkel en de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding;
- de financiering van de leerwinkel: gedeelde financiering door de Vlaamse Gemeenschap en de VGC?;
- de zoektocht naar een geschikte locatie: integratie in Muntpunt?;
- de afstemming met andere partners die rond studiekeuze werken, de CLB's: in het bijzonder de afstemming met partners Opleiding en Werk.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de opstart van een leerwinkel

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot de opstart van een leerwinkel:

- duidelijkheid over het aangekondigde decreet over de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding (cf. Beleidsbrief Onderwijs Beleidsprioriteiten 2011-2012)³ met betrekking tot de rol van BruCoVo en het Huis van het Nederlands;
- in het aangekondigde decreet over de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding rekening houden met de Brusselse context: kunnen het Centrum voor Leerloopbaanbegeleiding (gericht op het volwassenenonderwijs) en de Leerwinkel (gericht op het volledige Nederlandstalige opleidings- en onderwijsaanbod in Brussel) naast elkaar bestaan, zijn ze complementair, kan het Centrum voor Leerloopbaanbegeleiding geïntegreerd worden in de Leerwinkel? Er dient in het decreet ruimte gelaten te worden voor een Brusselse invulling;
- afstemming in een overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC met betrekking tot:
 - regierol van de VGC t.a.v. leerwinkel;
 - uitklaring van de rol van BruCoVo, CLB's;
 - afstemming Werkwinkel/Huis van het Nederlands?;
 - middelen voor de leerwinkel;
 - locatiekost.

4. De versterking van de aantrekkingskracht van het hoger onderwijs in Brussel

Situering

De attractiviteit en zichtbaarheid van de instellingen van het Brusselse hoger onderwijs moeten geoptimaliseerd worden. Hiertoe moeten de bestaande maatregelen en betrokken organisaties geëvalueerd worden en, waar nuttig, geheroriënteerd worden.

Op 3 mei 2011 ondertekenden de Vlaamse Vereniging voor Studenten (VVS) en haar Franstalige tegenhanger FEF een charter met de Stad Brussel, de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, de gemeenschapscommissies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Onder de noemer 'Brussel 2.0: A New Deal' wil men de banden aanhalen tussen de overheden in Brussel en de studenten die in de hoofdstad studeren en wonen.

De VGC is van mening dat vooral op het vlak van huisvesting en dienstverlening de Vlaamse overheid nog meer een rol dient te spelen voor de Brusselse studenten en voor het hoger onderwijs.

³ Binnen de Vlaamse Regering zijn de politieke onderhandelingen over dit dossier nog lopende.

Wanneer een instelling voor hoger onderwijs in Brussel wil uitbreiden, gebouwen wil aankopen of wil huren, kost dit meer dan in Vlaanderen (verwerving panden, bouwgrond,...). Het is dan ook niet eenvoudig voor instellingen voor hoger onderwijs in Brussel om aan de infrastructuurnoden tegemoet te komen.

Een andere essentiële factor om studenten naar Brussel te halen, is een goede huisvesting. In Brussel is er te weinig, te dure en kwalitatief gezien ondermaatse (studenten)huisvesting. Nochtans zijn er heel wat leegstaande gebouwen die de Stad Brussel en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in overleg met de instellingen voor hoger onderwijs, kunnen uitbouwen tot kwaliteitsvolle studentenverblijven. Dit dient te gebeuren in overleg met de verschillende instellingen en er moet rekening gehouden worden met een gelijkmatige spreiding over de stad om sociale integratie te bevorderen.

In het decreet betreffende studentenvoorzieningen in Vlaanderen staat onder artikel 21 (hoofdstuk 5 'werking en rapportering') onder andere het volgende over de besteding van de sociale toelage die aan universiteiten en hogescholen wordt toegekend: "... het werkveld huisvesting, dat tot doel heeft aan de studenten ondersteuning en advies te verlenen en hen te sensibiliseren voor betaalbare en kwaliteitsvolle huisvesting. Dit gebeurt door, al dan niet in eigen beheer, kamers aan te bieden en de studenten te adviseren over de kamermarkt. Dit gebeurt ook door te bemiddelen tussen studenten en verhuurders over de huisvestingsvoorwaarden." In het decreet staan ook de middelen die als sociale toelage aan universiteiten en hogescholen worden toegekend. Deze zijn voor alle Vlaamse instellingen dezelfde. In Brussel zijn infrastructuur en bouwgronden echter duurder (zie hoger).

Verder kunnen studenten alleen goed vertoeven in Brussel wanneer er een goede dienstverlening voorzien wordt. Het aantrekkelijk maken van het openbaar vervoer door dit zo goedkoop mogelijk aan te bieden aan studenten is hier een voorbeeld van. Dit is zeker noodzakelijk voor onderwijsinstellingen die net buiten de stad liggen. Hiernaast is er nood aan voldoende plaatsen binnen de stad waar studenten 'hun ding kunnen doen'.

Vaak wordt het specifieke profiel van Brusselse studenten die ook effectief in Brussel wonen en/of van Brussel afkomstig zijn, over het hoofd gezien. Zij hebben vaak een andere achtergrond dan de doorsnee student uit Vlaanderen: zij zijn vaker anderstalig, hebben vaker een andere culturele achtergrond, ... Net zoals in het basisonderwijs is ook hier, meer dan in Vlaanderen, nood aan begeleiding in de vorm van extra personeel om hieraan tegemoet te komen. Een voorbeeld: academisch Nederlands vormt vaak een obstakel. Er wordt gewerkt met taalcoaches en het Huis van het Nederlands, maar het project met de taalcoaches wordt naar de toekomst toe afgebouwd. Een alternatief is noodzakelijk.

Om Brussel als studentenstad te promoten, werd in juni 2011 het nieuwe studentendienstverleningsbureau Br(ik) gelanceerd, dat uit de fusie van Quartier Latin en het Vlaams Overlegplatform Hoger Onderwijs Brussel (VLOPHOB) ontstond. Voortaan is er voor studenten in het Nederlandstalige hoger onderwijs in Brussel één centraal aanspreekpunt. Doelstelling van deze promotie is enerzijds om het hoger onderwijs in Brussel kwantitatief te ondersteunen, anderzijds om het neveneffect te bereiken dat Nederlandstalige studenten na hun studies in Brussel blijven werken en wonen en zodoende de Nederlandstalige aanwezigheid in Brussel versterken.

De VGC heeft in samenwerking met Br(ik) een campagne gestart om het leerkrachtenberoep in Brussel te promoten. Aan de ene kant is er een klassieke affiehecampagne waarin bekende Brusselaars het doelpubliek aanspreken om leerkracht te worden van hun ketje. Aan de andere kant zijn er de website www.lesgeveninbrussel.be en de facebookpagina.

Knelpunten met betrekking tot hoger onderwijs

De VGC stelt de volgende specifieke knelpunten vast met betrekking tot hoger onderwijs:

- gezien de duurdere vastgoedprijzen in Brussel, zijn er extra middelen nodig voor infrastructuur;
- gezien het vrij specifieke profiel van Brusselse studenten, zijn er extra middelen nodig voor specifieke ondersteuning om instroom/doorstroom te bevorderen;
- voor de bovenstaande knelpunten stelt de VGC het invoeren van een Brusselnorm voor: 1 opgenomen studiepoint telt voor 1,2 opgenomen studiepoint;
- huisvesting van studenten: wat met Br(ik in de (onmiddellijke) toekomst?;
- openbaar vervoer in Brussel: wordt het voordelige abonnement afgeschaft?

Voorstellen van oplossing met betrekking tot hoger onderwijs

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot hoger onderwijs:

- de invoering van een Brusselnorm (1,2) in het decreet betreffende de studentenvoorzieningen: in Vlaanderen wordt een sociale toelage toegekend aan instellingen voor hoger onderwijs op basis van hun aandeel in het aantal opgenomen studiepunten. Deze sociale toelage dient onder andere voor het werkveld huisvesting, het werkveld sociale dienstverlening, het werkveld medische en psychologische dienstverlening, het werkveld studentenwerking:
 - voor patrimoniumverwerving en/of renovatie van instellingen voor hoger onderwijs in functie van kwaliteitsvolle infrastructuur;
 - voor de studenten die afkomstig zijn uit Brussel / school gelopen hebben in Brussel, zodat er extra begeleiding voorzien kan worden voor studenten met een (taal)achterstand en/of zwakke SES;
- ook het leerkrachtentekort is een problematiek die de Brusselse realiteit overstijgt. De VGC pleit ervoor dat er op Vlaams niveau initiatieven worden opgestart of gestimuleerd om het leerkrachtentekort in steden te verminderen: een uitbreiding van campagnes die Brussel als een aantrekkelijke stad en het leerkrachtenberoep als een positieve keuze voorstellen, zoals de campagne 'Lesgeven in Brussel' van Br(ik (meer middelen via Br(ik);
- huisvesting van studenten:
 - blijvende rol voor Br(ik inzake huisvesting en/of opdracht aan onderwijsinstellingen voor bijkomende huisvesting (meer middelen);
 - de Vlaamse Gemeenschap of de VGC (één van beide aanduiden) overlegt met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over leegstaande gebouwen (verwerving, bestemmingswijzigingen, ...).

De Vlaamse overheid heeft de volgende standpunten met betrekking tot het hoger onderwijs in Brussel:

- ten behoeve van het recruitersdeficit van Brussel werd in het Financieringsdecreet (artikel 39ter, ingevoerd bij het integratiedecreet van 13 juli 2012) voorzien in een bijkomende financiering voor de hogeronderwijsinstellingen die opleidingen aanbieden in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dit artikel vindt haar basis in de motie van het Vlaams Parlement van 8 juli 2010 waarin een bijkomende financiering voor de Brusselse hogeronderwijs-instellingen aanbevolen werd. De beslissing van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 om deze Brusselnorm in te voeren heeft zich hierop gebaseerd. De extra financiering wordt toegevoegd aan de werkingsuitkeringen. Brusselse Nederlandstalige instellingen voor hoger onderwijs moeten rekruteren in regio's waar andere dominantere spelers aanwezig zijn omdat het natuurlijke rekruteringsgebied van deze Brusselse instellingen relatief weinig Nederlandstaligen bevat. Er is dan ook een rekruteringsdeficit waardoor het gerechtvaardigd is om, zoals in het 'leerplichtonderwijs', een specifieke financiële ondersteuning te voorzien die niet boven de andere onderwijsniveaus uitstijgt qua kwantitatieve bijzonderheid. De toegekende middelen voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, zoals

vastgelegd in het voorliggende artikel, bedragen 9,6 miljoen euro, zijnde 6,5 miljoen euro bijkomende financiering en 3,1 miljoen euro afkomstig van de vereveningsmiddelen. Deze middelen worden verdeeld op basis van het aantal opgenomen studiepunten. Aan het toekennen van deze middelen worden een aantal voorwaarden gekoppeld: de betrokken instellingen moeten de leefbaarheid en de kwaliteit van de opleidingen met een eerder beperkt aantal studenten verbeteren. Het is de bedoeling dat de betrokken instellingen dan ook een aantal inhoudelijke en organisatorische initiatieven nemen om deze opleidingen sterker te positioneren. De hoger aangehaalde bijkomende financiering is gekoppeld aan een opvolgingssysteem in de vorm van een jaarlijks monitoringrapport, voorafgegaan door een nulrapport dat intussen werd gepubliceerd. Dit rapport zal de basis vormen voor een jaarlijkse rapportering. Tegen 1 januari 2017 wordt er een globale evaluatie gemaakt van de resultaten en effecten van de genomen initiatieven. De eerste conclusie van het nulrapport wijst inderdaad op een verliezend marktaandeel voor Brussel voor de bachelors en een lager studierendement. Wel is er een relatief stijgend aandeel voor masterstudenten en zijn er meer werkstudenten in Brussel. Teneinde alle toekomstige discussies over dit competitief nadeel te vermijden, wordt tegen april 2014 een studie opgeleverd die de objectieve verschillen tussen de hogeronderwijsinstellingen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de andere instellingen duidelijk in kaart moet brengen. De minister bevoegd voor Onderwijs zal hiertoe de opdracht geven;

- in het kader van de lerarenopleiding werd met het Expertisenetwerk Onderwijs Brussel een beheersovereenkomst afgesloten voor de periode 2012-2015 ter bevordering van een aantal thema's eigen aan de grootstedelijke context, met het oog op de professionalisering en het meer aantrekkelijker maken van het lerarenberoep in Brussel. Er worden ook initiatieven genomen naar aanleiding van het loopbaandebat;
- wat sociale voorzieningen betreft werd pas een nieuw systeem ingevoerd dat van toepassing is op alle studenten met een diploma- of creditcontract in functie van behaalde studiepunten, met mogelijke differentiëring en zonder onderscheid tussen hogescholen en universiteiten. Het optrekken van het bedrag per studiepunt ten voordele van Brusselse instellingen is niet direct binnen het bestaande budget mogelijk. Het is momenteel aangewezen om af te wachten wat de evaluatie van de beleidsplannen van de instellingen oplevert. In deze beleidsplannen en de jaarlijkse rapportering geeft de instelling voor een periode van vijf jaar aan hoe zij de doelstelling (een gelijkwaardige toegang voor alle studenten en een verbetering van de basisvoorwaarden) zal realiseren. Een mogelijke piste die in de toekomst overwogen kan worden en die zeker ten goede komt aan studenten in steden zoals Brussel, waar verschillende instellingen tot verschillende associaties behoren, is het bundelen van de voorzieningen in een bepaalde stad zonder onderscheid tussen de instellingen, zodat alle studenten van de stad zonder onderscheid in elke voorziening terecht kunnen;
- wat huisvesting betreft, blijft de Vlaamse overheid de werking van Br(ik) ondersteunen;
- algemene conclusie: er lopen momenteel diverse initiatieven die al dan niet specifiek de situatie in Brussel ten goede komen. Aan deze initiatieven is telkens een monitoring gekoppeld. In eerste instantie moeten de resultaten van deze evaluaties afgewacht worden en moet er zo nodig bijgeschaafd worden vooraleer nieuwe initiatieven te lanceren.

5. Het volwassenenonderwijs

Situering

Het NT2-onderwijs in Brussel heeft een iets ander doelpubliek en vindt plaats in een andere context dan in Vlaanderen:

- in Vlaanderen moeten nieuwkomers verplicht een inburgeringscursus volgen en één van de elementen hiervan is Nederlands leren. In Brussel is een inburgeringscursus niet verplicht. Nieuwkomers kunnen vrijwillig een inburgeringscursus volgen bij Bon vzw en ervoor kiezen om Nederlands te leren, of bij een Franstalige organisatie Frans leren;
- het bereikte publiek voor NT2-lessen in Brussel (17.000 aanmeldingen per jaar op dit moment) bestaat hoofdzakelijk uit 'nieuwe Brusselaars'. In mindere mate worden Franstalige autochtone Brusselaars en expats die Nederlands willen leren bereikt.

Het Huis van het Nederlands vervult een belangrijke rol door mensen die Nederlands willen leren, door te verwijzen naar het meest geschikte niveau en de voor hen meest geschikte school: het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer of één van de CVO's.

Naast deze kernopdracht neemt het Huis van het Nederlands verschillende andere taken op zich met betrekking tot het Nederlands in Brussel:

- kwaliteitsondersteuning van het NT2-aanbod voor volwassenen;
- taalgarage;
- taalbeleidsondersteuning in onderwijs, opleiding en inschakeling;
- taalbeleidsondersteuning aan bedrijven;
- taalpromotie;
- Duidelijk Nederlands 2013.

De taallessen NT2, waarvoor het Huis van het Nederlands de coördinatie verzorgt, hebben een steeds grotere aantrekkingskracht. Dit draagt bij tot de aanwezigheid van Nederlandskundigen in de Brusselse samenleving.

Via het Huis van het Nederlands leveren de Vlaamse Gemeenschap en de VGC grote inspanningen om een NT2-aanbod en -ondersteuning te genereren die afgestemd zijn op de reële noden en mogelijkheden van de cursist (zie ook: taal oefenmogelijkheden, de 'zakboekjes' van het Huis, taalleren op de werkvloer, ...).

Vanuit het oogpunt om het Nederlands een zo groot mogelijk draagvlak te geven in Brussel is het opportuun om de (financiële) drempels voor een inschrijving in taallessen NT2 zo laag mogelijk te houden. De inspanning die de Vlaamse Gemeenschap levert om de inschrijvingsgelden terug te betalen, verdient continuering.

Het Brussels Consortium Volwassenenonderwijs (BruCoVo) is het netoverschrijdende samenwerkingsverband van de 8 Brusselse centra voor volwassenenonderwijs en het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer. De consortia volwassenenonderwijs hebben onder meer als opdracht de dienstverlening te optimaliseren voor de cursisten in de centra. In artikel 9 van de samenwerkingsovereenkomst tussen de consortia en de Vlaamse Regering van 15 januari 2009 staat expliciet dat er "informatieverstrekking met betrekking tot het regionaal opleidingsaanbod aan stakheolders en brede publiek" dient te worden georganiseerd. Het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014 sluit daarbij aan: "er moet ook aandacht gaan naar begeleiding en oriëntering van volwassen cursisten in levenslang leren".

Aanvullend op de basisopdracht heeft het Brussels consortium BruCoVo drie specifieke projecten:

- het NT2-doorstroomproject (vraaggestuurde doorstroom en toeleiding van NT2-cursisten van Brusselse centra volwassenenonderwijs naar een reguliere opleiding in het volwassenenonderwijs en andere verstrekkers) werd eind 2009 opgestart vanuit de reguliere middelen van BruCoVo. In 2011 was dit een gedeelde financiering BruCoVo-VGC en sinds 2012 gebeurt de volledige financiering vanuit de VGC;

- het project EduSpot of 'Educatieve toeleidings- en begeleidingstrajecten voor derdelanders', gesubsidieerd vanuit het Europees Inburgeringsfonds en opgestart door BruCoVo in september 2011. Algemeen doel is dat er meer derdelanders in het Brussels hoofdstedelijk gewest goed voorbereid starten aan een studie, waardoor hun slaagkansen verhogen;
- in het kader van het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden coördineert BruCoVo het opleidingsaanbod voor gedetineerden in 3 Brusselse arresthuizen. Sinds augustus 2010 wordt de 0,5 VTE onderwijscoördinator toegekend door de Vlaamse Gemeenschap aan BruCoVo, aangevuld met een 0,5 VTE toegekend door de VGC.

Deze drie projecten hebben een specifieke doelgroep en eigen accenten, maar zijn ook gelijkaardig, vermits ze alledrie inzetten op toeleiding naar volwasseneneducatie. BruCoVo wil de drie projecten inhoudelijk laten samengaan en dit onder de naam 'EduSpot. Leerwinkel Brussel'.

Vanaf 2013 verliezen de consortia volwassenenonderwijs echter hun opdrachten en bevoegdheden en worden ze volledig opgenomen in de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding. BruCoVo is vragende partij voor meer duidelijkheid over de erkenning en financiering van de basisopdracht en de deelwerkingen.

Ook voor volwassenen moet het in Brussel succesvolle NT2-aanbod voldoende aandacht krijgen en dient het geletterdheidsprobleem optimaal te worden aangepakt.

Naast de reguliere opdracht (en dito middelen) die de vzw Centrum voor Basiseducatie Brusselleer van de Vlaamse Gemeenschap krijgt, vervult Brusselleer ook structurele bijkomende opdrachten op vraag van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de VGC. Deze opdrachten betreffen enerzijds het scholenproject waarbij taallessen Nederlands worden georganiseerd voor laaggeschoolde ouders met kinderen in het basisonderwijs; anderzijds neemt Brusselleer een belangrijke rol op zich bij de uitvoering van het VGC-alfabetiseringsplan, dat via onderwijsinstellingen in het volwassenenonderwijs gerealiseerd wordt. Ook voor ad hoc-opdrachten op het terrein van laaggeschoolden doet de VGC een beroep op de expertise van Brusselleer.

Knelpunten met betrekking tot NT2-onderwijs

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot NT2-onderwijs:

- de decretale werking van het Huis van het Nederlands is hun kernopdracht 'de intake van potentiële cursisten NT2' (de vroegere pijler 1) (zie ook artikel 2 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de Huizen van het Nederlands). Het Huis van het Nederlands Brussel vervult echter ook heel veel andere taken die noodzakelijk zijn in de Brusselse grootstedelijke context (zie hierboven). Veel van de initiatieven die het Huis van het Nederlands Brussel ontwikkelt, blijken nadien door de andere Huizen van het Nederlands in Vlaanderen structureel overgenomen te worden. We kunnen dus stellen dat het Huis hier een pioniersrol heeft. Toch is de enveloppe die het Huis van het Nederlands Brussel van Vlaanderen krijgt, bepaald volgens dezelfde criteria als de enveloppes die de andere Huizen van het Nederlands krijgen. In 2012 was dit 385.000 EUR. De wijze waarop deze bepaald wordt, is gebaseerd op de basis-decretale werking van het Huis van het Nederlands Brussel;
- de Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaronder zij het totale krediet, na aftrek van de forfaitaire bedragen, onder de Huizen van het Nederlands verdeelt. De verdeling gebeurt naar evenredigheid met het aantal doorverwezen cursisten dat door of onder coördinatie van elk van de Huizen van het Nederlands geregistreerd wordt in het open, objectief en elektronisch meet- en registratie-instrumentarium. Voor deze verdeling gelden de volgende gewogen registraties: 1° de eerste aanmelding door het Huis van het Nederlands met coëfficiënt 1; 2° de eerste aanmelding door het Huis van het Nederlands in combinatie met een cognitieve test met coëfficiënt 1,25; 3° het vervolg op een eerste aanmelding door het Huis van het Nederlands met coëfficiënt 0,5; 4° het

vervolg op een eerste aanmelding door het Huis van het Nederlands in combinatie met een cognitieve test met coëfficiënt 0,75. In afwijking van het eerste lid wordt aan het Huis van het Nederlands met als werkingsgebied het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad een krediet toegekend ten bedrage van ten minste 15 % van het globale krediet na aftrek van de forfaitaire bedragen. Gezien de Brusselse context en de extra projecten die het Huis van het Nederlands Brussel ontwikkelt en de instanties die zij ondersteunt, acht de VGC een verhoging (1/10de extra) van deze enveloppe van Vlaanderen wenselijk. De redenering is als volgt: het Huis van het Nederlands Brussel ontwikkelt naast zijn decretale werking ook nieuwe projecten en methodieken (en moet dit doen om zijn werk goed te doen) en de andere Huizen in Vlaanderen nemen deze projecten over, dus pleit de VGC ervoor dat Vlaanderen hiermee rekening houdt en de enveloppe verhoogt;

- om de financiële drempel voor deelname aan NT2 in Brussel te verlagen, neemt de Vlaamse Gemeenschap de inschrijvingsgelden op zich (wat voorheen de VGC deed). De VGC verzoekt om het engagement om dit verder te zetten;
- in het decreet Onderwijs XXI wordt vastgelegd dat mensen zonder geldige verblijfsdocumenten geen les mogen volgen in het volwassenenonderwijs, en dus ook niet in het NT2-onderwijs. Dit heeft verschillende gevolgen:
 - er is een risico dat er opnieuw vrijwilligersinitiatieven ontstaan om deze hiaat in het opleidingsaanbod en in het NT2-onderwijs op te vangen. Daardoor dreigt er opnieuw een versnippering van het aanbod te ontstaan, waardoor de professionalisering van het NT2-onderwijs op de helling komt te staan;
 - het achterhalen of een cursist volgens dit decreet gerechtigd is om NT2-onderwijs te volgen, zorgt voor een omvangrijke extra planlast. Zowel het Huis van het Nederlands als de CVO's en het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer moeten bij elke instap van elke cursist nagaan of deze persoon wettig in ons land verblijft of niet. Bovendien verandert de verblijfsstatus van veel cursisten geregeld, waardoor het quasi ondoenbaar is te weten of een cursist die bij inschrijving gerechtigd is les te volgen dit nog zal zijn wanneer de lessen effectief beginnen. Omgekeerd geldt ook: wat met cursisten die op het moment van inschrijven niet gerechtigd zijn, maar wel een gunstig verblijfsstatuut hebben op het moment dat de lessen beginnen?

Voorstellen van oplossing met betrekking tot NT2-onderwijs

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot NT2-Onderwijs:

- een verhoging van de subsidie (1/10de extra) aan het Huis van het Nederlands Brussel is wenselijk gezien de extra opdrachten die het uitvoert en de pioniersrol die het vervult in het uitwerken van nieuwe projecten en initiatieven;
- het engagement tot continuering van de financiering van de inschrijvingen door de Vlaamse Gemeenschap;
- indien de overheid vraagt om lessen te organiseren op verschillende locaties, dient ook de financiële last hiervan mee in rekening gebracht te worden;
- een voorstel tot verbeterde samenwerking tussen BruCoVo en het Huis van het Nederlands inzake doorverwijzing van NT2 in het nieuwe decreet⁴ dat opgesteld wordt.

De Vlaamse overheid stelt dat de financiering van het volwassenenonderwijs aan bod zal komen in de evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs.

⁴ Binnen de Vlaamse Regering zijn de politieke onderhandelingen over dit dossier nog lopende.

Knelpunten met betrekking tot BruCoVo

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot BruCoVo:

- BruCoVo en de VGC wensen duidelijkheid van de Vlaamse overheid over hoe het concreet verder moet met de consortia;
- wat de verderzetting van het aanbod aan gedetineerden betreft, is de VGC er vragende partij voor dat de Vlaamse Gemeenschap dit overneemt en versterkt;
- de uitvoering van het decreet Centra voor Leerloopbaanbegeleiding in Brussel en de uitklaring van de rol van de VGC daarin;
- de afstemming van de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding met de Leerwinkel Brussel: zie apart punt.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot BruCoVo

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot BruCoVo:

- een duidelijke nota van de Vlaamse overheid over de consortia, de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding en de rol van de Vlaamse Gemeenschap en van de VGC;
- de Vlaamse overheid neemt de gedetineerdenwerking over en versterkt deze of voorziet de VGC van de nodige middelen om het project verder te subsidiëren. De Brusselnorm is te hanteren voor de gedetineerdenwerking, hetgeen voldoende middelen vergt om 30% van de gedetineerden in de Brusselse gevangenissen te kunnen bereiken. In de praktijk is er 1 VTE nodig voor de gedetineerdenwerking in de Brusselse gevangenissen.

Wat de toepassing van de Brusselnorm op de gedetineerdenwerking betreft, herhaalt de Vlaamse overheid haar standpunt dat het engagement van de Vlaamse Regering om de Brusselnorm verder te versterken geldt voor het beleid van de Vlaamse overheid in zijn geheel, en niet sectorspecifiek.

De VGC citeert de beleidsnota Brussel 2009-2014 van de Vlaamse minister bevoegd voor Brussel: 'de Brusselnorm moet in de diverse beleidsdomeinen als het uitgangspunt worden genomen voor het bepalen van de doelstellingen die in Brussel worden gerealiseerd'. In het eindrapport van de Task Force Brussel wordt daarom voorgesteld om het criterium om ten minste 5% van de totale Vlaamse gemeenschapsuitgaven voor Brussel te reserveren, te hanteren als streefcijfer voor de verschillende gemeenschapsbevoegdheden en beleidsdomeinen afzonderlijk, en als ondergrens voor de totaliteit van de gemeenschapsuitgaven voor Brussel.

De financiering van de gedetineerdenwerking zal aan bod komen in de evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs (zie hoger).

Knelpunten met betrekking tot het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer:

- de anonimiteit van de grootstad Brussel maakt het moeilijk om het doelpubliek (laaggeschoolde volwassenen) te bereiken, zeker voor het Nederlandstalige aanbod;
- Brusselleer werkt voor een zeer specifiek doelpubliek. Voor veel van deze mensen is Nederlands leren en leren lezen en schrijven niet prioritair, zij zijn bezig met 'overleven' en haken snel af (wegens ziekte, kinderen, verhuis, ...);
- een langere leertijd om het Nederlands te verwerven is noodzakelijk;
- enerzijds moeten de cursisten gemotiveerd worden om Nederlands te leren, anderzijds moet er ook voldoende druk (i.f.v. werk vinden, communiceren op school) zijn om Nederlands te leren;

- de modulaire structuur en het decretaal georganiseerde aanbod zijn te weinig flexibel en zijn geen oplossing voor bovenstaande knelpunten. De modulaire structuur vertrekt sterk vanuit groepsgeorganiseerde lessen met homogene groepen (ingedeeld per module) en een rechtlijnige opbouw met een vooraf duidelijk vastgelegde inhoud (i.f.v. certificering);
- op het terrein zijn parallelle organisaties actief voor hetzelfde doelpubliek, aangestuurd vanuit andere overheden en anders georganiseerd, bv. Brusselleer/ Lire et écrire en het Franstalige volwassenenonderwijs, toeleiding naar werk (Brusselse bevoegdheid - Actiris) en opleiding tot tewerkstelling (gemeenschapsmaterie VDAB-Actiris). Dit maakt het bereiken van de doelgroep niet gemakkelijk, en het is voor de doelgroep moeilijk om te weten bij wie ze waarvoor terecht kan;
- er is een beperkt aantal beschikbare lesplaatsen. Het kleine aanbod aan goede en betaalbare lesplaatsen/infrastructuur is wellicht te verklaren door de (bewuste) Brusselse leegstandsproblematiek, waar door speculatie en het feit dat veel – vaak kapitaalkrachtige – organisaties en bedrijven zich in Brussel willen vestigen, de prijzen stijgen.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot het Centrum voor Basiseducatie Brusselleer:

- de VGC acht het wenselijk om het decreet volwassenenonderwijs te wijzigen zodat cursussen op maat, opstapcursussen en een decentrale programmatie mogelijk zijn. Nu legt het decreet vast dat het volwassenenonderwijs, en dus ook basiseducatie, modulair georganiseerd wordt. Het decreet moet meer ruimte laten voor alternatieve leerroutes (duale trajecten, open leermogelijkheden, neventrajecten) en flexibiliteit (cf. een combinatie van modules en duale trajecten; gecombineerd onderwijs d.m.v. open leermogelijkheden, ...) zodat een groter deel van de doelgroep deelneemt en niet vroegtijdig afhaakt. De alternatieve leerroutes moeten een statuut krijgen gelijk aan de modules zodat cursisten na het succesvol afleggen van een alternatieve leerroute een certificaat verkrijgen dat evenwaardig is aan het certificaat dat men verkrijgt na het afleggen van de modules of het volgen van de opleiding;
- omdat Brusselleer voor een zeer specifieke doelgroep werkt, kan de organisatie geen of slechts weinig cursuskosten aanrekenen. Om toch kwalitatieve lessen te organiseren, moet zij zich beroepen op haar werkingsmiddelen die stilaan onder druk komen te staan. De Brusselnorm is te hanteren (30% - 70%) en de werkingstoelage van Brusselleer moet hieraan worden aangepast: 1 lesuurscursist = 1,2 lesuurscursist;
- stimulansen geven om netwerking en samenwerking over de taalgrenzen heen mogelijk te maken;
- subsidies voor lesplaatsen in de vorm van een tegemoetkoming of premie die het gemakkelijker maakt om geschikte gebouwen/lokalen te huren/kopen.

De Vlaamse overheid maakt verder werk van de grondige evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs, waarbij de suggesties van de VGC zullen worden meegenomen (zie hoger).

6. Het werven en behouden van voldoende leraren

Situering

Werven van leraren is een probleem voor Brusselse scholen. De Brusselse lerarenopleidingen leveren maar een beperkt aantal leraren af (zie 2.6.), onvoldoende om de Brusselse vraag in te vullen. De taal- en culturele verscheidenheid van de schoolbevolking is een uitdaging die mogelijk potentiële leraren afschrikt. Daarenboven leidt de specifiek Brusselse grootstedelijke context (niet-Nederlandse schoolomgeving, toename van de koop- en huurprijzen van woningen, onveiligheidsgevoelens, ...) ertoe dat de grote meerderheid van de personeelsleden buiten het Brussels hoofdstedelijk gewest woont, wat dan weer leidt tot bereikbaarheidsproblemen en een grotere afstand tussen woon- en tewerkstellingsplaats.

Wanneer leraren toch aan de slag gaan in Brussel, verlaat een groot deel van hen na enkele jaren hun job in het Brussels hoofdstedelijk gewest en nemen ze wellicht een onderwijsopdracht op dichterbij huis. Het uitstroompercentage van jonge tijdelijke interimarissen ligt in Brussel beduidend hoger dan in de rest van Vlaanderen of in andere grootsteden.

De VGC onderneemt reeds actie. Via de partner Br(ik) uit het hoger onderwijs is een imagocampagne opgestart om aan 'lesgeven in Brussel' een positief imago te geven, zowel voor kandidaat-leerkrachten (uit de Brusselse samenleving zelf, een rekruteringsgebied dat nu (te) weinig wordt aangesproken) als voor leerkrachten die in Brussel werken. Ook het accent 'leven in Brussel' wordt daarin meegenomen. De VGC neemt voor nieuwe leerkrachten en directies initiatieven om hen vertrouwd te maken met de specifiek Brusselse context en met de uitdagingen van de grootstad. De bestaande ondersteuning voor startende leerkrachten wordt in kaart gebracht om de blinde vlekken te detecteren, op elkaar afgestemd en uitgebreid rekening houdend met vrije tijd, cultuur, ...

Een andere mogelijke actie in het kader van het werven en behouden van onderwijspersoneel is dat de Vlaamse Gemeenschap en de VGC samen met VDAB/Actiris een sectorfoto maken van vraag en aanbod van leraren(-profiel) en andere relevante gegevens verzamelen (cf. Antwerpen) met het oog op het formuleren van knelpunten en aanbevelingen.

Knelpunten met betrekking tot werven en behouden van leerkrachten

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot werven en behouden van leerkrachten:

- te veel leerkrachten haken af zodra ze een betrekking dichterbij huis vinden;
- uit 'Het vroegtijdige uittreden van leerkrachten. Synthese van het eindverslag.' door Kavadias, D., Elchardus, M. & Siongers, J.:
 - er heerst onvrede over de werkdruk ten gevolge van niet-lesgebonden activiteiten, de zogenaamde 'planlast'. Leerkrachten zijn misnoegd over de ervaring dat ze hun werk niet meer naar behoren kunnen doen doordat ze veel tijd en energie moeten steken in de administratieve taken en dit ten koste van de leerlingen;
 - een meerderheid van de leerkrachten ervaart het gebrek aan zorg en aandacht voor het welzijn van de leerkrachten als een gebrek;
- voornamelijk in het kleuteronderwijs is men ontevreden over de omvang van de klasgroepen en de fysieke werkomstandigheden.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot werven en behouden van leerkrachten

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot werven en behouden van leerkrachten:

- meer ervaren leerkrachten zouden vrijgesteld kunnen worden van (delen van) hun lestaak om beginnende leerkrachten te coachen: invoeren mentoruren; opnieuw aanpassen van het decreet betreffende lerarenopleidingen in Vlaanderen dat op 15 december 2006 werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement;
- blijvend toepassen van de Brusselnorm: om voldoende leerlingen in het Nederlandstalige onderwijs te houden en te laten doorstromen, zijn er voldoende leerkrachten nodig die zich gesteund voelen zodat zij hun beroep met het nodige enthousiasme uitoefenen en zo de kwaliteit hoog houden;
- stress en de niet-lesgebonden werkdruk verminderen of aanvaardbaar maken door de administratieve planlast (lesvoorbereidingen, inspectieverslagen, subsidieaanvragen, overleg met partners, ...) te verminderen;
- op lange termijn investeren in één loketfunctie voor alle ondersteuningsstructuren ongeacht hun eigen financieringsbron: deze ondersteuners reiken de leerkracht tools aan om met de grote diversiteit in Brussel om te gaan en toch de eindtermen te behalen;

- invoeren van een Brusselpremie (zoals voorgesteld in de rondetafelconferentie van 2007): dit kan graadueel, bv. na 5 jaar, en een hogere premie na 10 jaar;
- extra premie voor leerkrachten die in Brussel wonen;
- invoering van een leerkrachtenpool op Brussels niveau.

De Vlaamse overheid heeft de volgende standpunten met betrekking tot werven en behouden van leerkrachten:

- de Vlaamse overheid is principieel akkoord met het coachen van beginnende leerkrachten. Aanvangsbegeleiding is dan ook een belangrijk voorstel in het loopbaandebat. Ook de invoering van de jaaropdracht moet het mogelijk maken dat een beginnende leraar minder lesuren opneemt en meer tijd krijgt voor competentieontwikkeling;
- op dit ogenblik is er een onderzoek naar planlast lopende dat weldra wordt afgerond; de beleidsaanbevelingen worden afgewacht;
- de Vlaamse overheid werkt aan de werkzekerheid van beginnende leraren, cf. het idee van de vervangingspool per scholengemeenschap.

■ 3. DE KWALITEIT VAN HET NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS IN BRUSSEL VERHOGEN

1. Brusselse scholen in hun kwaliteit begeleiden en ondersteunen

Situering

De kwaliteit van het onderwijs staat of valt met een goed schoolteam. In Brussel is de continuïteit van dat team cruciaal. Leerkrachten en directies moeten zich dan ook voldoende sterk, ondersteund en gewaardeerd voelen in de uitvoering van hun opdrachten. Hiervoor kunnen zij nu al een beroep doen op het Onderwijscentrum Brussel (OCB), VBB en de begeleiding van BROSO. Daarnaast worden de Brusselse scholen uiteraard ook begeleid door de reguliere netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten.

Tot op heden blijft er een vraag bestaan naar meer afstemming tussen de verschillende ondersteuningsinitiatieven die (mede) gefinancierd worden door de Vlaamse Gemeenschap, alsook afstemming met het OCB en de pedagogische begeleidingsdiensten. In het afgelopen jaar werd in het kader van de uitvoering van de conceptnota 'Samen taalgrenzen verleggen', de decretale basis voorbereid voor een gestroomlijnde ondersteuningsstructuur met als doel het ontwikkelen van expertise en het ondersteunen van scholen op het vlak van het Nederlandstalige onderwijs in een meertalige omgeving. De vzw VBB en de educatieve werking van de vzw BROSO worden in deze ondersteuningsstructuur opgenomen. In het kader van de oprichting van deze nieuwe ondersteuningsstructuur dient een overeenkomst gesloten te worden tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC met het oog op een functionele samenwerking met het OCB. De coördinerende functie die de VGC hierin opneemt, moet verduidelijkt worden.

Knelpunten met betrekking tot ondersteuning

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot ondersteuning:

- de nieuwe vzw voert zowel opdrachten uit binnen Brussel als buiten Brussel. De VGC heeft als werkingsgebied uitsluitend Brussel. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij het uittekenen van het (samenwerkings)model tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC. De inzet van mensen en middelen gekoppeld aan taken en opdrachten heeft een invloed op het samenwerkingsmodel en het mogelijk engagement van de VGC;

- het OCB heeft vanuit de VGC een begeleidingsopdracht en een expertiseopdracht met betrekking tot het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. De opdrachten van de nieuwe vzw moeten bekeken worden in verhouding tot deze opdracht van het OCB, waarbij er gestreefd moet worden naar complementariteit.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot ondersteuning

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot ondersteuning:

- de VGC wordt en is actief betrokken bij het tot stand komen en het invullen van de werking van de nieuwe vzw;
- de functionele samenwerking tussen het OCB en de nieuwe vzw wordt gedefinieerd in een samenwerkingsovereenkomst waarin zowel inhoudelijke, begeleidingsstrategische, financiële als praktische afspraken geregeld worden.

2. De uitbouw van de Brede School

Situering

De Vlaamse Gemeenschap en de VGC willen vanuit hun bevoegdheden een beleid ontwikkelen dat Brede Scholen aanmoedigt. Een Brede School is een samenwerkingsverband tussen verschillende sectoren die samen werken aan een brede leer- en leefomgeving met als doel maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren. Een kwalitatieve bredeschoolwerking heeft oog voor diversiteit, verbindingen en participatie. De concrete werking hangt af van de lokale context.

Een Brede School is dus is een actief netwerk van organisaties uit verschillende sectoren rondom een of meer scholen die een bondgenootschap vormen voor een gemeenschappelijk doel: de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, op school en in de vrije tijd. Een Brede School is ingebed in de buurt en in het sociaaleconomisch weefsel en werkt van daaruit nauw samen met het verenigingsleven, de bedrijven, de social profit en de overheidsinstellingen. In een Brede School wordt het leren op school ‘verbreed’. Dit is nodig als we open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden willen vormen. Kwaliteitsvolle kunst- en cultuureducatie bijvoorbeeld, kan enkel via samenwerking met kunstenaars, kunsteducatieve organisaties, het DKO, enzovoort. Brede school brengt het leren en leven van kinderen en jongeren dicht bij elkaar: thuis, kinderopvang, vrije tijd, school,...

Het groeperen en op elkaar afstemmen van deze activiteiten biedt ook heel wat praktische mogelijkheden voor buitenschoolse kinderopvang voor ouders die werk en zorg combineren, maar ook voor de naadloze overgang van de kinderopvang naar de school. Verder kunnen kinderen en jongeren vanuit een Brede School toegeleid worden naar zinvolle vormen van vrijetijdsbesteding. De Brede School kan bijdragen aan de verhoging van de participatie van alle leerlingen aan het sociale en culturele leven. Door schoolgebouwen open te stellen voor buitenschoolse activiteiten worden scholen echte buurtscholen, ankerpunten van het sociale leven in de buurt.

Deze ambitie stelt uiteraard ook nieuwe uitdagingen aan de ruimte, zeker in een grootstad als Brussel. Een Brede School in Brussel moet rekening houden met de eigenheid van de Brusselse context, waarin ook taal en taalstimulering een zeer belangrijke rol spelen.

In het kader van het beleid inzake Brede School dient de regierol van de VGC ten aanzien van de 19 gemeentebesturen in het Brussels hoofdstedelijk gewest verder verduidelijkt te worden.

De VGC en de Vlaamse overheid hebben in 2012 samen 1 miljoen euro vrijgemaakt voor de ondersteuning van Brede Scholen in Brussel (in totaal 22 lokale initiatieven). Scholen, organisaties en gemeenten kunnen deze subsidie gebruiken voor de aanstelling van een lokale Brede School-coördinator en voor werking. De toekenning van de middelen gebeurde in juni 2012 voor de periode september 2012 - augustus 2013.

Investeren in onderwijsvernieuwing betekent ook het vergroten van de slagkracht van de instellingen voor deeltijds kunstonderwijs. De Vlaamse overheid en de VGC willen het gesprek voeren over de noodzakelijke, maar ook multifunctionele investeringen in renovatie van bestaande infrastructuur, uitrusting en materialen. Daarnaast is het een ambitie om het deeltijds kunstonderwijs te introduceren bij sociaal zwakkere groepen.

De Vlaamse overheid plant in 2013 werk te maken van een nauwere band tussen de Brusselse academies voor deeltijds kunstonderwijs (DKO) en de Brede School-netwerken om zo inspirerende samenwerking te genereren tussen het deeltijds en het leerplichtonderwijs. Deze intentie past in de doelstelling 'bevorderen van kunst- en cultuureducatie in kleuter- en leerplichtonderwijs' van de conceptnota van Vlaams minister Smet 'Kunst verandert' dd. 4 maart 2011.

Op 26 oktober 2012 werd een 'discussietekst over de inhoudelijke vernieuwing DKO' gelanceerd. Hierin wordt gewezen op de meerwaarde om muzische vorming in het leerplichtonderwijs in te vullen met de knowhow van het DKO en wordt samenwerking tussen de verschillende onderwijsniveaus op vrijwillige basis voorgesteld. Ook andere partners dan DKO kunnen relevant zijn om mee aan die doelstelling te werken. Bovendien is het niet de bedoeling dat het DKO de muzische vorming komt invullen in de plaats van het leerplichtonderwijs; het gaat wel degelijk over samenwerking die een win-winsituatie oplevert voor beide partners.

De VGC zal er in haar eigen patrimonium alvast naar streven om het multifunctionele gebruik van infrastructuur mogelijk te maken.

Knelpunten met betrekking tot Brede School

De VGC formuleert de volgende knelpunten met betrekking tot Brede School:

- de toekenning van de subsidie van de Vlaamse Gemeenschap (maximaal 750.000 EUR) gebeurde in 2012 bij ministerieel besluit met als subsidieperiode 1 september 2012 – 31 augustus 2013. Momenteel gaat het dus over een projectsubsidie (eenmalige middelen). De uitbouw van een Brede School betreft echter een proces op lange termijn, waardoor structurele subsidiëring noodzakelijk is om goede resultaten te kunnen bereiken;
- momenteel worden 22 Brede School-projecten in Brussel gefinancierd. Er is een financieringsmodel nodig om nieuwe initiatieven mogelijk te maken;
- bij de implementatie van een Vlaams Brede School-beleid in Brussel kunnen knelpunten opduiken door de andere institutionele realiteit (bv. in samenwerking met andere beleidsdomeinen);
- bepaalde organisaties hebben binnen hun reguliere takenpakket onvoldoende de mogelijkheid om op structurele basis samen te werken met een Brede School (zoals bv. het DKO). De VGC opteert om het samenwerkingsverband van een Brede School meer middelen te geven dan enkel aan de afzonderlijke delen van een Brede School. Met deze middelen kan de Brede School activiteiten inkopen.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot Brede School

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot Brede School:

- op korte termijn: het is belangrijk dat de Vlaamse overheid zo snel mogelijk duidelijkheid verschaft over de subsidiemogelijkheden voor het schooljaar 2013-2014;

- op lange termijn: structurele subsidiëring van de Brede School-projecten in Brussel door de Vlaamse overheid (= toevoegen van 750.000 EUR aan de structurele dotatie van de Vlaamse Gemeenschap aan de VGC voor de ontwikkeling van Brede Scholen);
- verhoging van de subsidie-enveloppe Brede School à rato van 50.000 EUR per extra Brede School (per jaar) om het aantal Brede School-projecten in Brussel te kunnen verhogen;
- bij het uitwerken van een Vlaams Brede School-beleid moet de Brusseltoets worden doorgevoerd, o.a. wat betreft afstemming en samenwerking met andere beleidsdomeinen (institutionele context) en de link met het flankerend onderwijsbeleid, waarin Brussel niet als centrumstad wordt beschouwd (cf. beleidsbrief Onderwijs). In Brussel zijn de bevoegdheden die mogelijk een impact hebben op een Brede School-werking anders verdeeld dan in Vlaanderen. Bij het uitwerken van een Vlaams beleid⁵ rond Brede School moet hierbij rekening gehouden worden. Brede School valt bij de andere centrumsteden onder het flankerend onderwijsbeleid. Brussel valt momenteel buiten deze regeling. Ook hier moet de specificiteit van Brussel bij het uitwerken van het Vlaamse Brede School-beleid aan bod komen.

Knelpunten met betrekking tot afstemming DKO-Brede School

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot afstemming DKO-Brede School:

- de huidige populatie van het Brusselse DKO is geen afspiegeling van de Brusselse sociale en culturele diversiteit. Het HIVA-onderzoeksrapport 'Wie speelt de eerste viool' bevestigt dat socio-economische en socio-culturele status de participatiekans sterk bepaalt. De verstedelijkingsgraad maakt dat leerlingen minder kans hebben om aan het DKO deel te nemen, ondanks een goed uitgebouwd aanbod, omdat leerlingen met individuele financieringskenmerken disproportioneel vaak in de centrumsteden en dus ook in Brussel wonen. Daarbij stelt de VGC de vraag of het DKO-aanbod afgestemd is op de context waarin het zich bevindt;
- in de discussienota over het deeltijds kunstonderwijs wordt het inschrijvingsgeld aanzienlijk verhoogd, wat nefast kan zijn voor de instroom in de Nederlandstalige academies in Brussel omdat het Franstalige DKO gratis is voor lagereschoolkinderen;
- het DKO maakt nu soms gebruik van de infrastructuur van reguliere scholen en botst daar op onaangepaste infrastructuur en organisatieproblemen, deels doordat de DKO-klassen worden ingepalmd door het capaciteitsprobleem in het reguliere onderwijs en deels door het gebrek aan wederzijds respect voor elkaars onderwijsopdracht. In een Brede School kan de lokale coördinator hierin alvast een bemiddelende en organisatorisch coördinerende rol spelen;
- het volstaat niet om louter op basis van vrijwillige samenwerkingsverbanden projectmatig te werken.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot afstemming DKO-Brede School

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot afstemming DKO-Brede School:

- een studie cf. HIVA-rapport (zie boven) over de participatie aan het Nederlandstalige DKO in Brussel en de Brusselse specifieke context (concurrentie Franstalig DKO: vroegere instap en gratis voor -12-jarigen) en wat nodig is om de participatie te optimaliseren;
- flexibiliteit in de regelgeving voor Brussel bij:
 - de oprichting van bijkomende vestigingsplaatsen en filialen;
 - de voorfinanciering (bv. mogelijkheid van projectsubsidie);
 - de programmatiestop bij overaanbod (= over de netten heen laten samenwerken);
- invoeren van flexibele instrumentenlijsten en het aanbod/canon afstemmen op de multiculturele realiteit in Brussel;

⁵ Binnen de Vlaamse Regering zijn de onderhandelingen over Brede School nog lopende.

- een concrete oplossing bestaat erin dat naar analogie met de regierol voor de VGC in de Brusselse Brede School, de VGC ook voor DKO een regierol voor Brussel kan opnemen;
- onderzoek naar mogelijke structurele maatregelen -in het kader van de hervormingen van DKO- die zowel voor DKO als voor Brede School de pedagogische visie omtrent muzische vorming op lange termijn ondersteunen;
- investeringen zijn nodig op het vlak van infrastructuur (zie rapport 'infrastructuur van het samenwerkingsforum DKO' van 2007), personele ondersteuning en werkingsmiddelen. Voor Brussel kan de VGC de regierol opnemen en vanuit haar rol als lokaal flankerend onderwijsbeleid samenwerken met de Brusselse gemeenten zoals dat ook gebeurde in het Brede School-verhaal;
- structurele middelen vanuit Vlaanderen (niet enkel projectmatig).

De Vlaamse overheid heeft de volgende standpunten met betrekking tot afstemming DKO-Brede School:

- een studie over de participatie aan het Nederlandstalige DKO in Brussel en de Brusselse specifieke context, en wat nodig is om de participatie te optimaliseren, kan nuttig zijn, maar mag er niet voor zorgen dat concrete initiatieven op de lange baan worden geschoven;
- er is al een verregaande flexibiliteit in de regelgeving voor het inplanten van het opleidingsaanbod. Zo kunnen academies nu al vrij en onbeperkt vestigingsplaatsen oprichten in gemeenten waar ze al een aanbod hebben (hoofdinstantie of filiaal).

De oprichting van nieuwe filialen (gemeenten waar een academie nog geen aanbod heeft) is nog wel een programmatieaanvraag, maar ook dat kan gemakkelijker dan in Vlaanderen. Door de programmatiestop is de oprichting van nieuwe filialen tijdelijk sterk gelimiteerd en kunnen er enkel nieuwe opgericht worden als de noodzaak voldoende gemotiveerd is. Bereik van ondervertegenwoordigde doelgroepen wordt wel aanvaard als een dergelijke noodzaak. In Brussel zijn er daardoor, ondanks de programmatiestop, recent nog nieuwe filialen opgericht.

In het licht van de hervorming van het DKO nemen we ook het landschap onder de loep. Het nieuwe landschap zal bestaan uit kunstacademies die in een bepaalde regio (werkingsgebied) een opleidingsaanbod organiseren. Binnen zo'n werkingsgebied zullen schoolbesturen meer autonomie krijgen over de inplanting van het aanbod. Omdat in Brussel verschillende spelers (3 onderwijsnetten) in één werkingsgebied actief zijn, heeft de vzw Samenwerkingsforum de opdracht gekregen om een masterplan 'kunstacademies Brussel' te schrijven. Dit zou moeten beschrijven hoe vanuit de huidige instellingen een aantal kunstacademies kunnen ontstaan en hoe de inplanting van het aanbod zal evolueren met het oog op een goede spreiding/bereikbaarheid voor de leerlingen en een rationele spreiding (onder meer vermijden van onderlinge concurrentie).

Een flexibele regelgeving die meer autonomie laat aan de schoolbesturen en academies kan alleen maar voordelen opleveren als zij hun beleidsruimte goed weten te benutten. In Brussel moet er per definitie vanuit een groter geheel gedacht worden. Het netoverschrijdende Samenwerkingsforum zou aan slagkracht kunnen winnen door een neutrale coördinerende instantie. De VGC zou dus binnen het Samenwerkingsforum (en de opdracht voor het toekomstige landschap in het bijzonder) een prominenter rol moeten spelen. Ook hier ligt er dus een regierol voor de VGC weggelegd.

De discussietekst van oktober 2012 over de hervorming van het DKO stelt nadrukkelijk dat het instrumentenaanbod in het DKO de toenemende globalisering en de culturele diversiteit in de grote steden moet weerspiegelen. De directeursvereniging VerDi heeft op basis van een aantal criteria (waaronder het bereik van nieuwe doelgroepen) voorstellen voor een geactualiseerde instrumentenlijst uitgewerkt. De multiculturele inslag is daarin echter nog onvoldoende aanwezig. We stellen voor om het voorstel te laten verfijnen door de directeurs van de Brusselse academies. Het spreekt vanzelf dat we het instrumentenaanbod geregeld opnieuw zullen moeten actualiseren. Dat moet sneller en soepeler kunnen, maar een vrij systeem waarbij academies naar believen instrumenten kunnen toevoegen is onhaalbaar. De instrumenten vormen een basisgegeven voor de bekwaamheidsbewijzen en dus de inzetbaarheid van de leerkrachten.

Structurele samenwerking op het vlak van muzische vorming tussen de Brusselse academies en scholen voor kleuter- en leerplichtonderwijs is op zich een zeer goed initiatief, maar samenwerking is een middel, geen doel op zich. We pleiten daarom voor een goede afbakening van de doelstellingen waartoe die samenwerking moet leiden.

De Vlaamse overheid is van mening dat investeringen vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in DKO-infrastructuur binnen de huidige budgettaire ruimte onhaalbaar zijn. Delen van gebouwen met kleuter- en leerplichtonderwijs of andere actoren (bv. gemeenschapscentra) blijft dus aangewezen. De VGC kan als regisseur een coördinerende rol vervullen en de afspraken tussen de actoren stroomlijnen.

3. Samen taalgrenzen verleggen, ook in Brussel

Situering

Hoe positief omgaan met meertaligheid en toch het Nederlands als eerste en gemeenschappelijke taal behouden? Het blijft een uiterst actuele vraag binnen de grenzen van Brussel, maar ook meer en meer in de rest van Vlaanderen.

In de Vlaamse conceptnota 'Samen taalgrenzen verleggen' wordt een duidelijke keuze gemaakt voor een integrale benadering van talenbeleid. Initiatieven ter versterking van de kennis van het Nederlands gaan gepaard met het stimuleren van de kennis van vreemde talen. De maatregelen uit de conceptnota beperken zich daarbij niet tot de uren die leerlingen op school doorbrengen. Er wordt namelijk ook ingezet op taalrijk opgroeien van bij de start, in de kinderopvang, tot na de schooluren. Daarin heeft een rijke thuistaal ook een plaats. Met deze visie op een breed talenbeleid wordt een brug geslagen naar de ouders en ondersteuning geboden aan de leraars.

Ook de VGC draagt dit thema en zet het om in concrete acties: de visietekst 'Nederlands als omgangstaal in VGC-initiatieven en initiatieven die door de VGC ondersteund worden', de acties die het OCB (en zijn partners) opzet ter ondersteuning van schoolteams, de Brede Scholen, acties vanuit de sectoren Cultuur, Jeugd en Sport en Welzijn, Gezondheid en Gezin (zoals de taaondersteuners in de voorschoolse sector), ...

Zoals wordt aangegeven in het eindrapport van de Task Force Brussel vormt de uitvoering van de maatregelen uit deze conceptnota in een meertalige stad als Brussel een extra uitdaging.

1. Er wordt vroeg ingezet op taalstimulering in samenwerking met Welzijn, Cultuur en Kind en Gezin

Kinderen komen als ze 2,5 à 3 jaar oud zijn met een rugzakje in de kleuterklas aan. In elk rugzakje zit wat kinderen van thuis, of van de onthaalmoeder, of van het kinderdagverblijf meegekregen hebben. Daarom wordt in de conceptnota ook ingezoomd op hoe het voorschoolse beleid kinderen met een beter gevuld rugzakje naar school kan sturen en hoe het aanbod buiten de school de methode en de praktijk van de school kan versterken.

2. Er wordt ingezet op de valorisatie van de thuistaal

Wie in een rijke taalomgeving geboren wordt, heeft een voorsprong op wie de eerste levensjaren in een taalarme omgeving doorbrengt. Anderstalige ouders gebruiken beter een rijke thuistaal dan een arm Nederlands. Dit neemt uiteraard niet weg dat ze zich engageren voor de onderwijstaal, het Standaardnederlands van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs in een niet-Nederlandstalige omgeving. Aandacht voor de thuistaal bij niet-Nederlandstalige ouders kan ook een hefboom voor participatie van de ouders in het schoolgebeuren zijn. Er wordt ingezet op talensensibilisering voor alle kinderen.

Activiteiten die daarin passen, verhogen ook het taalbewustzijn van kinderen. Voor kinderen die thuis een andere taal spreken, draagt het bij tot een positief zelfbeeld.

3. Er wordt ingezet op een ruimer aanbod aan Nederlandstalige activiteiten, ook buiten de school(m)uren, en dit in samenwerking met Jeugd en Cultuur, en in het kader van de 'Brede School'

Als we echt een inclusief talenbeleid willen, moet onderwijs ook uit zichzelf durven te breken. Het formele talenonderwijs op school moet zich voeden met het informeel leren buiten de school, en moet zo die informele leeromgeving van kinderen versterken: niet alleen met Nederlands, de omgevingstaal, maar ook met de diversiteit aan thuishalen. In Brussel, waar het Nederlands als omgevingstaal onder druk staat, ligt de focus van het beleid niet alleen op het doorstromen naar en deelnemen aan het aanbod buiten de school, maar ook op het creëren en versterken van een semi-formele Nederlandstalige vrijetijdsomgeving.

4. CLIL-programma's in het secundair onderwijs worden ook in Brussel mogelijk gemaakt

Content and Language Integrated Learning (CLIL) is een vorm van taak- en taalgeïntegreerd onderwijs met een lange en verankerde traditie in het Europese talenbeleid. CLIL wil leerlingen functioneel meertalig maken, door het instrueren van de doeltaal aan het onmiddellijk bruikbare nut ervan te koppelen.

De secundaire scholen die CLIL willen aanbieden, moeten ervoor zorgen, zeker in Brussel en de brede Vlaamse Rand, dat het Nederlandstalige karakter van de school behouden blijft en dat de kennis van het Standaardnederlands bij de leerlingen prioritair blijft. De onderwijsinspectie zal daar bijzondere aandacht aan besteden. CLIL kan alleen in het Frans, het Engels of het Duits. De Vlaamse Gemeenschap creëert hier het regelgevende kader.

5. Taal is een specifiek aandachtspunt in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel, met verschillende actoren die ondersteuning bieden en functioneel samenwerken (zie 2.1.)

Zoals hierboven aangehaald, neemt ook de VGC sinds lang tal van initiatieven in het kader van een integrale benadering van een talenbeleid. In het OCB zit bijna een kwarteeuw praktijkexpertise geïncorporeerd rond de ondersteuning van kinderen en schoolteams rond taalbeleid, taalvaardigheidsonderwijs (en ICT), omgaan met diversiteit en ouder- en buurtbetrokkenheid.

Zo voeren het Huis van het Nederlands Brussel en het OCB al enkele jaren een informatie- en sensibiliseringscampagne over de rol van de Nederlandse taal in een schoolse context voor (anderstalige) ouders met kinderen in het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Met het nieuwe project 'SchoolNEDwerk' zullen, in samenwerking met vzw Bru-taal, extra oefenkansen Nederlands worden georganiseerd voor anderstalige ouders die inmiddels een basiskennis Nederlands hebben verworven.

Ook de VGC wil de Brusselaars opvoeden tot meertalige burgers. Het onderwijs, en zeker het Brusselse onderwijs, beschikt immers over enorme troeven om meertaligen te vormen. Om een optimale talenkennis in het bereik van iedereen te laten komen, is voldoende ondersteuning noodzakelijk op het vlak van taalbeleid in de scholen, maar ook voldoende vrijheid om te experimenteren met initiatieven inzake meertaligheid en talenonderwijs. Bovendien moeten leerkrachten in de opleiding voorbereid worden op de realiteit van meertaligheid in de klas.

Het College van de VGC engageert zich verder om, naast het stimuleren van de kennis van het Nederlands, in te zetten op de thuis- of moedertaal van leerlingen uit het Brusselse Nederlandstalige onderwijs als hefboom voor meer leer- en ontwikkelingskansen. Zo ontwerpt het OCB in samenwerking met vzw Foyer het 'Mijn Taal'-project, over thuishalen buiten de schooluren. In 2012-2013 wordt er gestart in 4 scholen. Na evaluatie kan het project uitgebreid worden naar andere geïnteresseerde scholen.

4. Afstemming tussen Onderwijs en Welzijn

Situering

Brussel kent, in vergelijking⁶ met de rest van Vlaanderen, meer culturele diversiteit, meer gezinnen in armoede, meer éénoudergezinnen en meer verhuisbeweging. Dit zijn factoren die 'het deel uitmaken van

⁶ Zie ook hoofdstuk 2 'Algemene Omgevingsanalyse' van het eindrapport van de Task Force Brussel (2012).

netwerken' kunnen bemoeilijken. Netwerken die voor ouders zo cruciaal zijn om steun te krijgen bij de opvoeding van hun kinderen.

De nood aan opvoedingsondersteuning is bijgevolg groter in Brussel. Hoewel deze ondersteuning in hoofdzaak gericht is op ouders, is het ook belangrijk dat professionelen en vrijwilligers, die op grond van hun opvoedende taken ook een rol spelen, de nodige steun krijgen om die rol correct op zich te nemen. Deze opvoedingsondersteuning is een Welzijnsmaterie, maar gezien de realiteit is het noodzakelijk dat er afstemming en samenwerking is tussen de beleidsdomeinen Welzijn en Onderwijs.

Ondanks de verhoogde inspanningen in de voorbije jaren, kampt het Brussels hoofdstedelijk gewest nog steeds met een groot plaatstekort, zowel in de kinderopvang als in het kleuteronderwijs.

Wat de kinderopvang betreft, zijn de huidige plaatsen in de Nederlandstalige kinderopvang echter niet voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en Nederlandstalig. Het gevoerde sociale beleid in de kinderopvang van de laatste jaren zorgde weliswaar al voor een verschuiving in de populatie, toch blijven kansengroepen ondervertegenwoordigd.

Daarnaast staat het capaciteitsprobleem in het Brusselse onderwijs, waaruit blijkt dat heel wat kleuters geen plaats vinden en soms zelfs pas vanaf de tweede kleuterklas terug te vinden zijn in het Vlaamse of Brusselse onderwijssysteem.

De gedane inspanningen in de voorschoolse sector rond Nederlandse taalstimulering worden vaak niet gevaloriseerd bij de doorstroming naar het onderwijs voor die peuters die niet naar het Brusselse Nederlandstalige onderwijs kunnen doorstromen omwille van de capaciteitsproblematiek in het basisonderwijs in Brussel. Bij een inschrijving in het kleuteronderwijs blijft de overgang tussen de kinderopvang en het onderwijs voor veel kinderen en ouders bruusk.

Het protocol Coens-Steyaert regelt sinds 25 jaar de samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn in het kader van een efficiënte aanwending van de middelen. Kasterlinden, internaat valt als internaat buitengewoon onderwijs van het officieel gesubsidieerd onderwijs telkens tussen de Onderwijs-stoel en de Welzijns-stoel in.

Het internaat speelt een belangrijke rol in de werking van de Kasterlinden-campus. Als gevolg van de inclusiegedachte integreert men meer kinderen in het gewoon onderwijs. De doelgroepen die in het buitengewoon onderwijs terechtkomen, bestaan steeds meer uit leerlingen met een multiproblematiek. De vraag naar een opvang / verblijf buiten de schooluren, met gespecialiseerde omkadering, wordt dan ook steeds groter.

Sedert het schooljaar 2003-2004 erkent en subsidieert het ministerie van Onderwijs Kasterlinden, internaat als vestigingsplaats van Elishout, internaat. Sedert 2003 is het, dankzij een aanpassing aan het KB nr. 456 van 10 september 1986 houdende rationalisatie en programmatie van de internaten van het door de Staat georganiseerde of gesubsidieerde onderwijs, immers mogelijk om ook leerlingen buitengewoon onderwijs mee in aanmerking te laten komen voor de berekening van de werkingsmiddelen van de gesubsidieerde internaten.

Onlangs werd in het Vlaams Parlement een actualiteitsdebat gehouden over de onderfinanciering van de internaten voor buitengewoon onderwijs en de opvangcentra in het Gemeenschapsonderwijs.

Overzicht Uitgaven / Inkomsten 2011
Kasterlinden Internaat

Uitgaven	Personeel	€ 784.756,66
	Werkingskosten	€ 218.604,64
	Investerings	€ 10.021,71
	Totaal	€ 1.003.371,32
Ontvangsten Vlaamse Gemeenschap	Bezoldiging personeel	€ 114.404,50
	Werkingskosten	€ 64.152,97
	Totaal	€ 178.557,47

Voorstellen van oplossing met betrekking tot opvoedingsondersteuning

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossing voor met betrekking tot opvoedingsondersteuning:

- het aanbod van opvoedingsondersteuning moet zich zeker (ook) (blijven) richten tot ouders van kinderen in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs. Daarbij is het belangrijk dat de vindplaatsgerichte uitbouw moet worden gestimuleerd, m.a.w. focus op ouders van kinderen in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs. Samen met de collega's bevoegd voor Welzijn zal het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid bekijken hoe het blijvend kan inzetten op opvoedingsondersteuning, ook in Brussel.

Knelpunten met betrekking tot afstemming kinderopvang-kleuteronderwijs

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot afstemming kinderopvang-kleuteronderwijs:

- capaciteitsproblematiek in de voorschoolse sector en in het (basis)onderwijs, meer specifiek in het kleuteronderwijs;
- het ontbreken van een gelijkgestemde visie en uitwerking hiervan tussen de voorschoolse sector en het onderwijs;
- een ondervertegenwoordiging van kansengroepen in de voorschoolse opvang.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot afstemming kinderopvang-kleuteronderwijs

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot afstemming kinderopvang- kleuteronderwijs:

- capaciteitsuitbreiding in beide sectoren (zie ook infrastructuur/capaciteit, zie ook WGG);
- het creëren van een doorgaande inhoudelijke, pedagogische lijn en een naadloze aansluiting tussen kinderopvang en kleuterschool zijn belangrijke elementen in een strategische aanpak van gelijke onderwijskansen en vormen de basis voor de toekomstige ontwikkeling van kinderen. Dit betekent geenszins een voorrangsregel voor kinderen uit het kinderdagverblijf. Dit zou, gezien de Brusselse situatie, eerder kunnen leiden tot minder gelijke onderwijskansen voor de kinderen die niet binnengeraken in de georganiseerde voorschoolse sector;
- nood aan flexibele kaders waarbinnen kinderopvang en kleuterschool op een meer geïntegreerde wijze kunnen worden georganiseerd;

- algemene opmerking: bij de voorbereiding van maatregelen op het Vlaamse niveau dient de impact hiervan in de Brusselse context te worden onderzocht, bv. eventuele maatregelen omtrent doorstroming van kinderopvang naar onderwijs.

De Vlaamse overheid heeft het volgende standpunt met betrekking tot afstemming kinderopvang-kleuteronderwijs:

- de Vlaamse overheid onderschrijft het belang van een doorgaande, pedagogische lijn en een naadloze aansluiting tussen kinderopvang en kleuteronderwijs. Het OCB zou een rol kunnen spelen met betrekking tot doorlopende inhoudelijke pedagogische leerlijnen. De betere omkadering van het kleuteronderwijs draagt ertoe bij dat de overgang tussen opvang en kleuteronderwijs voor kinderen minder bruusk wordt.

Knelpunten met betrekking tot de subsidiëring van het semi-internaat Kasterlinden

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot de subsidiëring van het semi-internaat Kasterlinden:

- de omkadering vanuit het Ministerie van Onderwijs is zeer beperkt en komt allerm minst tegemoet aan de huidige noden van een internaat buitengewoon onderwijs. De subsidiëring van de internaten uit de officieel gesubsidieerde en de vrije sector is sowieso erg summier;
- het huidige internaat biedt plaats aan 24 internen. Er staan momenteel een heel aantal leerlingen (13) op de wachtlijst om een plaatsje te bemachtigen in het internaat. Van zodra het internaat zijn intrek kan nemen in de nieuwbouw (april 2014) kunnen er 32 leerlingen met hun specifieke zorgbehoeften terecht. Dit verhoogt de druk op de werkingsmiddelen en personeelsmiddelen om te kunnen voldoen aan een kwaliteitsvolle omkadering;
- Kasterlinden voorziet ook in kwalitatieve opvang onder de vorm van een semi-internaat voor haar semi-interne leerlingen. Ook hiervoor is de omkadering die kan gefinancierd worden met middelen van het Ministerie van Onderwijs ontoereikend.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de subsidiëring van het semi-internaat Kasterlinden

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot de subsidiëring van het semi-internaat Kasterlinden:

- binnen een ruimer kader:
 - actualisering van het protocol Coens-Steyaert;
 - concentratie van alle internaten voor buitengewoon onderwijs onder één beleidsdomein;
- specifiek voor Kasterlinden, (semi-)internaat:
 - erkenning en graduele subsidiëring door het VAPH van het internaat voor een uiteindelijke totaalbezetting van 32 leerlingen;
 - erkenning en subsidiëring door het VAPH van het semi-internaat voor 160 leerlingen;
 - trapsgewijze erkenning als MPI, wat een bredere financiering met zich meebrengt en ook een ruimere openstelling, waardoor men nog beter tegemoet kan komen aan de vraag.

De Vlaamse overheid heeft de volgende standpunten met betrekking tot de subsidiëring van het semi-internaat Kasterlinden:

- de Vlaamse overheid onderschrijft de oplossing om alle internaten buitengewoon onderwijs onder te brengen in één beleidsdomein. Dit sluit aan bij de doelstellingen van het Vlaams Regeerakkoord. De (semi-)internaatsovang van jongeren met een beperking wordt gezien binnen het beleidsdomein Welzijn;
- voor de voorzieningen van het Gemeenschapsonderwijs is die transitie ingezet. Voorzieningen die de transitie zullen maken zullen binnen de context van Welzijn (VAPH en eventueel JWZ)

Multifunctionele centra (MFC) worden. De problematiek van het protocol Coens-Steyaert, waarvan de VGC een actualisering vraagt, ligt bij een MFC helemaal anders dan bij een traditioneel internaat of semi-internaat;

- het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is niet bevoegd voor de erkenning en subsidiëring door het VAPH. Binnen het beleidsdomein Welzijn wordt er een transitie-manager actief, die in de eerste plaats de transitie van de voorzieningen van het Gemeenschapsonderwijs zal begeleiden. Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming stelt voor om deze transitie-manager op de hoogte te brengen van de specifieke situatie van het (semi-)internaat Kasterlinden. Tussen de VGC en het VAPH kunnen dan afspraken gemaakt worden i.v.m. een transitie.

5. Het waarborgen van een volwaardige en volledige schoolloopbaan voor alle leerlingen

Situering

Het traject van schoolgaande⁷ Brusselse jongeren verloopt niet altijd zonder problemen. De VGC levert reeds sterke inspanningen om schoolteams te ondersteunen in hun opdracht t.a.v. de leerlingen in hun (basis)school (zie onder meer 2.1.). Toch loopt het niet altijd van een leien dakje. Een aantal knelpunten met betrekking tot de schoolloopbaan van leerlingen komen tot uiting in het Brusselse secundair onderwijs, en stellen zich acuter dan in de rest van Vlaanderen.

Verschillende preventieve spijbelacties worden reeds toegepast in Brussel:

- spijbelcoaches: schoolextern aanspreekpunt voor jongeren op de school zelf;
- remediërende korte en lange time out: jongeren worden uit de klas gehaald om de relatie tussen klas – leerkracht – leerling de tijd te geven om te herstellen;
- crisisinterventie (extra time).

De VGC subsidieert deze preventieve spijbelacties via Projectencentrum Don Bosco: er is echter een verstrengeling op het vlak van inhoud en financiering tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VGC en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (PPS/DAS).

Spijbelpreventie en het hele kader gaan verder dan het reguliere onderwijs alleen:

- link met welzijn: netwerk leerrecht, Tonuso, integrale jeugdhulp, ...;
- link met overgang secundair onderwijs – arbeidsmarkt (ongekwalificeerde uitstroom).

Bovendien staat de medewerking van de lokale besturen in de bepalingen van het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid. De moeilijkheid met de uitvoering daarvan in Brussel is bekend.

Er is geen sluitende controle op de leerplicht in Brussel.

⁷ De problematiek van Brusselse jongeren die niet naar school gaan is enkele jaren geleden aangepakt in samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. Tot voor enkele schooljaren kon een leerplichtige Brusselse leerling die niet ingeschreven is in een school, door de mazen van het net glippen. De Vlaamse Gemeenschap kan veronderstellen dat die in het Franstalig onderwijs is ingeschreven en omgekeerd. Een 'gemeenschappelijke leerplichtcontrolecel' van de Vlaamse en Franstalige onderwijsministeries vergelijkt sinds 2008-2009 de lijsten van leerlingen van alle onderwijsvormen (Franstalig, Nederlandstalig, Europees, huis- en privé-onderwijs, ...) met de lijsten van leerplichtige leerlingen. Van de 6.511 leerplichtige leerlingen uit het rijksregister waarvan begin 2008-2009 niet geweten was hoe ze aan de leerplicht voldeden, zijn eind september 2010 617 dossiers doorgestuurd naar het parket.

Een sectoroverschrijdende actie dringt zich op. Zowel de Vlaamse Gemeenschap, de VGC, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de OCMW's, de politiezones als de CLB's zijn betrokken partners. Er moet bepaald worden wie dit traject zal trekken.

Schoolachterstand op 15-jarige leeftijd

Over schoolachterstand bestaan zeer diverse cijfers, berekend op basis van verschillende invalshoeken. In de omgevingsanalyse in het eindrapport werd het percentage schoolachterstand gebruikt dat afkomstig is van de buurtindicator om het nieuwe financieringssysteem te berekenen, namelijk 'Percentage van de leerlingen dat op de 15-jarige leeftijd minstens 2 jaar schoolachterstand heeft'.

In Brussel hadden 11,5% van de 15-jarige leerlingen (uit het Vlaamse onderwijssysteem) tijdens het schooljaar 2008- 2009 minstens 2 jaar schoolse vertraging. Dit percentage is hoger dan in andere steden zoals Antwerpen en Gent. In Antwerpen ligt dit percentage één procent lager, namelijk 10,4%. De schoolse vertraging in Gent ligt nog een heel stuk lager en bedraagt 6%. In Vlaanderen bedraagt het percentage schoolse vertraging op 15-jarige leeftijd zo'n 4%.

Vroegtijdige schoolverlaters

In het Brussels hoofdstedelijk gewest, over zowel het Nederlandstalige als het Franstalige onderwijs heen, verlaat bijna één jongen op vijf en één meisje op zes de school vroegtijdig (jongeren tussen 18 en 24 jaar met maximum een diploma lager secundair onderwijs die geen onderwijs of vorming meer volgen⁸). Dit aandeel ligt veel hoger in het Brussels hoofdstedelijk gewest dan in de rest van het land.

Van de jonge Brusselaars met de Belgische nationaliteit heeft 13,9% de school vroegtijdig verlaten (versus 10,1% voor het hele land). Van de jonge Brusselaars met een niet-Europese nationaliteit heeft meer dan een kwart (27,4%) de school vroegtijdig verlaten, wat bijna twee keer hoger ligt in vergelijking met andere landen uit de Europese Unie (16%). Van de Brusselse jongere werklozen heeft 37% geen diploma hoger secundair onderwijs (versus 29,3% in België).

In deel 1.3. is reeds gewezen op de alternatieve trajecten die mogelijk moeten zijn voor leerlingen die zonder of met onvoldoende kwalificaties uitstromen uit het secundair onderwijs (tweedekansonderwijs, beroepsopleidingen, ...). CLB's, maar ook scholen moeten hun leerlingen op deze mogelijkheden wijzen. Bovendien moet er ook een aantrekkelijk aanbod zijn. De Vlaamse overheid zet het actieplan 'Voorkomen en remediëren van vroegtijdig schoolverlaten' op stapel dat zich richt tot het Nederlandstalige onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, inclusief Brussel.

Problematisch spijbelgedrag

De jaarlijkse spijbelrapporten van de Vlaamse Gemeenschap ('wie is er niet als de schoolbel rinkelt') beschrijven o.m. de spijbelcijfers in het secundair onderwijs. Daarbij gaat het altijd om 'problematische afwezigheden': leerlingen die meer dan 30 halve dagen afwezig zijn en als dusdanig gerapporteerd worden aan het departement Onderwijs en Vorming. In de Brusselse cijfers zit een stijgende lijn: van 153 dossiers in 2004-2005 (1,2% van het aantal leerlingen in het Brusselse Nederlandstalige secundair onderwijs) tot 508 dossiers in 2008-2009 (3,8% van het totaal aantal leerlingen). Ook in de Vlaamse cijfers is een stijging merkbaar (van 0,8% van het totaal aantal leerlingen in 2004-2005 tot 1,2% in 2008-2009), maar de stijging in Brussel is sterker.

In de recente spijbelrapporten staan algemene profielen van problematische spijbelaars: niet de Belgische nationaliteit hebben; wonen in Antwerpen, Brussel of Gent; schoollopen in het deeltijds secundair onderwijs, het beroepsonderwijs, de B-stroom van de eerste graad of in de onthaalklas en schoolse vertraging hebben.

Om spijbelgedrag en vroegtijdige schooluitval te vermijden, willen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC blijven inzetten op de methodiek van time-out, waarbij leerlingen die moeilijkheden veroorzaken op school of helemaal gedemotiveerd zijn, worden begeleid met als doel hen terug op de schoolbanken te krijgen.

⁸ Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Arbeidskrachtenenquête 2009.

Verder moet in het kader van het spijbelbeleid in Brussel, waar vele partners een rol in (willen) spelen, de regierol voor de VGC geanalyseerd en verduidelijkt worden. Ook moet de betrokkenheid van de verschillende partners worden verhoogd.

Knelpunten met betrekking tot spijbelpreventie en leerplichtcontrole

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot spijbelpreventie en leerplichtcontrole:

- gebrek aan een globale visie en duidelijkheid over de rol van de verschillende overheden:
 - nood aan duidelijkheid over de aanpak op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (PPS), de Vlaamse Gemeenschap (CLB) en de VGC (Time-Out);
 - nood aan gegevensuitwisseling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC (in functie van de uitstippeling van het beleid);
 - nood aan gegevensuitwisseling met het Franstalige onderwijs in Brussel;
 - nood aan een gezamenlijk actieplan waarbij de verschillende pistes (zorg, preventie, ...) samen worden bewandeld;
 - nood aan samenwerkingsprotocollen tussen onderwijs, gemeente, parket in functie van een zinvolle aanpak;
- gebrek aan voldoende middelen om deze problematiek grondig en sluitend aan te pakken:
 - hierbij moet Welzijn betrokken worden;
 - nood aan complementariteit en afstemming tussen Onderwijs en Welzijn en de duidelijke rol van eenieder;
- nood aan investeringen in de noodzakelijke infrastructuur om dergelijke doelstellingen te kunnen realiseren;
- gebrek aan afspraken op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- het programma 'Preventie Schoolverzuim' van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sluit qua aanvraag en vereisten moeilijk aan bij de werkwijze die de Nederlandstalige scholen hanteren inzake spijbelpreventie;
- nood aan duidelijkheid over de aanpak en de prioritaire partners inzake spijbelpreventie in het deeltijds onderwijs; bv. welke rol voor VC Foyer (cf. nieuwe Roma-stewards, cf. opvolging van het project spijbelpreventie deeltijds onderwijs,...);
- nood aan medewerking van de gemeenten of meer zicht op afspraken tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gemeenten.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot spijbelpreventie en leerplichtcontrole

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot spijbelpreventie en leerplichtcontrole:

- de VGC de regie hiervan laten opnemen (bijhouden cijfers, aansturen projecten, personeelsmiddelen, middelen van de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de VGC);
- de oefening maken om alle partners in het spijbelpreventieverhaal in kaart te brengen (de eerste stappen zijn gezet):
 - vanuit regulier onderwijs;
 - vanuit overgang onderwijs – arbeidsmarkt;
 - vanuit welzijn;
- regelmatige gegevensuitwisseling vanuit de Vlaamse Gemeenschap omtrent spijbelaars en leerplichtcontrole in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs doorheen het schooljaar;
- bekijken hoe aan Franstalige kant spijbelaars in kaart worden gebracht en spijbelpreventief wordt gewerkt;
- een spijbelplan en een spijbelcel opstarten vergelijkbaar met Antwerpen. Duidelijke afbakening tussen de verschillende partners;

- één centraal (meld)punt, waarbij dit punt de regierol kan opnemen:
 - eventueel de VGC, in samenspraak met CLB's?;
 - middelen bij de VGC?.

De Vlaamse overheid heeft de volgende standpunten met betrekking tot spijbelpreventie en leerplichtcontrole:

- vanuit de Vlaamse overheid gaan er geen extra middelen naar Brussel voor spijbelpreventie en leerplichtcontrole. De scholen en het CLB hebben een decretale opdracht in de aanpak van spijbelen, waarvoor ze geen extra middelen ontvangen;
- de Brusselse leerplichtigen werden als een bijzondere doelgroep opgenomen in het actieplan 'spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag'. Naast alle acties die gericht zijn naar alle schoolgaande jongeren, richt het plan zich immers ook specifiek op enkele bijzondere doelgroepen die een verhoogd risico hebben om problematisch afwezig te zijn en/of ongekwalificeerd uit te stromen. Zij vragen daarom ook om een bijzondere aanpak en aangepaste acties;
- inzake het spijbelplan voor het Brussels hoofdstedelijk gewest en de opvolging van spijbelaars via een spijbelcel of een centraal meldpunt, ziet de Vlaamse overheid wel een rol weggelegd voor de VGC. In de andere steden waar dit bestaat, wordt dit gefinancierd met middelen vanuit de stad;
- het project 'Extra Time', gefinancierd door de VGC, wil een methodiek ontwikkelen om aan jongeren uit het buitengewoon onderwijs een oplossing te bieden teneinde hun schooluitval tot een minimum te beperken. Dit vanuit het idee dat voor een aantal jongeren er naast de reguliere time-out-projecten nood is aan een intensiever en meer flexibel time-out-traject. Het gaat om jongeren die omwille van frequent negatief gedrag op school niet meer kunnen meedraaien in de schoolcontext, en uit de boot dreigen te vallen door definitieve schorsing. Vanuit de Vlaamse overheid lijkt het zinvol om meer in communicatie te treden over dit soort initiatieven die er komen om schooluitval te beperken.

6. Leerkrachten opleiden voor opdrachten in stedelijke contexten

Situering

De Brusselse lerarenopleidingen leveren maar een beperkt aantal leraren af. Het aantal studenten in de (Brusselse) lerarenopleidingen dient te stijgen.

Via onder andere de herhaling van de campagne 'Word leerkracht in Brussel' moeten good practices van scholen naar voren worden geschoven en moet er sterker gerekruteerd worden in de secundaire scholen en bij allochtone kandidaten. De campagne 'Lesgeven in Brussel' (zie boven), geïnitieerd vanuit de VGC bij Br(ik), heeft hiervoor aandacht. Zowel de Vlaamse Gemeenschap als de VGC spelen hierin een rol. Er wordt ook onderzocht of er specifieke studie- en informatiedagen kunnen worden georganiseerd in Brussel en of leerkrachten die in Brussel lesgeven op één of andere manier extra beloond kunnen worden.

Zowel het OCB als de vzw's VBB en Broso hebben heel wat expertise opgebouwd met betrekking tot de onderwijspraktijk in de Brusselse context. Het is belangrijk om initiatieven op te zetten die de uitwisseling van deskundigheid tussen deze organisaties en de lerarenopleidingen mogelijk maken. Het OCB heeft al contact met de verschillende lerarenopleidingen.

■ 4. INSPELEN OP DE CONTEXT VAN HET BRUSSELSE NEDERLANDSTALIGE ONDERWIJS

1. Samenwerking met Brusselse partners

Situering

In en rond het Brusselse Nederlandstalige onderwijs zijn specifiek Brusselse partners aanwezig op het terrein: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en zijn instellingen (zoals Actiris, BNCTO, ...) en de Brusselse gemeentebesturen. Ook zijn er raakvlakken met instellingen zoals de Cocof, de OCMW's, de politiediensten, ... Hierboven is al herhaaldelijk aangehaald dat hun rol en de samenhang met het Brusselse Nederlandstalige onderwijs bekeken moeten worden (inrichtende macht, flankerende maatregelen die ze nemen, ...), samen met de plaats die de Vlaamse Gemeenschap en de VGC innemen ten aanzien van deze partners (regierol, stimulantia, ...).

Bijkomend is de VGC pleitbezorger van een globale onderwijsdatabank voor het Brussels hoofdstedelijk gewest, zodat het gemakkelijker wordt om in te spelen op nieuwe noden en uitdagingen. Nu worden de gegevens per gemeenschap geanalyseerd, maar specifiek voor de gegevens op het niveau van het Brussels hoofdstedelijk gewest is het altijd eerst kijken of de beide databanken, aangeleverd door de gemeenschappen, gebruikt kunnen worden.

Er is een heel gamma aan - door Vlaamse regelgeving - opgelegde overleg-, advies- en coördinatiestructuren (waarin het middenveld vertegenwoordigd is, elk met hun eigen finaliteit, context en ontstaansreden: RESOC / LOP / BruCoVo / Huis van het Nederlands / regionaal overlegplatform (ROP) / platform DKO / BNCTO / ...). Een aantal zijn puur adviserend (BNCTO), terwijl andere ook als werkgever/projectdrager optreden (Huis van het Nederlands).

De 'Overeenkomst betreffende de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen in de Nederlandstalige onderwijsinstellingen en -organisaties gelegen in het Brussels hoofdstedelijk gewest' van 15 januari 1997 tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bevestigt en continueert een eerdere overeenkomst uit 1993 waarbij door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gesubsidieerde geco's voor Vlaamse gemeenschapsbevoegdheden op het terrein van het Brussels hoofdstedelijk gewest worden ingezet. Actiris subsidieert op die manier 58 VTE's, als volgt ingeschaald: 1 onderwijzer; 32 opstellers; 5 licentiaten; 5,5 regenten; 12,5 klerken; 2 maatschappelijk assistenten. Actiris subsidieert 80% van de brutoloonlast.

Een overzicht van de plaats van inzet van deze geco's op 13.09.2005:

	koepel	clb	school	andere	totaal
gesubsidieerd vrij onderwijs	12,69		0,7	4,010	17,3
gesubsidieerd officieel onderwijs	6,811		0,6		7,4
Gemeenschapsonderwijs	2,5	1,5	10,3	2,012	16,3
departement onderwijs				1,0	1,0
	21,9	1,5	11,6	7,0	42,0

⁹ Allen VSKO.

¹⁰ V.C.L.B.

¹¹ waarvan 1 VTE C.V.P.O.

¹² Gemeenschapsonderwijs Brussel, Gemeenschapsonderwijs Ganshoren – Internaat.

Volgens de overeenkomst uit 1997 is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de inhoudelijke en functionele aspecten van deze contractuelen.

Deze Brusselse geco's zijn 'ontsnapt' aan een hele reeks regularisatieprocedures, waardoor de geco's nog steeds onder hetzelfde statuut werken. Zolang het Brussels Hoofdstedelijk Gewest echte geco's ter beschikking stelt onder dit statuut, blijft het geco-statuuut bestaan.

Knelpunten met betrekking tot de vele overlegorganen met Brusselse partners

De VGC formuleert de volgende knelpunten met betrekking tot de vele overlegorganen met Brusselse partners:

- versnippering van inzet:
 - door de schaalgrootte van Nederlandstalig Brussel zijn het evenwel vaak dezelfde personen die in deze verschillende structuren zetelen, wat leidt tot een verlaagde inzet van deze werkrachten;
 - het opvolgen van deze verschillende structuren vergt ook werkracht binnen de administratie;
- versnippering van advies:
 - door de eigen finaliteit en context kunnen verschillende structuren (met dezelfde personen) verschillende adviezen afgeven;
 - het inschakelen van adviezen in grote krijtlijnen ontbreekt door het eigen (kleine) speelveld van de werkgroep;
- impact op de VGC:
 - de VGC-rol t.a.v. deze structuren is verschillend: verplicht (bindend) advies, advies vragen, eigen context, ...;
 - de VGC heeft zelden een eigen inbreng of rol maar moet er in haar werking wel rekening mee houden (al dan niet bindend).

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de vele overlegorganen met Brusselse partners

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot de vele overlegorganen met Brusselse partners:

- in decreetvorming rond Brussel: overleg-, advies- en coördinatiestructuren opnemen in een Brusselparagraaf (die inspeelt op de Brusselse situatie);
- nieuwe structuren enten op bestaande (VGC-)structuren, sectorgebonden of onderwijsniveaugebonden, met de mogelijkheid voor ad hoc-groepen of subcommissies;
- indien een advies de VGC moreel of juridisch bindt: de aanwezigheid van de VGC als lokale overheid inschrijven, met een gewicht dat groter is dan de 'toevallige aanwezigheid als inrichtende macht' (wat vaak het geval/de oplossing is);
- indien projectdrager: een juridisch statuut toekennen aan het overlegorgaan (LOP).

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid stelt vast dat de problematiek van de vele overlegorganen met Brusselse partners niet specifiek is voor Onderwijs en stelt daarom een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak voor. Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming onderschrijft de analyse en voorstellingen van oplossingen die in dit verband werden geformuleerd in het eindrapport van de Task Force Brussel.

Knelpunten met betrekking tot de 58 geco's

De VGC formuleert de volgende specifieke knelpunten met betrekking tot de 58 geco's:

- niet alle VTE zijn ingevuld;

- de toekenningsprocedure is onduidelijk;
- de maatschappelijke noden in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs liggen elders dan waar nu de invulling gebeurt.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot de 58 geco's

De VGC en de Vlaamse overheid stellen de volgende oplossingen voor met betrekking tot de 58 geco's:

- wat de toekenningsprocedures betreft, wordt er een strikte toepassing gemaakt van de overeenkomst die tussen de toenmalige Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs en Ambtenarenzaken, de heer Luc Van den Bossche, en de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering werd gesloten betreffende de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen in de Nederlandstalige onderwijsinstellingen en -organisaties gelegen in het Brussels hoofdstedelijk gewest (conventie 890111). De overeenkomst trad in werking op 1 september 1996 en stipuleert o.a. dat het (toenmalige) departement Onderwijs, nu Agodi, instaat voor de inhoudelijke en functionele aspecten verbonden aan de tewerkstelling en de uitbetaling van hun salaris, terwijl de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zich engageert tot het uitbetalen van een premie. In de overeenkomst zijn de kwalificatieniveaus opgenomen van de personeelsleden die aangeworven kunnen worden. Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming verdeelde daarna de 58 toegekende functies over de drie grote onderwijskoepels;
- onderhandeling met de koepels om plaatsen die bijvoorbeeld de laatste 5 jaar niet ingevuld zijn, te recupereren voor andere doeleinden, zoals voor de ondersteunende diensten (OCB, Schoolinterventieteam, ...). Het feit dat plaatsen niet ingevuld zijn hangt ook samen met het niveau van de tewerkstelling (zie vierde punt);
- voor de vrije plaatsen: een regierol voor de VGC voor de toewijzing en het opstellen van een reglement voor de toewijzing. De VGC zal daartoe het nodige overleg met de koepels plegen;
- naar de toekomst toe, onderhandeling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de plaatsen te bekijken als een enveloppe, waarbij de niveaus vrij ingevuld mogen worden. Dit kan ook als gevolg hebben dat alle toegekende plaatsen worden ingevuld waar de noden het hoogst zijn. Er is in het verleden reeds een dergelijk voorstel geformuleerd door een koepel die de kwalificaties, die vooral gericht zijn op administratieve ondersteuning, wil omzetten naar eerder pedagogische kwalificaties.

2. Flankerend onderwijsbeleid

Situering

De VGC stelt vast dat, in het kader van het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau (2007), de Vlaamse overheid steden en gemeenten ondersteunt om een lokaal onderwijsbeleid te voeren. Het betreft in eerste instantie de 13 Vlaamse centrumsteden, in sommige gevallen ook niet-centrumsteden. Het gaat over projectsubsidies met betrekking tot gelijke onderwijskansen, kleuterparticipatie, spijbelen, probleemgedrag op school, ongekwalificeerde uitstroom, taalstimulering, betrokkenheid van de ouders en de buurt, samenwerking tussen onderwijs, welzijn, cultuur, jeugd en sport, overgang onderwijs-arbeidsmarkt, doorstroming en oriëntering, geletterdheid, of levenslang leren.

Een overzicht van de middelen voor de centrumsteden:

Centrumstad	2012-2013
Aalst	€ 68.432
Antwerpen	€ 389.500
Brugge	€ 112.558
Genk	€ 79.085

Gent	€	188.420
Hasselt	€	72.429
Kortrijk	€	80.569
Leuven	€	82.286
Mechelen	€	84.677
Oostende	€	66.588
Roeselare	€	54.045
Sint-Niklaas	€	54.962
Turnhout	€	61.257

Knelpunten met betrekking tot flankerend onderwijsbeleid

De VGC geeft het volgende knelpunt aan met betrekking tot flankerend onderwijsbeleid:

- sinds de decreetswijziging in 2012 zijn de lokale besturen in het Brussels hoofdstedelijk gewest uitgesloten van deze financiële ondersteuning, tenzij er een protocol wordt afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC.

Voorstellen van oplossing met betrekking tot flankerend onderwijsbeleid

De VGC stelt de volgende oplossingen voor met betrekking tot flankerend onderwijsbeleid:

- het afsluiten van een protocol met duidelijke afspraken tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC over de in te nemen regierol, de taakverdeling tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, de verdeling van de middelen, de rol van de gemeenten, ...;
- een decreetswijziging zodat ook Brusselse gemeenten en/of de VGC in een regierol in aanmerking komen voor de projectsubsidie en waarbij middelen worden vrijgemaakt.

De Vlaamse overheid heeft het volgende standpunt met betrekking tot flankerend onderwijsbeleid:

- de decretale grondslag voor de subsidies in het kader van het flankerend onderwijsbeleid is het decreet van 30 november 2007 betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau. Dit decreet in 2012 gewijzigd naar aanleiding van het planlastendecreet. In de toekomst (vanaf 2014) kunnen de Brusselse gemeenten niet meer indienen op de middelen van de niet-centrumsteden. Zij worden nu uitdrukkelijk uitgesloten, onder meer omdat het planlastendecreet niet van toepassing is op Brussel en de Brusselse gemeenten de nieuwe werkwijze (zoals de nieuwe gemeentelijke beleids- en beheerscyclus) niet moeten volgen. Bovendien worden de subsidies voor flankerend beleid toegekend aan gemeenten. De Vlaamse overheid is toezichthouder over de gemeenten gelegen in het Vlaams gewest en kan dus sturen op die projecten. De Vlaamse overheid heeft geen bevoegdheid ten aanzien van de Brusselse gemeenten. In die zin zijn deze projecten voorbehouden voor de gemeenten gelegen in het Vlaams gewest.

In het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid is ook een apart hoofdstuk voor Brussel ingeschreven. Dit hoofdstuk bestaat uit twee onderdelen:

1. In een eerste luik werden de subsidies aan vzw VBB en vzw Werkgroep Immigratie decretaal verankerd. (Deze artikels zijn door het onderwijsdecreet XXII opgeheven gezien de oprichting van een gestroomlijnde ondersteuningsstructuur.);
2. In een tweede luik werd de mogelijkheid ingeschreven om subsidies toe te kennen aan projecten in Brussel als er aan een aantal decretaal verankerde voorwaarden voldaan is. Eén van die voorwaarden is dat de Vlaamse Regering een protocol zou afsluiten met de VGC. De passage over het protocol had bij de totstandkoming van het decreet (2007) tot doel via dat protocol de tweedelijns-ondersteuning van de VGC en de Vlaamse overheid te integreren (VBB, taalvaart, ...). M.a.w., als het protocol er niet kwam, zouden de extra middelen die toen voor het Brusselse onderwijs waren voorzien, mogelijk in het gedrang komen. Het is nooit de bedoeling geweest om bij de ondertekening van het protocol nog eens extra middelen toe te kennen aan Brussel. Ondertussen is het doel van het protocol

achterhaald: de VGC heeft het OCB opgericht, en de Vlaamse overheid is momenteel bezig met de stroomlijning van de vzw's VBB en Broso. Het resterende artikel in het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid zal dan ook geschrapt worden.

De VGC stelt hiertegenover dat zij de rol van plaatsvervanger van Brusselse gemeentebesturen kan opnemen. Net zoals ten aanzien van de Vlaamse lokale besturen treedt de Vlaamse overheid als toezichthoudende overheid op ten aanzien van de VGC.

3. Inspelen op de armoedecontext van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs

Situering

De Brusselse bevolking wordt meer en meer gekenmerkt door een groeiende armoede. Dit weerspiegelt zich ook in de leerlingenpopulatie van het Brusselse Nederlandstalige onderwijs, op alle onderwijsniveaus.

Zowel de Vlaamse Gemeenschap als de VGC nemen acties rond deze problematiek: de toekenning van reguliere middelen aan scholen door de Vlaamse Gemeenschap, de schooltoelages, de ondersteuning van schoolteams vanuit VBB en OCB. Beide overheden zien onderwijs ook als (deel)antwoord op de armoedecontext: het recht op onderwijs bij inschrijving (zie 1.2.), de afstemming onderwijs/arbeidsmarkt om goed gekwalificeerd op de arbeidsmarkt te komen (zie 1.3.), acties rond instroom in het kleuteronderwijs.

Zo kwam een specifieke regeling voor Brussel in voege om het inschrijvingsrecht beter te garanderen. Ook maken Brusselse instellingen voor hoger onderwijs gebruik van de recent verankerde projectfinanciering voor student tutoring. Dat laat toe dat hun studenten op regelmatige basis studieondersteuning bieden aan tieners uit kwetsbare gezinnen. Door een laagdrempelige campagne en door samenwerking met Kind en Gezin sensibiliseert Onderwijs ouders, in het bijzonder kansarme ouders, over het belang van (kleuter)onderwijs. Om peuters tijdig en goed voor te bereiden en te laten doorstromen naar het kleuteronderwijs, experimenteert de Vlaamse overheid bovendien met projecten rond integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering, om kwetsbare ouders in hun rol te versterken. Tot slot is er het project Innoveren en Excelleren in Onderwijs ('plE.O', looptijd 2012-2017). 13 scholen met een hoog GOK-percentages, waarvan 3 Brusselse lagere scholen, zoeken onder intensieve coaching naar innoverende vormen van onderwijs met het oog op het maximaliseren van de leerwinst, leerprestaties en welbevinden van de leerlingen. Het project wordt wetenschappelijk gemonitord.

Zowel de Vlaamse Gemeenschap als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (met de Brusselse overheden op bovenlokaal vlak) hebben een armoedeplan ontwikkeld. Gezien de verwachting dat de armoede nog zal toenemen, is blijvende aandacht voor leerlingen in armoede nodig vanuit alle overheden die op het terrein aanwezig zijn, uiteraard in complementariteit en afstemming met elkaar.

4. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTENANALYSE EN VOORSTELLEN VAN OPLOSSING VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

1. PROGRAMMATIE

1. Preventieve gezinsondersteuning

In 2009 werden door Kind en Gezin de volgende bedragen uitgegeven aan de preventieve gezinsondersteuning in Brussel.

Sector	Bedrag Brusselse voorzieningen (in euro)
Consultatiebureaus	278.108,66
Expertisecentra kraamzorg	83.758,33
Inloopteams	219.427,70
Opvoedingswinkels	45.931,26
Infovergaderingen Kind op Komst	1.118,70
Prenatale steunpunten	21.948,31

Het aantal kinderen onder de drie jaar stijgt sterk. Ten opzichte van 2005 is het aantal kinderen onder de drie jaar in het Brussels hoofdstedelijk gewest gestegen met 10,54%, wat een sterkere stijging is dan in het Vlaams gewest (7,66%). Volgens de bevolkingsvooruitzichten zal dit aantal verder stijgen en tegen 2015 toenemen met 19,5%. Deze bevolkingsgroep zal dus in het Brussels hoofdstedelijk gewest bijna vier maal zo snel toenemen als in het Vlaams gewest (toename: 5,4%).¹³

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal geboortes de voorbije jaren. Er wordt ook toegevoegd hoeveel van deze kinderen een dienstverleningsaanbod krijgen bij Kind en Gezin (criterium: minimum één huisbezoek en/of consult).

Brussels hoofdstedelijk gewest	Geboortjaar ¹⁴							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totaal geboortes	15736	16283	16546	17220	17414	17221	18176	18100
Bereik Kind en Gezin	1875	1967	2019	1954	1999	2028	2261	2168
% bereik Kind en Gezin	11,92	12,08	12,2	11,4	11,48	11,78	12,4	12,0

¹³ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, "Bevolkingsprojecties 2010-2020 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" in *De Cahiers van het BISA*, 2010, nr. 1, Brussel, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2010, p.36.

¹⁴ Kind en Gezin gebruikt de geboortecijfers uit het eigen registratiesysteem Ikaros/Mirage. Deze cijfers liggen steeds iets hoger dan de officiële cijfers geregistreerd door ADSEI en het wachtregister. Dit heeft te maken met het feit dat Kind en Gezin ook personen die illegaal in Vlaanderen verblijven, registreert, evenals personen die op het moment van de administratieve inschrijving in het rijksregister (inwijkelingen) in de praktijk al enige tijd in het land verblijven.

Het bereik van de preventieve gezinsondersteuning van Kind en Gezin bij kinderen in het Brussels hoofdstedelijk gewest is in het eerste levensjaar 83,8%, in het tweede levensjaar 70,2% en in het derde levensjaar 41,3%.¹⁵

Knelpunt 1: Snelle detectie van ouders die gebruik willen maken van het preventieve dienstverleningsaanbod van Kind en Gezin

Het is niet evident om ouders die gebruik willen maken van het preventieve dienstverleningsaanbod van Kind en Gezin, vlot en snel te bereiken.

Het doorgeven van geboorten in de kraamklinieken is vandaag vooral gebaseerd op de inschrijvings- en adresgegevens (die meestal Franstalig zijn) van de ouders. Hierdoor volgt een 'logische' aansluiting bij ONE, die bij een verdere dispatching ook vooral het aspect 'taal' hanteert in al dan niet doorverwijzing en enkel duidelijk Nederlandstaligen doorverwijst.

Door het feit dat bijna 90% van de geboorten opgevolgd wordt door ONE, heeft ONE een veel uitgebreider netwerk aan consultatiebureaus. Die schaalgrootte heeft een effect op het dienstverleningsaanbod. Bovendien heeft ONE in de Irisziekenhuizen en Europaziekenhuis een prenataal aanbod, waardoor deze (aanstaande) ouders waarschijnlijk eerder zullen opteren voor het postnataal aanbod van ONE.

Vanuit Kind en Gezin wordt gezocht naar een nauwgezet informatieaanbod naar de (toekomstige) Brusselse ouder omtrent de dienstverlening van Kind en Gezin. De start en uitwerking van e-birth kan als hefboom aangewend worden in het vormgeven van dit kader en de criteria. Er werden reeds gesprekken opgestart met de ONE om te komen tot een betere verdeling van de geboorten. Bedoeling is om tot concrete afspraken te komen waarbij de geboortedoorgifte zich kan kristalliseren rond een aantal criteria, zoals keuze van de ouder, link met het Nederlandstalige netwerk (zoals kinderopvang, onderwijs, welzijnsvoorzieningen, ...).

Knelpunt 2: Aanbod Kind en Gezin onvoldoende gekend

We stellen vast dat heel wat diensten op het vlak van welzijn en gezondheid, in de heel brede zin van het woord, onvoldoende zicht hebben op het aanbod van Kind en Gezin, preventieve zorg in het bijzonder. In andere gevallen merken we dat er ook verkeerde beeldvorming is – Kind en Gezin zou bijvoorbeeld 'enkel de Vlamingen ondersteunen' - terwijl we via andere instrumenten (tolken, pictografisch materiaal, ...) ook een aanbod doen aan ruimere doelgroepen, waaronder anderstaligen.

Bijkomend element hierbij is dat het verloop van medewerkers bij de uiteenlopende diensten ertoe bijdraagt dat de kennis over het aanbod en het vertrouwd zijn met de betreffende medewerkers, telkens opnieuw moeten worden opgebouwd.

Als actiepoint zien we de noodzaak om hier bewuster rond te communiceren.

Knelpunt 3: Schaalnadelen door beperkt doelgroepbereik

Het beperkte doelgroepbereik van ouders (ongeveer 12% van alle geboortes) maakt dat een aantal consultatiebureaus weinig zittingen hebben. Indien we zouden kiezen voor schaalvergroting en minder

¹⁵ Het doelbereik van Kind en Gezin per levensjaar wordt berekend aan de hand van het aantal kinderen die minstens een huisbezoek en/of consult gekregen hebben. De cijfers geven het beeld van het aantal bereikte kinderen per activiteitenjaar en verschillen dus van het aantal kinderen per geboortearjaar.

maar grotere consultatiebureaus, heeft dit als nadeel dat de afstand voor de cliënt toeneemt. Het is dus niet eenvoudig om een voldoende gespreid aanbod te realiseren.

Tevens is de huur van de lokalen vrij duur in verhouding tot de mate van benutting. Uiteraard moet hierbij worden erkend dat immobiëlen in Brussel duur zijn, maar op dit moment een gelijke subsidiëring kennen als de rest van Vlaanderen.

Daarnaast is het moeilijk om verpleegkundigen, vrijwilligers en artsen te vinden om continuïteit in de zorgverlening en samenwerking te verzekeren. In het Brussels hoofdstedelijk gewest is het geen sinecure om voldoende Nederlandstalige artsen te vinden voor de zittingen in de consultatiebureaus. Naast de moeilijkheden en knelpunten om artsen te vinden, stelt deze problematiek zich zeker ten aanzien van regioverpleegkundigen en gezinsondersteuners. De overgrote meerderheid woont niet in Brussel.

Het is overigens niet enkel moeilijk om Nederlandstalig personeel te vinden, maar ook om het te behouden. Dit zorgt voor een continue uitdaging om te blijven investeren in werving, opleiding en ontwikkeling, in het onderhouden van netwerken, in het zoeken naar behoud van continuïteit in de dienstverlening. Dit heeft dan ook gevolgen voor de inzet qua 'tijd' om een minimale kwaliteit te kunnen behouden. De meertaligheid van het Brusselse doelpubliek stelt indirect ook zwaardere eisen aan de medewerkers, naast het feit dat er relatief gezien ook meer maatschappelijk kwetsbare gezinnen ondersteuningsnoden hebben.

Tot slot is er ook een nijpend tekort aan vrijwilligers en is het zeer moeilijk om vrijwilligers te rekruteren. Het cliëntenpubliek in Brussel is zeer divers en complex door de vele culturen, talen en kansarmoede waardoor we van vrijwilligers in consultatiebureaus zeer verscheiden kwaliteiten verwachten.

Knelpunt 4: Linken met kinderopvang en onderwijs

Het lage bereik van de preventieve zorg van Kind en Gezin staat in schril contrast met het succes van de door Kind en Gezin erkende of geattesteerde kinderopvang (in de toekomst: vergunde opvang) en het succes van het Nederlandstalige onderwijs.

We missen op dit vlak een aantal belangrijke linkers of acties waarbij ouders die participeren aan de Nederlandstalige kinderopvang of het Nederlandstalige onderwijs, ook de preventieve zorg van Kind en Gezin krijgen aangeboden. Desgevallend is er nog steeds de vrije keuze, maar door het actief toeleiden naar Kind en Gezin – via acties in de kinderopvang en het onderwijs of via geautomatiseerde digitale uitwisseling van gegevens (matching van databanken) – moeten we hier een meer gedragen en versterkt Nederlandstalig aanbod vanwege de Vlaamse Gemeenschap kunnen realiseren.

Naast deze actoren zijn er nog tal van andere diensten van de Vlaamse Gemeenschap die kunnen aansluiten op een dergelijk 'versterkt' en geïntegreerd aanbod op het vlak van opvang, preventieve begeleiding, onderwijs of hulpverlening.

Knelpunt 5: Omgaan met taaldiversiteit in Brussel, gelet op de taalwetgeving

De taalwetgeving houdt weliswaar de mogelijkheid in om – in het belang van het kind – andere talen te benutten, vooral dan wat mondelinge communicatie betreft. Binnen de Brusselse context blijkt het evenwel een moeilijkheid om de zeer diverse doelgroep te benaderen vanuit de actueel geldende bepalingen. Schriftelijke communicatie en sms-boodschappen in het Nederlands blijven moeilijk begrijpbaar.

Als de preventieve zorg een uitgesproken hoger bereik moet halen, dringt een reflectie over de geldende bepalingen en het overwegen van meer mogelijkheden om de brede anderstaligheid te benaderen zich op.

2. Kinderopvang van baby's en peuters

Bijna de helft van alle beschikbare plaatsen kinderopvang van baby's en peuters in het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn erkend door of onder toezicht van de Vlaamse Gemeenschap. We verwijzen naar de omgevingsanalyse waarin vermeld is dat er momenteel naar schatting 47.440¹⁶ Brusselse kinderen zijn, jonger dan 3 jaar. Gelet op de Brusselnorm dient de Vlaamse Gemeenschap zich te richten op 30% van deze kinderen of - in absolute cijfers - 14.232 kinderen. Volgens de Barcelonanorm moet er een aanbod zijn van formele kinderopvang voor kinderen tussen 0 en 3 jaar voor 33% van alle kinderen in die leeftijdscategorie.

Volgens het nieuwe decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters beoogt de Vlaamse Gemeenschap, binnen een afgesproken budgettair kader, tegen 2016 een aanbod voor minstens de helft van de kinderen jonger dan drie jaar en vanaf 2020 een aanbod voor alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang (artikel 3, tweede lid). Momenteel zijn 7.289¹⁷ plaatsen erkend door of onder toezicht van Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gewest, wat overeenkomt met 51,2%.¹⁸

De Vlaamse Gemeenschap besteedde in 2008, 23 miljoen euro aan kinderopvang van baby's en peuters in het Brussels hoofdstedelijk gewest; in 2009 was dat 27 miljoen euro; in 2010, 31 miljoen euro.

Knelpunt 1: Transparant maken van Nederlandstalige plaatsen

Het aanbod in het Brussels hoofdstedelijk gewest bestaat voor een groot deel uit zelfstandige opvang in vergelijking met het Vlaams gewest. Het onderzoek 'Cartografie van de Brusselse Nederlandstalige Kinderopvang 2' bevestigt dat een groot deel van de zelfstandige kinderopvang onder toezicht van Kind en Gezin Franstalig is¹⁹. Op basis van de situatie in 2010, zijn er wellicht 4091 Nederlandstalige plaatsen (dit is het geheel aan erkende en gesubsidieerde plaatsen en deze met een attest van toezicht van Kind en Gezin).

Vanuit deze vaststelling en ten gevolge van het decreet kinderopvang van baby's en peuters zullen Kind en Gezin en ONE voor Brussel een transitieplan opstellen. Dat plan heeft als doel de situatie van de kinderopvang in Brussel in evenwicht te brengen.

Sinds het opstellen van de Cartografie zijn er wel al bijkomende plaatsen gecreëerd via de uitbreidingsrondes 2011 en 2012, namelijk 180 plaatsen inkomensgerelateerd en 110 erkende en gesubsidieerde plaatsen.

Binnen dit kader is het vooral van belang dat het duidelijk wordt waar de Nederlandstalige kinderopvang zich bevindt, zodat ouders vlot toegeleid kunnen worden naar deze plaatsen.

¹⁶ Zie Vandenbroeck, M. – Geens, N. (2011): "Cartografie van de Brusselse Nederlandstalige Kinderopvang 2 – Evoluties 2005-2010" - Gent-Brussel uitgevoerd door de Vakgroep Sociale Agogiek, UGent – VGC,

¹⁷ Situatie in 2010.

¹⁸ 1 plaats kan door meer dan 1 kind worden ingenomen. 1 kind is daarom niet altijd gelijk aan 1 opvangplaats.

¹⁹ Met het decreet kinderopvang van baby's en peuters kan er een daling komen van het aantal plaatsen met een attest van toezicht van Kind en Gezin in Brussel, omwille van het feit dat een bepaald deel van deze opvang door taalvereisten niet meer onder de bevoegdheid van Kind en Gezin zal vallen en waardoor de betrokken opvangvoorzieningen wellicht bij ONE zullen aankloppen. Aangezien het decreet nog niet werd geïmplementeerd, hebben we momenteel nog geen cijfergegevens.

Knelpunt 2: Inkomensgerelateerde, al dan niet gesubsidieerde kinderopvang

In vergelijking met het Vlaams gewest, blijft het aandeel gesubsidieerde opvangplaatsen in het Brussels hoofdstedelijk gewest kleiner, in verhouding tot de niet-gesubsidieerde plaatsen (6,35% in het Brussels hoofdstedelijk gewest tegenover 10,01% in het Vlaams gewest in 2010).

Dit is problematisch omwille van vier redenen:

- vergeleken met Vlaanderen wonen er in Brussel bijna drie keer zoveel kinderen in een éénoudergezin;
- de gemiddelde gezinsinkomens liggen in het Brussels hoofdstedelijk gewest een stuk lager dan in het Vlaams gewest;
- de ouderbijdragen in de zelfstandige sector liggen in het Brussels hoofdstedelijk gewest een stuk hoger dan in Vlaanderen;
- er zijn in het Brussels hoofdstedelijk gewest 34 zelfstandige kinderdagverblijven waarvan er slechts drie voor het systeem van inkomensgerelateerde bijdragen gekozen hebben.

3. Buitenschoolse kinderopvang

De Vlaamse Gemeenschap trok in 2008, 795.000 euro uit voor buitenschoolse opvang, in 2009, 804.000 euro en in 2010, 1.000.000 euro.

Knelpunt 1: Grote vraag naar buitenschoolse opvang

Naar schatting hebben 45 à 55% van de schoolgaande kinderen in het Vlaams gewest en in het Brussels hoofdstedelijk gewest een vraag naar buitenschoolse opvang. Rekening houdend met het stijgende aantal kleuters en de stijgende werkzaamheidsgraad bij vrouwen zal de vraag naar buitenschoolse opvang op korte termijn alleen maar stijgen. Het formele opvangaanbod biedt plaats aan 12,1%²⁰ van alle schoolgaande kinderen in Vlaanderen en het Brussels hoofdstedelijk gewest (dit is 20 tot 25% van de schoolgaande kinderen die nood hebben aan buitenschoolse opvang). De vraag naar bijkomende plaatsen in de buitenschoolse opvang is dus zeer hoog, zowel in Vlaanderen als in Brussel.

Op 31 december 2010 waren er 33.339 plaatsen in Vlaanderen en Brussel, erkend door of met een attest van toezicht van Kind en Gezin. 28.977 plaatsen waren erkend en gesubsidieerd, 4.362 hadden een attest van toezicht. In het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn er 586 plaatsen erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Daarnaast zijn er ook nog 845 andere plaatsen buitenschoolse opvang in het Brussels hoofdstedelijk gewest met een attest van toezicht van Kind en Gezin. Net zoals de opvang van baby's en peuters betreft het initiatieven waar het Nederlands meestal niet de werktaal is.

In Vlaanderen nam het aantal geboortes de laatste jaren toe. In Brussel was dit nog meer het geval: in 2007 werden er in Brussel 15,5 kinderen geboren per 1000 inwoners. Hoewel ook andere steden een hoog geboortecijfer hebben, stak Brussel op dit vlak toch Gent en Antwerpen voorbij. Terwijl de vraag naar buitenschoolse opvang een stuk groter is dan het aanbod en er tevens een achterstand is in vergelijking met Vlaanderen, zal de vraag naar Nederlandstalige buitenschoolse opvang de komende jaren nòg groter zijn dan in Vlaanderen, gezien de hogere nataliteit.

²⁰ Zie 'Enquête naar het gebruik van buitenschoolse opvang voor kinderen van 3 jaar tot 12 jaar. Voorjaar 2004' van Katleen Govaert en Bea Buysse.

Knelpunt 2: Functionering met gesubsidieerde contractuelen

De sector buitenschoolse kinderopvang werkt voor 90% met gesubsidieerde contractuelen (geco's). Enkel coördinatoren en sommige stafmedewerkers worden met reguliere middelen verloned.

Erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) krijgen gecó's toegewezen op basis van het aantal erkende kindopvangplaatsen. Dit aantal VTE is niet – zoals voor de erkende kinderdagverblijven – wettelijk vastgelegd. In het kader van de personeelsbezetting krijgen de IBO's enkel een aanwezigheidsnorm opgelegd (1 begeleider per 14 kinderen). Veel IBO's ervaren dat het hun toegekende aantal VTE begeleiders te beperkt is om tijdens de openingsuren en -dagen van het IBO een kwalitatieve opvang te realiseren en een permanente aanwezigheid van 1 begeleider per begonnen schijf van 14 aanwezige kinderen te garanderen. Gezien het hoge aantal kinderen uit kansengroepen wordt dit probleem in Brussel nog sterker ervaren.

Bij uitbreiding van buitenschoolse opvang moet worden afgestemd tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wat betreft de toekenning van gecó's. Dit gebeurt niet systematisch, waardoor Kind en Gezin soms plaatsen toekent zonder te voorzien in personeel (Actiris-geco's). In 2010 werden er 5 VTE te weinig toegekend voor uitbreiding in 4 IBO's. Een deel van de 73 principieel erkende plaatsen werd daardoor nog niet gerealiseerd.

4. Personen met een handicap

In 2008 heeft de Vlaamse Gemeenschap 7.921.686 euro uitbetaald aan voorzieningen en diensten in Brussel.

De spreiding van vergunde en erkende diensten voor personen met een handicap in Vlaanderen en Brussel is historisch gegroeid op een weinig planmatige wijze. Enkele regio's hebben daardoor duidelijk minder aanbod dan andere. Dit geldt a fortiori voor het zorgaanbod in Brussel.

Knelpunt: Aantal plaatsen

Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal Brusselaars dat gebruik maakt van de diensten van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Sommige Brusselaars krijgen immers ondersteuning door diensten in Vlaanderen, vaak in de Rand. Daarnaast hebben bepaalde Brusselse voorzieningen een rekruteringsgebied tot ver buiten het Brussels hoofdstedelijk gewest.

We kunnen wel zeggen dat er in Vlaanderen en Brussel gemiddeld 5,36 plaatsen per 1000 inwoners zijn voor personen met een handicap. Rekening houdend met de Brusselnorm, zijn er in Brussel heel wat minder beschikbare plaatsen: 1,66 plaatsen per 1000 inwoners.

Het beperkte Nederlandstalige aanbod in het Brussels hoofdstedelijk gewest is enerzijds historisch gegroeid, anderzijds vooral te wijten aan de hoge kostprijs van gebouwen en gronden waardoor initiatiefnemers eerder uitwijken naar de Rand.

Daarnaast stellen we echter ook vast dat er in het Brussels hoofdstedelijk gewest minder zorgvragen geregistreerd worden dan in Vlaanderen. Er is geen enkele objectieve reden om te veronderstellen dat er gemiddeld genomen in Brussel minder personen met een handicap zouden zijn dan in Vlaanderen. Een eerste mogelijke oorzaak voor het lager aantal zorgvragen is het taalprobleem waardoor anderstalige Brusselaars van buitenlandse origine onvoldoende het aanbod kennen, de weg naar het aanbod niet vinden en zich dus ook niet melden als zorgvrager. Een tweede mogelijke oorzaak is het beschikbare aanbod;

aanbod genereert vraag. Mensen stellen maar vragen rond zaken die ze kennen, die effectief in hun buurt bestaan. De afwezigheid van aanbod kan dus ook een verklaring zijn voor het geringer aantal zorgvragen dat in Brussel wordt geregistreerd.

Door het onvoldoende aanbod zoeken zij een uitweg naar voorzieningen en diensten in de Rand of zelfs op nog grotere afstand. We stellen ook vast dat er in de Brusselse woonzorgcentra een vrij groot aantal personen verblijft met een (vaak ook fysieke) beperking.

Op lange termijn wil het VAPH een evenwaardige spreiding bereiken van het aanbod en publieksbereik over heel Vlaanderen en Brussel. Indien het VAPH middelen vrij maakt voor uitbreiding is er telkens een voorafname om de achterstand in Vlaams-Brabant en Brussel weg te werken. Het gaat hier om een beperkte voorafname. Gezien het relatief lage aantal zorgvragen zouden anders middelen onbenut kunnen blijven. Daarnaast is het ook niet eenvoudig om initiatiefnemers te vinden die effectief in Brussel een aanbod willen/kunnen uitbouwen. Ondanks deze problemen wil het VAPH het systeem van voorafnames zeker continueren en – indien financieel haalbaar – versterken.

5. Woonzorgvoorzieningen

Om het vastgestelde nijpende tekort aan woon-, zorg- en thuiszorgvoorzieningen voor Nederlandstaligen in Brussel in te vullen, keurde de Vlaamse Regering op 23 november 2007 het Masterplan Woonzorg Brussel goed.

Voor de realisatie van het Masterplan Woonzorg Brussel is het nodig om het beleid van de diverse Vlaamse overheden op elkaar af te stemmen zodat de beschikbare middelen op een oordeelkundige en verantwoorde wijze worden ingezet. Meer specifiek gaat het over de tegemoetkomingen van het Vlaams Brusselfonds, de middelen van de VGC en de middelen van de Vlaamse overheid met onder meer de middelen van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA).

Deze afstemming tussen de verschillende bevoegde ministers werd verankerd in het Protocolakkoord van 25 juni 2008.

In uitvoering van dat protocol:

- werd de 'Stuurgroep Woonzorg Brussel' opgericht. De stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle betrokken kabinetten en administraties evenals uit sleutelfiguren uit de Brusselse ouderen- en zorgsector;
- werd de vzw Kenniscentrum Woonzorg Brussel opgericht ter ondersteuning van de initiatieven die kaderen binnen de ontwikkeling van de woonzorgzones. Het Kenniscentrum dient de ontwikkeling van de woonzorgzones verder uit te tekenen, te stimuleren en te faciliteren. Het Kenniscentrum kreeg in 2012 een werkingssubsidie van 200.000 euro toegekend van de Vlaamse Gemeenschap;
- werd op 24 december 2008 een Algemeen Zorgstrategisch Koepelplan Woonzorg Brussel goedgekeurd door toenmalig Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Steven Vanackere. Dit goedgekeurde koepelplan faciliteert voor de individuele initiatiefnemers de procedure tot het verkrijgen van VIPA-investeringsubsidies;
- nam de Stuurgroep Woonzorg Brussel de beslissing om op 13 december 2012 een Staten-Generaal te houden. De organisatie en de voorbereiding van dit congres werden opgedragen aan de vzw Kenniscentrum Woonzorg Brussel. Voor de organisatie van het congres wordt een subsidie van 40.000 euro voorzien door de Vlaamse Gemeenschap, beleidsdomein WVG en 5.650 euro door de Vlaamse Gemeenschap, Coördinatie Brussel. Tijdens de Staten-Generaal hebben we met de betrokken actoren bekeken wat de woonzorgnoden zijn van de Nederlandstalige Brusselaars en hoe de door Vlaanderen erkende Brusselse woonzorgactoren hierop tegen 2020 een antwoord

kunnen bieden. De conclusies van de Staten-Generaal moeten leiden tot concrete beleidsaanbevelingen en een geactualiseerd masterplan voor Brussel.

5.1. Ouderenzorg

De onderstaande tabel geeft een overzicht van planning en realisaties inzake residentiële ouderenzorg in uitvoering van het Masterplan Woonzorg Brussel.

Werkvorm Vlaamse overheid	Planning	Realisatie	Planning +	%
	2012	1 jan 2012	realisatie	
			1 jan 2012	
Woonzorgcentra	1255	197	1254	100 %
Centra voor kortverblijf	113		49	43 %
Dagverzorgingscentra	114	20	55	65 %
Herstelverblijf	1		1 (60 wgl)	100 %
Serviceflatwoon- eenheden	1274	32	171	13 %
Assistentiewoningen	Nog niet bepaald	-	-	-

Woonzorgcentra die door de Vlaamse overheid erkend zijn en die georganiseerd zijn onder de vorm van (relatief kleine) voorziening beheerd wordt door een vzw, wordt er enkel aan 1 voorziening een animatiesubsidie verleend. Het betreft voor het begrotingsjaar 2011 een totaal bedrag van 33.842,9 euro.

Dit bedrag komt overeen met ongeveer 12% van het bedrag van ongeveer 280.000 euro dat zal uitbetaald worden als alle vzw's die in Brussel een voorafgaande vergunning hebben verkregen effectief overgaan tot exploitatie (voor 40% van het programma van 1255 woongelegenheden werd aan vzw's een vergunning verleend).

Knelpunt : Invulling van de programmatie en effectieve realisatie

In de regelgeving wordt de programmatie van de woonzorgvoorzieningen in de 19 gemeenten van het Brussels hoofdstedelijk gewest onderverdeeld in een prioritaire (70%) en een niet-prioritaire (30%) zone, rekening houdend met het Zorgstrategisch Koepelplan Brussel. Sinds de goedkeuring van het koepelplan is de volledige programmatie voor woonzorgcentra in Brussel opgevraagd.

Wat betreft de invulling van de programma's is het zeer opmerkelijk dat in Brussel grote commerciële groepen 60% van de beschikbare woongelegenheden (woonzorgcentra) hebben opgevraagd. De andere niet zo rendabele werkvormen – zoals kortverblijf of dagverzorging – zijn voor hen minder interessant en dat toont zich ook in de opvraging van de programmatie. Toch is er één commerciële groep die mee op de kar springt en ook een dagverzorgingscentrum en een lokaal dienstencentrum uitbaat. De invulling van het programma voor serviceflatwooneenheden (binnenkort: assistentiewoningen) is zeer ondermaats, omdat de keten van zorg voor bewoners van serviceflatgebouwen niet gewaarborgd wordt en dat zij toch nog naar een andere voorziening moeten verhuizen ingeval van zware zorgbehoefte.

5.2. Eerstelijns- en thuiszorg

Voor de lokale dienstencentra, regionale dienstencentra en diensten voor oppashulp maakt de Vlaamse Gemeenschap de volgende middelen vrij:

Voorziening	Jaar	Prestatie	werkingssubsidies
Lokale dienstencentra	2010		453.058,97 euro
	2011		424.899,60 euro
Regionale dienstencentra	2010		48.529,88 euro
	2011		49.306,36 euro
Diensten voor oppashulp	2009	19.303,74 uren	33.588,51 euro

Lokale dienstencentra

De programmatie voor de lokale dienstencentra wordt voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad op dezelfde manier berekend als voor Vlaanderen, namelijk 1 dienstencentrum per begonnen schijf van 15.000 inwoners. Daarbij wordt er nog steeds van uitgegaan dat 30% van de totale Brusselse bevolking Nederlandstalig is. Dit aantal is de basis voor de berekening van de programmatie in Brussel, die momenteel bepaald is op 24 lokale dienstencentra.

Binnen deze programmatie wordt 70% voorbehouden aan de 22 prioritaire zones zoals die vastgelegd werden in het Masterplan Woonzorgzones Brussel. Het betreft voornamelijk de gemeenten in de noordrand van Brussel, van Anderlecht tot Evere. De programmatie voor de lokale dienstencentra is voor 50% ingevuld.

Op dit moment zijn er 13 dienstencentra erkend in Brussel. Voor één initiatief werd een voorafgaande vergunning afgeleverd. Sinds het Woonzorgdecreet telt Brussel twee extra initiatieven: lokaal dienstencentrum Ellips werd erkend in 2012, lokaal dienstencentrum Utopia kreeg zijn voorafgaande vergunning. Drie andere (lokaal dienstencentrum Parkresidentie, lokaal dienstencentrum Aksent Schaarbeek en lokaal dienstencentrum Aksent Evere) kregen een voorafgaande vergunning voor de realisatie van een vervangingsnieuwbouw voor het bestaande lokaal dienstencentrum.

Regionale dienstencentra

Het maximale aantal regionale dienstencentra wordt voor Vlaanderen en Brussel bepaald op 1 per 100.000 inwoners. Op basis van de bevolkingscijfers per provincie en voor Brussel, bepaalt de minister het aantal regio's en per regio het maximaal aantal te erkennen regionale dienstencentra. Voor de regio 'tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad' is de programmatie vastgelegd op 3. Er zijn 2 regionale dienstencentra actief.

Diensten voor oppashulp

Deze voorzieningen volgen volledig de bepalingen en berekening van de regionale dienstencentra. De programmatie bedraagt dus eveneens 3 en is voor 33% ingevuld. Daarnaast wordt voor de diensten voor oppashulp ook nog per individuele dienst een urencontingent toegekend. Voor Brussel bedroeg dit 14.836 uren oppashulp.

Diensten voor gastopvang

De programmatie voorziet 6 diensten voor gastopvang; één daarvan is voorzien voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De programmatie in Brussel is momenteel nog niet ingevuld.

Voor de verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers bestaat wel degelijk een programmatie, maar deze is niet gebaseerd op een geografische indeling.

Knelpunt: Het vinden van betaalbare infrastructuur voor lokale dienstencentra

De Brusselse dienstencentra geven vaak vanuit een andere invalshoek invulling aan de opgelegde opdrachten. In de meeste Vlaamse dienstencentra is er een goed evenwicht tussen de sociale en zorgfunctie enerzijds en de recreatieve/vormende functie anderzijds. In de Brusselse dienstencentra heeft de sociaal ondersteunende functie duidelijk de bovenhand. Mede omwille van deze vaststelling werden bij de uitwerking van het Woonzorgdecreet aparte en/of aangepaste normen ingeschreven (bv. lagere activiteitenaantallen voor Brussel).

Daarnaast worden zij ook geconfronteerd met het gegeven van beperking in de huisvesting. Het is in Brussel voor een kleine vzw allesbehalve evident om een ruim pand te vinden/huren/kopen dat bovendien betaalbaar is²¹. Daarom werden ook aparte normen voor infrastructuur ingeschreven.

Voor gezinszorg wordt er een programmacijfer berekend voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dat programmacijfer wordt vastgelegd op basis van de leeftijd van de inwoners:

1. per inwoner van de leeftijdsgroep tot 59 jaar: 0,62 uur per jaar;
2. per inwoner van de leeftijdsgroep vanaf 60 tot en met 64 jaar: 1,68 uur per jaar;
3. per inwoner van de leeftijdsgroep vanaf 65 tot en met 74 jaar: 4,58 uur per jaar;
4. per inwoner van de leeftijdsgroep vanaf 75 tot en met 84 jaar: 17,5 uur per jaar;
5. per inwoner van de leeftijdsgroep vanaf 85 jaar: 40 uur per jaar.

Voor de toepassing van de programmacijfers wordt uitgegaan van de bevolkingsprojectie van het jaar dat volgt op het jaar waarop de programmatie betrekking heeft. Die bevolkingsprojectie wordt door de minister vastgelegd en is specifiek voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad berekend. Daarbij wordt nog steeds uitgegaan van het feit dat 30% van de totale Brusselse bevolking Nederlandstalig is.

Voor de aanvullende thuiszorgdiensten (poets-, oppas-, en karweihulp) en logistieke hulp (poets- en karweihulp) bestaat er momenteel geen programmatie.

In de onderstaande tabel wordt de inzet van financiële middelen van de Vlaamse Gemeenschap in het Brussels hoofdstedelijk gewest weergegeven:

²¹ Met betrekking tot de financiering van de infrastructuur komt VIPA hieraan een stuk tegemoet :

- 1) Sinds 2011 kan voor de aankoop van een gebouw dat gelegen is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of in een grootstad of centrumstad, het maximale basisbedrag van de investeringssubsidie voor aankoop met bijhorende verbouwing en uitrusting en meubilering wordt opgetrokken tot 100% van het basisbedrag aan investeringssubsidie voor nieuwbouw (in plaats van 75% vroeger).
- 2) Bovendien kunnen initiatiefnemers van onder andere lokale dienstencentra sinds 2011 ook op VIPA-steun rekenen in geval van aankoop zonder verbouwingen.

Werkvorm	Jaar	Gepresteerde uren	Vergoeding per uur	Totale subsidie
Gezinszorg	2009	138.250,62 uren	26,21 euro per uur	3.623.548,75 euro
	2010	137.643,13 uren	26,44 euro per uur	3.639.284,36 euro
Aanvullende thuiszorg en logistieke hulp	2009	59.417,90 uren	23,63 euro per uur	1.404.044,98 euro

Knelpunt: Invulling van de programmatie

De onderstaande tabel geeft de invulling van de programmatie van de uren gezinszorg weer. De programmatie wordt slechts voor 15% ingevuld, wat zeer laag is. Zo bedraagt de invulling van de programmatie in Brussel en Vlaams-Brabant 80%.

	Programmatie uren	Gepresteerde uren gezinszorg	Invulling programmatie (%)	Ruimte (uren)
2009	842.483	138.250,62	16,41	704.232,38
2010	884.494	137.643,13	15,56	746.850,87
2012	896.617	137.643,13	15%	758.973,87

De minister kent jaarlijks een subsidiabel urencontingent gezinszorg toe aan de erkende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Die toekenning gebeurt op het niveau van de dienst en niet op het niveau van een bepaalde regio.

Sinds 2006 heeft de minister, bij de toekenning van het urencontingent gezinszorg, van de beschikbare uitbreiding steeds een voorafname gedaan van uren, die specifiek bedoeld zijn voor Brussel. Diensten die hun bestaande dienstverlening in Brussel, verhoogd met de toegekende uitbreiding voor Brussel van het jaar voordien, realiseerden, kregen extra uren gezinszorg voor Brussel. In 2009 werden er bovendien nog extra uren gezinszorg toegekend aan diensten die inspanningen deden om hun bestaande hulpverlening uit te breiden of die hun werkingsgebied met Brussel wilden uitbreiden. In totaal kregen 4 diensten 27.474 uren gezinszorg extra of 17,85 VTE.

Om in de periode 2010-2011 nog extra uren voor Brussel te ontvangen, moesten de diensten kunnen aantonen dat ze 80% van hun uitbreiding in 2009 gerealiseerd hadden. Geen enkele dienst is daarin geslaagd.

Er zijn meerdere redenen waarom de programmatie van de uren gezinszorg slechts voor 15% wordt ingevuld²²:

- het aanbod van de Vlaamse thuiszorg is anders georganiseerd (en mogelijk minder interessant voor de gebruiker) dan het aanbod van de GGC en de Cocof;
- gebrekkige samenwerking tussen de verschillende organisaties van thuiszorg;
- het aanbod van de Vlaamse thuiszorg is onvoldoende gekend: noch bij de gebruikers, noch bij de eerstelijnsgezondheidszorg of andere doorverwijzers.

Soms wordt er ook aangehaald dat het niet eenvoudig is om Nederlandskundig personeel te vinden en te houden.

²² Studie 'De thuiszorg onder de loep in Brussel' van het Kenniscentrum Woonzorg Brussel, september 2010.

Organisatie van de thuiszorg in Brussel

In Brussel zijn drie overheden bevoegd voor de thuiszorg: de GGC, de Cocof en de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaams-erkende initiatieven zijn regionaal en werksoortgericht georganiseerd. Er bestaan elf verschillende werkvormen, die elk op zich kunnen bestaan: gezinszorg, thuisverpleging, lokale en regionale dienstencentra, oppashulp, logistieke hulp, dagverzorging, ... Er worden stimulansen gegeven voor een goede samenwerking tussen de verschillende diensten. Daarvoor zullen woonzorgnetwerken worden gecreëerd.

De GGC-erkende thuiszorg vertrekt vanuit een lokale benadering, waarbij de diensten bijna allemaal zijn ingebed in of gelinkt aan het OCMW of de gemeente. De Cocof hanteert een geïntegreerde en geclusterde dienstverlening, die voornamelijk wordt aangeboden door sterk uitgebouwde organisaties. Een voordeel van deze twee werkwijzen is dat de onderlinge verbanden sterker zijn en dat de doorverwijzing vlotter verloopt. Deze aanpak neemt een aantal drempels naar extra ondersteuning weg. Tegelijk komt echter de mogelijkheid van overconsumptie om de hoek loeren.

Waar de gezinszorginitiatieven van de GGC en de Cocof zo goed als 100% van hun programmatie opgebruiken, komen de Vlaamse diensten niet eens aan 20% van de vooropgestelde norm. Nochtans zijn er bij de GGC en de Cocof wachtenden, maar ze raken niet tot bij de Vlaams-erkende diensten.

Gebrekkige samenwerking tussen de verschillende organisaties (Vlaams, Cocof, GGC)

Er is tussen deze verschillende organisaties haast geen samenwerking. Daar dient dringend aan gewerkt te worden. Er dient een strategie uitgewerkt te worden om de samenwerking met de OCMW's en de gemeenten te optimaliseren. Ook een afstemming met de residentiële ouderenzorg is noodzakelijk. Het samenbrengen van verschillende organisaties die vanuit een wijkgerichte werking gezamenlijk een gevarieerd aanbod bieden, kan hierbij een hulpmiddel zijn en een samenwerking faciliteren.

Vlaams aanbod is niet gekend

In 2010 werd door een onderzoek van het Steunpunt WVG aangetoond dat het aanbod van de Vlaams-erkende thuiszorgdiensten niet gekend is, noch bij de gebruiker, noch bij de eerstelijnsgezondheidszorg of andere mogelijke doorverwijzers. De communicatie is pas efficiënt wanneer deze bij de doorverwijzer, de mantelzorger of de gebruiker toekomt op het moment dat deze een dienst nodig heeft. Daarom is het belangrijk dat de eerstelijnsgezondheidswerkers de thuiszorgdiensten goed kennen. Zij zijn de vertrouwensfiguren van de gebruikers en kunnen hen naar de dienstverlening toeleiden. Ondertussen is er echter een website beschikbaar met een overzicht van het Nederlandskundige aanbod in de gezondheids- en welzijnssector en is er ook een boekje beschikbaar met de zorgaanbieders in Brussel. Tevens worden er ook heel wat activiteiten en vormingen georganiseerd om de samenwerking tussen de zorgaanbieders te stimuleren en te optimaliseren. Het is dan ook aangewezen om na te gaan of het aanbod van de Vlaams-erkende thuiszorgdiensten ondertussen beter bekend is.

6. Bijzondere jeugdbijstand

De onderstaande tabel geeft de uitgaven weer van de Vlaamse Gemeenschap, agentschap Jongerenwelzijn, aan bijzondere jeugdbijstand in Brussel.

Categorie	Vlaanderen (inbegrip Brussel)	Brussel	Vlaanderen (inbegrip Brussel)	Brussel	% investering in Brussel tav tot. uitgaven
	capaciteit	capaciteit	Kost	kost	
Begeleidingstehuis	3037	91	156.882.236,00	3.882.000,00	2,47%
Gezinstehuis	18	0	674.963,00	-	0,00%
O.O.O.C.	41	12	24.492.469,00	848.000,00	3,46%
Dagcentrum	661	20	20.046.079,00	602.000,00	3,00%
Thuisbegeleiding	1477	32	21.683.939,00	415.000,00	1,91%
B.Z.W.	384	64	7.824.861,00	1.050.000,00	13,42%
Dienst pleeggezin	3713	110	38.934.858,00	1.310.000,00	3,36%
Herstelgerichte afhandeling		540	6.382.000,00	583.000,00	9,14%
Crisishulp aan huis	20	540	2.944.929,28	40.000,00	1,36%
Projectfinanciering			10.831.131,00	870.000,00	8,03%
TOTAAL			290.697.465,28	9.600.000,00	3,30%

Opmerking: cijfers 2011

Knelpunt: Tekort aan begeleiding

In de sector van de bijzondere jeugdbijstand stellen we vast dat de programmatie in Brussel nog niet volledig is ingevuld.

Het aantal minderjarigen in de bijzondere jeugdbijstand steeg van 14.798 in 2000 tot 26.235 in 2010. De vraag zal in Brussel nog extra toenemen, in vergelijking met Vlaanderen, door het hogere geboortecijfer.

Brussel is, inzake bijzondere jeugdbijstand, geen apart werkingsgebied en wordt samengenomen met Vlaams-Brabant. Veel voorzieningen hebben immers een bovenlokaal karakter. Sommige diensten van de bijzondere jeugdbijstand hebben echter een uitgesproken lokaal karakter. We kunnen een eerste onderscheid maken tussen de residentiële en ambulante begeleiding. Thuisbegeleidingsdiensten, diensten voor begeleid zelfstandig wonen en diensten voor crisishulp aan huis bieden ambulante begeleiding aan. Deze diensten zijn dan ook lokale diensten. Dagcentra zijn semi-residentiële diensten; aangezien het gaat om de begeleiding van schoolgaande jeugd in de week na de schooluren en tijdens de vakantiedagen en begeleiding van gezinnen kunnen we deze diensten ook als lokale diensten beschouwen.

In de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 2011-2012 werd aangegeven dat er middelen zouden worden vrijgemaakt om de bijzondere jeugdbijstand te versterken in 2011 en 2012. De middelen werden in het bijzonder ingezet om jongeren en gezinnen in de eigen context te begeleiden. Het mobiele aanbod, zowel thuisbegeleiding als begeleid zelfstandig wonen, heeft capaciteitsuitbreiding gekregen. Deze uitgesproken lokale dienstverlening dient ook voldoende aanwezig te zijn in het Brussels hoofdstedelijk gewest zelf, dicht bij de cliënt.

Wat de residentiële begeleiding, begeleidingstehuizen en onthaal-oriëntatie- en observatiecentra, betreft, dienen deze voldoende uitgebouwd te zijn in Vlaams-Brabant en Brussel, aangezien deze diensten eerder als bovenlokaal kunnen beschouwd worden. Hoewel de afstand tot de cliënt, jongere, iets groter kan zijn dan bij ambulante begeleiding, moeten we rekening houden met het feit dat bij een begeleiding in een begeleidingstehuis ook de gezinnen (indien mogelijk) betrokken worden bij de begeleiding van de jongere. Een oriëntatie en observatie kan ook ambulant georganiseerd worden zodat de jongeren elke dag naar huis gaan. Ook bij deze diensten is er dus een duidelijke lokale link met de thuissituatie, het gezin, waardoor de afstand tussen de begeleiding en het gezin van de jongere niet te groot mag zijn. Deze diensten kunnen dus bovenlokaal worden uitgebouwd in Vlaams-Brabant met ook begeleiding voor Brusselse jongeren of in Brussel met ook begeleiding voor jongeren uit Vlaams-Brabant. Hierbij moet gewaakt worden over een evenredige verdeling tussen Brussel en Vlaams -Brabant.

■ 2. INVESTERINGEN

1. Klaverbladfinanciering

In de beleidsbrief Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2011-2012 wordt het treffend verwoord dat samenwerking tussen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met andere beleidsdomeinen cruciaal is: *‘Dwarsverbindingen binnen het beleidsdomein vullen we aan met partnerschappen met andere beleidsdomeinen, zoals werk, wonen en onderwijs. Samenwerking is hét sleutelwoord wil een welzijns-, gezondheids en gezinsbeleid effectief zijn.’* Dit kunnen we moeilijk tegenspreken.

Er wordt meer en meer samengewerkt met andere beleidsdomeinen. Op zich is dit een goede zaak, voor Vlaanderen en Brussel. Vaak gaat het echter over een samenwerking tussen een beleidsdomein met gemeenschapsbevoegdheden (welzijn, volksgezondheid en gezin) en beleidsdomeinen met gewestbevoegdheden (wonen, werk, milieu, ...) of beleidsdomeinen met deels gemeenschaps-, deels gewestbevoegdheden, zoals sociale economie. Deze samenwerkingen gaan meestal gepaard met klaverbladfinanciering: dit is een gedeelde financiering door de verschillende samenwerkende beleidsdomeinen. Een dergelijke samenwerking is vaak problematisch voor Brussel, aangezien er geen gelijkaardig samenwerkingsverband wordt gevormd met de bevoegde gewestminister(s) in het Brussels hoofdstedelijk gewest en er omwille van de klaverbladfinanciering geen middelen worden vrijgemaakt voor Brussel. Brussel valt in dergelijke samenwerkingsprojecten dan ook meestal volledig uit de boot.

Knelpunt 1: Projecten wonen-welzijn

Zowel de minister van Wonen als de minister van Welzijn hebben acties opgenomen in hun beleidsnota's voor wat het raakvlak tussen de beleidsdomeinen wonen en welzijn betreft, waaronder de oprichting van een Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn.

Beide ministers hebben in het voorjaar van 2010 een 'afsprakennota wonen-welzijn' ontwikkeld. In deze conceptnota worden een aantal keuzes verduidelijkt met betrekking tot de beoogde samenwerking tussen de beleidsvelden Wonen en Welzijn. Ze willen met name samen vorm geven aan de uitvoering van (deelaspecten van) het woonzorgdecreet, de woonbegeleiding (zowel in de sociale huisvesting als op de private huurmarkt), een evenwichtig doelgroepenbeleid, toegankelijkheid en aanpasbaar wonen, afstemming in de programmatie van de huisvesting voor personen met een handicap, de realisatie van vernieuwende beleidsinzichten via experimenten, de optimalisatie van de onderlinge informatie-uitwisseling tussen woon- en welzijnsactoren.

De Interdepartementale Cel werkt als toetssteen of begeleidt het operationeel invullen van de thema's opgenomen in de bovengenoemde afsprakennota. Er werd afgesproken dat de cel minstens twee keer per jaar zal samenkomen, afhankelijk van de ontwikkelingen van de vooropgestelde acties in de clusters van de conceptnota. Alle relevante partners van de beleidsdomeinen Wonen en Welzijn participeren aan de interdepartementale cel, met inbegrip van de gebruikers. Naast deze leden kunnen, in functie van de agenda, ook andere actoren worden betrokken. Bij de samenstelling van de leden werd er echter niet geopteerd voor een regionale dekking, maar is ervoor gezorgd dat alle voor de samenwerking relevante geledingen aanwezig zijn. Er zijn met andere woorden geen vertegenwoordigers van het Brusselse werkveld als vaste leden opgenomen in de Cel.

Eind 2010 werd een projectoproep gelanceerd voor de ontwikkeling van experimentele samenwerkingsprojecten tussen Wonen en Welzijn. Deze was beperkt tot de voorzieningen gevestigd in het Vlaams gewest, gelet op de afgebakende gewestbevoegdheid van het beleidsdomein Wonen, waardoor geen enkel Brussels project geselecteerd werd. Het was ook een eenmalige oproep. We willen de geselecteerde projecten namelijk de kans geven om binnen een regel-luw kader een voldoende ruime experimenteertijd te nemen om tot vernieuwde resultaten en inzichten te komen in de samenwerking tussen welzijns- en woonactoren. Concreet betekent dit dan ook dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet kan intekenen op de voorbije projectoproep.

Men stelt echter vast dat, naarmate het welzijnsbeleid in Brussel veel meer de nadruk legt op een geïntegreerde aanpak van wonen en welzijn, analoog aan de situatie in Vlaanderen, er meer vragen komen over de mogelijke aanpak in de Brusselse context waar het woonbeleid niet meer behoort tot de actieradius van de Vlaamse overheid. Daarom zijn er in het voorjaar van 2012 enkele ontmoetingen geweest tussen de minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Brusselse staatssecretaris voor Huisvesting, om te onderzoeken hoe een gelijkaardige projectoproep kan worden gelanceerd in Brussel.

Daarnaast is er vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin eind 2011 een ondersteuning geboden aan het initiatief 'BILOBA Huis', gerealiseerd door de coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk 'E.M.M.A.' (d.i. de samenwerking tussen Emancipatie via Arbeid, Maison Médicale du Nord en Aksent), als interessant woonproject ter stimulering van een solidaire leefomgeving voor (allochtone) ouderen in de Schaarbeekse Brabantwijk. Hiervoor werd 25.000 euro voorzien.

Knelpunt 2: Arbeidszorg – W² concept

In alle beleidsdocumenten, zowel het regeerakkoord als de beleidsnota en de beleidsbrieven van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), wordt de noodzakelijke samenwerking tussen de beleidsdomeinen WVG en Werk en Sociale Economie (WSE) in de verf gezet.

Mensen die ver van de arbeidsmarkt verwijderd zijn, mensen met MMPP-problemen (medische, mentale, psychische of psychiatrische problemen), hebben nood aan specifieke werk-welzijnstrajecten om hen op weg te helpen naar een job. De beleidsdomeinen WSE en WVG werken samen een dergelijk werk-welzijnstraject uit, het zogenaamde W² concept. De organisatie van dit nieuwe concept zal beschreven worden in een decreet.

Als betaalde arbeid niet mogelijk blijkt, moet er gezocht worden naar een warme overdracht naar andere activiteiten met een aangepast vervangingsinkomen, zoals arbeidszorg. Ook voor arbeidszorg, dat momenteel door verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus wordt georganiseerd en gesubsidieerd, zullen WVG en WSE een gepast kader uitwerken.

Voor arbeidszorg worden momenteel subsidies vanuit Vlaanderen toegekend, in het kader van de sociale werkplaatsen, het Meerbanenplan en Begeleid werken voor personen met een handicap. In Brussel zijn er geen arbeidszorgplaatsen in het kader van een sociale werkplaats. Er is enkel de beschutte werkplaats Kanunnik Triest, die vanuit Vlaanderen, beleidsdomein Sociale Economie wordt gesubsidieerd, maar die geen arbeidszorg organiseert. Er worden evenmin arbeidszorgplaatsen gesubsidieerd via het Meerbanenplan. Via het Meerbanenplan kunnen immers enkel arbeidszorgplaatsen gesubsidieerd worden voor arbeidszorgmedewerkers met domicilie in Vlaanderen. In Brussel is er tot nu toe geen specifiek aanbod begeleid werken. Bij de dagcentra die dat voor 2011 reeds deden, zitten de kosten verweven in de dagcentrumsubsidie; in de toekomst kan dat voor alle dagcentra het geval zijn. Van de Vlaamse middelen die momenteel in arbeidszorg geïnvesteerd worden, gaan er geen middelen naar Brussel.

Momenteel organiseert enkel Atelier Groot Eiland Nederlandstalige arbeidszorgplaatsen in het Brussels hoofdstedelijk gewest. Atelier Groot Eiland is een vereniging voor sociale tewerkstelling, opleiding en werkervaring ten behoeve van kansarme langdurig laaggeschoolde werkzoekenden uit het Brusselse. Het realiseren van 'recht op arbeid' staat hierbij centraal als hefboom voor armoedebestrijding. In de mate van het mogelijke wordt gestreefd naar psychosociale en maatschappelijke integratie van de doelgroep in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Atelier Groot Eiland telt vier ateliers: een sociaal restaurant, een schrijnwerkerij, een verzendingsatelier en een arbeidszorgplaats. Atelier Groot Eiland wordt erkend door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, door een PLOW-erkenning, door een samenwerking met Actiris, via tewerkstellingsprogramma's (DSP en Gesco), via een DAC-programma en een diversiteitslabel via Actiris. De arbeidszorgplaatsen worden gesubsidieerd via tijdelijke Stedenfondsmiddelen van VGC-WGG; voor 2013 wordt 183.000 euro voorzien.

Ook CAW Archipel, deelwerking geïntegreerde thuislozenzorg HOB0, organiseert arbeidszorg op de thuislozenboerderij Kodiel in Merchtem. Kodiel werkt samen met 12 Brusselse onthaalhuizen. Aangezien er voor zorgboerderijen eveneens doorstroomresultaten verwacht worden en het publiek hiervoor te zwak is, wordt Kodiel niet erkend als zorgboerderij. Ze vinden zelf dat ze het dichtst aanleunen bij een dagcentrum, maar zonder de therapeutische werking. Ze worden dus ook niet erkend door welzijn. De financiering is tijdelijk met middelen van de Koning Boudewijnstichting en het integratiedecreet.

Voor de huidige Nederlandstalige arbeidszorgplaatsen in Brussel is er met andere woorden geen structurele financiering: ze bevinden zich in een regelgevend vacuüm.

De vragen rijzen of het bij W² en arbeidszorg gaat om het regelen van een gemeenschaps- dan wel een gewestaangelegenheid, en bijgevolg in welke mate Vlaanderen hiervoor bevoegd is in Brussel. Zowel bij W² als bij arbeidszorg gaat het om een mix van welzijn/zorg (gemeenschapsmaterie), sociale economie (gemeenschaps- en gewestmaterie) en werk (hoofdzakelijk gewestmaterie). Aangezien arbeidszorg en W² (en bij uitbreiding sociale economie) zich bevinden in een juridisch kluwen van gemeenschaps- en gewestbevoegdheden is het onduidelijk voor welke aspecten Vlaanderen precies bevoegd is in Brussel. Dit moet worden uitgeklaard om te voorkomen dat arbeidszorg in Brussel in een juridisch vacuüm blijft. Bij het zoeken naar een oplossing dient er in elk geval rekening gehouden te worden met het feit dat de Vlaamse Gemeenschap onbevoegd is ten aanzien van natuurlijke personen in het Brussels hoofdstedelijk gewest. De niet-toepasselijkheid van Vlaamse decreten op particulieren verhindert echter niet dat de Vlaamse Brusselaar vrijwillig een beroep kan doen op een instelling die gevestigd is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en die wegens haar activiteiten of organisatie moet worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap, en zich hierdoor indirect onderwerpt aan de regelgeving die op die instelling van toepassing is.

Knelpunt 3: Oproep preventieve gezinsondersteuning

In het najaar van 2011 hebben de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Armoedebestrijding, Onderwijs en Werk en Sociale Economie een oproep gelanceerd voor initiatieven die een aanbod bieden in het kader van integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning en zich richten tot maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Doelstellingen van deze initiatieven bestaan erin om peuters tijdig en goed voorbereid te laten doorstromen naar het kleuteronderwijs, ouders te versterken in hun ouderrol en hen op weg te helpen naar activering. Vanuit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie wordt voorzien in een erkenning als initiatief in de lokale diensteneconomie en financiering voor de tewerkstelling en omkadering van doelgroepwerknemers. Vanuit de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Armoedebestrijding en Onderwijs wordt voorzien in de financiering voor inhoudelijke versterking of uitbreiding binnen de contouren van een integraal en laagdrempelig aanbod preventieve gezinsondersteuning.

Bij deze projectoproep gaat het dus om een gezamenlijk initiatief van vier beleidsdomeinen (WVG, Armoedebestrijding, Onderwijs, Werk en Sociale Economie) die alle vier (minstens gedeeltelijk) verantwoordelijk zijn voor gemeenschapsmaterie en dus bevoegd zijn in Vlaanderen en Brussel. De projecten zullen gefinancierd worden op basis van een klaverbladfinanciering door alle betrokken beleidsdomeinen.

In de oproep (die afliep op 14 november 2011) werden alle Brusselse initiatiefnemers van bij voorbaat uitgesloten: 'De aanvragende organisatie biedt de dienstverlening in Vlaanderen aan, dit gezien Sociale Economie een gewestbevoegdheid betreft.'

Gezien de mix van gewest- en gemeenschapsmateries bij één van de betrokken beleidsdomeinen (Werk en Sociale Economie) moest er een aparte oplossing voor Brussel gezocht worden. Uiteindelijk werd er een oplossing op maat van Brussel gevonden: de Brusselse inloopteams kregen een gelijkaardige projectfinanciering gesubsidieerd vanuit alle betrokken beleidsdomeinen en het Brusselfonds, behalve het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

2. Investerings voor personen met een handicap

De Vlaamse Gemeenschap erkent en subsidieert voorzieningen en diensten voor personen met een handicap, zoals internaten, semi-internaten, tehuizen dagcentra, mobiele ondersteuningsdiensten, ... Voor de periode 2011-2014 wordt er jaarlijks in uitbreidingsbeleid voorzien. Er werd hiertoe in september 2012 een meerjarenplanning gefinaliseerd. Daarnaast wordt in samenspraak met het beleidsdomein Onderwijs onderzocht in hoeverre de internaten en semi-internaten die onder het Gemeenschapsonderwijs vallen, geïntegreerd kunnen worden in de subsidiëeringsregels van het VAPH.

Knelpunt: Semi-internaat 'Kasterlinden'

Onder de VGC ressorteert een internaat en semi-internaat voor kinderen en jongeren met een handicap: Kasterlinden. Dit is historisch gegroeid bij de regionalisering van de bevoegdheden inzake gehandicaptenzorg. Dit internaat en semi-internaat is niet erkend door - en ontvangt derhalve ook geen subsidiëring vanuit - het VAPH. De VGC heeft niet de middelen om dit aanbod op een zelfde niveau te financieren als dat binnen het VAPH het geval is. Daardoor hebben de jongeren die in deze voorziening verblijven, die minstens ten dele ook een VAPH-inschrijving hebben, niet dezelfde zorg als jongeren binnen VAPH-voorzieningen.

Binnen het uitbreidingsbeleid dat voorhanden is voor de sector personen met een handicap, is het niet haalbaar om op korte termijn middelen te voorzien voor de overheveling van deze capaciteit. Dit zou ten koste gaan van het wegwerken van de wachtlijsten; het gaat om reeds bestaande plaatsen. Anderzijds is het niet billijk dat jongeren in Brussel niet dezelfde kwaliteit van ondersteuning zouden kunnen genieten. Er dient dus op termijn een uitweg gezocht te worden om (stapsgewijs) te komen tot een volwaardige erkenning als internaat en semi-internaat door het VAPH, zonder dat dit de beschikbare uitbreidingsmiddelen hypothekeert. Binnen de uitbreidingsmiddelen 2011-2014 kunnen geen middelen vrijgemaakt worden. Er dient dus een andere budgettaire oplossing gevonden te worden. Naast de voorziening van de VGC zijn er nog een aantal internaten en semi-internaten gesubsidieerd door het Gemeenschapsonderwijs: ook daar is er een politiek akkoord om na te gaan of zij niet onder een VAPH-erkenning en -subsidieering zouden kunnen vallen.

3. Investerings via het VIPA

Het VIPA (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden) verleent financiële steun aan welzijns- en gezondheidsvoorzieningen die infrastructuurwerken willen uitvoeren. Dat maakt het mogelijk om voorzieningen aan te bieden die betaalbaar zijn en tegelijk beantwoorden aan de hedendaagse eisen inzake woon- en zorgcomfort. Concreet komen de volgende sectoren in aanmerking voor financiële steun van het VIPA:

- verzorgingsvoorzieningen en voorzieningen in de sectoren van ouderenzorg;
- personen met een handicap;
- kinderopvang;
- preventieve en ambulante gezondheidszorg;
- algemeen welzijnswerk;
- bijzondere jeugdbijstand.

Knelpunt: De hogere grondprijzen in Brussel voor gelijke VIPA-subsidiëring in heel Vlaanderen en Brussel

De subsidies of de maximale subsidiabele bedragen van het VIPA worden bepaald op basis van de te bouwen oppervlakte (in m²). In het geval van de uitbreiding van bestaande infrastructuur geldt bijvoorbeeld een VIPA-subsidiëring van 500 euro/m² voor de bouwwerken (cijfer per 1/1/1994, excl. btw en 10 % algemene kosten). De VIPA-subsidiëring houdt geen rekening met de grondprijzen, noch met de geografische ligging. Bouwgrond zelf wordt door het VIPA nooit gesubsidieerd. Dit wordt voor een stad als Brussel als een knelpunt ervaren.

Waar het VIPA op inspeelt, is om - specifiek betreffende de aankoop van infrastructuur (al dan niet in combinatie met verbouwing) met het oog op een bestemming in de welzijn- en gezondheidszorg - een verhoogde maximale subsidiegrens te hanteren voor de initiatieven uit Brussel of uit de centrum- en grootsteden. Deze grens ligt 25 % hoger dan in de andere gemeenten en steden.

Als het aan te kopen gebouw gelegen is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, in een grootstad of in een centrumstad, is het subsidiebedrag maximaal 100% van het basisbedrag van de investeringssubsidie bij nieuwbouw (dus even hoog in plaats van 75% ervan). Dit geldt enkel voor de sectoren bijzondere jeugdbijstand, algemeen welzijnswerk, personen met een handicap en preventieve en ambulante gezondheidszorg.

■ 3. INSTITUTIONEEL

1. Lokaal sociaal beleid

In het Vlaams gewest stellen de gemeenten en OCMW's een lokaal sociaal beleidsplan op, samen met actoren en voorzieningen. De provincies hebben hierbij een ondersteunende taak. In het Brussels hoofdstedelijk gewest stelt de VGC een lokaal sociaal beleidsplan op. Overleg en samenwerking met de lokale overheden in het Brussels hoofdstedelijk gewest is echter een knelpunt. Hetzelfde geldt in meer of mindere mate ook voor overleg en afstemming met Franstalige en bicommunautaire voorzieningen.

Sector	Totaal			Brussel					
	Organi- -saties	VTE	Subsidie	Organisaties		VTE		Subsidie	
				Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%
Algemeen Welzijnswerk	27	1.177	68.063.987	2	7,41	79,5	6,75	4.667.460	6,86
Tele-Onthaal	5	24	1.841.245	1 ²³	20,00	6	25,00	444.627	24,15
Centrum Integrale Gezinszorg ²⁴	6	262 ²⁵	6.201.938	1	16,67	32	12,21	728.687	11,75
Lokaal Sociaal Beleid									
ondersteuning door provincies	5	NVT	310.000	0	0,00				
VGC		NVT		1		NVT	NVT	62.000	
gemeentes+ OCMW's	308	NVT	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Regionaal Welzijnsoverleg	6		340.000	1	16,67			34.000	10,00
Maatschappelijk Opbouwwerk	8	128,35	8.143.130	1	12,50	16,25	12,66	1.058.589	13,00
Verenigingen waar Armen het Woord Nemen ^{26,27}	35	NVT	1.490.678	7	20,00	NVT	NVT	253.636	17,01
Schuldbemiddeling ²⁸	331	NVT	NVT	1		NVT	NVT	NVT	NVT
Vrijwilligerswerk provinciale steunpunten	6	NVT	148.000	1	16,67	NVT		24.667	16,67
verenigingen	129	NVT	1.021.337	9 ²⁹	6,98	NVT		81.042	7,93

²³ Voor Vlaams-Brabant en Brussel samen.

²⁴ Er zijn 6 centra die alle voor heel Vlaanderen bevoegd zijn; één ervan is in Brussel gevestigd.

²⁵ Capaciteitseenheden.

²⁶ Gegevens 2010, want 2009 was een overgangsjaar met ad-hoc-regelingen.

²⁷ Zonder de twee werkingen op 'bovenlokaal niveau', want die moeten in minstens 4 provincies een werking ontplooiën.

²⁸ Hiervoor kan de Vlaamse Gemeenschap CAW's en OCMW's erkennen; dit laatste alleen in het Vlaams gewest. Erkend in totaal: 305 OCMW's, 4 verenigingen en 22 CAW's.

²⁹ Het zijn alleen grote werkingen (Vlaams niveau) met zetel te Brussel.

De bovenstaande tabel geeft de sectorgegevens weer van 2009, telkens zonder de steunpunten, op Vlaams niveau. De Brusselnorm wordt over de hele lijn gehaald.

Knelpunt: De werking van lokaal sociaal beleid in het Brussels hoofdstedelijk gewest

De uitwerking van het lokaal sociaal beleid in het Brussels hoofdstedelijk gewest is geen evidentie. In het Brussels hoofdstedelijk gewest is er amper een relatie tussen lokale en gewestelijke instanties enerzijds, en de Vlaamse gemeenschap(svoorzieningen) anderzijds. De Brusselse OCMW's claimen dat zij de taak hebben om op hun werkgebied aan coördinatie en overleg te werken. Dat klopt vanuit (de formaliteit van) de organieke wet, maar de knelpunten zijn van feitelijke aard:

- de OCMW's en de meeste voorzieningen in het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn overwegend Franstalig;
- de cultuur en de organisatiekaders van het Nederlandstalige en het Franstalige welzijnswerk zijn niet altijd vergelijkbaar of overeenstemmend;
- er is niet altijd een bereidheid om samen te werken met de Vlaamse Gemeenschap.

Om voor dit knelpunt tot een oplossing te komen, is overleg nodig tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VGC, de GGC en de lokale overheden om een kader voor samenwerking tot stand te kunnen brengen.

2. Diensten voor schuldbemiddeling

Door Vlaanderen worden de OCMW's (gewest) en de CAW's (gemeenschap) erkend als diensten voor schuldbemiddeling. In het Brussels hoofdstedelijk gewest wordt slechts één van de twee CAW's (Archipel) erkend op grond van de gemeenschapsbevoegdheid (het andere CAW vroeg geen erkenning). De OCMW's en andere organisaties voor schuldbemiddeling worden door de GGC erkend op gewestbasis.

In 2009 waren er 1348 geregistreerde dossiers inzake schuldbemiddeling in het Brussels hoofdstedelijk gewest; in 2010 waren dat er 896. Het aantal geregistreerde dossiers in Brussel bedraagt minder dan 1% van dat in het Vlaams gewest. De cijfers zijn evenwel niet te vergelijken omdat in het Vlaams gewest zowel OCMW's als CAW's erkend zijn en in Brussel enkel één CAW; de OCMW's zitten immers in een eigen gewestelijk circuit, evenals de (Franstalige) voorzieningen.

Knelpunt: Overleg en samenwerking tussen de verschillende diensten voor schuldbemiddeling

De Vlaamse Gemeenschap erkent zowel op gewestbasis (OCMW) als op gemeenschapsbasis (CAW), maar in Brussel kan alleen dit laatste. In het Brussels hoofdstedelijk gewest erkent de GGC OCMW's en andere organisaties op gewestbasis. Hierbij rijzen vaak voorkomende problemen zoals taalgebruik en samenwerking met Nederlandstalige voorzieningen.

De VGC heeft geen bevoegdheden inzake schuldbemiddeling.

3. Armoedebestrijding

Armoedebestrijding vereist een inclusieve aanpak en is met andere woorden een taak en opdracht van elk beleidsdomein en elk overheidsniveau (federale overheid, gemeenschappen, gewesten, de gemeenschapscommissies, provincies en gemeenten).

Hierbij kunnen problemen rijzen:

- indien het beleid gecoördineerd moet worden, al dan niet via een (interministeriële) conferentie of een coördinerend minister. Het beleid van verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus kan samenvloeien of botsen;

- waar er een corrigerend beleid gevoerd wordt. Dikwijls gebeurt dat vanuit welzijn (gemeenschap), maar liggen de problemen op het gebied van wonen of werken (gewest).

De Vlaamse Gemeenschap erkent en subsidieert in Brussel organisaties die strijden tegen armoede, achterstelling en uitsluiting: de verenigingen waar armen het woord nemen en samenlevingsopbouw/opbouwwerk. Dat gebeurt vanuit en binnen de bevoegdheid Welzijn, omdat het aanpakken van die problemen het welzijn verhoogt. De bedoeling is dat daardoor participatie aan het beleid bevorderd wordt doordat beter rekening gehouden wordt met de stem en de ervaringen van mensen in armoede. Dat beleid kan inhoudelijk op elk bevoegdheidsgebied gesitueerd zijn: lokaal, federaal, gemeenschap, gewest.

Met het oog op een integrale aanpak en een globale benadering is de samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VGC en de andere Brusselse overheden gerealiseerd door de participatie van de Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse Permanente IKW Armoede.

4. Thuislozenzorg

In de 'Interdepartementale werkgroep Wonen/Welzijn en Thuislozenzorg' ontmoeten de gemeenschapsmateries van Welzijn de gewestmaterie van Wonen om afspraken te maken. Voor het Vlaams gewest is dat geen probleem. Er is echter geen gelijkaardig forum voor Brussel: huisvesting is een gewestbevoegdheid, welzijn een gemeenschapsbevoegdheid. Hetzelfde geldt voor thuislozenzorg.

5. Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

Voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden bestaat het probleem dat er langs Franstalige kant nog geen duidelijkheid is over beleid en taakverdeling. In deze omstandigheden kunnen geen overeenkomsten afgesloten worden, noch een taakverdeling worden uitgewerkt.

Strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in het Brussels hoofdstedelijk gewest

- Algemene bevoegdheid Vlaamse Gemeenschap

De Vlaamse Gemeenschap is in het Brussels hoofdstedelijk gewest bevoegd voor de hulp- en dienstverlening aan Nederlandstalige en anderstalige gedetineerden.

- Beleidsdomein Werk

Bevoegdheidsverdeling: Arbeid en tewerkstelling is een gewestmaterie; opleiding is een gemeenschapsbevoegdheid. In Brussel is Actiris bevoegd voor arbeidsbemiddeling, de VDAB voor de Nederlandstalige beroepsopleidingen (Bruxelles Formation voor de Franstalige Beroepsopleidingen).

In de gevangenis: Actiris komt niet rechtstreeks in de Brusselse gevangenissen. Wel geeft Actiris projectmiddelen aan Groep Intro (Nederlandstalig) en Après asbl (Franstalig) om de arbeidsbemiddeling op te nemen.

De Brusselse Detentieconsulent van de VDAB komt wel in de gevangenis (40%), hoewel de VDAB strikt genomen geen opdracht heeft naar arbeidsbemiddeling toe in het Brussels hoofdstedelijk gewest. De VDAB engageerde zich, in samenspraak met Actiris en naar analogie van het werk in de Vlaamse gevangenissen, om de arbeidsbemiddeling en toeleiding naar werk voor de Vlaamse

gedetineerden (woonplaats in Vlaanderen) in de Brusselse gevangenissen op te nemen. Momenteel stelt de VDAB in Brussel een detentieconsultant tewerk binnen haar bestaande Brusselse equipe.

In de praktijk werken de VDAB en Groep Intro goed en nauw samen en is er overleg en doorstroming van cliënten. *Voorbeeld: een Nederlandstalige gedetineerde uit Brussel die wordt toegeleid naar een beroepsopleiding zal worden ingeschreven als vrije werkzoekende bij Actiris en zal ook ingeschreven worden bij de VDAB voor de opleiding zelf.*

- Beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn, Sport, Cultuur en Gezondheid

Vlaamse Gemeenschap en VGC: In het kader van het Strategisch plan hulp- en dienstverlening kent de Vlaamse Gemeenschap binnen de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn middelen toe voor de Brusselse gevangenissen aan respectievelijk het Consortium Brucovo en het CAW Archipel. In het kader van het decreet Consortia Volwassenenonderwijs heeft Brucovo een coördinatieopdracht en verzorgt het onder meer opleidingen voor gedetineerden. Sinds augustus 2010 wordt er een jaarlijks hernieuwbare projectsubsidie van 0,5 VTE toegekend aan het Consortium Brucovo.

Op het vlak van Sport zijn de gesprekken met de VGC lopende. Het lijkt aangewezen om hierover het overleg tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap te intensifiëren.

- Brussels Strategisch Plan

Het Brussels Strategisch Plan wordt voorbereid in het, bij Ministerieel Besluit opgerichte, Overlegcomité Justitieel Welzijnswerk (2006). Dit plan is nodig om de samenwerking tussen de verschillende bevoegde overheden in Brussel te bekrachtigen, en mensen en middelen op elkaar af te stemmen. Overeenkomsten die nu eerder informeel bestaan kunnen op die manier structureel verankerd worden, zoals bijvoorbeeld de afstemming tussen Actiris en VDAB en de toekenning van middelen inzake Onderwijs aan het Consortium.

6. Integrale Jeugdhulp

Dat Brussel een multiculturele stad is, blijkt onder meer uit het aandeel personen met een vreemde nationaliteit in de totale bevolking (28%). Het is dan ook belangrijk om naast nationaliteit eveneens rekening te houden met de herkomst van de Brusselse bevolking. Als we de nationaliteit van oorsprong in ogenschouw nemen, blijkt in 2006 maar liefst 55,2% van de Brusselse bevolking van vreemde herkomst te zijn (zie de algemene omgevingsanalyse in het eindrapport van de Task Force Brussel). In Brussel worden dan ook bijna honderd talen gesproken. In 2006 gaf de taalbarometer aan dat 28,2% van de Brusselaars het Nederlands goed tot uitstekend beheerst, terwijl het in 2001 nog om 33,3% ging.

Deze culturele en taalverschillen zorgen ervoor dat de toegankelijkheid van de hulpverlening geen evidentie is. Hulpverlening begint immers met 'elkaar begrijpen', en net dat is zo moeilijk in het Brussels hoofdstedelijk gewest, gezien de culturele en taalverschillen.

De Integrale Jeugdhulp botst op verschillende problemen in Brussel: de meertaligheid en cultuurverschillen, de capaciteit en het grote personeelsverloop, wat problematisch is voor de continuïteit van de hulpverlening ten aanzien van de cliënt.

Knelpunt 1: Samenwerking tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap

De VGC vervult op het vlak van regionaal overleg en samenwerking een belangrijke rol. In deze opdrachten zijn er verschillende raakvlakken met de functie en doelstellingen van de regionale stuurgroep wat betreft

jeugdhulp. Samenwerking tussen de VGC en integrale jeugdhulp is belangrijk en is ook in het Convenant tussen de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de provincies en de VGC opgenomen. Het Convenant is echter niet geconcretiseerd.

Het aantal voorzieningen is klein, de energie die overblijft om nieuwe zaken te onderzoeken en uit te voeren beperkt, want er wordt telkens een beroep gedaan op hetzelfde kleine aantal voorzieningen om deze nieuwe initiatieven te nemen.

Knelpunt 2: Taal

Een andere concrete moeilijkheid is de taal. In principe moet de hulp verleend door Nederlandstalige voorzieningen in het Nederlands gebeuren. In de praktijk is dit niet vol te houden. Heel wat cliënten kunnen alleen geholpen worden in het Frans of het Engels. Hulpverleners op het terrein hebben het gevoel dat meer dan 80% van het cliënteel anderstalig is, waarvan een groot aantal het Frans niet machtig is. Ondersteuning van hulpverleners is noodzakelijk. Initiatieven zijn echter versnipperd over verschillende beleidsdomeinen (Onderwijs, WVG, Integratie, Gezondheidszorg). Samenwerking en financiering van deze samenwerking zijn niet evident.

Een vaak gehoorde klacht is dat burgers de hulpverlening niet kennen of niet doorverwezen worden omdat (Franstalige) toeleiders het Nederlandstalige aanbod onvoldoende kennen.

Knelpunt 3: Samenwerking met Brusselse gewestelijke diensten en Franstalige voorzieningen

Betaalbare huisvesting voor Brusselse jongeren uit begeleid zelfstandig wonen is een probleem. Samenwerking tussen Welzijn, OCMW en Huisvesting is geen evidentie. Hetzelfde geldt voor de samenwerking met Tewerkstelling.

Samenwerking met de Franstalige voorzieningen is nog steeds een moeilijk gegeven. Een overzicht krijgen van het aanbod in Brussel is niet gemakkelijk. Voorzieningen zijn anders georganiseerd in Brussel dan in Vlaanderen. Het equivalent vinden van 'de brede instap' heeft veel tijd gevraagd en dan nog is er geen zekerheid dat we nu een adequaat en volledig overzicht hebben. Dezelfde noodzaak tot samenwerking dringt zich op bij crisisjeugdhulp. Verwijzers als politie maken geen onderscheid naar taal. Ofwel verwijzen ze, ofwel niet.

7. Preventie van niet-overdraagbare aandoeningen en gezondheidsbevordering

Bevolkingsonderzoeken

Borstkankeropsporing is een gemeenschapsbevoegdheid. Aangezien in Brussel niet geweten is welke vrouw uit de doelgroep 50-69 jaar tot welke gemeenschap behoort of mag gerekend worden, wordt een gezamenlijke brief (tweetalig en in feite bicommunautair initiatief) naar iedere Brusselse vrouw gestuurd. Dit gebeurt, zoals de Bijzondere Wet het voorschrijft, door de GGC.

Vlaanderen betaalt, in uitvoering van een hierover gesloten protocol, 50.000 euro aan de vzw Brumammo. De financiering betreft een forfaitair bedrag vastgelegd in het protocol.

Als in de toekomst Vlaamse bevolkingsonderzoeken naar baarmoederhalskanker en darmkanker zullen worden georganiseerd, zal, zoals bij borstkanker, de in Brussel wonende doelgroep niet worden uitgenodigd door de Vlaamse organisaties die hiervoor zullen instaan.

Voor de opsporing van aangeboren aandoeningen op een bloedstaal bij pasgeborenen is de materniteit van de geboorte of, bij thuisbevallingen, de keuze van de vroedvrouw of arts die de bevalling begeleidt, bepalend voor de aard van de opgespoorde aandoeningen en voor het feit of Vlaanderen dit al dan niet financiert.

Logo's

Logo Brussel staat enkel in voor het verspreiden van methodieken en materialen naar organisaties met een Nederlandstalig karakter.

Nederlandstalige organisaties, gevestigd in Brussel met preventieve opdrachten naar de bevolking, richten zich tot iedereen die op hen een beroep doet (bv. suïcidepreventiewerkers CGG). Organisaties uit Vlaanderen (bv. partnerorganisaties) die andere organisaties (bv. organisaties met terreinwerking) of andere intermediairen moeten ondersteunen, doen dit enkel ten aanzien van organisaties of intermediairen in Brussel voor zover die te kennen hebben gegeven unicommunautair Nederlandstalig te zijn. Gezien het beperkte aantal terreinwerkers in Brussel, kunnen de tools van Vlaanderen moeilijk vertaald en geïmplementeerd worden op het werkveld.

8. Preventie van overdraagbare aandoeningen

De Vlaamse Gemeenschap is enkel bevoegd voor de unicommunautaire instellingen.

De organisatie van de tuberculosebestrijding richt zich op zieken (TBC-patiënten), hun te onderzoeken contacten en afgebakende risicogroepen (nieuwe immigranten uit hoge incidentiële landen voor TBC, asielzoekers en alleenstaande minderjarige asielzoekers, daklozen (van 2001 tot 2011), intraveneuze druggebruikers, gevangenen). (cf. infra)

Vergelijkbare problemen stellen zich ook voor de andere – meer dan dertig – meldingsplichtige aandoeningen, evenwel voor geen enkele op helemaal dezelfde manier als bij tuberculose.

Inzake vaccinaties zijn er potentiële verschillen tussen de Franse en de Vlaamse Gemeenschap in doelgroep en gebruikte vaccins (bv. geen tetanus-difterie voor volwassenen in de Franse Gemeenschap, ander HPV-vaccin in beide gemeenschappen), waardoor het voor individuele artsen moeilijk wordt om te weten wat ze moeten bestellen. Op de Gezondheidsconferentie Vaccinaties van 21 april 2012 is afstemming in verband met Brussel, ten behoeve van een optimale dienstverlening, in de acties ter realisatie van de gezondheidsdoelstelling opgenomen.

9. Milieu en gezondheid

De werking rond milieu en gezondheid is moeilijk omdat milieu een gewest-, en gezondheid een gemeenschapsbevoegdheid is. Bijgevolg overlapt de werking voor het Vlaams gewest op administratief vlak wel (respectievelijk Leefmilieu, Natuur en Energie en het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en de Logo's) en voor de Brusselse overheden niet.

Dit betekent ook dat Logo Brussel vanuit de Vlaamse Gemeenschap geen werking heeft rond het thema Gezondheid en Milieu.

■ 4. REGELGEVEND KADER

Het regelgevend kader, met name de Vlaamse decreten, is niet altijd aangepast aan Brussel. De specifieke Brusselse context wordt uit het oog verloren waardoor er geen apart Brusselluik wordt voorzien en de regelgeving niet uitvoerbaar is op het Brusselse terrein. Of: een bevoegdheid bevindt zich op de grens van gewest- en gemeenschapsmateries waardoor de bevoegdheid voor Brussel wel eens uit het oog wordt verloren.

Op dit vlak kunnen we de onderstaande regelgeving aanhalen als knelpunten.

1. Zorgregiodecreet

Het Zorgregiodecreet regelt de indeling van Vlaanderen in zorgregio's en vormt onder meer de basis voor programmering en samenwerking. Het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is nooit een zorgregio geweest in het Zorgregiodecreet, aangezien dit geen deel uitmaakt van het Vlaams gewest en het decreet zich daartoe beperkt. Het Zorgregiodecreet regelt echter een gemeenschapsbevoegdheid. Het is daarom niet zo evident om het toepassingsgebied simpelweg tot het Vlaams gewest te beperken.

Welzijn en Volksgezondheid zijn persoonsgebonden aangelegenheden waarvoor er in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad een complexe bevoegdheidsverdeling is uitgewerkt. Het bevoegdheidscriterium van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel is noch territoriaal, noch persoonsgebonden, maar gebonden aan de (taalkundige) organisatie van de voorzieningen. In Brussel zijn naast de Vlaamse Gemeenschap ook de GGC en de Cocof bevoegd voor de erkenning van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen. Gelet op deze wirwar aan voogdijoverheden en het gegeven dat er binnen Brussel geen subnationaliteit of territoriale opdeling bestaat, is het niet mogelijk om binnen het kader van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel de behoeften van de bevolking objectief in kaart te brengen en op het aanbod af te stemmen. De Brusselse voorzieningen zijn bijgevolg niet inpasbaar in het referentiekader van het Zorgregiodecreet.

In de sectorale uitvoeringsbesluiten waarin de programmering en de samenwerking worden bepaald op basis van de indeling in zorgregio's zoals vastgelegd in de bijlage van dit decreet, zal men daarom steeds een afzonderlijk punt over Brussel toevoegen.

2. Tuberculosebestrijding

Zowel de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de GGC als de federale overheid (RIZIV) hebben hieromtrent bevoegdheden in het Brussels hoofdstedelijk gewest.

De Vlaamse Gemeenschap heeft een beheersovereenkomst met de Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT) met een maximale jaarsubsidie van 1.181.000 euro in 2012 voor de volledige Vlaamse Gemeenschap, inclusief de Vlaamse unicommunautaire instellingen in Brussel.

De aanwezigheid van TBC in het Brussels hoofdstedelijk gewest is ongeveer twee à drie keer groter dan in de rest van Vlaanderen. In België is het TBC-voorkomen nergens hoger dan in Brussel. Daarvoor zijn diverse redenen, met als voornaamste de link tussen TBC en armoede en de grotere proportie in Brussel van inwijkelingen uit landen waar TBC veel voorkomt. Beide factoren zijn trouwens niet onafhankelijk van elkaar.

Er zijn niet alleen drie keer meer TBC-patiënten in het Brussels hoofdstedelijk gewest; deze zieken vergen ook een veel nauwere opvolging van hun behandeling opdat deze tot een goed einde zou kunnen worden gebracht. Die nauwere opvolging is nodig omdat de behandeling lang duurt en patiënten voortdurend

gemotiveerd moeten worden om deze vol te houden, ook wanneer ze geen symptomen meer vertonen maar wel nog mogelijke neveneffecten van de medicatie. Vaak begrijpen de geïnfecteerden de taal niet, leven ze aan de rand van de maatschappij en zien ze de ernst van de situatie niet in. Ze hebben vaak financiële problemen en huisvestingsproblemen, vertonen vaker risicogedrag (zoals alcoholverslaving, drugsverslaving, HIV-besmetting hetgeen hun immuniteit onderdrukt). Bovendien leidt slechte behandeling tot het ontstaan van multidrugresistentie die bij nieuwe besmettingen potentieel tot een moeilijk behandelbaar maatschappelijk probleem kan leiden, ook buiten Brussel.

Knelpunt: De veelheid van betrokken overheden en de wetgeving die niet op elkaar is afgestemd

Bij de TBC-bestrijding in het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn er te veel betrokken diensten en overheden met verschillende regelgevingen die niet op elkaar zijn afgestemd. De regelgeving met betrekking tot de meldingsplichtige infectieziekten is verschillend tussen de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap en de GGC. Ook de aanpak verschilt tussen de verschillende gemeenschappen en de GGC.

De wetgeving van de Vlaamse Gemeenschap rond melding, opsporing en bestrijding van infectieziekten zoals TBC, geeft, wat Brussel betreft, enkel de mogelijkheid te handelen in Vlaamse unicommunautaire instellingen, zoals een Vlaamse school. Een dossier van een besmetting, sowieso al een complex gegeven, wordt extra gecompliceerd doordat de ouders van het kind en diens eventueel besmette contacten en diens eventuele besmettingsbron niet tot de school behoren en niet door dezelfde entiteit kunnen worden onderzocht als de besmette persoon zelf (GGC versus Vlaamse Gemeenschap). Dit zorgt niet alleen voor weinig efficiëntie in het onderzoek, maar ook voor weinig effectiviteit. Een slechte effectiviteit van TBC-bestrijding in Brussel is slecht voor de incidentie van TBC in de regio zelf en kan ook uitdijen naar Vlaanderen en Wallonië.

Er is een aanzienlijk tekort aan middelen bij de VRGT om de TBC-problematiek in Brussel effectief aan te pakken, zowel betreffende de screening van risicogroepen en het testen van contacten van zieken als de toepassing van Direct Observed Therapy (de door de Wereldgezondheidsorganisatie aanbevolen aanpak van niet-therapietrouwe patiënten) ter voorkoming van het opduiken en verspreiden van multiresistente TBC.

Daarnaast is er ook nog de Dienst Vreemdelingenzaken, die bevoegd is voor het asielbeleid in België, wat tevens een ernstige impact heeft op de bestrijding van TBC en de regelgeving over toegang tot het grondgebied.

3. Decreet kinderopvang

Het Vlaams Parlement heeft het ontwerp van decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters goedgekeurd op 28 maart 2012. Het nieuwe decreet en zijn amendementen bevatten enkele knelpunten voor Brussel.

Knelpunt 1: Voorrangsregeling

Onder het hoofdstuk subsidiëring (artikel 8, subsidie voor opvang met een inkomenstarief, dit is trap 2) zijn bepalingen opgenomen over de voorrang in de kinderopvang. Naast de algemene verplichting om voorrang te geven aan gezinnen die opvang behoeven omwille van werksituatie, financiële situatie of

gezinssamenstelling (§1), is opgenomen dat in Brussel bijkomend voorrang geldt voor kinderen waarvan minstens één van de ouders het Nederlands voldoende machtig is (§2) en dit voor maximaal 55% van de capaciteit. Dit naar analogie met de decretaal vastgelegde voorrangsregeling in het Brusselse

Nederlandstalige onderwijs. De motivatie voor deze taalvoorrang ligt in de noodzakelijkheid van deze regel in functie van het belang van en de effectieve mogelijkheid tot ondersteuning van de (ook de Nederlandse) (taal)ontwikkeling van het kind. Omdat er ook minstens voor 45% ruimte is voor kinderen van gezinnen waar men geen Nederlands kent, en er ook voorrangregels los van taalkennis gelden (zie §1), brengt dit beleid inzake partiële taalvoorrang het noodzakelijke kansenbeleid niet in het gedrang.

Knelpunt 2: Vergunningsstelsel

Vergunningen

Een natuurlijke persoon die kinderopvang organiseert in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, kan kiezen of hij of zij een vergunning bij Kind en Gezin aanvraagt. Om een vergunning te krijgen, moeten minstens één kindbegeleider en de verantwoordelijke actieve kennis van de Nederlandse taal hebben. Deze voorwaarde geldt ook in Vlaanderen. Hiervoor komt er een overgangsregeling.

Het decreet Kinderopvang regelt een gemeenschapsaangelegenheid. Bijgevolg is Kind en Gezin enkel bevoegd voor instellingen die door hun organisatie uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap behoren. Dit betekent dat de organisatie uitsluitend Nederlandstalig is. Dit kan blijken uit de statuten, de taal waarin interne documenten worden opgesteld, de taal waarin men bijvoorbeeld bepaalde lokalen aanduidt, ... Een Nederlandstalige organisatie van kinderopvang moet aan Kind en Gezin een vergunning vragen.

Voor de gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad worden de opdrachten van het lokale bestuur opgenomen door de VGC. Hierbij is het voornamelijk van belang dat er goed gecommuniceerd wordt naar de initiatieven in het Brussels hoofdstedelijk gewest en naar de Vlaamse gemeenschap in Brussel. Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat Kind en Gezin en ONE een transitieplan zullen uitwerken in opdracht van de ministers Vandeuren en Nollet, om kwaliteitsvolle opvang in Brussel zo maximaal mogelijk te behouden.

Vergunningsvoorwaarden

Inzake de vergunningsvoorwaarden kan voor Brusselse zelfstandige opvangvoorzieningen de vergunningsvoorwaarde dat de verantwoordelijke en minstens één van de kindbegeleiders voldoende taalkennis Nederlands moeten hebben, een probleem vormen. Dit is vandaag voor de vele in wezen Franstalige zelfstandige kinderopvang met een attest van toezicht van Kind en Gezin niet evident.

Bovendien zullen de vergunningsvoorwaarden vereisen dat elke kindbegeleider beschikt over de nodige geattesteerde competenties of kwalificaties. Op dit punt is de Vlaamse regelgeving vandaag soepeler dan deze van de Franse Gemeenschap die deze vereiste reeds kent. Hierdoor wendde heel wat in wezen Franstalige opvang zich tot Kind en Gezin voor een attest van toezicht. Door deze verandering is te verwachten dat het voortbestaan van deze zelfstandige kinderopvang zonder gekwalificeerde kindbegeleiders in Brussel bedreigd zou kunnen zijn.

4. Decreet Vlaamse sociale bescherming

Het decreet Vlaamse sociale bescherming wordt opgebouwd uit vijf grote onderdelen:

- het consolideren van de bestaande zorgverzekering;
- de kindpremie;
- de maximumfactuur in de thuiszorg;
- het beperken van de kosten in de residentiële ouderenzorg;
- de Vlaamse hospitalisatieverzekering.

Het decreet Vlaamse sociale bescherming is het sluitstuk van de Vlaamse sociale bescherming en moet voorkomen dat mensen in armoede terechtkomen. De toegankelijkheid voor Nederlandstalige Brusselaars is echter geen evidentie: de Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd voor personen in het Brussels hoofdstedelijk gewest en er bestaat geen subnationaliteit. Terwijl in Vlaanderen iedereen verplicht is om deel te nemen aan dit solidaire systeem, is dit in Brussel niet het geval.

Het is een bezorgdheid dat (Nederlandstalige) Brusselaars kunnen deelnemen aan het systeem van de sociale bescherming, zonder de solidariteit van de sociale bescherming onderuit te halen.

Iedere inwoner van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad kan zich vrijwillig aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. 'Inwoner van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad' wordt gedefinieerd als 'ingeschreven in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister van een gemeente behorend tot het Brussels hoofdstedelijk gewest'.

Op deze algemene regel bestaan enkele uitzonderingen onder invloed van Europese regelgeving en internationale verdragen of protocollen. Zo hebben personen die in een andere EU- of EER-lidstaat of in Zwitserland wonen en die Belgisch sociaal verzekerd zijn uit hoofde van een tewerkstelling in Brussel, de mogelijkheid om aan te sluiten. Ook personen die in Wallonië wonen, en gebruik hebben gemaakt van hun recht op het vrije verkeer van werknemers of van de vrijheid van vestiging volgens het Europees Gemeenschapsrecht, en die in Brussel werken, kunnen aansluiten.

Aansluiten kan vanaf het jaar waarin deze personen 26 jaar worden. Personen jonger dan 25 jaar kunnen zich niet aansluiten. Zij kunnen echter wel een aanvraag voor een tenlasteneming indienen.

Inwoners van Brussel kunnen zich aansluiten bij de Vlaamse zorgverzekering door zich lid te maken van één van de zeven zorgkassen. Een persoon is aangesloten vanaf het moment dat hij de eerste bijdrage van 25 € (10 € in het geval van VT- of Omnio-statuuut op 1 januari van het voorgaande jaar) betaalt. Vanaf het jaar dat een persoon 26 jaar wordt, kan hij zich aansluiten bij één van de zeven zorgkassen. Hij kan de eerste en de tweede bijdrage bij de zorgkas betalen tot en met 31 december van het jaar dat volgt op het jaar waarin hij 26 geworden is.

Personen ouder dan 25 jaar, die vanuit het buitenland of vanuit Wallonië in Brussel komen wonen, kunnen zich ook bij een zorgkas aansluiten. Personen die in de eerste jaarhelft in Brussel komen wonen, kunnen de eerste en de tweede bijdrage betalen tot en met 31 december van het jaar volgend op het jaar waarin zij in Brussel zijn komen wonen. Personen die in de tweede jaarhelft in Brussel komen wonen, kunnen zich aansluiten door de eerste, de tweede en de derde bijdrage te betalen tot en met 31 december van het tweede jaar volgend op het jaar waarin men in Brussel is komen wonen.

Inwoners van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad zijn niet verplicht om zich aan te sluiten bij de Vlaamse zorgverzekering. Als zij ervoor kiezen om niet aan te sluiten en zij later toch aanspraak willen maken op de Vlaamse zorgverzekering, dan geldt er een dubbele sanctie:

- sanctie 1: 10 jaar aansluiting, voordat een aanvraag voor tenlasteneming mogelijk is. Op het ogenblik dat een persoon zwaar zorgbehoevend wordt en aanspraak wil maken op de Vlaamse zorgverzekering, zal hij geen recht kunnen laten gelden totdat hij 10 jaar aangesloten is;
- sanctie 2: opschorting van het recht op tenlasteneming. Op het ogenblik dat een persoon zwaar zorgbehoevend wordt en aanspraak wil maken op een vergoeding van de Vlaamse zorgverzekering, zal zijn recht met 4 maanden opgeschort worden voor elk jaar dat hij niet aangesloten was, te rekenen vanaf het tijdstip dat het voor hem mogelijk was om zich aan te sluiten. Die opschorting gaat in op het moment dat hij normaal recht had op een vergoeding van de Vlaamse zorgverzekering. Hij verliest elk recht op een vergoeding voor die periode.

Inwoners van Brussel die zich bij de zorgverzekering aansluiten maar de ledenbijdragen niet betalen, krijgen de sanctie van opschorting met verlies van rechten opgelegd. De sanctie wordt in voorkomend geval opgeteld bij de wachttijd.

Sinds 1 januari 2009 wordt het lidmaatschap automatisch en met terugwerkende kracht stopgezet wanneer personen minstens 3 keer de ledenbijdrage niet of niet volledig betaald hebben. Het lidmaatschap wordt in dat geval stopgezet op het einde van het laatste jaar waarvoor de persoon de volledige bijdrage betaald heeft. Personen die niet akkoord gaan met deze stopzetting, kunnen daartegen verzet aantekenen bij hun zorgkas.

Op 31 december 2010 waren er 50.366 leden uit het Brussels hoofdstedelijk gewest aangesloten bij de Vlaamse zorgverzekering. Op 31 december 2011 had de zorgverzekering 49.472 leden in het Brussels hoofdstedelijk gewest.

jaar	< 26			> 26		
	BHG	VL	totaal	BHG	VL	Totaal
2010	603	6.879	7.482	49.826	4.447.095	4.504.403
2009	310	6.473	6.783	51.224	4.447.023	4.498.247
2008	192	6.154	6.346	50.422	4.402.090	4.452.512
2005	29	5.422	5.451	55.704	4.210.532	4.266.236
2004	26	5.201	5.227	54.754	4.217.091	4.271.845

De tegemoetkoming van 130€ per maand wordt opgedeeld in mantel- en thuiszorg en residentiële zorg.

Ook bewoners van een Brusselse residentiële voorziening kunnen aanspraak maken op een tegemoetkoming voor residentiële zorg. Het volstaat dat de zorgbehoevende opgenomen is in een voorziening die een gelijkaardige hulp- en dienstverlening aanbiedt als de residentiële voorzieningen in Vlaanderen en die haar activiteiten op rechtmatige wijze verricht.

	Brussels hoofdstedelijk gewest				Vlaanderen			
	M&T	%	Res	%	M&T	%	Res	%
2010	1.358	0,98	2.641	3,70	137.395	98,99	68.754	96,28
2009	1.005	0,77	2.613	3,68	128.841	99,21	68.351	96,30
2008	936	0,79	2.703	3,89	117.964	99,20	66.716	96,02
2007	860	0,8	2.338	3,4	110.415	99,21	66.681	96,61
2006	656	0,6	2.361	3,5	102.633	99,35	64.837	96,47
2005	624	0,67	2.479	3,82	93.075	99,33	62.404	96,18
2004	646	0,75	2.724	4,27	85.269	99,25	61.055	95,73

Naar aanleiding van de invoering van maximumfactuur in de thuiszorg en de kindpremie, wijzigt de aansluiting bij de zorgverzekering in aansluiting bij de Vlaamse sociale bescherming. Op basis van de 'inschrijving' in het solidaire systeem van de sociale bescherming zullen inwoners van Brussel ook recht krijgen op de kindpremie en de andere onderdelen van het decreet. Er zal een nader te bepalen overgangsperiode voorzien worden, waarin inwoners van Brussel zich kunnen aansluiten bij de Vlaamse sociale bescherming en een recht kunnen openen op de maximumfactuur in de thuiszorg of de kindpremie, zonder enige sancties. De aansluiting zal moeten gebeuren vanaf de leeftijd van 18 jaar. Sluiten zij niet aan binnen deze overgangsperiode, dan zal er een wachttijd opgelegd worden van 6 jaar voor de maximumfactuur en de kindpremie. Voor de zorgverzekering blijft de wachttijd van 10 jaar behouden.

Voor de betaling van de ledenbijdrage blijft de huidige leeftijd behouden: dit moet pas gebeuren vanaf het jaar waarin men 26 wordt.

Er moet een gezond evenwicht zijn tussen de toegankelijkheid voor Brusselse gebruikers enerzijds en de financiële beheersbaarheid anderzijds.

5. Conceptnota preventieve gezinsondersteuning

Op 29 oktober 2010 lanceerde de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een strategisch plan om de preventieve gezinsondersteuning voor gezinnen met kinderen te vernieuwen.

De toekomstige Huizen van het Kind zijn één van de speerpunten binnen de conceptnota 'organisatie van de preventieve gezinsondersteuning (PreGo)', opgesteld door Kind en Gezin. Het uitgangspunt hierbij is dat het consultatiebureau voor het Jonge Kind fungeert als draaischijf voor de preventieve gezinsondersteuning. In de huidige consultatiebureaus kunnen gezinnen met jonge kinderen eenvoudig en kosteloos terecht voor preventieve medische onderzoeken en psychosociale consulten. In een Huis voor het Kind kunnen ouders onder meer terecht voor ontmoeting en opvoedingsondersteuning. Hiermee wordt een belangrijke pijler toegevoegd aan de bestaande werking.

Hieronder zijn enkele aandachtspunten opgelijst, die geformuleerd zijn op basis van de conceptnota PreGo.

Aandachtspunt 1: Organisatie van de huidige preventieve dienstverlening

Kind en Gezin is slechts een kleine partner in het Brusselse landschap (vergeleken met het aanbod van ONE, huisartsen en pediaters) met een beperkt aantal zittingen (zie eerder onder Programmatie).

Aandachtspunt 2: Coördinatie Huizen van het Kind

De werking van het consultatiebureau is gericht op kinderen van 0 tot 3 jaar. Volgens de conceptnota PreGo richt de preventieve gezinsondersteuning zich ten gevolge van het gediversifieerde aanbod tot een ruimere leeftijdsgroep van 0 tot 18 jaar. De focus van preventieve gezinsondersteuning ligt niet enkel op het gezin als leefomgeving in de enge betekenis van het woord. Ook andere leefsituaties waar kinderen en jongeren opgroeien, krijgen een belangrijke rol. We denken hier onder andere aan de kinderopvang en het onderwijs.

Het consultatiebureau wordt gezien als inrijpoort voor het verruimde aanbod. De verruimde onthaalfunctie, traditioneel in het consultatiebureau opgenomen door een vrijwilliger, vraagt een sterkere vrijwilliger / beroepskracht, meer nog in Brussel dan elders in Vlaanderen rekening houdend met lokale context (grote diversiteit van ouders).

6. Maatwerkdecreet

Omwille van persoonsgebonden factoren is de stap naar betaald werk in het normale economische circuit voor sommige mensen te groot en te moeilijk. Personen met een arbeidshandicap, mensen met medische,

mentale, psychische, psychiatrische en psychosociale problemen en langdurig werklozen die gaandeweg hun competenties hebben verloren, hebben nood aan specifieke begeleiding om betaald werk te kunnen verrichten.

Verscheidene initiatieven willen mensen daarbij ondersteunen: de beschutte en sociale werkplaatsen en de lokale diensteneconomie. Daarnaast werden er ook maatregelen zoals de invoegmaatregel ingevoerd.

Tot 31 maart 2006 werden de beschutte werkplaatsen voor personen met een handicap gesubsidieerd door het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), het huidige Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Door de herstructurering van de Vlaamse overheid onder de naam 'Beter Bestuurlijk Beleid' werd alles wat opleiding en tewerkstelling betreft, ondergebracht in het beleidsdomein 'Werk en Sociale Economie' (WSE). De beschutte werkplaatsen voor personen met een handicap werden daarom vanaf 1 april 2006 niet langer vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC, vanaf 2006: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, WVG), maar vanuit het beleidsdomein WSE betoelaagd.

In het Brussels hoofdstedelijk gewest wordt één beschutte werkplaats integraal door Vlaanderen gesubsidieerd: TWI Kanunnik Triest in Sint-Lambrechts-Woluwe. TWI stelt 180 personen te werk, onder wie 161 doelgroepmedewerkers die begeleid worden door 14 monitoren en 2 maatschappelijk assistenten.

De overige, Franstalige, beschutte werkplaatsen in Brussel worden gesubsidieerd door de Cocof.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financiert geen beschutte werkplaatsen, noch aan Nederlandstalige kant, noch aan Franstalige kant.

Knelpunt: Wettelijk kader

Sociale economie ontstond in de jaren 1980 vanuit de sociale bewegingen. Sociale economie is als begrip bijgevolg niet opgenomen in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. In de feiten situeert het domein 'sociale economie' zich op de lijn tussen gemeenschaps- en gewestbevoegdheden.

De Vlaamse Regering benadrukt dat ze een inclusieve samenleving tot stand wil brengen, wat onder meer blijkt uit het regeerakkoord, Pact2020 en belangrijke evoluties zoals de vermaatschappelijking van de zorg. Voor Vlaanderen ligt de klemtoon in de organisatie van de beschutte werkplaatsen dan ook eerder op 'het verschaffen van werk' dan op de doelgroep, 'personen met een handicap'. De Vlaamse overheid is dus eerder geneigd om de beschutte werkplaatsen, en bij uitbreiding het domein 'sociale economie', te beschouwen als een gewestmaterie.

Aan Franstalige zijde daarentegen wordt er uitdrukkelijk een verschil gemaakt tussen de beschutte en de sociale werkplaatsen. De organisatie van beschutte werkplaatsen wordt als gemeenschapsmaterie gezien, de organisatie van sociale werkplaatsen als gewestmaterie.

Deze twee verschillende visies komen samen in het Brussels hoofdstedelijk gewest, waar de Franstalige beschutte werkplaatsen gesubsidieerd worden door de Cocof. Indien Vlaanderen haar visie op sociale economie verder doortrekt, zullen/kunnen de Nederlandstalige beschutte werkplaatsen in Brussel niet langer door Vlaanderen gesubsidieerd worden. Gezien de verschillende visies (en interpretatie van de bijzondere wet van 1980) van beide landsdelen, dreigen de Nederlandstalige beschutte werkplaatsen tussen wal en schip te vallen.

5. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTENANALYSE EN VOORSTELLEN VAN OPLOSSING VOOR STEDELIJK BELEID/STEDENBELEID

■ 1. ALGEMENE SITUERING

De grote beleidslijnen van het Vlaamse Stedenbeleid staan verwoord in de beleidsnota 'Creatieve en Duurzame Steden' 2009-2014. In het kader van het Vlaamse Stedenbeleid hanteert de Vlaamse overheid verschillende instrumenten, met name: het Stedenfonds, de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten, het stadscontract, de Stadsmonitor, de Thuis in de Stad-prijs, de ondersteuning van originele en innoverende projecten en de subsidiëring van buurtstewards in het kader van het MOE (Roma-actieplan).

De VGC maakt gebruik van het Stedenfonds en participeert in de Thuis in de Stad-prijs. Ook zorgt de VGC ervoor dat private Brusselse initiatieven intekenen op de oproep originele en innoverende projecten. Aan de VGC werd bij besluit van de Vlaamse Regering dd. 15 juni 2012 een toelage toegekend van 200.000 euro voor de inzet van buurtstewards, dit vanaf september 2012.

De VGC hanteert naast deze instrumenten ook diverse andere instrumenten in het kader van haar stedelijk beleid, zoals ook beschreven in de beleidsnota Stedelijk Beleid 'In[samen]spraak' 2009-2014. De VGC werkt in het kader van haar stedelijk beleid samen met andere Brusselse overheden (gemeenten, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gemeenschapscommissies), organisaties en administratieve diensten (directie Stadsvernieuwing - Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling, ...). De VGC volgt ook stedelijke ontwikkelingsprogramma's op (Duurzame Wijkcontracten, GPDO (Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling), ...). De band met andere Vlaamse steden wordt o.a. gelegd via de vertegenwoordiging van de VGC in het dagelijks bestuur en werkgroepen van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Ten slotte werkt de VGC in het kader van haar stedelijk beleid aan een meer geïntegreerd en transversaal beleid vanuit de bevoegdheidsdomeinen van de VGC zelf.

■ 2. BESCHRIJVING VAN DE BELEIDSINSTRUMENTEN IN HET KADER VAN HET VLAAMS STEDENBELEID EN HET STEDELIJK BELEID VAN DE VGC, MET INBEGRIIP VAN DE FINANCIËLE STROMEN

1. Het Stedenfonds

De beleidsinhoud en modaliteiten in het kader van het Stedenfonds worden door de volgende regelgeving bepaald:

- het decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 17 januari 2003 tot uitvoering van het decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2009;
- de omzendbrief BA-05/08 over de jaarlijkse administratieve controle van de financiële verrichtingen in het kader van de beleidsovereenkomst en de overdracht van niet-vastgelegde trekkingsrechten.

Het decreet van 13 december 2002 wordt gevat door het planlastendecreet van 15 juli 2011. Het Stedenfondsdecreet werd daarom aangepast op 1 juni 2012. Het betreft een formele aanpassing conform het planlastendecreet. De VGC wordt niet gevat door het planlastendecreet. Daarom blijven de bepalingen uit het Stedenfondsdecreet met betrekking tot het Stedenfonds ongewijzigd. Op 21 september 2012 werd een nieuw uitvoeringsbesluit goedgekeurd. Ook in dit besluit blijven de bepalingen voor de VGC ongewijzigd, met uitzondering van de uitbetaling van de trekkingsrechten. Vanaf 2014 zal de uitbetaling, conform de steden, verlopen in 2 in plaats van in 3 schijven.

Het Stedenfonds is een belangrijk instrument in het kader van het Vlaamse Stedenbeleid. Met het Stedenfonds wil de Vlaamse overheid de Vlaamse centrumsteden en de VGC ondersteunen bij het voeren van een duurzaam stedenbeleid om de volgende doelstellingen te bereiken:

- 1° de leefbaarheid van de steden verhogen, zowel op stadsniveau als op wijkniveau;
- 2° de dualisering tegengaan;
- 3° de kwaliteit van het democratisch besturen verhogen.

De VGC wendt de middelen van het Stedenfonds aan om een duurzaam stedelijk beleid op het vlak van gemeenschapsmateries vorm te geven. De middelen uit het Stedenfonds worden toegekend nadat een beleidsovereenkomst is afgesloten.

De Vlaamse overheid en de VGC hebben tot nu toe twee beleidsovereenkomsten Stedenfonds afgesloten. De eerste beleidsovereenkomst liep van 1 januari 2003 tot en met 31 december 2007. De tweede beleidsovereenkomst loopt van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2013. Via deze beleidsovereenkomsten verbindt de VGC zich ertoe maatschappelijke effecten na te streven en somt zij de strategische keuzes op waarmee zij een bijdrage wil leveren aan het versterken van die maatschappelijke effecten. Ook legt zij vast welke operationele doelstellingen en prestaties zij wil realiseren. De VGC bepaalt deze keuzes op basis van een omgevingsanalyse. Het is de VGC die aangeeft op welke terreinen zij de middelen van het Stedenfonds prioritair wil inzetten. Deze keuzes werden besproken op een politiek overleg tussen de Vlaamse overheid en de VGC.

Via de huidige beleidsovereenkomst 2008-2013 heeft de VGC drie maatschappelijke effecten als prioritaire evoluties naar voren geschoven:

- 1. bevorderen van de positieve uitstraling van het Nederlands en van de zichtbaarheid van het Nederlandstalige netwerk;
- 2. versterken van de kansen voor maatschappelijk kwetsbare groepen;
- 3. ondersteunen van de aantrekkelijkheid van het Brussels hoofdstedelijk gewest als leefstad voor jonge (Nederlandstalige) gezinnen met kinderen en ouderen.

Om deze maatschappelijke effecten te ondersteunen zet de VGC drie strategische doelstellingen in:

- 1. een duurzaam instrumentarium ontwikkelen;
- 2. meer en betere gemeenschapsinfrastructuur uitbouwen met het doel de fysieke omgeving te verbeteren;
- 3. dienstverlening en projecten ontwikkelen met het oog op het verhogen van de leefkwaliteit.

Deze strategische doelstellingen realiseert de VGC aan de hand van een programma dat alle VGC-beleidsdomeinen omvat: cultuur, jeugd en sport; welzijn, gezondheid en gezin; onderwijs en vorming. Op deze wijze legt de VGC een duidelijke link met de reguliere beleidsdomeinen en wil zij de stedelijke aspecten van haar beleid versterken.

Andere belangrijke elementen in de beleidsovereenkomst 2008-2013 zijn:

- het bevorderen van samenhang en wisselwerking tussen de actoren, waarbij vooral brede projecten centraal staan: kinderen en jongeren, lokale dienstverlening, betrokkenheid en participatie. Samenwerking en onderlinge afstemming moeten leiden tot een grotere herkenbaarheid van de VGC;
- het bevorderen van de kwaliteit dankzij een betere dienstverlening waardoor de zichtbaarheid wordt versterkt en het investeren in de uitbreiding en verbetering van de gemeenschapsinfrastructuur;
- het Nederlands als rode draad doorheen alle projecten en initiatieven om op deze wijze de kennis van het Nederlands te ondersteunen.

Om dit programma te realiseren, neemt de VGC ten opzichte van tal van gesubsidieerde partners een actieve regierol op en sluit zij met deze partners overeenkomsten af.

Het jaarlijkse trekkingsrecht van de VGC bedraagt 10% van het totale jaarlijkse vastleggingskrediet van het Stedenfonds. Deze voorafname is gebaseerd op de middelen die aan de VGC tot 2002 werden toegewezen in het Sociaal Impulsfonds en het Investeringsfonds, fondsen die vanaf 1 januari 2003 opgegaan zijn in het Gemeentefonds. Dit jaarlijkse vastleggingskrediet wordt vanaf het begrotingsjaar 2005 aangepast aan het evolutiepercentage van 3,5%. Concreet zijn totnogtoe de volgende trekkingsrechten verleend:

- beleidsovereenkomst 2003-2007: 54.000.000 EURO
- beleidsovereenkomst 2008-2013: 75.883.300 EURO*

(*De Vlaamse Regering stelt jaarlijks het trekkingsrecht vast. Het totale bedrag voor de beleidsovereenkomst 2008-2013 houdt nog geen rekening met het evolutiepercentage van 3,5%.)

Het Stedenfonds maakt ongeveer 9% uit van de gehele VGC-begroting en omvat meer dan een vijfde van alle middelen die de VGC van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt.

In het kader van de lopende Stedenfonds-beleidsovereenkomst 2008-2013 voorziet de VGC jaarlijks ongeveer 8 miljoen EUR (2011) voor de ondersteuning van gemeenschapsvoorzieningen en -instellingen en minstens 4,8 miljoen EUR voor investeringen voor onderwijsprojecten (o.a. sport en spel en plassen met klasse), sportinfrastructuur, gemeenschapscentra en culturele infrastructuur, voorschoolse instellingen (kinderdagverblijven) en buitenschoolse instellingen (IBO's), jeugdinfrastructuur, welzijnsinstellingen en gezondheidsvoorzieningen. Deze middelen uit het Stedenfonds worden geïntegreerd aangewend voor de financiering van het investeringsplan van de VGC.

Het spreekt m.a.w. voor zich dat het Stedenfonds een cruciaal financierings- en beleidsinstrument is voor de VGC. De toekomstige demografische en sociale uitdagingen voor Brussel maken dat het instrument Stedenfonds ook in de toekomst onontbeerlijk is voor de financiering van de noodzakelijke voorzieningen o.a. op het gebied van onderwijs, opleiding, kinderopvang, welzijn, cultuur, jeugd, sport, ... Met de huidige city boom is extra financiële ruimte ook in dit verband nodig.

2. Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten

De beleidsinhoud en modaliteiten in het kader van de Vlaamse stadsvernieuwingsprojecten worden door de volgende regelgeving bepaald:

- het decreet van 22 maart 2002 houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten;

- het besluit van de Vlaamse Regering van 16 maart 2007 betreffende de subsidiëring van stadsvernieuwingsprojecten, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2010 en dat van 8 maart 2012.

In Vlaanderen is het stadsvernieuwingsproject een belangrijk instrument voor stedelijke ontwikkeling. Het Vlaamse stedenbeleid subsidieert daarom stadsvernieuwingsprojecten die een ingrijpende en duurzame vernieuwing van de stedelijke bebouwde ruimte koppelen aan initiatieven van samenlevingsopbouw en dit door coproductie verwezenlijken.

De subsidiëring van stadsvernieuwingsprojecten wil de kwaliteit van de individuele projecten en de bestuurskracht van de besturen versterken. De subsidies worden verdeeld op basis van kwaliteitscriteria en niet op basis van vooraf vastgestelde verdeelsleutels. De beoordeling van de projecten gebeurt door een externe multidisciplinaire jury, die een advies uitbrengt aan de Vlaamse Regering. Om de kwaliteit van de stadsvernieuwingsprojecten en de planningscapaciteit van de besturen te verhogen, is naast de klassieke projectsubsidie ook de conceptsubsidie ontwikkeld. Een projectsubsidie kan in twee gevallen toegekend worden: bij de eigenlijke conceptvorming bij de opstart van een project en tijdens een lopende projectsubsidie om een lopend traject te herdenken of te herijken als dit zich om zwaarwichtige redenen opdringt. In veel gevallen vormt de conceptsubsidie de eerste stap in de realisatie van een breed stadsproject.

Voor de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten komen de 13 centrumsteden, de 21 provinciale steden en de VGC in aanmerking. In het kader van de oproep 2012 heeft de Vlaamse overheid voor alle in aanmerking komende steden samen een krediet van 12,5 miljoen EUR uitgeschreven. De jury voor stadsvernieuwingsprojecten treedt op als kwaliteitskamer door op geregelde tijdstippen met de steden over lopende projecten in debat te gaan en aanbevelingen te formuleren. Een multidisciplinair team begeleidt de stad bij haar conceptsubsidie. Sinds het voorjaar 2011 werken 2 accountmanagers bij het team stedenbeleid van de Vlaamse overheid. Zij nemen een regisserende en horizontale rol op. Ze treden niet in de plaats van de functioneel bevoegde administraties, maar fungeren als aanspreekpunt aan Vlaamse zijde en betrekken de andere entiteiten. Ten slotte wordt ten behoeve van kwaliteitsopbouw voor de stadsprojecten bij de steden jaarlijks een masterclass stadsprojecten opgezet.

Tot nu toe heeft de Vlaamse overheid 5 oproepen gekend. De VGC heeft enkel bij de eerste oproep (2002) een project ingediend. Dit project is destijds echter niet geselecteerd. (knelpunten: zie verder).

De huidige beoordelingscriteria volgens het decreet van 22 maart 2002 (art. 5) zijn:

1. De projecten zijn totaalprojecten die verschillende functies omvatten. Ze richten zich op de multifunctionaliteit van een bepaald stadsdeel. De projecten hebben enerzijds betrekking op wonen, winkelen, recreëren en werken en anderzijds op de inrichting van het publieke domein en de groene ruimten;
2. Er ligt een deugdelijke analyse aan de grondslag van de projecten, die resulteert in een strategische visie op het stadsdeel in kwestie;
3. Het project dient tot stand te komen in samenspraak met de buurtbewoners en maatschappelijke groepen, die in het betrokken stadsdeel actief zijn;
4. De projecten monden uit in structurele ingrepen en ze brengen zichtbare veranderingen teweeg in de fysische omgeving;
5. De steden en de VGC werken samen met de private sector en ze voorzien in cofinanciering. Ook samenwerking met andere overheden is mogelijk. De private sector brengt minimaal dertig procent van de middelen in. De regiefunctie van het ganse project ligt bij de steden;
6. Bij de beoordeling van de projecten wordt rekening gehouden met de vooropgestelde timing en de uitvoerbaarheid van het project.

3. Het stadscontract

De Vlaamse Regering heeft op 21 december 2007 met elk van de 13 centrumsteden een stadscontract afgesloten. Die contracten lopen over een periode van 6 jaar (2007-2012). Daarmee voert de Vlaamse Regering de nota 'Efficiëntere samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de 13 centrumsteden door de opmaak van Strategische Contracten' van 20 juli 2006 uit.

De stadscontracten zijn ontstaan op vraag van de steden zelf: zij waren vragende partij voor een meer inclusieve benadering van stadsprojecten door de Vlaamse Regering. Steden die erin slagen om inclusieve projecten op te zetten die verschillende gewenste effecten integreren, moeten in de Vlaamse overheid een partner vinden die op dezelfde inclusieve manier werkt. Stadscontracten zijn dan ook voor de Vlaamse Regering een belangrijk instrument om te komen tot een vlotte interbestuurlijke samenwerking en een meer klantgerichte dienstverlening.

De stadscontracten bevatten engagementen van zowel de Vlaamse Regering als van de stad, met respect voor de ontwikkelde stadsvisie. Elk stadscontract bestaat uit twee delen: een algemeen gedeelte (wonen), identiek voor alle 13 steden, en een stadsspecifiek gedeelte. Het stadsspecifieke gedeelte is door iedere stad afzonderlijk ingevuld aan de hand van een stadsspecifiek project. Deze stadsspecifieke projecten richten zich op de ontwikkeling en ontsluiting van nieuwe of te vernieuwen stadsdelen en hebben vooral betrekking op de beleidsdomeinen openbare werken, mobiliteit, ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed.³⁰

De Vlaamse overheid heeft met de VGC geen stadscontract afgesloten.

In het regeerakkoord bepaalt de Vlaamse Regering om de methodiek van de stadscontracten ook de komende jaren verder te zetten en uit te breiden met nieuwe sectoroverschrijdende thema's. Op 14 maart 2011 ging een ViA-rondetafel door rond 3 thema's. Het thema 'ruimte' stond centraal omdat er nood is aan vernieuwende formules om de beperkte ruimte te delen en tegelijkertijd de levenskwaliteit van de stedelingen te verhogen. Het thema 'klimaat' stond op de agenda omdat meer energie-efficiëntie en hernieuwbare energie de enige haalbare optie zijn, maar de weg ernaartoe nog niet helemaal duidelijk is. Het thema 'sociaal' ten slotte was belangrijk omdat stedelijke innovatie en het vinden van nieuwe antwoorden op moeilijke uitdagingen (zoals dualisering, migratie, ...) per definitie van onderuit komen, van steden en van de vele actoren binnen steden. Op 6 juli 2011 omschreef de Vlaamse Regering het ViA-thema 'Naar een duurzame en creatieve stad' als een belangrijk transversaal project, dat in samenspraak met de steden kan dienen om het instrument 'stadscontract' te verbeteren.

4. De Stadsmonitor – Wetenschappelijke onderbouw van het stedelijk beleid

De Stadsmonitor is een monitor die maatschappelijke ontwikkelingen in 13 Vlaamse steden opvolgt. Hij bestaat uit twee onderdelen: een visie en indicatoren. De visie bestaat uit doelen en intenties die aangeven wat onder een leefbare en duurzame stad verstaan dient te worden. De indicatoren laten toe na te gaan of de steden in de gewenste richting evolueren.

Aan de basis van de keuze van de indicatoren ligt dus een visie op een wenselijke toekomst voor een stad. In deze visie zijn de begrippen 'leefbaarheid' en 'duurzaamheid' toegepast op alle belangrijke activiteiten in de stad, zowel op het vlak van gemeenschapsmateries als op het vlak van gewestmateries. Voor heel wat indicatoren kan een beroep gedaan worden op centrale databanken. Voor een aantal indicatoren (bv. GIS-indicatoren) staat de stad zelf in voor de meting. Voor een 50-tal indicatoren wordt een postenquête

³⁰ De stadsspecifieke projecten betreffen meestal complexe infrastructurele projecten. Voor de opvolging van het stadsspecifieke project komen begeleidingsgroepen samen, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken beleidsdomeinen om de voortgang en de knelpunten met betrekking tot procedures op te volgen en uit te klaren of en met welke timing het project financieel ondersteund kan worden. Jaarlijks wordt een voortgangsrapport voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

georganiseerd. De eerste editie van de Stadsmonitor verscheen in 2004. Eind 2011 is de vierde editie verschenen.

De Stadsmonitor volgt geen maatschappelijke ontwikkelingen op in het Brussels hoofdstedelijk gewest. De VGC ontwikkelt daarom zelf de nodige instrumenten voor de monitoring van zijn omgeving, i.s.m. een reeks Brusselse organisaties (BISA, Observatorium voor Welzijn en Gezondheid, ...) en ook in overleg met de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Zo heeft de VGC in 2011 een survey uitgevoerd om te peilen naar de perceptie van de leefbaarheid in het Brussels hoofdstedelijk gewest bij zijn inwoners. De resultaten worden in 2013 verwacht. Deze survey stelt de VGC in staat om een aantal maatschappelijke effecten uit de Stedenfonds-beleidsovereenkomst 2008-2013 op te volgen.

5. Promotie van het stedelijk beleid/het wonen in de stad

De Thuis in de Stad-prijs van de Vlaamse overheid

Met deze prijs bekroont de Vlaamse overheid opmerkelijke en innovatieve stedelijke projecten van de 13 Vlaamse centrumsteden en de VGC. De VGC heeft reeds meerdere keren een project ingediend en in 2002, 2006, 2007 en 2011 een prijs in de wacht gesleept.

Oproep originele en innoverende projecten

Via deze oproep zet de Vlaamse overheid originele en innoverende initiatieven van verenigingen en stadsbewoners in de kijker. Via deze initiatieven tonen bewoners en verenigingen hoe het er in hun stad aan toe gaat en hoe ze meewerken aan duurzame en leefbare steden. De VGC heeft er zowel in 2010, 2011 als 2012 voor gezorgd dat Brusselse verenigingen en stadsbewoners deelgenomen hebben aan de oproep. In 2011 en in 2012 hebben 2 verenigingen subsidies ontvangen.

De VGC: promotie van de stad/wonen in de stad (zie ook communicatie)

De VGC hanteert tal van communicatie-instrumenten om Brussel als stad te promoten en ontwikkelt en ondersteunt hiervoor zowel Muntpunt (in samenwerking met de Vlaamse overheid), de Nederlandstalige Brusselse mediapartners (in samenwerking met de Vlaamse overheid) als tal van andere communicatie-instrumenten. Het wonen in de stad wordt door de VGC gepromoot via het beleidsinstrument 'Wonen in Brussel' (telefonische informatiebalie, website, doorverwijzing, buurtbeschrijving, woontours, ...). Hoewel wonen een gewestbevoegdheid is, speelt de VGC m.a.w. wel communicatief in op het promoten van het wonen in de stad.

6. Samenwerking met andere overheden/opvolging stedelijke ontwikkelingsprogramma's

Samenwerking VGC - Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Brusselse gemeenten in het kader van het stedelijk beleid

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hanteert o.a. het instrument 'Duurzame Wijkcontracten' met het doel herwaarderingsprogramma's gericht op verschillende kwetsbare wijken in een partnerschap met de Brusselse gemeenten te realiseren. De gemeenten staan in voor de lokale coördinatie en uitvoering van deze wijkcontracten. Binnen deze geïntegreerde stedelijke ontwikkelingsprogramma's worden verschillende projecten in eenzelfde wijk opgezet en uitgevoerd. Ieder jaar lanceert de Brusselse Hoofdstedelijke Regering vier nieuwe wijkcontracten. Deze projecten moeten gerealiseerd worden binnen een termijn van 4 jaar (met een verlenging van 2 jaar voor infrastructuurwerken).

De VGC werkt samen met de Brusselse gemeenten en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van deze Duurzame Wijkcontracten. De VGC (cel Stedelijk Beleid) is officieel vertegenwoordigd in de

respectieve wijkcommissies, samen met de centrumverantwoordelijken van de gemeenschapscentra in de betrokken gemeenten. De cel Stedelijk Beleid en de Entiteit Gemeenschapscentra van de VGC begeleiden het werkveld actief om deel te nemen aan de wijkvergaderingen en om projectvoorstellen te ontwikkelen in functie van de noden van de wijk. Ook de hele beleidsvorming en besluitvorming in dit verband worden actief opgevolgd door de VGC.

De VGC participeert in het kader van het stedelijk beleid in nog andere overlegstructuren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of is vertegenwoordigd in instellingen zoals het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ATO). De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nam het initiatief tot de oprichting van het ATO in juli 2008. Het ATO heeft de volgende opdrachten:

- de kennis van de stad verbeteren;
- de ontwikkeling van de grote strategische gebieden ondersteunen;
- werken aan de harmonieuze ontwikkeling van het gebied ten voordele van de bewoners, bedrijven en gebruikers.

Daarnaast pleegt de VGC regelmatig overleg met:

- de directie Stadsvernieuwing van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de diverse gemeentelijke diensten/structuren die instaan voor stadsvernieuwing in hun gemeente en ook de Duurzame Wijkcontracten op hun grondgebied coördineren.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zet ten slotte enkele 'kleinere' specifieke instrumenten in zoals handelswijkcontracten, microkrediet, ... De Brusselse gemeenten beschikken ook over instrumenten i.v.m. stadsvernieuwing, stadsrenovatie, ... Een analyse van al deze instrumenten zou te ver leiden in dit kader.

Federaal Grootstedenbeleid

Bij de start van het Federale Grootstedenbeleid in 1999 werd ervoor gekozen om de beschikbare middelen te concentreren op de vijf grootste steden van het land. Voor het begrotingsjaar 2000 werd de tussenkomst van de federale regering beperkt tot de grote stedelijke centra met meer dan 150.000 inwoners: Antwerpen, Gent, Luik, Charleroi en de Brusselse agglomeratie. In Brussel werden enkel de 7 gemeenten weerhouden met wijken die in het Europees Objectief 2-programma zijn erkend, met name Brussel-stad, Anderlecht, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek, Schaarbeek en Vorst (KB 12 augustus 2000).

In het begrotingsjaar 2001 werd de beschikbare enveloppe uitgebreid om enerzijds de bijdrage aan de elf steden/gemeenten te behouden en om anderzijds ook in een aantal bijkomende steden projecten te betoelagen. Om deze nieuwe steden aan te duiden werden ook sociaal-economische criteria in rekening gebracht: alleen steden met 60.000 inwoners waarvan minstens 10% in achtergestelde buurten woont en waarvan het inkomen per inwoner lager is dan het nationaal gemiddelde werden in aanmerking genomen. De achtergestelde wijken zijn terug te vinden in de studie 'Sociale structuren en buurten in moeilijkheden' uitgevoerd door de ISEG van de KU Leuven (Prof. C. Kesteloot) en de IGEAT van de ULB (Prof. C. Vandermotten). Aan de hand van deze criteria werden Bergen, La Louvière, Seraing en Oostende aan de lijst toegevoegd (KB 26 september 2001).

Sinds 2005 konden deze steden niet enkel genieten van een federale ondersteuning via stadscontracten, maar ging ook een programma huisvesting van start. Naast de 15 steden waarmee reeds stadscontracten werden afgesloten, werden ook huisvestingscontracten afgesloten met de steden Mechelen en Sint-Niklaas. Beide types contracten hadden een meerjarenritme (van 2005 tot 2007) en werden in 2008 verlengd met 1 jaar. Het jaar 2009 markeerde een keerpunt voor het programma in het licht van lopende institutionele onderhandelingen. Zodoende werden in 2009 contracten afgesloten met een looptijd van 1 jaar. Het onderscheid tussen stads- en huisvestingscontracten werd opgeheven om zo te komen tot

geïntegreerde contracten die sindsdien contracten 'duurzame stad' worden genoemd. Deze hanteren 3 doelstellingen:

- het bevorderen van de sociale cohesie in probleemwijken;
- het verkleinen van de ecologische afdruk van steden;
- het bevorderen van de uitstraling van en de interactie tussen steden.

Samenwerking tussen actoren op verschillende niveaus, een gecoördineerde aanpak en het betrekken van belanghebbenden zijn hierbij aandachtspunten.

De VGC heeft enkel een sporadisch overleg in functie van informatie-uitwisseling.

Europa

Er bestaan verschillende Europese fondsen/programma's die ook gericht zijn naar steden en o.a. voor herwaardering worden ingezet.

De Vlaamse overheid volgt in het kader van het Vlaamse Stedenbeleid een aantal thema's op, met name het Reference Framework for Sustainable Cities, de stedelijke dimensie in het toekomstige cohesiebeleid, de samenwerking en uitwisseling rond de territoriale agenda 2020 en de voorbereiding van Belgische en regionale standpunten op de urban development group (udg), de Director Generals meeting urban policy en de Ministeriële conferenties rond stedenbeleid en de subsidie-oproep voor Smart Cities. De Vlaamse overheid werkt hiervoor samen met het Federaal Grootstedenbeleid, het Waals Departement voor Ruimtelijke Ordening en Stedenbeleid, en de directie Stadsvernieuwing van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze samenwerking heeft als doel om gezamenlijk de bijdragen in het kader van het Europees stedenbeleid te verzorgen. Daarnaast neemt de Vlaamse overheid deel aan het URBOSCOOP-overleg, dat de beleidsmatige samenwerking over het stedelijk beleid binnen de Benelux en de aangrenzende regio's wil versterken.

De VGC zelf participeert o.a. in de werkgroep Europa van het Kenniscentrum Vlaamse Steden en heeft net zoals vele centrumsteden de ambitie om meer in te spelen op mogelijke Europese fondsen en programma's. De mogelijkheden worden onderzocht, maar inspelen op en kennisverwerving inzake dergelijke fondsen is bijzonder tijdsintensief. Daaraan kan worden toegevoegd dat de VGC omwille van haar beperkte bevoegdheden moeilijk kan inspelen op de klassieke, grote Europese programma's (EFRO – Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, URBAN II), en veeleer aangewezen is op specifieke, kleinere Europese calls op het vlak van haar bevoegdheidsdomeinen.

Het door de VGC ondersteunde werkveld maakt in het kader van opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven wel gebruik van het Europese structuurfonds ESF (Europees Sociaal Fonds). Momenteel wordt in het kader van ESF (en Europees Integratiefonds) een project door de VGC uitgevoerd in het kader van de toeleiding van minderjarige nieuwkomers naar het vrijetijdsaanbod.

7. Kenniscentrum Vlaamse Steden

De VGC is een volwaardige partner van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. De VGC heeft een overeenkomst afgesloten met het Kenniscentrum Vlaamse Steden, is vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur en participeert aan het beheerscomité. De VGC neemt ook deel aan een aantal specifieke werkgroepen in de schoot van het Kenniscentrum (Europa, gebiedsgerichte werking, participatie, ...).

■ 3. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTEN EN VERBETERVOORSTELLEN

1. Het Stedenfonds

Knelpunt 1

De werking van het Stedenfonds is afgestemd op de duur van de legislatuur van de Vlaamse steden en gemeenten. Dit brengt met zich mee dat de beleidsovereenkomst 6 jaar duurt en loopt van 2008 tot en met 2013, vervolgens van 2014 tot en met 2019. Deze timing komt niet overeen met de duur van de VGC-legislatuur. Het huidige College wordt bijgevolg gebonden door beleidsopties van het vorige College. Ter illustratie: tegen eind 2013 moet de nieuwe beleidsovereenkomst 2014-2019 met de Vlaamse Regering afgesloten worden. Het volgende College van de VGC, dat aantreedt na de deelstaatverkiezingen van midden 2014, zal bijgevolg in grote mate gebonden zijn door de beleidsopties van het huidige College. Deze werkwijze is vanuit bestuurlijk oogpunt niet wenselijk.

Knelpunt 2

Omdat de Vlaamse Regering jaarlijks het trekkingsrecht vaststelt, moeten de middelen die voortvloeien via het evolutiepercentage, via een addendum vastgelegd worden. Dit jaarlijks financieel addendum wordt als een administratieve last ervaren.

Voorstel van oplossing voor 1 en 2

Mocht ook voor de VGC een planlastvermindering kunnen doorgevoerd worden, dan kunnen de hierbovengenoemde eerste 2 knelpunten weggewerkt worden d.m.v. één strategisch meerjarenplan opgesteld via een beleids- en beheerscyclus op maat van de VGC, waaraan dan ook de begroting wordt gekoppeld. (zie ook het eindrapport van de Task Force Brussel).

Knelpunt 3

De middelen uit het Stedenfonds stijgen weliswaar met een groeivoet van 3,5%, maar de huidige demografische expansie in het Brussels hoofdstedelijk gewest en de groeiende dualisering stellen de VGC voor enorme maatschappelijke uitdagingen. De VGC heeft de Stedenfondsmiddelen meer dan ooit nodig. Meer zelfs, de middelen uit het Stedenfonds zijn niet voldoende om de uitdagingen aan te pakken.

Voor de VGC dient het bepalen van het trekkingsrecht in het kader van het Stedenfonds geplaatst te worden t.o.v. de grote Brusselse maatschappelijke en demografische uitdagingen. Hierbij kan worden verwezen naar het visitatierapport Stedenfonds 2011 over de VGC, waarin de VGC een alternatieve berekening (gebaseerd op een invulling van de Brusselnorm) naar voor schuift voor het bepalen van het trekkingsrecht (visitatierapport Stedenfonds Vlaamse Gemeenschapscommissie 'Met beperkte middelen het verschil maken', IDEA Consult, 2011, p. 16).

Voorstel van oplossing 3

Gelet op deze torenhoge uitdagingen zijn bijkomende investeringen in gemeenschapsvoorzieningen nodig en verdient het aanbeveling om, in het kerntakendebat bij de bespreking van de voorstellen in verband met de Brusselnorm, substantieel aandacht te besteden aan het Stedenfonds. (zie ook het overzicht m.b.t. de Brusselnorm in het eindrapport van de Task Force Brussel).

2. Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten

Knelpunt 1

De VGC maakt geen gebruik van de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten. Hierdoor mist de VGC kansen op het vlak van capaciteitsopbouw in de eigen diensten, kansen op het vlak van de uitvoering van concrete projecten en ook middelen.

Verschillende knelpunten zorgen ervoor dat de VGC geen projecten indient en dus niet ingaat op dit aanbod aan ondersteuning. Het belangrijkste element daarbij is dat de globale ontwikkeling van een stadsdeel/wijk de VGC-bevoegdheid overstijgt. Dergelijke projecten vergen een draagvlak bij, de goedkeuring van en samenwerking met de gemeentelijke overheden en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hetgeen geen evidentie is. Ook het multifunctionele karakter van de globale stedelijke ontwikkelingsprojecten is, gezien de bevoegdheden van de VGC, moeilijker te realiseren.

Voorstel van oplossing 1

De VGC wil met de Vlaamse overheid – team Stedenbeleid de verschillende mogelijkheden onderzoeken om in de toekomst toch in te kunnen spelen op dit beleidsinstrument van de Vlaamse overheid. Hiertoe heeft reeds een eerste overleg met een aantal leden van de jury stadsvernieuwing plaatsgevonden.

3. Stadscontracten

Knelpunt 1

De VGC is niet opgenomen in de nota van 20 juli 2006. Met de VGC is geen stadscontract afgesloten.

Het stadscontract wordt in Vlaamse centrumsteden voornamelijk gehanteerd voor bevoegdheden in de gewestelijke sfeer (wonen, ruimtelijke ordening, grotere stedelijke ontwikkelingsprojecten, ...). Niettemin kan het stadscontract een voorbeeld vormen om naar een meer gecoördineerd en gezamenlijk beleid te komen tussen de VGC en de Vlaamse overheid.

Voorstel van oplossing 1

In 2012 is een evaluatie van het instrument ‘stadscontracten’ gestart met het doel de randvoorwaarden voor nieuwe stadscontracten vorm te geven. Daarbij hoort ook een stappenplan om tot nieuwe stadscontracten te komen met de centrumsteden en met de VGC. De thema’s van de ViA-rondetafel zullen hierbij terugkomen. Naar aanleiding hiervan wordt nagegaan of dit instrument ook ten aanzien van de VGC ingezet kan worden en/of dit een nuttig instrument kan zijn voor de toekomst.

4. Federaal Grootstedenbeleid

Knelpunt 1

Met het Vlinderakkoord (de zesde staatshervorming) wordt de bevoegdheidsoverdracht van aspecten van het Federale Grootstedenbeleid naar de deelstaten aangekondigd. Het Federale Grootstedenbeleid wordt, wat de bevoegdheden van de deelstaten betreft, overgedragen naar de deelstaten: ‘de federale overheid houdt op middelen in te zetten voor projecten die tot de bevoegdheden van de Gemeenschappen of de Gewesten behoren’ (p. 51 van het federale regeerakkoord).

Het Federale Grootstedenbeleid zal, als het blijft bestaan, in de toekomst strikt de focus leggen op federale bevoegdheden (veiligheidsaspecten, armoedebestrijding, samenwerking met het OCMW, ...). Projecten rond huisvesting en dergelijke zouden zonder meer uitgesloten zijn omdat dit gewestelijke bevoegdheden zijn.

De VGC werd tot op heden niet rechtstreeks gevat in het kader van het Federale Grootstedenbeleid (zie situering hierboven). In de praktijk gaan de middelen naar een reeks Brusselse gemeenten (zie hierboven) en Brusselse organisaties op het terrein. Organisaties die tot het Nederlandstalige middenveld in Brussel behoren en een band hebben met de VGC/de Vlaamse Gemeenschap verkrijgen voor hun werking/projecten soms middelen in het kader van het Federale Grootstedenbeleid (via de Brusselse gemeenten, via projectoproepen).

Voorstel van oplossing 1

Met betrekking tot de toekomst van het Federale Grootstedenbeleid zijn er momenteel nog veel vraagtekens over de concrete invulling ervan. Bij de definitieve overheveling naar de deelstaten is het onduidelijk of de middelen mee zullen verschuiven naar de deelstaten. Bij een overheveling van (aspecten van) het Federale Grootstedenbeleid (met eventuele middelenoverdracht) naar de deelstaten dient de VGC als Vlaams-Brusselse instelling alleszins betrokken te worden als prioritaire en evidente partner (cf. Brusseltoets).

5. Europa

Knelpunt 1

Binnen het Europees Cohesiebeleid 2014-2020 zullen vijf fondsen op elkaar worden afgestemd. Drie van die fondsen zijn relevant voor het voeren van een stedelijk beleid, nl. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO en EFRO-Interreg), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Cohesiefonds.

De Europese Commissie heeft in 2011 haar voorstel voor het toekomstig programma gelanceerd. Binnen de 11 thematische doelstellingen die voor elk van deze fondsen naar voor worden geschoven, zijn er 3 relevant (doelstellingen 8, 9 en 10) voor de gemeenschapsmateries waarvoor de VGC bevoegd is, met name:

1. bevorderen van werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit;
2. bevorderen van sociale inclusie en bestrijding van armoede;
3. onderwijs, vaardigheden en levenslang leren.

Binnen het operationeel programma voor ESF moet 20% van de middelen naar de thematische doelstelling 'bevorderen van sociale inclusie en bestrijding van armoede' gaan. Tegelijk moet 80% van de middelen besteed worden aan 4 investeringsprioriteiten die gelinkt zijn aan thematische doelstelling 8, 9, 10 (cf. supra) en 11 'verhogen van de institutionele capaciteit en capaciteitsopbouw'.

Voor EFRO moet 80% gaan naar 1. ondersteuning KMO's, 2. innovatie en onderzoek en 3. ondersteuning CO² neutrale economie. Daarnaast is er de mogelijkheid om de overige 20% in te zetten op doelstellingen zoals klimaatsadaptatie, ICT, maatregelen ter verbetering van het stadsmilieu, duurzaam vervoer, bevordering van werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit, bevordering van sociale inclusie en bestrijding van armoede, investeringen in onderwijs en levenslang leren en verbetering van de institutionele capaciteit.

Deze voorstellen worden momenteel bediscussieerd door de Europese Raad en het Europees Parlement. Een akkoord over de finale teksten wordt verwacht in 2013, op voorwaarde van een akkoord over het meerjarige financieel kader 2014-2020, dit is het toekomstige budget van de Europese Unie.

Momenteel schrijven zowel de Vlaamse overheid als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het operationeel programma uit voor respectievelijk Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De VGC wordt hier niet in betrokken. De VGC is vragende partij voor aandacht in het operationeel programma voor stedelijke thema's die aansluiten bij de VGC-bevoegdheden. Het is echter niet duidelijk welke overheid de VGC hierbij betreft. De Vlaamse overheid gaat ervan uit dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de VGC dient te betrekken, daar het een territoriaal programma betreft. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft

totnogtoe de VGC in het kader van gemeenschapsmateries niet betrokken, omdat de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is voor gemeenschapsmateries in Brussel. Navraag leert dat hierover totnogtoe geen afspraken zijn gemaakt tussen de Vlaamse overheid en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Voorstel van oplossing 1

Het hierboven aangehaalde knelpunt dient op korte termijn te worden uitgeklaard opdat de VGC betrokken kan worden in het programma 2014-2020.

6. DOMEINSPECIFIEKE KNELPUNTENANALYSE EN VOORSTELLEN VAN OPLOSSING VOOR INBURGERING EN INTEGRATIE

■ 1. BELEIDSINSTRUMENTEN EN FINANCIËLE STROMEN VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN DE VGC M.B.T. INBURGERING EN INTEGRATIE OP HET GRONDGEBIED VAN HET ADMINISTRATIEF ARRONDISSEMENT BRUSSEL-HOOFDSTAD

1. Beleidsinstrumenten die de Vlaamse Gemeenschap en de VGC inzetten

Vlaamse Gemeenschap

Sinds de staatshervorming van 1980 is de Vlaamse overheid verantwoordelijk voor ‘het onthaal en de integratie van inwijkelingen’. Zo ontstond een Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid. Twee decreten vormen momenteel de wettelijke basis van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid: het integratiedecreet en het inburgeringsdecreet (cf. infra). De Vlaamse minister bevoegd voor Inburgering coördineert het integratie- en inburgeringsbeleid.

In het Vlaams Geïntegreerd Actieplan Integratiebeleid 2012-2015 wordt de doelstelling van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid als volgt verwoord:

‘Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van normen en waarden eigen aan onze samenleving, vormt één van de grootste uitdagingen van deze tijd.

De aanhoudende immigratie in combinatie met een groeiende groep nieuwe Vlamingen maakt dat Vlaanderen nog verder zal verkleuren. Zo effectief en efficiënt mogelijk met deze feitelijkheid leren omgaan is een van de belangrijke uitdagingen waar we met z’n allen voor staan.

Om hun plaats te vinden in onze maatschappij is het van belang dat nieuwe Vlamingen gelijke kansen hebben op vlak van onder meer onderwijs, werk en sociale contacten. Dit impliceert een blijvende en versterkte aandacht voor de toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor nieuwe Vlamingen. Ook nieuwe Vlamingen hebben impulsen nodig om te kunnen participeren aan de samenleving.

Een doeltreffend en efficiënt integratiebeleid is noodzakelijk om tot een leefbare samenleving te komen. Hiervoor voert de Vlaamse overheid binnen de eigen organisatiestructuur een doorgedreven horizontaal integratiebeleid. De integratiesector erkent de expertise en de deskundigheid van alle beleidsdomeinen en engageert zich ertoe om, waar nodig en op vraag, de nodige ondersteuning te bieden.

Ook inburgeringsbeleid vormt een onderdeel van het integratiebeleid. Om tot een optimaal resultaat te komen op het terrein, worden de opdrachten van de inburgeringssector en deze van de integratiesector maximaal op elkaar afgestemd.’

Het volgende beleidsinstrumentarium wordt gehanteerd bij het voeren van het inburgerings- en integratiebeleid vanuit de Vlaamse overheid:

- Beleidsnota Inburgering en Integratie 2009-2014;
- Jaarlijkse beleidsbrief;
- Geïntegreerd Actieplan Integratiebeleid 2012-2015 (goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 20 juli 2012);

- Vlaams Actieplan Midden- en Oost-Europese (Roma)migranten 2012;
- Vlaams Strategisch Plan Woonwagengewoners (goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 20 juli 2012);
- subsidies: integratiecentra, integratiediensten, onthaalbureaus, sociale tolk- en vertaaldiensten, expertisecentrum, participatieorganisatie, woonwagenterreinen, experimentele projectsubsidies met een experimenteel, aanvullend en/of vernieuwend karakter (o.m. Managers van Diversiteit);
- beheer Europees Integratiefonds;
- selectie van projecten inzake het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid op basis van de nota aan de leden van de Vlaamse Regering van 9 januari 2006 betreffende de bijsturing van de selectieprocedure met betrekking tot de projecten in Vlaanderen en de Nederlandstalige projecten in Brussel.

Het decreet van 28 april 1998 betreffende het Vlaams integratiebeleid zoals gewijzigd bij het decreet van 30 april 2009 wordt gevat door het planlastendecreet van 15 juli 2011 en diende hierop afgestemd te worden. Dit is geregeld via het decreet van 6 juli 2012 tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 28 april 1998. Op 26 oktober 2012 heeft de Vlaamse Regering het besluit tot uitvoering van diverse bepalingen definitief goedgekeurd.

Een hervorming van de integratie- en inburgeringssector wordt in het vooruitzicht gesteld (implementatie met ingang van 1 januari 2014). In juli 2011 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed rond deze hervorming, en op 20 juli 2012 een voorontwerp van decreet betreffende het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid op basis van de uitgangspunten van de conceptnota (cf. infra). De Vlaamse overheid kiest enerzijds voor om de bestaande regelgeving (twee aparte decreten) samen te voegen en te optimaliseren in functie van een geïntegreerd integratie- en inburgeringsbeleid, en anderzijds om de bestaande integratie- en inburgeringssector te integreren in een nieuwe structuur, met name een nieuw op te richten extern verzelfstandigd agentschap (EVA) onder de rechtsvorm van een private stichting. Deze hervorming heeft rechtstreeks invloed op de integratiesector (centra), de onthaalbureaus, de sector van het sociaal vertalen en tolken en het expertisecentrum. De participatieorganisatie is niet opgenomen in het hervormingsplan.

VGC

De Vlaamse Gemeenschapscommissie is de natuurlijke partner van de Vlaamse overheid voor gemeenschapsaangelegenheden in Brussel, zo ook voor wat betreft het integratie- en inburgeringsbeleid. De VGC geeft uitvoering aan het Vlaamse beleid met betrekking tot integratie. Het maximaal toepasbaar maken van de Vlaamse regelgeving in Brussel is daarbij het uitgangspunt. De VGC neemt op basis van de decretale regelgeving de opvolging inzake integratie op in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Anders dan in het integratiedecreet neemt de VGC op dit moment geen rechtstreekse rol meer op met betrekking tot het inburgeringsbeleid. Als antwoord op de Brusselse eigenheid neemt de VGC daarnaast aanvullende en experimentele initiatieven inzake inburgering en integratie.

Het volgende beleidsinstrumentarium wordt gehanteerd bij het voeren van het inburgerings- en integratiebeleid vanuit de VGC:

- beleidsnota Welzijn, Gezondheid en Gezin;
- beleidsopties met betrekking tot het Vlaamse integratiebeleid in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- subsidies;
- advisering en opvolging van projecten inzake het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid op basis van de nota aan de leden van de Vlaamse Regering van 9 januari 2006 betreffende de bijsturing van de

selectieprocedure met betrekking tot de projecten in Vlaanderen en de Nederlandstalige projecten in Brussel.

2. Financiële stromen van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC

a) Gewone dienst (totaalbedrag uitgave voor dit beleidsdomein; uitgave 2008 en 2009 op basis van resultatenrekeningen VGC, begroting 2010)

Vlaamse Gemeenschap

Beleidsbrief 2010-2011: Op de Vlaamse begroting 2010 is 54.440.000 EUR ingeschreven voor de uitvoering van het inburgerings- en integratiebeleid.

Inburgering: onthaalbureaus

7 Vlaamse onthaalbureaus en 1 Brussels onthaalbureau (BON vzw) worden structureel gefinancierd. Conform artikel 24, tweede lid van het decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid wordt jaarlijks 15% van de kredieten voor de onthaalbureaus vast toegekend aan het Brusselse onthaalbureau voor de uitvoering van het Vlaamse inburgeringsbeleid in Brussel. Voor 2010 bedraagt deze subsidie 3.546.250 euro.

Voor 2010 ontvangen de onthaalbureaus daarnaast nog aanvullende subsidies om bijkomende inburgeringstrajecten te realiseren, projectsubsidies om het aanbod loopbaanoriëntatie uit te bouwen en VIA-middelen. Voor Brussel gaat het om de volgende bedragen:

- 271.945 euro aanvullende subsidies voor het realiseren van bijkomende trajecten ingevolge de stijgende instroom;
- 110.000 euro projectsubsidies;
- 27.849 euro VIA-middelen.

De totale subsidie 2010 voor het Brusselse onthaalbureau bedraagt 3.956.044 euro, dit is 16,24% van de totale subsidiesom 2010 voor de 8 onthaalbureaus. De totale subsidie 2009 voor het Brusselse onthaalbureau bedraagt 4.156.045 euro of 14,71% van de totale subsidiesom 2009 voor de 8 onthaalbureaus.

Sociaal Vertalen en Tolken

Er worden 7 Vlaamse en 1 Brusselse decentrale sociaal tolk- en vertaaldienst (Brussel Onthaal vzw) op projectmatige basis gesubsidieerd. In 2009 ontvingen de 8 diensten projectsubsidies als tegemoetkoming in de kosten voor de coördinatiefunctie van de dienst. De projectsubsidies 2010 omvatten tevens een tegemoetkoming in de kosten voor de matchfunctie van de dienst. Brussel Onthaal vzw ontvangt daarnaast als enige decentrale dienst subsidies voor het ondersteunen van het vrijwilligersnetwerk van sociaal tolken en vertalen.

Voor 2010 bedraagt de subsidie aan Brussel Onthaal 135.966 euro, dit is 16,56% van de totale subsidie voor de 8 decentrale tolk- en vertaaldiensten. Voor 2009 bedraagt deze subsidie 98.916 euro, zijnde 19,95% van de totale subsidie voor de 8 diensten.

Integratie

In het kader van het integratiedecreet van 28 april 1998 wordt Vlaamse overheidssteun gegeven aan de integratiesector enerzijds en aan projecten anderzijds.

Integratiesector

De subsidies aan de integratiesector zijn structureel en worden jaarlijks uitgekeerd. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad wordt RIC Foyer gesubsidieerd als hoofdstedelijk integratiecentrum.

In 2009 is in totaal 14.560.537 euro uitgekeerd aan de integratiesector. Voor 2010 is op de begroting 15.689.000 euro ingeschreven. Het aandeel voor Brussel in de totale enveloppe voor de integratiesector bedroeg in 2009, 7,2 % of 1.052.984 euro, terwijl dit in 2010, 6,7 % bedroeg of 1.055.559 euro. In 2010 is het aandeel voor Brussel ten opzichte van 2009 dus lichtjes gedaald. Dit is vooral het gevolg van een uitbreiding van het aantal lokale integratiediensten in steden en gemeenten en de verhoging van de subsidies aan het Kruispunt Migratie-Integratie. Het relatieve aandeel van Brussel-Hoofdstad neemt lichtjes af.

Projecten

De Vlaamse overheid voorziet in projectsubsidies met een experimenteel, aanvullend en/of vernieuwend karakter, o.m. Managers van Diversiteit.

Wat de oproep 'Gezocht: managers van diversiteit' betreft werden er in 2009, 8 projecten voor een totaalbedrag van 442.725 euro in Brussel gesubsidieerd. Dit bedrag vertegenwoordigde 15,9% van het totale bedrag van de goedgekeurde projecten. Tijdens de vorige legislatuur werden er in totaal 19 projecten gesubsidieerd, voor een totaalbedrag van 601.948,26 euro. Dit was 5,2 % van het totale bedrag van de goedgekeurde projecten.

Het interpreteren van het Brusselse aandeel in projectsubsidies dient met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Het staat initiatiefnemers vrij een aanvraag in te dienen. Alle ingediende aanvragen worden aan dezelfde beoordelingscriteria getoetst. Het aandeel van de Brusselse projecten in de selectie wordt bijgevolg bepaald door het al dan niet indienen van projecten en de kwaliteit van de projecten. Daarnaast moet het voor Brussel toegekende bedrag zelf genuanceerd worden: projecten van Brusselse projectindieners komen vaak (na implementatie) ten goede aan het totale integratiebeleid in Vlaanderen. Immers, een aantal belangrijke organisaties in het kader van het integratiebeleid, zoals het Kruispunt Migratie-Integratie en het Minderhedenforum, zijn in Brussel gevestigd.

VGC

Uitgaven

De vertaling van het VGC-beleid rond integratie in de begroting leert dat, net als bij het armoedebelief, de financiële middelen in grote mate geïntegreerd zijn in de beleidsdomeinen en hun respectieve begroting. De meer categoriale benadering alsook de aandacht voor bepaalde aanvullende experimenten vertaalt zich in de begroting Etnisch-Culturele Minderheden van de VGC (begroting 2010: 1.497.000 EUR). Daarnaast kan eveneens worden gewezen op advisering door de VGC over de middelen die in het kader van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid ter beschikking worden gesteld voor Brusselse Nederlandstalige aanvragen (579.264,94 EUR in 2010).

Het integratiebeleid concretiseert zich op dit moment vooral in een subsidiebeleid ten aanzien van uitvoerders op het terrein die, hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks een bijdrage leveren tot de geformuleerde doelstellingen. Daar waar noodzakelijk wordt dit aangevuld door eigen initiatief vanuit de VGC (o.a. gemeenschapscentra, Onderwijscentrum Brussel, inzet van taalondersteuners).

De subsidies aan door de Vlaamse overheid erkende partners bedroegen in 2010:

- Hoofdstedelijk integratiecentrum: Regionaal Integratiecentrum Foyer Brussel vzw: 160.383,80 EUR;
- Participatieorganisatie: Minderhedenforum vzw (Brusselwerking): 104.894 EUR;

- Sociaal vertalen en tolken: Brussel Onthaal – Sociaal Vertaalbureau vzw: 59.664 EUR + 6.821 EUR (eenmalig);
- Onthaalbureau/inburgering: Brussels Onthaalbureau BON vzw: gelet op de evolutie in de regelgeving geeft de VGC geen rechtstreekse subsidies meer aan de vzw.

b) Buitengewone dienst (investeringsbeleid: totaal van investeringsmiddelen ingezet in periode 2005-2010 (effectieve uitgaven) en prognoses voor 2011-2015)

Vlaamse Gemeenschap

- investeringssubsidies aan lokale besturen voor de aanleg en de inrichting van zowel residentiële woonwagenterreinen als doortrekkersterreinen;
- subsidies inburgering kunnen mits voorafgaandelijke vraag en toestemming van de bevoegde minister ook worden ingezet voor investeringen.

VGC

De VGC voert momenteel geen investeringsbeleid met betrekking tot integratie en inburgering, met uitzondering van de infrastructuursubsidies die kunnen worden toegekend in het kader van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid.

■ 2. ANALYSE VAN DE REGELGEVING EN ROLVERDELING TUSSEN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN DE VGC

1. Overzicht van de relevante regelgeving

Vlaamse Gemeenschap

Decreten

- Integratiedecreet van 28 april 1998, gewijzigd bij het decreet van 30 april 2009 en bij het decreet van 6 juli 2012. (De wijzigingsdecreten werden/worden gefaseerd in uitvoering gebracht.)
- Decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaams inburgeringsbeleid, gewijzigd bij het decreet van 14 juli 2006 en bij het decreet van 1 februari 2008.
- Voorontwerp van decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid van 20 juli 2012.

Uitvoeringsbesluiten

- Besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2002 betreffende erkenning en subsidiëring van de centra en diensten voor het Vlaamse minderhedenbeleid.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 12 november 2010 met betrekking tot de uitvoering van het decreet betreffende het Vlaams Integratiebeleid. (De bepalingen die betrekking hebben op het hoofdstedelijk integratiecentrum traden in werking op 1 januari 2012.)
- Besluit van de Vlaamse Regering van 26 oktober 2012 tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet van 28 april 1998 betreffende het Vlaams integratiebeleid.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2000 houdende de subsidiëring van de verwerving, de inrichting, de renovatie en de uitbreiding van woonwagenterreinen voor woonwagengewoners.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2006 betreffende de uitvoering van het Vlaamse inburgeringsbeleid, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2008.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2010 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2006 betreffende de uitvoering van het Vlaamse inburgeringsbeleid.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2008 tot bepaling van de doelen van het vormingspakket maatschappelijke oriëntatie binnen het primaire inburgeringstraject.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 12 september 2008 betreffende het opleggen van en administratieve geldboete aan rechthebbende en verplichte inburgeraars.
- Ministerieel besluit van 11 juni 2004 betreffende de richtlijnen voor de inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers in het kader van het Vlaamse inburgeringsbeleid.
- Ministerieel besluit van 8 juni 2007 houdende de bepaling van de kosten voor de randvoorwaarden om een primair inburgeringstraject te volgen waarvoor het onthaalbureau inburgering de jaarlijkse subsidie-enveloppe kan aanwenden.
- Ministerieel besluit van 22 december 2008 tot vaststelling van de modellen van attest, van inburgeringscontract en van bijlage bij het inburgeringscontract in het kader van het inburgeringsbeleid.
- Ministerieel besluit van 22 december 2008 houdende de bepaling van de medische en persoonlijke redenen die aanleiding kunnen geven tot uitstel van aanmelding bij het onthaalbureau, uitstel van ondertekening van het inburgeringscontract of tijdelijke opschorting van het inburgeringscontract.

Omzendbrieven/andere

- Omzendbrief Vlaamse overheid 2010/BB/Doortrekkersterreinen en pleisterplaatsen voor woonwagengewoners.

- Nota aan de leden van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 betreffende de bijsturing van de selectieprocedure met betrekking tot de projecten in Vlaanderen en de Nederlandstalige projecten in Brussel.

VGC

- Verordening nr. 94/06 van 19 januari 1995 betreffende erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor initiatieven die de integratie in de Vlaamse Gemeenschap te Brussel bevorderen.
- Collegebesluit nr. 95/25 van 19 januari 1995 houdende de uitvoering van verordening nr. 94/06 houdende erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor initiatieven die de integratie in de Vlaamse gemeenschap te Brussel bevorderen.
- Omzendbrief VGC-Samenlevingsinitiatieven 2011.

2. Analyse van de knelpunten in de regelgeving van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, de rol- en bevoegdheidsverdeling en de effectieve beleidsvoering

De Vlaamse overheid bereidt momenteel een hervorming van de sector voor, met impact op:

- (1) de bestuurlijke positionering van de VGC in Brussel en de regierol;
- (2) het beleidsinstrumentarium;
- (3) de toepassing van de Vlaamse regelgeving in Brussel.

De Vlaamse regelgeving wordt momenteel gewijzigd.

De knelpuntenanalyse op ambtelijk niveau beperkt zich in deze fase tot de globale vaststelling dat de Vlaamse overheid en de VGC een verschillende visie hebben omtrent de toepassing van deze hervorming in Brussel.

In het verdere document wordt een stand van zaken vanuit de Vlaamse overheid omtrent de hervorming opgenomen, alsook een overzicht van de knelpunten die door de VGC worden ervaren in deze. De vermelde verbetervoorstellen betreffen voorstellen vanuit de VGC.

De hervorming van de sector Inburgering en Integratie – stand van zaken vanuit de Vlaamse overheid

Op 20 juli 2012 heeft de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid principieel goedgekeurd. Met het nieuwe decreet worden de twee bestaande decreten - het integratiedecreet en het inburgeringsdecreet - samengebracht in één decreet. Hiermee wordt duidelijk aangegeven dat inburgering en integratie samenhangen en elkaar versterken en dat inburgering een structureel onderdeel is van het Vlaamse integratiebeleid.

Tegelijkertijd worden beide bestaande decreten op een aantal punten bijgestuurd teneinde beter aan te sluiten bij de doelstellingen van het Vlaamse beleid en de realiteit op het terrein.

Daarnaast regelt het nieuwe decreet de hervorming van de sector. De bestaande integratie- en inburgeringssector zal geïntegreerd worden in een nieuw extern verzelfstandigd agentschap in de vorm van een private stichting (EVA). Het EVA moet het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid op het terrein uitvoeren.

Hiertoe moet het de volgende kerntaken op een geïntegreerde manier opnemen:

- advies en begeleiding voor burgers via inburgeringstrajecten (het huidige inburgeringsdecreet) en via een trajectmatig vormings- en begeleidingsaanbod;
- de toegankelijkheid van voorzieningen verhogen via:
 - o dienstverlening sociaal tolken en sociaal vertalen;
 - o taalbeleid;
 - o taalpromotie;
 - o integratiewerk;
 - o juridische adviesverlening;
- meewerken aan het creëren van een draagvlak en aan het bevorderen van de sociale samenhang;
- advies en ondersteuning in functie van een inclusief en gecoördineerd integratiebeleid.

Om de kerntaken efficiënt en resultaatgericht te kunnen uitvoeren, moet het EVA daarnaast de volgende ondersteunende taken opnemen:

- data verzamelen, bewerken en ter beschikking stellen;
- innovatieve projecten opzetten en innovatieve concepten en methodieken ontwikkelen;
- aanwezige kennis, methodieken, instrumenten, projecten en goede praktijkvoorbeelden verzamelen en ter beschikking stellen.

Het nieuwe agentschap zal evenwel niet overal alle kerntaken opnemen:

- het EVA zal niet actief zijn in de steden Antwerpen en Gent en in de provincie Limburg. Hier zal de uitvoering van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid geïntegreerd worden in de werking van beide steden en van de provincie;
- het EVA zal wel actief zijn in Brussel, behalve wat betreft:
 - * de dienstverlening sociaal tolken en sociaal vertalen die hier zal opgenomen worden door de VGC;
 - * het taalbeleid en de taalpromotie waarvoor het Huis van het Nederlands Brussel zal instaan;
- in de Vlaamse Rand zal vzw De Rand instaan voor het taalbeleid en de taalpromotie.

Knelpunten die door de VGC worden gesignaleerd betreffende de hervorming van de sector inburgering en integratie (op basis van de visienota van de VGC betreffende de hervorming – mei 2012)

In de visienota van de VGC betreffende de hervorming van de inburgerings- en integratiesector **erkent de VGC de finaliteit van de hervorming** die door de Vlaamse overheid wordt vooropgesteld. Het streven naar een verhoogde effectiviteit en efficiëntie van de ingezette middelen, alsook het versterken en profileren van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid met een aanbod gericht op de eindgebruiker, zijn basisprincipes die ook voor de VGC belangrijk zijn bij het uitzetten van het beleid binnen dit beleidsdomein.

De VGC benadrukt eveneens het belang van meer onderlinge en gestructureerde samenwerking tussen verschillende deelsectoren. Het geïntegreerd werken zoals gedefinieerd door de Vlaamse overheid³¹ moet daarbij als handelingskader worden gehanteerd.

Specifiek met betrekking tot de bestuurlijke positionering van de VGC inzake inburgering en integratie wordt een maximale regie vooropgesteld door de VGC. De VGC wenst daarbij de volgende elementen aan te geven, o.a. in functie van operationalisering:

³¹ Vlaamse overheid, 'Geïntegreerd werken: inleidende nota voor de thematische werkgroepen', december 2011.

- De VGC wenst de regie over de deelsectoren inburgering, integratie en sociaal vertalen en tolken/de daaraan verbonden opdrachten. Voor wat betreft het Huis van het Nederlands geldt een specifieke situatie.
- Aansluiting bij de werkwijze rond operationalisering van de regie in de Vlaamse grootsteden Antwerpen en Gent wordt als inhoudelijk relevant beschouwd, mits inachtnaam van het sui generis statuut van de VGC. De regie van de VGC is niet geheel gelijk te schakelen met regie door Vlaamse besturen in het Nederlandstalige taalgebied.
- De VGC wenst te sturen op strategisch en operationeel niveau via de opmaak van een strategische meerjarenplanning. In het kader van de planlastvermindering wordt overigens ook door de VGC 1 strategisch meerjarenplan voor de verschillende beleidsvelden en beleidsdomeinen die gevat zijn door Vlaamse regelgeving beoogd (zie p. 164-169 van het eindrapport van de Task Force Brussel). De VGC beslist vanuit deze strategische meerjarenplanning over de uitvoering van deelopdrachten door terreinpartners. Deze dienen hiertoe meerjarenplannen en/of jaarlijkse actieplannen in bij het VGC-College. Er kan voor wat betreft de methodiek worden verwezen naar de werkwijze rond het meerjarenconvenant van het hoofdstedelijk integratiecentrum (Regionaal Integratiecentrum Foyer Brussel vzw), waarvan wordt voorgesteld deze uit te breiden voor wat betreft inburgering en het sociaal vertalen en tolken, mits inachtnaam van hun specificiteit.
- Maximale regie vereist een gehele of minstens gedeeltelijke overdracht van middelen en bevoegdheden. De VGC stelt voor om dit gefaseerd en op basis van een duidelijke taakafbakening tussen de Vlaamse overheid en de VGC aan te pakken.
- Regie veronderstelt ook dat voor wat betreft beleidsmaatregelen die vanuit de Vlaamse overheid inzake inburgering en integratie worden genomen en implicaties hebben voor het Brusselse terrein, de VGC een adviesfunctie wenst op te nemen (bv. projectaanvragen Managers van Diversiteit van Brusselse Nederlandstalige organisaties).
- De versterking van de VGC voor het voeren van zowel interne regie (binnen de organisatie) als externe regie (naar het werkveld) betreffende inburgering en integratie is noodzakelijk, mede gelet op de centrale plaats van het (plaatsvervangend) lokaal bestuur in de conceptnota. De VGC pleit reeds langer voor een erkenning als plaatsvervangend lokaal bestuur voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, inclusief een erkenning als 'plaatsvervangende' integratiedienst. De VGC herkent zich ook in de door de Vlaamse overheid vooropgestelde beleidsprioriteiten in het kader van de toekomstige toekenning van lokale integratiesubsidies. Er wordt gevraagd een Brusseltoets uit te voeren op deze regelgeving en, indien niet van toepassing, een specifieke maatregel te treffen. Het financiële luik betreffende de versterking van de VGC wordt verderop in deze nota uitgewerkt.

De VGC gaat in haar visienota uit van het belang van een hervorming op maat van Brussel. In de conceptnota erkent de Vlaamse overheid de specificiteit van het inburgerings- en integratiebeleid in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De mogelijkheid wordt opengelaten om in onderling overleg tussen de VGC en de Vlaamse overheid een scenario op maat van Brussel te ontwikkelen. Dit sluit aan bij de vaststelling dat goed moet worden nagedacht over de toepassing van een Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid in de meertalige omgeving en de institutioneel complexe context van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

In het voorliggende ontwerpdecreet wordt **met betrekking tot het beleidsinstrumentarium** de optie genomen om ook voor Brussel te werken via de ontwikkeling van een regiowerking vanuit het Extern Verzelfstandigd Agentschap Inburgering en Integratie. **Op basis van de onderstaande argumenten stelt de VGC de opname van Brussel als regiowerking van het EVA Inburgering en Integratie echter sterk in vraag:**

- De Brusselse context dwingt de Vlaamse overheid en de VGC, maar ook de terreinorganisaties, om op een intelligente manier om te gaan met institutionele complexiteit. Het doel van de sector is de integratie van mensen met een migratieachtergrond in de samenleving, maar in de Brusselse samenleving is een Vlaams inburgerings- en integratiebeleid voor de individuele burger geen absolute hefboom in functie van integratie. Het EVA, dat zich sterk zal profileren als uitvoerder van Vlaams beleid, zal zich op een andere manier begeven op het Brusselse terrein dan organisaties uit het middenveld op basis van de huidige manier van werken. De VGC vindt deze werkwijze minder aangewezen en pleit voor een profilering op basis van de kwaliteit van de dienstverlening, vanuit een Vlaams-Brusselse invalshoek. Geïntegreerd werken in het kader van het inburgerings- en integratiebeleid houdt ook het afstemmen van verschillende beleidsniveaus en het slaan van bruggen naar Brusselse gemeenten en OCMW's in. De evolutie inzake inburgering leert dat een bottom-up aanpak vanuit een neutralere positie in dat geval meer loont, aangevuld door overheidsinitiatief vanuit de VGC indien noodzakelijk en daar waar opportuun. Als voorbeeld wenst de VGC hierbij de evoluties binnen de Franstalige gemeenschap inzake inburgering te geven.
- De opname van Brussel als regiowerking van het EVA wordt door de VGC beschouwd als tegenstrijdig met het uitvoeren van een regierol door de VGC. Juridisch-technisch is het scenario dan wel mogelijk, inhoudelijk-operationeel en bestuurskundig (vanuit de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel) is het niet aangewezen. De VGC stelt zich in het bijzonder de vraag naar de operationalisering van de regierol indien de Vlaamse overheid voor Brussel voor het scenario van het EVA kiest.
- Het EVA biedt volgens de VGC ook onvoldoende garanties voor de labofunctie die door de VGC en Vlaams-Brusselse organisaties in het verleden werd ontwikkeld (bv. sociaal beleid kinderopvang, gegroeid vanuit een samenwerking tussen inburgering en kinderopvang; taalbeleid en taalpromotie binnen het Huis van het Nederlands Brussel). Met respect voor het Vlaamse beleidskader en op basis van een voortrekkersrol willen de VGC en de Brusselse terreinorganisaties blijvend inzetten op aanvullende experimenten, en dit vanuit de vaststelling dat Brussel een bijzonder boeiend labo is voor de stedelijke praktijk inzake het omgaan met etnisch-culturele diversiteit. De VGC vraagt zich in het bijzonder af hoe een experimenteel subsidiebeleid vanuit de VGC zich verhoudt ten opzichte van een eventuele regiowerking van het EVA.
- Het eindrapport van Ernst & Young (juli 2011) maakt terecht een sterk onderscheid tussen de grootstedelijke en de niet-grootstedelijke context, daar waar reeds een expliciet beleid rond inburgering en integratie wordt gevoerd en daar waar dit niet het geval is. In deze laatste situatie kan de organisatie via een EVA-structuur zeker stimulerend werken, maar in een grootstedelijke context is vooral nood aan flexibel inzetbare structuur die maatwerk kan bieden. Het lijkt de VGC niet aangewezen dat Brussel, samen met minder tot niet-grootstedelijke regio's, gevat is binnen het EVA. De VGC vreest bovendien voor de wet van de 'remmende voorsprong' op basis van gelijkschakeling met de andere, minder grootstedelijke regiowerkingen.
- De VGC stelt vast dat voor een apart scenario buiten het EVA wordt gekozen op basis van de grootstedelijke context in de steden Antwerpen en Gent, alsook dat een uitzonderingssituatie geldt voor de provincie Limburg. De VGC stelt dit in vraag vanuit het gelijkheidsbeginsel.

- Binnen de hervorming wordt sterk gefocust op het versterken van de onderlinge samenwerking tussen deelsectoren. De VGC erkent deze nood (cf. supra), maar ziet het verbinden van de 'categoriale expertise' van het integratiecentrum, het onthaalbureau en de sociaal vertaal- en tolkdienst met andere organisaties als dé uitdaging met het oog op het vergroten van de kansen voor Brusselaars met een migratieachtergrond. De keuze voor het EVA zou in Brussel resulteren in een 'verarming' van het inclusief werken. Door het sterker (ver)binden van de huidige categoriale partners aan het agentschap wordt de afstand tot de VGC en andere partners die vanuit de VGC deelopdrachten opnemen inzake integratie (voornamelijk in functie van toegankelijkheid) groter. De VGC beschouwt het integratiecentrum, het onthaalbureau en de sociaal vertaal- en tolkdienst als prioritaire partners, maar wenst aan te geven dat nog heel wat andere organisaties vanuit de VGC worden gesubsidieerd met het oog op een actieve omgang met migratie.
- Het geïntegreerd werken wordt onderschreven door de VGC, maar is vooral een verhaal van inhoudelijke analyse, bijsturing en procesmatig werken. De VGC meent dat het sleutelen aan structuren de afstemmingsproblematiek niet noodzakelijk zal oplossen. De toekenning van een expliciete regierol is daarvoor een veel adequatere keuze. Er moet tijd en ruimte zijn om de missie, visie én werking van de organisaties naast elkaar te leggen, waarbij de VGC optreedt als regisseur en het metaperspectief voor ogen houdt (cf. supra). Het is de visie van de VGC dat het hanteren van een nieuwe organisatievorm geen absoluut noodzakelijke voorwaarde is om te komen tot een meer geïntegreerde manier van werken. De huidige samenwerking inzake de éénloketfunctie voor de NT2-leerder/potentiële inburgeraar geldt als goede praktijk en gebeurt vanuit een samenwerking tussen twee privaatrechtelijke organisaties.
- Vanuit organisatieperspectief, historiek en overwegingen omtrent de hoge transitiekost (in termen van maatschappelijk rendement) kan de evolutie naar de EVA-structuur eveneens in vraag worden gesteld. De VGC wenst aan te geven dat twee van de drie betrokken vzw-structuren (met name vzw Regionaal Integratiecentrum Foyer Brussel en vzw Brussel Onthaal-Sociaal Vertaalebureau) deel uitmaken van een grotere structuur (van verschillende vzw-structuren, met daaraan verbonden subsidiestromen), met aanzienlijke implicaties op basis van een hervorming zoals vooropgesteld in de conceptnota. De VGC wenst hierbij eveneens te signaleren dat naar aanleiding van de opmaak van de decretale regelgeving rond inburgering in 2004 in Brussel expliciet werd gekozen voor een aparte vzw-structuur met kernopdrachten rond inburgering.

Bijkomend wenst de VGC via deze weg ook **de doelgroepafbakening in Brussel** zoals opgenomen in de conceptnota te nuanceren: *'De prioritaire klanten op tweedelijsniveau zijn de door Vlaanderen gesubsidieerde diensten en organisaties. De eerstelijsdoelgroep wordt afgestemd op het Nederlandstalige onderwijs, op Nederlandstalige instellingen en op een engagement van die eerstelijsdoelgroep op het vlak van Nederlands en participatie.'*

Voor wat betreft de afbakening van de tweedelijsdoelgroep hanteert de VGC binnen alle beleidsdomeinen de gerichtheid naar diensten, voorzieningen en organisaties die 'als Nederlandstalig kunnen worden beschouwd'. Dit wordt verder geoperationaliseerd in o.a. het organiek reglement inzake de toekenning en controle op de aanwending van subsidies³² en de visietekst 'Nederlands als omgangstaal in VGC-initiatieven en initiatieven die door de VGC ondersteund worden'³³. De eerstelijsdoelgroep betreft die Brusselaars die toenadering zoeken tot de Vlaamse gemeenschap in Brussel, gebruik maken van en een beroep wensen te doen op het aanbod van deze diensten. De VGC en de Vlaamse overheid hanteren in deze een Brusselnorm,

³² Collegebesluit nr. 08/429 van 17 december 2008 tot vaststelling van het organiek reglement op de toekenning en de controle op de aanwending van subsidies.

³³ Collegebesluit nr. 20102011-0239 van 25 november 2010 houdende de goedkeuring van de visietekst 'Taalbeleid in VGC-initiatieven en initiatieven die door de VGC ondersteund worden'.

waarbij ten minste 30% van de Brusselse bevolking als doelpubliek voor de uitbouw van Nederlandstalige gemeenschapsvoorzieningen in Brussel wordt beschouwd. De eerstelijnsdoelgroep in het kader van het integratiebeleid betreffen Brusselaars met een migratieachtergrond, al dan niet sedentair, die toenadering zoeken tot de Vlaamse gemeenschap in Brussel, gebruik maken van en een beroep wensen te doen op het aanbod van de diensten, voorzieningen en organisaties die 'als Nederlandstalig kunnen worden beschouwd'.

De nuancering voor wat betreft de tweedelijnsdoelgroep betreft twee elementen:

- 'De door Vlaanderen gesubsidieerde diensten en organisaties' betreft een te enge interpretatie van de doelgroep voor een tweedelijnsaanbod inzake integratie en inburgering. Heel wat organisaties worden op dit moment (nog) niet door de Vlaamse overheid, maar enkel door de VGC gesubsidieerd en/of erkend. Het kan gaan over pas opstartende initiatieven die van de VGC een opstartsubsidie krijgen in afwachting van verankering in Vlaamse decretale regelgeving (bv. een dienstencentrum), of om organisaties die door de VGC in het kader van een aanvullend beleid worden gesubsidieerd (bv. vzw Bru-taal, door de VGC erkend en gesubsidieerd in het kader van taalstimulering bij anderstalige volwassenen). Ook zij moeten kunnen worden gevat via de tweedelijnswerking van de actoren inzake inburgering en integratie (bv. advies rond interculturalisering van het personeelsbestand van het opstartende dienstencentrum).
- Geïntegreerd werken in het kader van het inburgerings- en integratiebeleid houdt in Brussel ook het afstemmen en samenwerken met tweetalige en Franstalige organisaties in, zowel terreinorganisaties als lokale besturen en OCMW's. Zeker gelet op de inhoudelijke focus van de inburgerings- en integratiesector moet deze openheid worden bewaard (bv. inzake het werken met doelgroepen als Roma of het buurtgericht werken). Dit belet evenwel niet dat bijvoorbeeld in het kader van werken aan toegankelijkheid en interculturalisering prioriteit wordt gegeven aan diensten, voorzieningen en organisaties die 'als Nederlandstalig kunnen worden beschouwd'.

In de visienota van de VGC worden de volgende voorstellen geformuleerd met betrekking tot de decretale regelgeving:

- De VGC wenst aan de Vlaamse overheid uitdrukkelijk te vragen om bij de opmaak van de nieuwe decretale regelgeving rond inburgering en integratie de in het kader van de Task Force Brussel opgemaakte knelpuntenanalyse en verbetervoorstellen als uitgangspunt te hanteren. Het betreft hier onder meer de afstemming van het kaderdecreet op een evolutie naar een strategisch meerjarenplan voor de VGC (zie het eindrapport van de Task Force Brussel, p. 164-169) en het uitvoeren van een Brusseltoets (zie het eindrapport van de Task Force Brussel, p. 188 e.v.).
- De VGC is vragende partij om de decretale regelgeving in nauw overleg op te stellen.
- De VGC is vragende partij om in het kader van het inburgerings- en integratiebeleid te worden beschouwd als plaatsvervangend lokaal bestuur.
- De VGC gaat ervan uit dat, gelet op de specificiteit van de Brusselse context, een apart luik voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in de regelgeving aangewezen is. Dit is nu reeds het geval in het huidige integratiedecreet en draagt bij tot een transparante regelgeving op maat van Brussel. De VGC wenst volgende voorstellen te formuleren met betrekking tot dit luik:
 - o De VGC wordt voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad beschouwd als plaatsvervangend lokaal bestuur en neemt de regie op inzake het beleid betreffende inburgering en integratie.

- De VGC dient 1 jaar na de start van de legislatuur een strategisch meerjarenplan in bij de Vlaamse overheid. (Opmerking: dit kan een apart strategisch meerjarenplan Inburgering en Integratie betreffen (als overgangsmaatregel), dan wel een algemeen strategisch meerjarenplan waarin de beleidsthema's Inburgering en Integratie worden geïntegreerd. De vermelding '1 jaar na de start van de legislatuur' is indicatief. Bij de planningslogica in de decretale regelgeving moet uitdrukkelijk rekening gehouden worden met de Brusselse specificiteit. De VGC volgt het beleidsritme van de Vlaamse overheid (legislatuur van 5 jaar) en wijkt dus af van de lokale besturen in het Nederlandstalige gebied (6 jaar).)
- In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad worden de opdrachten inzake inburgering, integratie en sociaal vertalen en tolken opgenomen door de VGC en één of meerdere verenigingen zonder winstoogmerk.
- De VGC kan een beroep doen op integratiesubsidies van de Vlaamse overheid.
- De Vlaamse overheid en de VGC bepalen de nadere regeling.

De VGC wenst geen opname van Brussel als regiowerking van het EVA Inburgering en Integratie (cf. supra). Toch benadrukt de VGC dat het belangrijk is afstemming te realiseren tussen het gerealiseerde inburgerings- en integratiebeleid in Brussel en het EVA, en dit op de volgende niveaus: inhoudelijke werking, beleidsinput, kennis- en expertise-uitwisseling en uitwisseling van data.

De VGC wenst hierbij de volgende elementen te suggereren:

- De VGC is op strategisch en centraal niveau verantwoordelijk voor de uitwisseling met het EVA. Dit verhindert niet dat op operationeel niveau uitwisseling wordt gerealiseerd en gestimuleerd tussen de Brusselse terreinorganisaties en regiowerkingen van het EVA.
- De VGC is vertegenwoordigd in de beheersorganen van het EVA.
- Met betrekking tot uitwisseling van data en monitoring van integratie is er nood aan bijkomend initiatief, in samenwerking met de Meet- en Weetcel van de VGC (zie ook het eindrapport van de Task Force Brussel, p. 172-173: data en informatie-uitwisseling: PReCI-thema Inburgering en Integratie).
- De VGC stelt voor om de afstemming op dezelfde wijze te organiseren als voor de steden Antwerpen en Gent.

De VGC deelt de uitgangspunten en bezorgdheden die aan de basis van de hervorming liggen, maar opteert op basis van verschillende argumenten weergegeven in de nota voor een andere werkvorm om de doelstellingen te bereiken. De VGC wenst de regierol in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad inzake inburgering en integratie actief op te nemen, maar pleit op basis van de Brusselse (institutionele) context voor een hervorming op maat, gekoppeld aan een financieringsmodel en regelgeving die hieraan maximaal beantwoorden.

7. FINANCIELE STROMEN – AANVULLING 2011

2009	Beleidsitem	Overdrachten (1)	Gemeenten (2)	VGC (3)	(1+2+3)	VI Gemeenschap	Programma's
OND	Basisonderwijs en secundair onderwijs		266.276.200		266.276.200	6.577.287.000	FD + FE
OND	Hoger onderwijs		195.825.000		195.825.000	1.636.195.000	FG
OND	Centra voor volwassenonderwijs en Basiseducatie		19.706.657		19.706.657	315.098.000	FH
OND	Huizen van het Nederlands		824.000		824.000	4.266.000	FH
OND	Deeltijds kunstonderwijs		9.257.050		9.257.050	199.175.000	FF
OND	Centra voor leerlingenbegeleiding		4.782.300		4.782.300	149.597.000	FJ
	<i>Totaal OND</i>		<i>484.728.113</i>	<i>11.943.094</i>	<i>496.671.207</i>		
WER	Beroepsopleiding - VDAB	8.583.706		147.670	8.731.376	134.809.000	
WER	Syntra	2.960.483			2.960.483	61.477.000	JD**
	<i>Totaal WER</i>	<i>11.544.189</i>		<i>147.670</i>	<i>11.691.859</i>		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling II) - projecten voor kansengroepen	268.480			268.480		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk VI) - bijzonder cultuuraanbod (Podium)	12.193			12.193		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling III) - lokale netwerken armoede			99.000	99.000		
CJS	Decreet amateurkunsten - internationale projecten en werkingsmiddelen	664.000			664.000		
CJS	Decreet sociaal-cultureel volwassenwerk (volkshogescholen)	525.712			525.712		
CJS	Decreet lokaal cultuurbeleid - bibliotheken, gemeentelijk cultuurbeleid, cultuurcentra		2.598.414	2.231.976	4.830.390	371.388.000	HD + HE
CJS	Kunstendecreet - internationaal, structureel, projecten, culturele infrastructuur	33.297.852			33.297.852		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - projectsubsidies	63.000			63.000		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - Cultureel-erfgoedconvenant met VGC in samenwerking met de gemeenten			396.894	396.894		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - culturele archiefinstellingen in Brussel	508.000			508.000		
CJS	Decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid - experimenteel, jeugdcultureel, internationaal	74.616			74.616		
CJS	Decreet ondersteuning lokaal jeugd- en jeugdwerkbeleid - jeugdbeleidsplan			1.232.240	1.232.240	63.762.000	HG
CJS	Decreet jeugdhostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren	28.440			28.440		
CJS	Sport-voor-allendecreet - lokale en bovenlokale werking			860.000	860.000		
CJS	Sport-Buiten-Gewoon - projecten voor scholen	25.723			25.723	121.062.000	HF
CJS	Sportbeleid - projecten	166.000			166.000		
	<i>Totaal CJS</i>	<i>35.634.016</i>	<i>2.598.414</i>	<i>4.820.110</i>	<i>43.052.540</i>		
WGG	Jongerenwelzijn - private voorzieningen	9.600.000			9.600.000		
WGG	Personen met een handicap - hulpmiddelen en persoonlijk assistentiebudget	696.269			696.269		
WGG	Personen met een handicap - voorzieningen	8.566.975		41.377	8.608.352		
WGG	Kind & Gezin - Preventieve gezinsondersteuning	4.281.849			4.281.849		
WGG	Kind & Gezin - Kinderopvang	26.941.397		112.199	27.053.596		
WGG	Kind & Gezin - Buitenschoolse opvang	804.027			804.027		
WGG	Woonzorgdecreet - Ouderenzorg - Animatiesubsidies	32.956			32.956		
WGG	BVR Samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg (SEL)	70.444			70.444		
WGG	Decreet Geestelijke gezondheidszorg	4.250.206			4.250.206		
WGG	Woonzorgdecreet - Gezinszorg	3.623.549			3.623.549		
WGG	Woonzorgdecreet - Logistieke hulp en aanvullende thuiszorg	1.404.045			1.404.045		
WGG	Woonzorgdecreet - Diensten voor oppashulp	33.588			33.588		

WGG	Woonzorgdecreet - Lokale dienstencentra	416.553		416.553		
WGG	Woonzorgdecreet - Regionale dienstencentra	48.064		48.064		
WGG	Preventiedecreet - Preventie (LOGO + Brumammo)		308.713	308.713		
WGG	Welzijnsbeleid	7.111.192	137.807	7.248.999		
WGG	Vrijwilligerswerk - Steunpunt en verenigingen	81.042	24.667	105.709		
	Totaal WGG	67.962.156	624.763	68.586.919		
STE	Stedenfonds		12.412.400	12.412.400	124.124.000	
STE	Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten			0	2.363.500	BI
STE	Innovatieve en creatieve projecten			0	75.000	
	Totaal STE		12.412.400	12.412.400		
INT	Decreet Vlaamse inburgeringsbeleid - Onthaalbureau	4.156.045		4.156.045	28.253.195	
INT	Projectsubsidies - Sociaal tolk- en vertaaldienst	98.916		98.916	495.820	
INT	Project Europees Integratiefonds – HvN Brussel	22.500		22.500	726.000	
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Integratiecentra (Foyer)	1.052.984		1.052.984	14.666.999	BJ
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Managers van diversiteit - projecten	214.491		214.491	1.842.634	
INT	Integratie - experimentele projecten	64.800		64.800	578.685	
	Totaal INT	5.609.736		5.609.736		
COM	Media - projecten voor regionale televisie	216.000		216.000	2.185.000	HH**
	Totaal COM	216.000		216.000		
BRU	Ondersteuning van het Brusselbeleid	3.149.000		3.149.000		
BRU	Nominatief gesubsidieerde organisaties of instellingen	12.155.000		12.155.000		
BRU	Vlaams Brusselfonds	18.676.000		18.676.000		AG
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - algemene dotatie		24.257.000	24.257.000		
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - dotatie voor gemeenschapsinfrastructuur		1.116.000	1.116.000		
	Totaal BRU	33.980.000	25.373.000	59.353.000		
	Globaal totaal	639.674.210	2.598.414	55.321.037	697.593.661	

2010	Beleidsitem	Overdrachten (1)	Gemeenten (2)	VGC (3)	(1+2+3)	VI Gemeenschap	Programma's
OND	Basisonderwijs en secundair onderwijs		281.971.000		281.971.000	7.111.480.000	FD + FE
OND	Hoger onderwijs		199.314.000		199.314.000	1.648.823.000	FG
OND	Centra voor volwassenonderwijs en Basiseducatie		22.861.000		22.861.000	333.435.000	FH
OND	Huizen van het Nederlands		781.000		781.000	4.207.000	FH
OND	Deeltijds kunstonderwijs		9.825.000		9.825.000	204.754.000	FF
OND	Centra voor leerlingenbegeleiding		5.113.000		5.113.000	147.477.000	FJ
	<i>Totaal OND</i>		<i>506.905.264</i>	<i>12.959.736</i>	<i>519.865.000</i>		
WER	Beroepsopleiding - VDAB	8.699.346		133.609	8.832.955	134.809.000	
WER	Syntra	2.983.705			2.983.705	60.405.000	JD**
	<i>Totaal WER</i>	<i>11.683.051</i>		<i>133.609</i>	<i>11.816.660</i>		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling II) - projecten voor kansengroepen	46.140			46.140		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk VI) - bijzonder cultuuraanbod (Podium)	277.910			277.910		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling III) - lokale netwerken armoede			99.000	99.000		
CJS	Decreet amateurkunsten - internationale projecten en werkmiddelen	652.000			652.000		
CJS	Decreet sociaal-cultureel volwassenwerk (volkshogescholen)	515.229			515.229		
CJS	Decreet lokaal cultuurbeleid - bibliotheken, gemeentelijk cultuurbeleid, cultuurcentra		2.596.463	2.236.149	4.832.612	328.788.000	HD + HE
CJS	Kunstendecreet - internationaal, structureel, projecten, culturele infrastructuur	33.303.401			33.303.401		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - projectsubsidies	37.332			37.332		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - Cultureel-erfgoedconvenant met VGC in samenwerking met de gemeenten			483.564	483.564		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - culturele archiefinstellingen in Brussel	319.415			319.415		
CJS	Decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid - experimenteel, jeugdcultureel, internationaal	79.292			79.292		
CJS	Decreet ondersteuning lokaal jeugd- en jeugdwerkbeleid - jeugdbeleidsplan			1.105.488	1.105.488	62.279.000	HG
CJS	Decreet jeugdhostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren	29.557			29.557		
CJS	Sport-voor-allendecreet - lokale en bovenlokale werking			830.100	830.100		
CJS	Sport-Buiten-Gewoon - projecten voor scholen	25.723			25.723	123.578.000	HF
CJS	Sportbeleid - projecten	359.400			359.400		
	<i>Totaal CJS</i>	<i>35.645.399</i>	<i>2.596.463</i>	<i>4.754.301</i>	<i>42.996.163</i>		
WGG	Jongerenwelzijn - private voorzieningen	10.070.000			10.070.000		
WGG	Personen met een handicap - hulpmiddelen en persoonlijk assistentiebudget	845.384			845.384		
WGG	Personen met een handicap - voorzieningen	9.182.066		30.691	9.212.757		
WGG	Kind & Gezin - Preventieve gezinsondersteuning	4.126.177			4.126.177		
WGG	Kind & Gezin - Kinderopvang	30.203.597		109.078	30.312.675		
WGG	Kind & Gezin - Buitenschoolse opvang	1.088.254			1.088.254		
WGG	Woonzorgdecreet - Ouderenzorg - Animatiesubsidies	32.956			32.956		
WGG	BVR Samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg (SEL)	122.288			122.288		
WGG	Decreet Geestelijke gezondheidszorg	4.294.965			4.294.965		
WGG	Woonzorgdecreet - Gezinszorg	3.639.284			3.639.284		
WGG	Woonzorgdecreet - Logistieke hulp en aanvullende thuiszorg	1.431.175			1.431.175		
WGG	Woonzorgdecreet - Diensten voor oppashulp	24.694			24.694		
WGG	Woonzorgdecreet - Lokale dienstencentra	418.208			418.208		
WGG	Woonzorgdecreet - Regionale dienstencentra	48.530			48.530		

WGG	Preventiedecreet - Preventie (LOGO + Brumammo)		284.982	284.982		
WGG	Welzijnsbeleid	7.455.286	80.145	7.535.431		
WGG	Vrijwilligerswerk - Steunpunt en verenigingen	76.459	24.667	101.126		
	<i>Totaal WGG</i>	<i>73.059.323</i>	<i>529.563</i>	<i>73.588.886</i>		
STE	Stedenfonds		12.846.900	12.846.900	127.769.000	BI
STE	Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten			0	9.566.399	
STE	Innovatieve en creatieve projecten			0	61.500	
	<i>Totaal STE</i>		<i>12.846.900</i>	<i>12.846.900</i>		
INT	Decreet Vlaamse inburgeringsbeleid - Onthaalbureau	3.956.044		3.956.044	24.359.876	BJ
INT	Projectsubsidies - Sociaal tolk- en vertaaldienst	160.211		160.211	812.051	
INT	Project Europees Integratiefonds – HvN Brussel	100.005		100.005	726.000	
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Integratiecentra (Foyer)	1.059.233		1.059.233	15.019.344	
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Managers van diversiteit - projecten	85.607		85.607	2.192.149	
INT	Integratie - experimentele projecten	79.200		79.200	426.990	
	<i>Totaal INT</i>	<i>5.440.300</i>		<i>5.440.300</i>		
COM	Media - projecten voor regionale televisie	205.100		205.100	2.076.000	HH**
	<i>Totaal COM</i>	<i>205.100</i>		<i>205.100</i>		
BRU	Ondersteuning van het Brusselbeleid	2.911.000		2.911.000		
BRU	Nominatief gesubsidieerde organisaties of instellingen	11.060.000		11.060.000		
BRU	Vlaams Brusselfonds	15.655.000		15.655.000		AG
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - algemene dotatie		24.257.000	24.257.000		
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - dotatie voor gemeenschapsinfrastructuur		1.116.000	1.116.000		
	<i>Totaal BRU</i>	<i>29.626.000</i>	<i>25.373.000</i>	<i>54.999.000</i>		
	Globaal totaal	662.564.437	2.596.463	56.597.109	721.758.009	

		Overdrachten (1)	Gemeenten (2)	VGC (3)	(1+2+3)	VI Gemeenschap	Programma's
2011	Beleidsitem						
OND	Basisonderwijs en secundair onderwijs		313.580.695		313.580.695	6.762.488.000	FD + FE
OND	Hoger onderwijs		199.808.000		199.808.000	1.630.125.000	FG
OND	Centra voor volwassenonderwijs en Basiseducatie		24.540.000		24.540.000	334.836.000	FH
OND	Huizen van het Nederlands		758.000		758.000	4.268.000	FH
OND	Deeltijds kunstonderwijs		10.626.000		10.626.000	191.308.000	FF
OND	Centra voor leerlingenbegeleiding		8.474.000		8.474.000	150.932.000	FJ
	<i>Totaal OND</i>		543.941.122	13.845.573	557.786.695		
WER	Beroepsopleiding - VDAB	8.786.411		75.896	8.862.307	138.074.000	
WER	Syntra	2.997.523			2.997.523	62.868.000	JD**
	<i>Totaal WER</i>	11.783.934		75.896	11.859.830		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling II) - projecten voor kansengroepen	83.040			83.040		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk VI) - bijzonder cultuuraanbod (Podium)	17.935			17.935		
CJS	Participatiedecreet (hoofdstuk IV, afdeling III) - lokale netwerken armoede			99.000	99.000		
CJS	Decreet amateurkunsten - internationale projecten en werkmiddelen	647.000			647.000		
CJS	Decreet sociaal-cultureel volwassenwerk (volkshogescholen)	452.049			452.049		
CJS	Decreet lokaal cultuurbeleid - bibliotheken, gemeentelijk cultuurbeleid, cultuurcentra		2.714.935	2.276.086	4.991.021	376.128.000	HD + HE
CJS	Kunstendecreet - internationaal, structureel, projecten, culturele infrastructuur	35.453.638			35.453.638		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - projectsubsidies				0		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - Cultureel-erfgoedconvenant met VGC in samenwerking met de gemeenten			527.000	527.000		
CJS	Cultureel-erfgoeddecreet - culturele archiefinstellingen in Brussel	319.415			319.415		
CJS	Decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid - experimenteel, jeugdcultureel, internationaal	148.956			148.956		
CJS	Decreet ondersteuning lokaal jeugd- en jeugdwerkbeleid - jeugdbeleidsplan			1.228.320	1.228.320	61.587.000	HG
CJS	Decreet jeugdhostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren	28.444			28.444		
CJS	Sport-voor-allendecreet - lokale en bovenlokale werking			842.694	842.694	115.017.000	HF
CJS	Sportbeleid - projecten	205.100			205.100		
	<i>Totaal CJS</i>	37.355.577	2.714.935	4.973.100	45.043.612		
WGG	Jongerenwelzijn - private voorzieningen	9.795.000			9.795.000		
WGG	Personen met een handicap - hulpmiddelen en persoonlijk assistentiebudget	851.393			851.393		
WGG	Personen met een handicap - voorzieningen	9.718.524		32.855	9.751.379		
WGG	Kind & Gezin - Preventieve gezinsondersteuning	4.195.256			4.195.256		
WGG	Kind & Gezin - Kinderopvang	33.316.939		135.126	33.452.065		
WGG	Kind & Gezin - Buitenschoolse opvang	1.176.822			1.176.822		
WGG	Woonzorgdecreet - Ouderenzorg - Animatiesubsidies	33.308			33.308	2.830.218.000	GD+GE+GF+GG
WGG	BVR Samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg (SEL)	124.048			124.048		
WGG	Decreet Geestelijke gezondheidszorg	4.410.033			4.410.033		
WGG	Woonzorgdecreet - Gezinszorg	3.694.643			3.694.643		
WGG	Woonzorgdecreet - Logistieke hulp en aanvullende thuiszorg	1.422.406			1.422.406		
WGG	Woonzorgdecreet - Diensten voor oppashulp	33.942			33.942		
WGG	Woonzorgdecreet - Lokale dienstencentra	424.900			424.900		

WGG	Woonzorgdecreet - Regionale dienstencentra	49.306		49.306		
WGG	VIPA	2.830.983		2.830.983		
WGG	Palliatieve netwerken	27.325		27.325		
WGG	Preventiedecreet - Preventie (LOGO + Brumammo)	100.000	218.002	318.002		
WGG	Welzijnsbeleid	7.843.744	144.589	7.988.333		
WGG	Vrijwilligerswerk - Steunpunt en verenigingen	194.896	25.333	220.229		
	<i>Totaal WGG</i>	<i>80.243.468</i>	<i>555.905</i>	<i>80.799.373</i>		
STE	Stedenfonds		13.289.600	13.289.600		
STE	Ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten			0	144.949.000	BI
STE	Innovatieve en creatieve projecten	36.320		36.320		
	<i>Totaal STE</i>		<i>13.289.600</i>	<i>13.325.920</i>		
INT	Decreet Vlaamse inburgeringsbeleid - Onthaalbureau	4.159.265		4.159.265		
INT	Projectsubsidies - Sociaal tolk- en vertaaldienst	173.175		173.175		
INT	Project Europees Integratiefonds – HvN Brussel			0	50.788.000	BJ
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Integratiecentra (Foyer)	1.098.357		1.098.357		
INT	Decreet Vlaamse integratiebeleid - Managers van diversiteit - projecten	32.250		32.250		
INT	Integratie - experimentele projecten			0		
	<i>Totaal INT</i>	<i>5.463.047</i>		<i>5.463.047</i>		
COM	Media - projecten voor regionale televisie	205.100		205.100	2.078.000	HH**
	<i>Totaal COM</i>	<i>205.100</i>		<i>205.100</i>		
BRU	Ondersteuning van het Brusselbeleid	1.352.000		1.352.000		
BRU	Nominatief gesubsidieerde organisaties of instellingen	14.656.000		14.656.000		
BRU	Vlaams Brusselfonds	16.071.000		16.071.000		AG
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - algemene dotatie		22.717.000	22.717.000		
BRU	Vlaamse Gemeenschapscommissie - dotatie voor gemeenschapsinfrastructuur		3.116.000	3.116.000		
	<i>Totaal BRU</i>	<i>32.079.000</i>	<i>25.833.000</i>	<i>57.912.000</i>		
	Globaal totaal	711.071.248	2.714.935	58.573.074	772.395.577	

Tabel 1	2009			2010			2011			
	Brussel	VI Gemeenschap	%	Brussel	VI Gemeenschap	%	Brussel	VI Gemeenschap	%	Gemiddelde %
Onderwijs	496.671.207	9.286.609.000	5,35%	519.865.000	9.854.974.000	5,28%	557.786.695	9.713.038.000	5,74%	5,46%
Werk (Beroepsopleiding)	11.691.859	196.286.000	5,96%	11.816.660	195.214.000	6,05%	11.859.830	200.942.000	5,90%	5,97%
Cultuur, Jeugd en Sport	43.052.540	688.891.000	6,25%	42.996.163	695.998.000	6,18%	45.043.612	624.621.000	7,21%	6,55%
Welzijn, Gezondheid en Gezin	68.586.919	3.142.559.000	2,18%	73.588.886	3.164.086.000	2,33%	80.799.373	3.106.463.000	2,60%	2,37%
Stedenbeleid	12.412.400	141.990.000	8,74%	12.846.900	138.082.000	9,30%	13.325.920	144.949.000	9,19%	9,08%
Integratie en Inburgering	5.609.736	60.642.000	9,25%	5.440.300	60.642.000	8,97%	5.463.047	50.788.000	10,76%	9,66%
Communicatie & Media (regionale tv)	216.000	2.185.000	9,89%	205.100	2.076.000	9,88%	205.100	2.078.000	9,87%	9,88%
Brusselbeleid	59.353.000	59.353.000		54.999.000	54.999.000		57.912.000	57.912.000		
Totaal	697.593.661	13.578.515.000	5,14%	721.758.009	14.166.071.000	5,09%	772.395.577	13.900.791.000	5,56%	5,26%

Tabel 1 geeft voor 2009, 2010 en 2011 de totale uitgaven voor Brussel en de totale Vlaamse budgetten voor de gemeenschapsmateries weer (apparaatkredieten uitgezonderd). De berekende percentages geven de verhouding (Brusselnorm = 5 % van de gemeenschapsuitgaven) voor 2009, 2010 en 2011 weer, met een gemiddelde over de drie jaren.

